

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2020-5-024 (Soruşturma)
Karar Sayısı : 21-49/697-345
Karar Tarihi : 14.10.2021

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE
Üyeler : Şükran KODALAK, Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ,
Ayşe ERGEZEN, Cengiz ÇOLAK

B. RAPORTÖRLER: Mehmet TOKGÖZ, Arın Özge HİMMETOĞLU,
Tülay ŞİMŞEK SARI, Ahmet Buğra KAZAK, Mert ÖZMEN

**C. BAŞVURUDA
BULUNAN**

- Gizlilik talebi bulunmaktadır.
- Edip KARAKAN
Nilüfer Organize Sanayi Bölgesi Ihlamur Cad. No:8 Nilüfer/Bursa
- Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA SORUŞTURMA

YAPILANLAR

- Akinal Sentetik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Av. İ. Yılmaz ASLAN, Av. Dilay YEŞİLYAPRAK,
Av. Orhan ÜNAL
Balmumcu Mah. Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza No:38/8
Beşiktaş/İstanbul
- Bayteks Teknik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Av. Tuncay SONGÖR, Av. Ayla SONGÖR,
Av. Nergiz GÜVEN
Hoşdere Cad. No:202/7 06640 Çankaya/Ankara
- Moğul Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Av. Demet USLU, Av. Alev YILANLIOĞLU
Atatürk Blv Sefaretler Apt. No:199A/20-22 06680
Kavaklıdere/Ankara
Cumhuriyet Cad. No:119/9 34373 Elmadağ/İstanbul
- Kurt Kumaş Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Temsilcileri: Prof. Dr. Aydın ÇELEN
Meksika Cad. No:9/11 Ümitköy Çankaya/Ankara
- General Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.
2. Organize Sanayi Bölgesi Maraş Yol Kavşağı Otoban Yolu
No:4 27120 Şehitkâmil/Gaziantep
- Teknomelt Teknik Mensucat Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Organize Sanayi Bölgesi 1. Cad. 105 Ada 3-4 Parsel No:12
Kahramanmaraş

(1) **E. DOSYA KONUSU: Dokumasız kumaş üretiminde faaliyet gösteren teşebbüslerin fiyatlarında Covid-19 salgınından itibaren ciddi oranda artış olduğu iddiası.**

(2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Benzer içeriğe sahip gizlilik talepli başvurularda özetle;

- 4427 sayılı başvuruda piyasadan temin edilen dokumasız (non-woven)¹ kumaştan elbise kılıfı, koruma amaçlı cerrahi önlük üretimi ile iştigal ettikleri, 4487 sayılı başvuruda ise anılan kumaştan tela (bez) çanta, elbise kılıfı ve kese üretimi yaptıkları,
- Covid-19 salgınından önce dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslerin anılan ürünün kilogramını (kg) 1,80-2 ABD Doları arasında fiyatla satışa sundukları, ancak başvuru yapılan dönemdeki petrol fiyatlarında yaşanan düşüşten kaynaklı anılan kumaşın ham maddesinin fiyatında düşüş yaşanmasına rağmen üretici teşebbüslerin satış fiyatlarında ciddi bir artış olduğu, aynı kumaşın kilogramının yaklaşık 6 ABD Doları fiyatla satışa sunulduğu

ifade edilmiştir. Ayrıca başvurularda bahse konu kumaş üreticisi bir kısım teşebbüs isimlerine yer verilmiştir.

- (3) Söz konusu iki başvuruya ilişkin gerçekleştirilen telefon görüşmelerinde başvurularda belirtilenlere ek olarak başvuruda isimlerine yer verilen dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslerin hepsinden sözlü olarak/telefonda fiyat teklifi aldıkları ve hepsinin fiyatlarını yukarıda belirtilen seviyeye yükseltmiş olduğu, ancak buna dair ellerinde herhangi yazılı bir belgenin olmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, kendilerinin maske üretimi yapmadığı, ancak maske üretiminde de dokumasız kumaşın kullanıldığı, maske fiyatlarının artmasının sebebinin de kumaş fiyatlarındaki bu artış olduğu ileri sürülmüştür.
- (4) Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 4427 sayı ile giren başvuruda yer almamakla birlikte, anılan başvuruya ilişkin gerçekleştirilen telefon görüşmesinde dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslerin fiyatları anlaşarak artırdıkları iddiası ileri sürülmüştür. Yine 4487 sayılı başvuruda da teşebbüslerin aralarında anlaşığına ilişkin bir iddia yer almamıştır. Anılan başvuru sahibi, kendisi ile yapılan telefon görüşmesinde firmaların aralarında anlaşarak fiyat artırdıklarına ilişkin kesin bir şey söyleyemeyeceğini ifade etmiştir.
- (5) Kurum kayıtlarına 4451 sayı ile giren başvuruda ve akabinde başvuru sahibi ile yapılan telefon görüşmesinde özetle;
- Kendilerinin maske üretimi yapmadığı, dokumasız kumaş üretimi, alımı ve satımı da yapmadığı,
 - Covid-19 salgını öncesinde anılan kumaşın fiyatının 2,2 ABD Doları olduğu,
 - Gaziantep'te yer alan kumaş üreticilerinin bir kısmından sözlü fiyat teklifi aldığı, verilen fiyatın 20-25 ABD Doları civarında olduğu, bu fiyatların da ancak ön ödemeli olması ve kişisel ilişkilerin söz konusu olduğu durumda geçerli olduğu,
 - Dokumasız kumaşın ham maddesinin polipropilen olduğu, polipropilenin fiyatının artmadığı, dokumasız kumaş fiyatlarındaki artışın ham madde fiyatından kaynaklı olmadığı, söz konusu artışın tamamen talepten kaynaklı olduğu,
 - Anılan kumaş üreticilerinin fiyatları yükseltme konusunda kendi aralarında anlaşmalarına gerek olmadığı, kendisinin üreticilerin aralarında anlaşıklarına dair

¹ Dokumasız kumaş non-woven veya tela kumaş olarak da isimlendirilmekte olup anılan kumaş dokumasız kumaş olarak ifade edilmektedir.

bir duyumu olmadığı, bu üreticilerin zaten birbirleri ile fiyat konuşmadıkları, ürüne olan talebin çok artması sebebiyle bu fiyat artışının olduğunun düşünüldüğü ifade edilmiştir.

- (6) Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezine yapılan, ilgilisi nedeniyle Kuruma yönlendirilen ve Kurum kayıtlarına 20.05.2020 tarih, 4720 sayı ve 27.05.2020 tarih, 4825 sayı ile intikal eden başvurularda da Covid-19 salgınından sonra dokumasız kumaş fiyatlarının çok yükseldiği ileri sürülmüştür². Benzer şekilde Kurum kayıtlarına intikal eden çok sayıda başvuru bulunmaktadır.
- (7) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu (Kurum) kayıtlarına 12.05.2020 ve 13.05.2020 tarihlerinde 4427, 4451 ve 4487 sayılarla giren başvurular üzerine hazırlanan 03.06.2020 tarih, 2018-3-090/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu Kurulun 11.06.2020 tarihli toplantısında görüşülerek, 20-28/356-M sayı ile Apeks Dokusuz Örgüsüz Teknik Tekstil Destek Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (APEKS), Ritaş Kimya ve Tekstil Sanayi Ticaret A.Ş. (RİTAŞ), Teymur Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TEYMUR), Kisbu Dokusuz Örgüsüz Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KİSBU), Bilnur Plastik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BİLNUR), Feliks Plastik Laminasyon ve Ambalaj Malzemeleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (FELİKS), Flokser Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (FLOKSER), Akel İnşaat Taahhüt Otomotiv Tekstil Kuyumculuk Gıda Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti. (AKEL), Akinal Sentetik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (AKINAL), Mogul Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MOGUL), Teknomelt Teknik Mensucat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TEKNOMELT), Kurt Kumaş Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KURT KUMAŞ), General Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (GENERAL TEKSTİL) ve Bayteks Teknik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BAYTEKS) hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.
- (8) Yapılan önaraştırma neticesinde hazırlanan 29.07.2020 tarihli ve 2020-5-024/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu, 13.08.2020 tarihli Kurul toplantısında görüşülerek, 20-37/507-225 sayılı karar ile spunbond pazarında faaliyet gösteren APEKS, RİTAŞ, TEYMUR, KİSBU, BİLNUR, FELİKS, FLOKSER ve AKEL hakkında soruşturma açılmamasına; aynı tarihli ve 20-37/507-M sayılı karar ile meltblown pazarında faaliyet gösteren AKINAL, MOGUL, TEKNOMELT, KURT KUMAŞ, GENERAL TEKSTİL ve BAYTEKS hakkında 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına karar verilmiştir.
- (9) Soruşturma Bildirimi, taraflara 25.08.2020 tarihinde tebliğ edilmiş, BAYTEKS, AKINAL, MOGUL, KURT KUMAŞ'ın birinci yazılı savunmaları yasal süresi içinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. GENERAL TEKSTİL ve TEKNOMELT birinci yazılı savunmalarını yapmamışlardır.
- (10) 11.01.2021 tarihli ve 2020-5-024/BN-02 sayılı ve süre uzatımı talepli Bilgi Notu, Kurulun 14.01.2021 tarihli toplantısında görüşülmüş ve 21-03/35-M sayılı kararlar söz konusu soruşturmanın süresinin, ilk altı aylık süresinin bitiminden itibaren dört ay uzatılmasına karar verilmiştir.
- (11) Soruşturma taraflarında gerçekleştirilen yerinde incelemeler esnasında teşebbüslerden bilgi ve belge talebinde bulunulmuş; AKINAL, MOGUL, TEKNOMELT, KURT KUMAŞ, GENERAL TEKSTİL ve BAYTEKS'ten gelen cevabi yazılar muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

² Anılan başvurularda 2012/2 sayılı Rekabet İhlallerine İlişkin Başvuru Usulüne Dair Tebliğ'e uygun olarak iddia olunan ihlale ilişkin varsa somut bilgilerin ve/veya belgelerin paylaşılmasının gerektiği ifade edilerek cevap verilmiştir.

- (12) Soruşturma sürecinde ihtiyaç duyulması üzerine soruşturma taraflarından farklı tarihlerde ek bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Tarafların cevabi yazıları Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (13) Öte yandan, soruşturma taraflarından ve diğer bazı teşebbüslerden bilgi ve belge talebinde bulunulmuş olup Pelsan Tekstil Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. (PELSAN), Hüner Nano Tekstil Plastik Sağ. Ürün. San. ve Tic. Ltd. Şti. (HÜNER NANO), Barışcan Dokuma İplik Tekstil San.Tic. Ltd. Şti. (BARIŞCAN MUHASEBE), Gülsan Holding A.Ş. (GÜLSAN) ve Burkay Tekstil tarafından gönderilen cevabi yazılar Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Ayrıca, APEKS, Microfiber Gıda Tekstil Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (MICROFİBER), Gizem İplik San. ve Tic. Ltd. Şti. (GİZEM İPLİK), Micrononwoven Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MICRONONWOVEN) ve Kristal Tekstil San. ve Tic. A.Ş.'den (KRİSTAL TEKSTİL) yazı ile talep edilen bilgi ve belgeler de muhtelif tarihlerde Kurum kayıtlarına intikal ettirilmiştir.
- (14) Diğer taraftan, soruşturma kapsamında maske üretimi alanında faaliyet gösteren birtakım teşebbüslerden bilgi ve belge talebinde bulunulmuş olup, Kırıktaş Plastik ve Ambalaj Malzemeleri Gıda Temizlik Ürünleri İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (KIRIKTAŞ PLASTİK), Zagor İş Güvenliği Ekipmanları San. ve Tic. Ltd. Şti. (ZAGOR), Özpolat Tekstil İnşaat Dış Ticaret Limited Şirketi (ÖZPOLAT TEKSTİL), M.F.A. İş Güvenliği Medikal Tekstil İmalat Tic. ve San. Ltd. Şti. (MFA), Ömer Belen BLN Maske (BLN), Ares Konfeksiyon İnşaat Turizm San. Tic. Ltd. Şti. (ARES KONFEKSİYON), Zens Tekstil San. Ltd. Şti. (ZENS), İmsan Zirai Aletler İmalat Sanayi Ticaret Ltd. Şti. (İMSAN), AK-YEL Medikal Tekstil Gıda Tarım Temizlik İnş. Taah. Tur. İthalat-İhracat San. Tic. Ltd. Şti. (AKYEL), Abdulalim ALIŞMIŞ-İhlas Kimya Temizlik Maddeleri İmalatı (İHLAS KİMYA), Kayra İş Güvenliği Ekipmanları Temizlik İnşaat Tekstil İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KAYRA İŞ GÜVENLİĞİ), NSA Tekstil İthalat İhracat San. ve Tic. Ltd. Şti. (NSA TEKSTİL), CPS Pressform San. Ve Tic. A.Ş. (CPS PRESSFORM), Zenen Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (ZENEN), Özaytaç Konf. Teks. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti. (ÖZAYTAÇ), LC Waikiki Mağazacılık Hiz. Tic. A.Ş. (LC WAIKİKİ), Tayeks Dış Tic. ve Teks. San. A.Ş. (TAYEKS), Ert Tıbbi Sağlıklı Yaşam Malz. San. ve Tic. Ltd. Şti. (ERT TIBBİ), Ekinci Grup İnşaat Medikal Sanayi (EKİNCİ), Dinamo Kozmetik Teks. A.Ş. (DİNAMO), Eramask Tek Kullanımlık Hijyenik Ürünleri-Gülsen ŞENTÜRK (ERASMASK), Su Biyomedikal Sistemler ve Sağlık Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti. (SUBMED), Temsan İş Güvenliği Plastik ve Temizlik Malzemeleri San. Tic. Ltd. Şti. (TEMSAN) ve Damla Sağlık ve Tekstil San. ve Tic. Ltd. Şti. (DAMLA SAĞLIK) tarafından gönderilen cevaplar Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (15) Yine soruşturma sürecinde, maske üretimi alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin bir kısmından³ ek bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. AKYEL, İbişler Tekstil A.Ş. (İBİŞLER TEKSTİL), ÖZAYTAÇ, CPS PRESSFORM, TAYEKS, ZAGOR, LCW, Başaran İş Elbiseleri ve İş Güvenliği Ekipmanları San. ve Tic. Ltd. Şti. (BAŞARAN), EKİNCİ ve ZENEN tarafından gönderilen cevabi yazılar Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.

³LC Waikiki Mağazacılık Hiz. Tic. A.Ş., CPS Pressform San. ve Tic. A.Ş., İbişler Tekstil A.Ş., Başaran İş Elbiseleri ve İş Güvenliği Ekipmanları San. ve Tic. Ltd. Şti., Zagor İş Güvenliği Ekipmanları San. ve Tic. Ltd. Şti., Ekinci Grup İnşaat Yönetim Danışmanlığı Otomotiv Isıtma Soğutma Medikal San. ve Tic. Ltd. Şti., Tayeks Dış Tic. ve Teks. San. A.Ş., Dinamo Kozmetik ve Teks. Dış Tic. A.Ş., Temsan İş Güvenliği Plastik ve Temizlik Malzemeleri San. Tic. Ltd. Şti., Zenen Tekstil San. ve Tic. A.Ş., Özaytaç Konf. Teks. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti., AK-YEL Medikal Tekstil Gıda Tarım Temizlik İnş. Taah. Tur. İthalat-İhracat San. Tic. Ltd. Şti.

- (16) Öte yandan, Petkim Petrokimya Holding A.Ş.'den (PETKİM), T.C. Ticaret Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü, İhracat Genel Müdürlüğü ve Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu ile Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Güneydoğu Anadolu İhracatçılar Birlikleri'nden (GAİB), Devlet Malzeme Ofisi'nden (DMO) ve Ushaş Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.'den (USHAŞ) bilgi ve belge talep edilmiştir. Anılan kurum ve kuruluşlarca gönderilen yazılar Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (17) (.....) 05.11.2020 tarih ve 20-48/663-M sayılı Kurul kararı ile HÜNER NANO, Hayat Kimya San. A.Ş. (HAYAT KİMYA), Sun Pet Ambalaj San. ve Tic. A.Ş. (SUNPET), PELSAN, GÜLSAN ve Ritaş Holding A.Ş. (RİTAŞ) hakkında Kurulun 13.08.2020 tarihli ve 20-37/507-M sayılı kararı ile yürütülen soruşturma kapsamında 4054 sayılı Kanun'un 14. ve 15. maddelerinde tanınan yetkilerin kullanılmasına karar verilmiştir.
- (18) 05.11.2020 tarihli, 20-48/663-M sayılı Kurul kararı kapsamında HÜNER NANO, HAYAT KİMYA, SUNPET, GÜLSAN ve RİTAŞ'ta 18.11.2020 tarihinde; PELSAN'da ise 19.11.2020 tarihinde yerinde incelemeler gerçekleştirilmiştir. Söz konusu incelemeler esnasında ilgili teşebbüslerden birtakım bilgi belge taleplerinde bulunulmuş olup tarafların cevabi yazıları Kurum kayıtlarına girmiştir.
- (19) Tulum kumaşı ile ilgili olarak soruşturma tarafları BAYTEKS ve GENERAL TEKSTİL'den de bilgi ve belge talebinde bulunulmuştur. Söz konusu teşebbüsler tarafından gönderilen cevabi yazılar Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (20) Soruşturma döneminde FELİKS, FLOKSER, GAİB, Turkuvaz Plastik ve Temizlik Ürünleri San. Tic. A.Ş. (TURKUVAZ), ABC Tekstil San. ve Tic. A.Ş. (ABC TEKSTİL), Ece Piknik Ürünleri Plastik ve Kömür Üretim İth. İhr. A.Ş. (ECE PİKNİK), GÜLSAN ve GENERAL TEKSTİL ile yapılan telefon görüşmeleri tutanak altına alınarak Kurum kayıtlarına intikal etmiştir.
- (21) 02.02.2021 tarihinde soruşturma taraflarından AKINAL, BAYTEKS, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ'ta tekrar yerinde inceleme gerçekleştirilmiştir.
- (22) Hazırlanan 11.06.2021 tarihli ve 2020-5-024/SR sayılı Soruşturma Raporu taraflara tebliğ edilmiştir. BAYTEKS, AKINAL, KURT KUMAŞ tarafından yapılan ikinci yazılı savunma Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. Soruşturma taraflarından MOGUL tarafından 4054 sayılı Kanun'un 42. maddesi hükmüne istinaden, ikinci yazılı savunmanın sunulması için ek süre talep edilmiş, tarafın bu talebi 08.07.2021 tarih ve 21-34/479-M sayılı Kurul kararıyla kabul edilmiştir. MOGUL tarafından yapılan ikinci yazılı savunma 10.08.2021 tarih ve 20164 sayı ile yasal süresi içerisinde Kurum kayıtlarına intikal etmiştir. GENERAL TEKSTİL ve TEKNOMELT tarafından ikinci yazılı savunma yapılmamıştır.
- (23) Takiben hazırlanan 24.08.2021 tarih ve 2020-5-024/EG sayılı Ek Yazılı Görüş, taraflarca tebliğ edilmesini takiben AKINAL, MOGUL, KURT KUMAŞ, ve BAYTEKS tarafından yapılan üçüncü yazılı savunmalar süresi içinde Kurum kayıtlarına girmiştir. TEKNOMELT ve GENERAL TEKSTİL ise üçüncü yazılı savunma haklarını kullanmamışlardır. Öte yandan soruşturma kapsamında sözlü savunma toplantısı yapılmamıştır.
- (24) Yürütülen soruşturmaya ilişkin Rapor, Ek Görüş, toplanan deliller, yazılı savunmalar ve incelenen dosya muhteviyatına göre 14.10.2021 tarih ve 21-49/697-345 sayı ile işbu nihai kararı tesis etmiştir.

(25) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili Rapor'da,

- Hakkında soruşturma yürütülen; AKINAL, MOGUL, TEKNOMELT, KURT KUMAŞ, GENERAL TEKSTİL ve BAYTEKS'in eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal eder nitelikte olmadığı,
- Soruşturma kapsamında yerinde inceleme ve bilgi isteme yetkileri kullanılarak inceleme yapılan ve tulum kumaşı pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerden; HÜNER NANO, HAYAT KİMYA, SUNPET, GÜLSAN, PELSAN ve RİTAŞ hakkında 4054 sayılı Kanun kapsamında ayrıca bir işlem yapılmasına gerek olmadığı

ifade edilmiştir.

I. İNCELEME, GEREKÇE VE HUKUKİ DAYANAK

I.1. Hakkında Soruşturma Yürütülen Taraflar

I.1.1. Akinal Sentetik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (AKINAL)

- (26) AKINAL 1999'da Gaziantep'te kurulmuştur. Teşebbüs spunlace, needle punch, air through bonding, wetlace, meltblown ve roofing spunbond gibi çeşitli dokumasız kumaş türlerinin üretimini gerçekleştirmektedir. Teşebbüsün Gaziantep'teki mevcut tesislerinin yanı sıra, 2017 yılı sonunda Tallinn'de 18.000 tondan fazla yıllık kapasitesi ile bebek bezi, kişisel bakım, medikal, ıslak ve kuru mendil sektörleri için spunlace dokumasız kumaş ürünleri üreten yeni tesisi devreye alınmıştır⁴.

I.1.2. Bayteks Teknik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (BAYTEKS)

- (27) Merkezi Gaziantep'te bulunan teşebbüsün üretim tesisi Kilis'te, iki şubesi ise İstanbul'da yer almaktadır. Teşebbüs, 2003 yılının Mart ayı itibarıyla dokumasız kumaş üretimi faaliyetine başlamıştır. 2013 yılının ikinci çeyreğinde 3S Spunbond hattı ve SMMS⁵ hattı, 2018 ve 2019 yıllarında 2S Spunbond hatları devreye alınmıştır.
- (28) Polipropilen esaslı spunbond (PP Spunbond), polipropilen esaslı meltblown (PP Meltblown) ve lamineli kumaş⁶ üretmektedir.

I.1.3. Mogul Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MOGUL)

- (29) MOGUL 1997 yılında kurulmuş olup spunbond, metblown ve SMS⁷ dokumasız kumaşlarının üretimini gerçekleştirmektedir. Teşebbüsün ikisi Gaziantep'te ve biri Kırklareli'nde olmak üzere üç üretim tesisi bulunmaktadır. MOGUL ilk meltblown hattını 2000 yılında kurmuş; 2006, 2008 ve 2011 yıllarında üç hat daha kurmuştur. Teşebbüsün meltblown ürününün kullanıldığı ana pazarların "endüstriyel temizlik bezi" veya "oil sorben" denilen yağ emici kumaşlar olduğu, bunların gerek çevre ve deniz temizliğinde gerekse de endüstriyel tesislerdeki temizlik ve bakım işlerinde kullanıldığı ifade edilmektedir. Teşebbüs, Covid-19 salgını başlayana kadar ağırlıklı olarak teknik tekstil sektörüne yönelik üretim yaptıklarını, cerrahi maske üretimine yönelik üretiminin sınırlı miktarlarda olduğunu belirtmektedir. Teşebbüs PP Spunbond, polyester esaslı

⁴Bu kısımdaki bilgiler için teşebbüsten gelen cevap yazısı haricinde http://www.asnonwovens.com.tr/?page_id=2131&lang=tr internet sitesinden yararlanılmıştır.

⁵ Spunbond ve meltblown kumaşın bir nevi birleştirilmesi neticesinde elde edilen bir dokumasız kumaş türüdür.

⁶ PP Spunbond kumaşlara tutkal ile yapıştırılan PE (polietilen) veya PP (polipropilen) filmlerle birleştirilmesi sonucu üretilen kompozit bir kumaş türüdür. Bu kumaşlar filmlerin su geçirmezlik özelliği sayesinde medikal sektörde koruyucu önlük veya koruyucu tulum yapımında kullanılmaktadır.

⁷ Spunbond ve meltblown kumaşın bir nevi birleştirilmesi neticesinde elde edilen bir dokumasız kumaş türüdür.

spunbond kumaş (PET Spunbond), meltblown, spunlace kumaş ve mikrofilament spunbond bicomponent kumaş üretmektedir.

I.1.4. Kurt Kumaş Sanayi ve Ticaret A.Ş. (KURT KUMAŞ)

- (30) KURT KUMAŞ, 2002 yılından itibaren dokumasız kumaş sektöründe faaliyet göstermektedir. Teşebbüs tarafından üretim hatlarında spunbond, meltblown ve SMS dokumasız kumaş üretebildikleri, 2012 yılında satın aldıkları üretim hatlarında hem SMS kumaş hem de tek başında meltblown kumaş üretebildikleri, ancak 2020 yılının ilk çeyreğinde ülkemizde pandemi süreci başlayınca kadar meltblown talebi olmadığından bu süre zarfında bu hatlarında SMS kumaşı ürettikleri ifade edilmiştir. Pandeminin başlamasıyla oluşan talep üzerine hatlarında meltblown kumaş da üretmeye başladıkları, söz konusu SMS hattının revize edilerek sadece meltblown kumaş üretimi yapacak duruma getirilmesinin mümkün olduğu belirtilmiştir. KURT KUMAŞ metblown satışlarının (.....) cerrahi maske üretimi yapan firmalara yönelik olduğunu ifade etmiştir.

I.1.5. General Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. (GENERAL TEKSTİL)

- (31) GENERAL TEKSTİL, 2000 yılında Gaziantep'te kurulmuştur. Teşebbüs tarafından; spunbond ve meltblown kumaş ve endüstriyel uygulamalar için teknik tekstil ürettikleri, teşebbüsün pandemi öncesi meltblown kumaş üretimi ve medikal sektöre kumaş satışlarının olmadığı, pandemi dolayısıyla Gaziantep Valiliğinin talebine istinaden SMS kumaş üretimi için dizayn edilmiş hatlarda spunbond üretimini durdurmak suretiyle meltblown kumaş üretimine başladıkları belirtilmiştir. Teşebbüs, bünyesinde barındırdığı yedi marka ile muhtelif sektörlerle hitap eden ürünler üretmektedir. GENERAL TEKSTİL, 2020 yılının Mart ayı itibarıyla üretimine başladıkları meltblown ürününün (.....) cerrahi maske üretiminde kullanıldığını ifade etmiştir.

I.1.6. Teknomelt Teknik Mensucat Sanayi ve Ticaret A.Ş. (TEKNOMELT)

- (32) TEKNOMELT, 2009 yılında Kahramanmaraş Organize Sanayi Bölgesinde kurulmuş ve 2010 yılından itibaren üretim faaliyetlerine başlamıştır. Meltblown, spunbond, SMS ve SMMS üretim hatlarıyla teknik tekstil sektöründe faaliyet göstermektedir. Teşebbüsün 2020 yılında yeni bir meltblown hattı devreye girmiş olup 2021 yılının ikinci yarısı itibarıyla da yeni bir meltblown hattı devreye girecektir.

I.2. Pandemi Sonrası Sektöre İlişkin Süreç ve Soruşturma Konusu Hakkında Genel Bilgi

- (33) 2019 yılı Aralık ayında Çin Halk Cumhuriyeti'nin Wuhan kentinde ortaya çıkan ve tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 (SARS-CoV-2) salgını Dünya Sağlık Örgütü tarafından 11.03.2020 tarihinde pandemi ilan edilmiştir. Türkiye'deki ilk vaka 10.03.2020'de açıklanmış, ilk ölüm ise 15.03.2020 tarihinde yaşanmıştır.
- (34) Covid-19 pandemisi döneminde salgının yayılmasını engellemek amacıyla virüsün bulaş yollarını engellemeye ve teması azaltmaya yönelik bir dizi tedbir alınmıştır. Salgınla mücadele kapsamında alınan önlemlerin, salgının toplum sağlığı üzerindeki etkisinin ağırlığına göre değişkenlik gösterdiği söylenebilecektir. Bu kapsamda salgının yayılma hızına ve etkisine göre Mart 2020 ve Eylül 2020 tarihleri arasında değişik düzeylerde tedbirler alındığı görülmektedir. Aşağıdaki tabloda kronolojik sıraya göre Covid-19 pandemisi sürecinde alınan önlemlere ve cerrahi maske pazar yapısını ve dolayısıyla maske üretiminde kullanılan kumaş pazarını etkileyebilecek gelişmelere yer verilmektedir:

Tablo 1: Covid-19 Pandemisi Döneminde Getirilen Kısıtlamalar

TARİH	GELİŞME
21.03.2020	Berber, kuaför, güzellik merkezlerinin faaliyetlerinin geçici süre ile kısıtlanmasına karar verilmesi, içkili ve/veya içkisiz tüm lokanta ve restoranlar ile pastane ve benzeri işyerleri, sadece paket servis, gel-al benzeri şekilde, müşterilerin oturmasına müsaade etmeden hizmet vereceğinin karar altına alınması.
22.03.2020	Kamuda esnek çalışma uygulamasına geçilmesi.
24.03.2020	Toplu taşıma araçlarının kapasitesinin %50'ye düşürülmesi.
28.03.2020	Şehirlerarası otobüs-uçak yolculuklarının izne tabi kılınması, yurt dışına uçuşların durdurulması.
03.04.2020	20 yaş altı vatandaşlara sokağa çıkma yasağı getirilmesi, toplu çalışılan yerler, market ve pazarlarda maske takmanın zorunlu hale getirilmesi ⁸ .
06.04.2020	Parayla maske satışının yasaklanması ⁹ .
16.04.2020	31 ilde hafta sonu uygulanacak sokağa çıkma yasağı getirilmesi.
04.05.2020	Kabine Toplantısı sonrası, piyasada maske satışına izin verilmesinin planlandığına dair yapılan açıklama ¹⁰ .
07.05.2020	Cerrahi maske fiyatının perakende satış noktalarında satışının serbest hale getirilmesine ve adedinin KDV dâhil en fazla 1 TL olacak şekilde fiyat uygulamasına geçilmesine ilişkin yapılan basın açıklaması ¹¹ .
01.06.2020	Şehirlerarası ulaşımına izin verilmesi, kamuda esnek çalışma saatlerinin kaldırılması.
08.09.2020	Ülke genelinde (meskenler hariç olmak üzere) tüm alanlarda (kamuya açık alanlar, cadde, sokak, park, bahçe, piknik alanı, sahiller, toplu ulaşım araçları, iş yerleri, fabrikalar vb.) vatandaşlara maske takma zorunluluğu getirilmesi.
30.11.2020	Eğitim-öğretimin yılsonuna kadar uzaktan eğitimle sürdürülmesi, hafta içi saat 21:00'dan sonra hafta sonları sokağa çıkma sınırlaması uygulamasına geçilmesi ¹² .

- (35) Covid-19 salgınına ilişkin yaşanan süreçte, kişisel koruyucu ekipmanların (maske, eldiven vb.) üretimi, temini ve kullanılmasına ilişkin hususlar tüm dünya ve Türkiye gündeminde önemli bir yer tutmuştur. Zira başta sağlık çalışanları olmak üzere toplumun genelinde virüsün yayılmasının önüne geçilebilmesi amacıyla kişisel koruyucu ekipmanlara kısa zaman içerisinde önemli bir talep oluşmuştur.
- (36) Tıbbi ve cerrahi maskeleri de kapsayan bu hızlı talep artışı karşısında, ülkemizde alınan tedbirlerden biri ürünlerin ihracatına ilişkin olmuştur. 04.03.2020 tarihli ve 31058 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İhracı Yasak ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat: 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ" ile kişisel koruyucu donanım kapsamında piyasaya arz edilen "Koruyucu Maske (Gaz, Toz ve Radyoaktif

⁸<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/118097/ulusa-seslenis-konusmasi> (Erişim Tarihi: 08.02.2021).

⁹<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/118106/kabine-toplantisinin-ardindan-ulusa-seslenis-konusmasi> (Erişim Tarihi: 25.02.2021).

¹⁰<https://www.tccb.gov.tr/konusmalar/353/119208/kabine-toplantisi-nin-ardindan-yaptiklari-konusma> (Erişim Tarihi: 28.02.2021).

¹¹<https://ticaret.gov.tr/haberler/cerrahi-maskelerin-satisina-iliskin-basin-aciklamasi>

(Erişim Tarihi: 25.02.2021) Söz konusu açıklamada ayrıca "Bu kapsamda, 8 Mayıs 2020 tarihi itibarıyla ilk etapta, salgının en yoğun görüldüğü İstanbul'da, akabinde büyükşehirlerden başlamak üzere hızlı bir şekilde diğer illerdeki marketlerde de cerrahi maskelerin satışı yapılabilecektir." ifadesi yer almaktadır.

¹²<https://www.icisleri.gov.tr/koronavirus-ile-mucadele-kapsaminda-sokaga-cikma-kisitlamalari---yeni-kisitlama-ve-tedbirler-genelgeleri> (Erişim Tarihi: 06.03.2021).

Toz Filtreli Maskeler)", "Tulum (Koruyucu İş Elbisesi)", "Sıvı Geçirmez Önlük (Kimyasallara Karşı Kullanılan Koruyucu Önlükler)" ve "Gözlük (Koruyucu Gözlükler)" ile Tıbbi Cihaz Yönetmeliği kapsamında piyasaya arz edilen "Tıbbi ve Cerrahi Maske" ve "Tıbbi Steril/Nonsteril Eldiven" isimli ürünlerin ihracatı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'nun (TİTCK) ön iznine bağlanmıştır. İlave olarak maske teminine yönelik yapılan düzenlemeler kapsamında TİTCK tarafından 19.03.2020 tarihinde yapılan duyuru ile N95, FFP2 ve FFP3 filtreli solunum izolatörü özelliği taşıyan maskelerin reçete karşılığında ve ücreti mukabilinde eczanelerden temin edilebileceği düzenlenmiştir.

- (37) Dosya kapsamında maske ve diğer koruyucu ekipmanlar ile bunların üretiminde kullanılan meltblown ve sair dokumasız kumaşların tedarikine ilişkin idarenin düzenlemeleri ve uygulamaları hakkında bilgi edinebilmek amacıyla ilgili kuruluşlardan bilgi ve belge talep edilmiştir.
- (38) Soruşturma sürecinde kendilerinden talep edilen bilgilere istinaden USHAŞ tarafından gönderilen yazıda, koruyucu tıbbi malzemelere duyulan ihtiyaç kapsamında Sağlık Bakanlığınca USHAŞ'a iletilen 27.02.2020 tarih ve 00113603615 sayılı yazı ile Bakanlığa bağlı sağlık kuruluşlarının ihtiyaçlarının 663 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 2'nci maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendi uyarınca USHAŞ'tan karşılanmaya başlandığı, USHAŞ'ın diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihtiyaç duyulan ve vatandaşlara ücretsiz olarak dağıtılan maskelerin tedarikinde de görev aldığı belirtilmektedir.
- (39) Sağlık Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının iş birliği ile salgınla mücadele kapsamında, başta sağlık çalışanları olmak üzere diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlara dağıtılmak için ihtiyaç duyulan cerrahi maske, FFP2/FFP3/N95 standartlı maske tedarikinin sağlanması için üreticiler ve yetkili satıcılar İçişleri Bakanlığı tarafından USHAŞ'a yönlendirilmiştir. Bu doğrultuda 21.03.2020 tarihinde maske üreticilerinin USHAŞ dışındaki alıcılara satış yapmaları yasaklanmıştır.
- (40) USHAŞ'tan gelen yazıda ayrıca;
- Maske ve diğer koruyucu ekipmanların üretiminde kullanılan dokumasız kumaşlar olan meltblown ve spunbondun kilogram fiyatının pandemi döneminin başında 25-30 ABD Doları seviyesine yükseldiği ve piyasada bulunmasının güçleştiği,
 - Sağlık çalışanlarının yanı sıra halk tarafından da kullanılan cerrahi maske arzını artırabilmek için GAİB ile iş birliği yapıldığı ve meltblown kumaşının kilogram fiyatının 7 ABD Doları'na, spunbond kumaşının kilogram fiyatının ise 2,5 ABD Doları'na kadar düştüğü, USHAŞ tarafından 26.03.2020-04.05.2020 tarihleri arasında söz konusu kumaşların tedarikinin gerçekleştirildiği,
 - USHAŞ'ın pandemi ile mücadele konusunda görevlendirildiği süre içerisinde yürüttüğü faaliyetler neticesinde toplam 248 cerrahi maske üreticisi ve yetkili satıcısı ile sözleşme imzalandığı, bu sözleşmelerden 43'ünün USHAŞ tarafından GAİB aracılığıyla tedarik edilen kumaşlar karşılığında üretim yaptırılmasına yönelik olduğu, bununla birlikte USHAŞ'la maske alım sözleşmesi imzalayan ve kumaş tedarikinde sorun yaşayan firmaların taleplerine karşı da GAİB'e bildirimde bulunularak kumaş temininde kolaylık sağlanmasının talep edildiği, bu sözleşmeler çerçevesinde asgari günlük üretim taahhüdünün (.....) adede kadar artırıldığı,
 - Sözleşmeler çerçevesinde sunulan cerrahi maske alım garantisinin girişimcilere cesaret verdiği ve birçok yatırımcının makine alımı yaparak üretime başladığı, USHAŞ tarafından yapılan kumaş tedariki karşılığında üretim sözleşmeleri ile ise

konfeksiyoncular başta olmak üzere, üreticilerin alternatif üretim kaynaklarını devreye soktukları, salgın nedeniyle zor durumda olan konfeksiyon sektörüne istihdam oluşturulduğu

hususları ifade edilmiştir.

- (41) Yukarıda belirtildiği üzere Covid-19 salgını ile mücadele kapsamında Sağlık Bakanlığı, Mart ayı başında USHAŞ'a kamu hastanelerine koruyucu malzeme tedariki yapma hususunda görev vermiştir. USHAŞ tarafından;

(.....)

hususları ifade edilmiştir¹³.

- (42) Yukarıda belirtildiği üzere USHAŞ koruyucu ekipmanların üreticileri ile sözleşme imzalamıştır. USHAŞ'tan edinilen bilgilere göre USHAŞ tarafından 03.03.2020 ile 04.05.2020 tarihleri arasında alımı ve tedariki yapılmış cerrahi maskeler ile FFP2, FFP3 ve N95 standartlı maskelerin adet bazında değeri, 23.03.2020 tarihinden itibaren imzalanan sözleşmeler çerçevesinde ortalama üç katlı maske için 0,80 TL + KDV; FFP maske için 9,5 TL + KDV olarak belirlenmiştir. Koruyucu önlüğün ve koruyucu tulumun fiyatı ise sırasıyla 7 TL+ KDV ve 24 TL + KDV olarak belirlenmiştir. Anılan sözleşme kapsamında yüklenici üretim kapasitesinin tamamını sadece USHAŞ'a satacağını, başka herhangi bir kişi, kurum ve kuruluşa doğrudan ya da dolaylı olarak satmayacağını, kullanılmayacağını ve hibe etmeyeceğini kabul etmektedir.
- (43) Dosya kapsamında görüşüne başvurulmuş bir teşebbüsten¹⁴ edinilen bilgilerden; sürecin genel itibarıyla iki farklı biçimde şekillendiği, USHAŞ'ın ya maske üreticilerine maske kumaşı sağladığı ve bir işçilik bedeli karşılığında üreticilerinden maske temin ettiği ya da maske üreticisinin kendisinin piyasadan kumaş tedarik etmek suretiyle üretim yaptığı ve yukarıda belirtildiği üzere maskenin 0,80 TL karşılığında USHAŞ'a teslim edildiği; ayrıca süreç boyunca bunlardan farklı hükümler içeren sözleşmelerin de olduğu, örneğin USHAŞ'ın kendisinin maske ürettiği durumlar da olduğu anlaşılmaktadır.
- (44) USHAŞ tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 23.07.2020 tarih ve 7663 sayılı ile intikal eden yazıda, pandemi sürecinde şirketlerinin spunbond kumaşın kilogramını 2,5 ABD Doları, meltblown kumaşın kilogramını 7 ABD Doları üzerinden aldıkları, kumaş üreticisi teşebbüsleri USHAŞ'ın talebini yerine getirmekle ve/veya teşebbüsleri ürettikleri kumaşların belirli bir miktarını USHAŞ'a temin etmekle yükümlü kılan herhangi bir talimat/düzenlemenin kendilerine iletilmediği ifade edilmiştir.
- (45) Hem cerrahi maskenin ve sair koruyucu ekipmanların üretiminde kullanılan kumaşların tedarik edilmesine hem de maske ticaretine ilişkin idarenin düzenlemeleri ve uygulamaları hakkında detaylı bilgi sahibi olabilmek adına soruşturma sürecinde GAİB'ten ve DMO'dan da bilgi talep edilmiştir. Bu aşamada ilk olarak USHAŞ tarafından GAİB'e gönderilen 11.04.2020 tarihli yazıya değinilecek olup söz konusu yazıda, (.....). Öte yandan dosya kapsamında yukarıda belirtildiği gibi maske üreticilerinin USHAŞ'tan değil piyasadan kumaş tedarik edebilme seçeneğinin de olduğu, bu noktada USHAŞ'ın kumaş üreticilerinin maske üreticilerine satılacak kumaşın fiyatı ve termini ile alakalı herhangi bir tebligatının olmadığı dosya sürecinde spunbond üreticisi bir teşebbüs tarafından belirtilmiştir.

¹³ (.....).

¹⁴ (.....), önaraştırma tarafı olan bir spunbond üreticisi olup dosya konusu soruşturmanın tarafı değildir.

- (46) 19.04.2020 tarihi itibari ile DMO Genel Müdürlüğü kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç duydukları maske ile koruyucu tulum sağlık ürünlerinin tedarik ve dağıtımında görevlendirilmiştir¹⁵.
- (47) USHAŞ tarafından Gaziantep Valiliğine gönderilen 22.04.2020 tarihli yazıda, belirtilen ürünlerin DMO aracılığı ile Sağlık Bakanlığı ile diğer kamu kurum ve kuruluşlarına temini noktasında karar alındığı, alınan bu karar çerçevesinde taraflara USHAŞ tarafından sözleşme fesih bildirimlerinin iletildiği ve bütün sürecin DMO tarafından yürütüleceği hususlarına yer verilmiştir.
- (48) Bu aşamada değinilmesi gereken bir diğer (.....).
- (49) 24.04.2020 tarihinde ise (.....) tarafından MASKE HAMMADDE isimli whatsapp grubunda¹⁶ kumaş üreticilerine yönelik şu ileti paylaşılmıştır:
(.....)
- (50) Gruptaki diğer yazışmalar ise şu şekildedir:
(.....)^{17, 18}
- (51) Yukarıda belirtildiği üzere sürecin DMO'ya devrinden itibaren DMO ile koruyucu ekipman üreticileri ve tacirleri arasında sözleşmeler akdedilmiştir. Söz konusu sözleşme çerçevesinde özetle, koruyucu ekipmanın DMO'ya hibe edilmesi karşılığında üretici veya tacirlere ihracat hakkı verilmesi esasına dayanan bir sistem geliştirilmiştir. Bu kapsamda DMO Genel Müdürlüğü ile cerrahi maske, FFP3/FFP2/N95 maske ve koruyucu ürünlerinin üretimini/tedarikini yapan yüklenici firmalar arasında imzalanacak sözleşme çerçevesinde DMO'ya teslim edilen ürünlere karşılık her bir ürün için belirlenen farklı oranlar çerçevesinde TİTCK tarafından yüklenici firmalara ihracat izni verileceği belirtilmiştir¹⁹.
- (52) GAİB tarafından; kendilerinin kumaş üreticisi teşebbüsler ile yaptıkları herhangi bir sözleşme bulunmadığı, koruyucu ekipman üreticisi teşebbüslerden ise noter onaylı taahhütname talep edildiği, bunlara ilave olarak maske, önlük vb. ürünlerin üreticilerinin kumaş tedarik edebilmek için USHAŞ ve DMO ile sözleşme imzalamak zorunda oldukları yönünde bilgilerinin olduğu, kumaş üreticilerinin ise pazara kumaş sunabilmek için USHAŞ veya DMO ile sözleşme yapma zorunluluğunun bulunmadığı ifade edilmiştir.
- (53) Covid-19 salgını sürecinde kendilerinin aldıkları göreve ve kumaş tedariki sürecindeki pozisyonlarına ilişkin olarak GAİB tarafından aşağıdaki hususlar belirtilmiştir:
"Covid-19 salgını sürecinde dokunmamış kumaş üreticisi firmaların Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yoğunlaşması sebebiyle koruyucu ekipman üretiminde kullanılan kumaşın tedariki ile ilgili organizasyon kapsamında ilgili Kamu

¹⁵ <https://www.itkib.org.tr/tr/gundem-ana-sayfa-duyurular-ihracati-on-izne-baglanan-koruyucu-maske-ve-tulumlarin-devlet-malzeme-ofisi-genel-mudurlugune-teslimi-hakkinda.html> Erişim Tarihi: 03.04.2021.

¹⁶ Söz konusu whatsapp grubu (.....).

¹⁷ (.....)

¹⁸ (.....)

¹⁹ <https://www.itkib.org.tr/tr/gundem-ana-sayfa-duyurular-ihracati-on-izne-baglanan-koruyucu-maske-ve-tulumlarin-devlet-malzeme-ofisi-genel-mudurlugune-teslimi-hakkinda.html> Erişim Tarihi: 03.04.2021.

Kurumlarının talimat ve yönlendirmeleri çerçevesinde Birliğimize de görev verilmiştir.

Verilen bu görev çerçevesinde, Nisan ayı itibariyle maske, tulum, önlük vb. koruyucu ekipman üretiminde kullanılan kumaşlara olan talebin artmasıyla birlikte, kumaş tedarikinde sıkıntı yaşanmaması ve koruyucu ekipman üreticilerinin her birinin üretim kapasitesi oranında kumaş temin ederek üretimlerinde devamlılık sağlamaları amacıyla bir faaliyet yürütülmüştür. Bu kapsamda, USHAŞ ile sözleşmeli firmalar; Belediye, Okul, STK vb. kamu kurum ve kuruluşları; spunbond ve meltblown temin etmeleri için kumaş üreticisi firmalara, bu firmaların kapasiteleri oranında, yönlendirilmişlerdir.

Bu dönemde, konu ile ilgili Kamu Kurumlarının ve kumaş üreticisi firmaların ortak görüşü neticesinde; maske üretiminde kullanılan meltblown kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 7 USD; spunbond kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 2,5 USD olarak belirlenmiştir. Önemle belirtmek gerekir ki, fiyat sabitleme ve kapasite oranlarında ihtiyaç dağılımı uygulaması sadece devlete (ve devletle sözleşmeli firmalara) kumaş sağlanması kapsamında gerçekleştirilmiştir²⁰. Bunun dışında hibe karşılığı ihracat hakkı uygulamasında serbest piyasa koşulları gereği, ilgili taraflarca herhangi bir fiyat sabitlemesi yapılmamıştır.

Devlet Malzeme Ofisi'nin yetkilendirilmesiyle birlikte değişen süreçte, DMO ile sözleşmeli maske, tulum ve önlük üreticisi firmaların DMO tarafından uygun görülen koruyucu ekipman üretim adetleri Gaziantep Valiliğine bildirilmektedir. Valilik tarafından Birliğimize iletilen DMO sözleşmeli firma talepleri üretim adetleriyle birlikte kumaş üreticisi firmalara iletilmektedir. Maske, tulum ve önlük üretecek firmalara ise kumaş temin edebilecekleri kumaş üreticisi firmaların listesi iletilmektedir. Üretim yapacak olan firmalar kumaş temini için kumaş üreticileriyle iletişime geçmektedir. Bu dönemde firmalar arasında bir eşleştirme yapılmamaktadır.”

- (54) Yukarıda belirtildiği üzere hibe karşılığı ihracat izni kapsamında DMO sözleşme imzaladığı üreticileri Gaziantep Valiliğine bildirmekte, maske ve tulum üreticileri Valilik tarafından GAİB'e havale edilmektedir. GAİB ise üreticilerden aldığı kumaşların kullanım detaylarını aylık olarak GAİB'e rapor edeceklerine dair noterden taahhütname olarak kumaş üreticilerine sevk etmekte; GAİB, DMO sözleşmeli üreticilere tüm kumaş üreticilerinin listesini vermekte, kumaş üreticilerine ise DMO sözleşmeli firma bilgilerini bildirmektedir. Yerinde incelemelerde teşebbüslerden edinilen belgelerden de GAİB tarafından kumaş üreticisi teşebbüslere taahhütname ileten DMO sözleşmeli maske üreticisi firmalar ve Gaziantep Valiliğine başvurup kumaş talebinde bulunan kurumlar listesinin güncellendikçe gönderildiği görülmektedir. GAİB'in DMO sözleşmeli

²⁰ Bu dipnot yazının aslında olmayıp raportörler tarafından eklenmiştir. TEKNOMELT'te yapılan incelemede elde edilen GAİB tarafından gönderilen, bilgi kısmında USHAŞ yetkililerinin ve İçişleri Bakanlığının da olduğu "Maske Üretimi (.....) Adet (.....) USHAŞ – TEKNOMELT / 2. Talep" konulu 22.04.2020 tarihli bir e-postadan (.....) firması tarafından talep edilen 20.000.000 adet maske üretimi için meltblown kumaş talebinin anılan teşebbüse iletildiği, eşleştirilen satıcı olarak anılan teşebbüsün yer aldığı ve faturanın USHAŞ'a kesileceği bilgisi yer almaktadır. Eşleştirme sistemine dair örnek niteliğinde verilebilecek bir diğer belge GAİB tarafından (.....)'a gönderilmiş olan, bilgi kısmında USHAŞ ve GAİB yetkililerinin yer aldığı 07.04.2020 tarihli ve "Maske Üretimi (.....) Adet (.....) Tekstil – Spunbond Kumaş – (.....)" konulu e-posta yazışmasıdır. Anılan e-postada (.....) Tekstil tarafından talep edilen maske üretimi için e-posta içeriğinde yer alan miktarda spunbond talebi iletilmektedir. E-posta yazışmasından söz konusu talebe ilişkin eşleştirilen satıcının (.....) olduğu görülmekte olup yazışmanın içeriğinde faturanın USHAŞ'a kesileceği belirtilmektedir. Dosya kapsamında buna benzer başka örnekler de bulunmaktadır.

üreticilere vermek üzere teşebbüslerden birer satış elemanı ismi ve iletişim bilgisinin kendisine bildirilmesini istediği anlaşılmaktadır.

- (55) Yukarıda anılan whatsapp grubunda 19.05.2020 tarihinde GAİB'in "DMO'nun MKE ve benzeri kurumlarda 75 milyon maske üretiminde kullanmak üzere Meltblown 7.00 usd/kg+KDV Spunbond 2.5 usd/kg+KDV bedelle kumaş talebinin üretim kapasiteleri oranında dağıtımları ekli dosyada yapılmıştır." şeklindeki ifadeleri yer almaktadır²¹. Görüldüğü üzere DMO'nun kamu kurumlarında maske üretiminde kullanılmak üzere meltblown ve spunbond kumaş talepleri, USHAŞ'ın alım yaptığı dönemde belirlediği alım bedeli üzerinden gerçekleştirilmektedir. Söz konusu ileti DMO tarafından maske üretiminde kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan kumaşın Valilik ve GAİB aracılığıyla kumaş üreticisi teşebbüslerden kapasiteleri oranında temin edilmesine yöneliktir. Devlet Malzeme Ofisi - Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE) tarafından Mayıs ve Haziran ayında da maske üretimi için meltblown ve spunbond kumaş talebinin pazardaki dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslere iletiildiği, GAİB tarafından teşebbüslere eşleştirilen satıcı olarak talep adedinin belirtildiği, meltblown birim fiyatı olarak 7,15 ABD Doları ve spunbond için 2,65 ABD Doları'nın uygulandığı DMO tarafından gönderilen bilgilerden görülmektedir.
- (56) Yukarıda anılan hibe/ihracat sistemine ilişkin olarak DMO ile yükleniciler arasında imzalanan Mal Alım Sözleşmesi ise, yükleniciler tarafından üretilen/tedarik edilen cerrahi maske, FFP2 (N95) / FFP3 maske, koruyucu tulum, sıvı geçirmez kişisel koruyucu önlük ve koruyucu gözlüğün DMO'ya teslim edilmesi (hibe) ve yüklenici tarafından sözleşme şartlarına uygun olarak teslim edilen ürün sayısının DMO tarafından TİTCK'ye bildirilmesini kapsamaktadır. Mal Alım Sözleşmeleri, DMO Yönetim Kurulu'nun 21.04.2020 tarihli, 14/86 sayılı ve 28.05.2020 tarihli, 21/117 sayılı kararları ile kabul edilerek yürürlüğe konulmuştur. Hibe-ihracat oranlarının değişmesi, sözleşmeye ürün ilave edilmesi gibi sebeplerle söz konusu sözleşmelerde çeşitli değişiklik yapılmıştır. Söz konusu sözleşmede belirtilen hibe-ihracat oranlarına göre ilgili yükleniciye TİTCK tarafından ihracat izni verilmektedir.
- (57) Hibe/ihracat sistemine geçildiği ilk dönemde belirlenen DMO'ya teslim edilen ürün sayısı ve ihracat izni verilecek ürün sayısı aşağıdaki gibidir²²:

DMO'ya Teslim Edilen Ürün Sayısı	İhracat İzni Verilecek Ürün Sayısı
1 (bir) adet cerrahi maske	1 (bir) adet cerrahi maske
1 (bir) adet FFP3/FFP2/N95 maske	1 (bir) adet FFP3/FFP2/N95 maske
1 (bir) adet koruyucu tulum	3 (üç) adet koruyucu tulum
2 (iki) adet FFP3/FFP2/N95 maske	1 (bir) adet koruyucu tulum
20 (yirmi) adet cerrahi maske	1 (bir) adet koruyucu tulum
10 (on) adet cerrahi maske	1 (bir) adet FFP3/FFP2/N95 maske

- (58) Yukarıda belirtildiği üzere, getirilen hibe/ihracat sistemindeki oranlarda zaman içerisinde değişiklik yaşanmıştır. Cerrahi maske açısından konu ele alındığında

²¹ GAİB'in bu talepleri kumaş üreticilere e-posta yoluyla da iletilmektedir.

²² <https://www.itkib.org.tr/tr/gundem-ana-sayfa-duyurular-ihracati-on-izne-baglanan-koruyucu-maske-ve-tulumların-devlet-malzeme-ofisi-genel-mudurlugune-teslimi-hakkında.html> Erişim Tarihi:03.04.2021.

sürecin başlangıcında bir adet maskeyi ihraç edebilmek için DMO'ya hibe edilmesi gereken maske sayısı bir iken 13.07.2020²³ itibarıyla bir cerrahi maskenin hibe edilmesi ile üç adet cerrahi maske ihracatına izni verilmiştir. 04.03.2021 tarihi itibarıyla yapılan değişiklikle²⁴ hibe edilen bir adet maskeye karşılık beş adet maske ihracına izin verildiği belirtilmektedir.

(59) Pandemi ile mücadele kapsamında kamunun ihtiyaç duyduğu ürünlerin tedariki görevinin USHAŞ'tan DMO'ya devredilmiş olması sebebiyle getirilen düzenlemeler hakkında detaylı bilgi edinebilmek amacıyla DMO'dan da bilgi talep edilmiştir. DMO'dan gelen yazıda özetle;

- Pandemi dönemi başlangıcında cerrahi maske ve tulumlara talebin artması ve üretimin sınırlı olması nedeniyle yetkili mercilerce bahse konu ürünlerin yurt içinde satışının yasaklandığı ve ihracatına kısıtlama getirildiği, ham maddelerin satışının ise Gaziantep Valiliği ve GAİB tarafından kontrol altına alındığı,
- Kamu tarafından ihtiyaç duyulan ürünlerin tedariki görevinin USHAŞ'tan DMO'ya devredildiği, ürünlerini ihraç etmek isteyen firmalara her bir ürün için farklı oranlarda hibe şartı getirilmesi uygulamasına ilişkin olarak bu vesileyle kamunun maske ve tulum ihtiyacının ivedilikle karşılanmaya çalışıldığı, bu aşamada ürünlere olan talebin yüksekliği nedeniyle ilgili sektörde yer alan tecrübeli firmaların haricinde konu hakkında herhangi bir tecrübesinin ve alt yapısının olmadığı değerlendirilen çok sayıda firmanın kendilerine başvurarak hibe sözleşmesi imzalamak yoluyla sektöre giriş yaparak üretim yapmak istediklerinin gözlemlendiği,
- Sağlık Bakanlığının cerrahi maske ihtiyacını karşılamak amacıyla DMO tarafından MKE'ye malzeme teslim edilmesi ile bu kurum tarafından cerrahi maske üretilmesi konusunda protokol imzalandığı, bu çerçevede Kırıkkale ve Ankara cerrahi maske üretim tesislerindeki ihtiyaca binaen çeşitli dönemlerde GAİB aracılığıyla dokumasız kumaş siparişi verilmesinin talep edildiği, fiyatların USHAŞ döneminde Gaziantep Valiliği ve GAİB tarafından belirlenen fiyatlar olduğu, sadece bu fiyatlara USHAŞ'tan farklı olarak nakliye masraflarının üretici firmalarca karşılanması ve belirlenen fiyatların üretim yerinde teslim fiyatları olması nedeniyle nakliye bedelinin ilave edildiği, ancak değişen piyasa koşulları ve meltblow üretiminin artmasıyla birlikte meltblown fiyatlarında güncellemeye gidildiği,
- Gaziantep Valiliğinin 25.07.2020 tarih ve 18874 sayılı yazısıyla pandemi ile mücadele kapsamında gelinen aşamada her türlü faaliyet ve iş kolunda normalleşmelerin devam ettiği, DMO'nun kumaş ihtiyacının azaldığı ve piyasadan kumaş alım taleplerinin olduğunun bilindiği, DMO'dan gelen talepler karşılandıktan sonra piyasanın ihtiyacına cevap vermek amacıyla firmaların kumaş alımlarının izne gerek olmadan gerçekleştirilebileceği, gerekli durum ve ihtiyaç hasıl olursa kumaş satışının yeniden izne tabi olabileceği hususlarının bildirildiği (Gaziantep Valiliğinin anılan yazısına aşağıda yer verilmektedir.),

²³<https://www.ihkib.org.tr/tr/bilgi-bankasi/ihkib-duyurular/i-4325> ve https://www.dmo.gov.tr/Files/IcerikYonetimi/ANKARA/Resimler/MAN%C5%9EET%20HABERLER%C4%B0/%C4%B0hracat%20Oranlar%C4%B1_13%20Temmuz/Hibe-%C4%B0hracat%20Tablo.pdf
Erişim Tarihi:23.04.2021.

²⁴<https://www.dmo.gov.tr/Home/Icerik/3626> ve <https://www.dmo.gov.tr/Files/IcerikYonetimi/ANKARA/Resimler/MAN%C5%9EET%20HABERLER%C4%B0/COV%C4%B0D%20S%C3%96ZL%20%C5%9EARTNAME%20DE%C4%9E%C4%B0%C5%9E%C4%B0KL%C4%B0K/Mal%20Al%C4%B1m%20S%C3%B6zle%C5%9Fmesi%20-%20Maske.pdf>
Erişim Tarihi: 24.04.2021.

- DMO'nun, USHAŞ'tan farklı olarak koruyucu ekipman üreten/tedarik eden firmalar ile bedel içeren herhangi bir sözleşme imzalamadıkları, kendi sözleşmelerindeki tedarik sürecinin yüklenici firma tarafından sözleşmeye uygun olarak üretilen/tedarik edilen ürünlerin ücretsiz olarak teslim alınması ve yükleniciye teslim edilen ürün sayısı karşılığında sözleşmede belirtilen oranlar dahilinde ihracat izni verilmesi için TİTCK'e bildirim yapılması şeklinde düzenlendiği

hususları ifade edilmiştir.

- (60) GAİB tarafından, yukarıdaki 25.07.2020 tarihli yazıya konu hususların Gaziantep Valiliği tarafından kumaş üreticisi firmalara da bildirildiği, kendilerinin süreç içerisinde üstlendiği görevin tamamlandığı, bu nedenle maske, tulum ve önlük üretecek firmalara kumaş temin edebilecekleri kumaş üreticisi firmaların listesinin iletilmesi uygulamasına devam edilmediği ifade edilmiştir²⁵.
- (61) Meltblown kumaş özelinde değinilmesi gereken bir diğer önemli husus, anılan kumaşın ihracatının, 18.03.2020 tarih ve 31072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ'de (İhracat:2006/07) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/5) ile kayda bağlanmış olduğudur. İlgili Tebliğ kapsamında ayrıca, pandemi ile mücadelede önem arz eden ürünlerden etil alkol, kolonya, dezenfektan, hidrojen peroksit gibi ürünlerin de ihracatı kayda bağlanmıştır.
- (62) Bunlara ilave olarak (.....) meltblown kapasitesinin artırılmasının gerekli olduğundan söz edildiği görülmektedir. Meltblown ihracatı yukarıda anılan Tebliğ çerçevesinde sınırlandırılmışsa da anılan iletimden ihracata getirilen sınırlamanın 10.04.2020 tarihi itibarıyla uygulamaya geçtiği anlaşılmaktadır. Soruşturma taraflarından (.....)'ten gelen bilgiden, ihracat sınırlamasının 5603.1190.0012 (25 gr²⁶ ve daha az sadece meltblown) GTİP kodlu meltblowna ilişkin olduğu anlaşılmaktadır.
- (63) Özetle yukarıda yer verilen tüm bilgi ve belgelerden, pandemi ile mücadele kapsamında başta sağlık çalışanları olmak üzere tüm vatandaşların sağlığı için birçok tedbir alındığı görülmektedir. Maske fiyatında yaşanan artış ve yüksek fiyata rağmen ürün tedarikinde yaşanan zorluk nedeniyle ürünün ihracatının ön izne bağlandığı ve sair tedbirler alındığı belirtilmektedir. Ülkemizde 21.03.2020 tarihinde maske üreticilerinin USHAŞ dışındaki alıcılara satış yapmaları yasaklanmış, 06.04.2020 tarihi itibarıyla parayla maske satışı yasaklanmış, 07.05.2020 tarihinde yapılan basın açıklaması ile de cerrahi maske fiyatının perakende satış noktalarında satışının serbest hale getirilmesi ve adedinin KDV dâhil en fazla 1 TL olacak şekilde fiyat uygulamasına geçilmesi duyurulmuştur.
- (64) Pandemi ile mücadele konusunda farklı dönemlerde olmak üzere USHAŞ'ın ve DMO'nun görevlendirildiği görülmektedir. Her iki kurum da Gaziantep Valiliği aracılığıyla GAİB ile koordine bir şekilde süreci ilerletmiştir. USHAŞ kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlara dağıtılmak için ihtiyaç duyulan maske tedarikinin sağlanmasına ilişkin görevlendirildiği süreçte dokumasız kumaş tedarikine ilişkin olarak; meltblown ve spunbondun kilogram fiyatının pandemi döneminin başında 25-30 ABD Doları seviyesine yükseldiğini ve piyasada bulunmasının güçleştiğini, sağlık çalışanlarının yanı sıra halk tarafında da kullanılan cerrahi maske arzını artırabilmek için GAİB ile iş birliği yapıldığını ve meltblown kumaşının kilogram fiyatının 7 ABD Doları'na, spunbond kumaşının kilogram fiyatının ise 2,5 ABD Doları'na kadar

²⁵ (.....).

²⁶ Meltblown gramajı hakkında bilgiye, ilgili ürün pazarı başlığı altında yer verilecektir.

düştüğünü, USHAŞ tarafından 26.03.2020-04.05.2020 tarihleri arasında söz konusu kumaşların tedarikinin gerçekleştirildiğini, (.....) belirtmiştir.

- (65) USHAŞ'ın Mart ayı sonunda maske üretimi için yaptığı organizasyon kapsamında, anılan süreçte irtibata geçilen kumaş üreticileri tarafından bedelsiz bir şekilde kumaş tedarik edilmiştir. GAİB tarafından edinilen bilgilere göre, idarenin GAİB'e verdiği görev çerçevesinde Nisan ayı itibarıyla maske, tulum, önlük vb. koruyucu ekipman üretiminde kullanılan kumaşlara olan talebin artmasıyla birlikte, kumaş tedarikinde sıkıntı yaşanmaması ve koruyucu ekipman üreticilerinin her birinin üretim kapasitesi oranında kumaş temin ederek üretimlerinde devamlılık sağlamaları amacıyla bir faaliyet yürütülmüş ve USHAŞ'la sözleşmeli firmalar ile belediye, okul, stk vb. kamu kurum ve kuruluşları, spunbond ve meltblown temin etmeleri için kapasiteleri oranında kumaş üreticisi firmalara yönlendirilmişlerdir. Bu dönemde, konu ile ilgili kamu kurumlarının ve kumaş üreticisi firmaların ortak görüşü neticesinde; maske üretiminde kullanılan meltblown kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 7 ABD Doları; spunbond kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 2,5 ABD Doları olarak belirlenmiştir. Fiyat sabitleme ve kapasite oranlarında ihtiyaç dağılımı uygulaması sadece devlete (ve devletle sözleşmeli firmalara) kumaş sağlanması kapsamında gerçekleştirilmiştir.
- (66) 19.04.2020 tarihi itibarıyla ise kumaş tedariki dahil olmak üzere maske arz ve dağıtım süreci USHAŞ tarafından DMO'ya devredilmiştir. DMO tarafından kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyaç duydukları maske üretimi için gereken meltblown ve spunbond kumaşı alımı USHAŞ döneminde belirlenen fiyatlar üzerinden yapılmıştır. Ancak DMO ile koruyucu ekipman üreticileri ve tacirleri arasında akdedilen sözleşmeler çerçevesinde geliştirilen hibe/ihracat uygulamasında kumaş fiyatlarına ilişkin bir fiyat sabitlemesi yapılmamıştır. Cerrahi maske ve kumaş pazarına yönelik olarak yapılan düzenlemelere kronolojik olarak aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 2: Cerrahi Maske ve Kumaş Pazarına İlişkin Gelişmeler

Tarih	Gelişme
18.03.2020	Meltblown ihracatının kayda bağlanması.
21.03.2020	Maske üreticilerinin USHAŞ dışındaki alıcılara satış yapmalarının yasaklanması.
06.04.2020	Parayla cerrahi maske satışının yasaklanması.
11.04.2020	USHAŞ tarafından GAİB'e gönderilen yazı ile Sağlık Bakanlığı ve USHAŞ koordinasyonunda üretim yapacak ve USHAŞ ile sözleşme imzalayan firmalara anlaşılabilir sabit fiyat üzerinden kumaş tedarik edilmesi ve (.....)
19.04.2020	Kumaş tedariki dahil olmak üzere maske arz ve dağıtım sürecinin USHAŞ'tan DMO'ya devredilmesi, DMO ile imzalanan sözleşmeler çerçevesinde üretici veya tacirlere ihracat hakkı tanınması.
04.05.2020	Kabine Toplantısı sonrası, piyasada maske satışına izin verilmesinin planlandığına dair açıklama
07.05.2020	Cerrahi maske fiyatının perakende satış noktalarında satışının serbest hale getirilmesi ve adedinin KDV dâhil en fazla 1 TL olacak şekilde fiyat uygulamasına geçilmesi.
13.07.2020	Cerrahi maskede hibe/ihracat oranının 1/3 olarak belirlenmesi.
25.07.2020	Gaziantep Valiliği tarafından DMO'nun kumaş ihtiyacının azaldığı ve piyasadaki kumaş alım taleplerinin olduğunun bilindiği, (.....) hususlarının duyurulması ve GAİB'in süreç içerisinde üstlendiği görevin tamamlanması.
04.03.2021	Cerrahi maskede hibe/ihracat oranının 1/5 olarak belirlenmesi
Kaynak: DMO ve GAİB'ten elde edilen bilgiler; Cumhurbaşkanlığı, İçişleri Bakanlığı ve İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği internet siteleri.	

I.3. İlgili Pazar

I.3.1. Sektör Hakkında Bilgiler

- (67) Soruşturma konusunu meltblown pazarında faaliyet gösteren teşebbüslerin fiyatlarında pandemiden itibaren meydana gelen fiyat artışları oluşturmakta olup bu başlık altında öncelikle meltblown kumaşının dahil olduğu dokumasız kumaş türlerinden genel olarak bahsedilmiştir.
- (68) Dokuma kumaş iki grup ipliğin (çözgü ve atkı), dokuma örgüsü adı verilen belirli bir sistemle dik açıyla birbirinin altından ve üstünden geçirilerek bağlanması ile oluşturulan kumaş türü olarak tanımlanmakta iken dokumasız kumaşlar doğal veya sentetik liflerden mekanik, termal veya kimyasal işlemler kullanılarak üretilen, belirli veya rastgele yönlendirilmiş liflerden oluşan yüksek teknoloji mühendislik dokuları olarak tanımlanmaktadır.
- (69) Dosya kapsamında teşebbüslerden elde edilen bilgilerden dokuma kumaşlar ile dokumasız kumaşların hem üretim tekniği hem de kullanım amaçları ve işlevleri yönünde farklılaştığı anlaşılmaktadır. Dokuma ve dokumasız kumaşların üretim süreçlerinin, üretim teknikleri ile makine ve ekipmanlarının birbirinden farklı olduğu, söz konusu kumaşlara ilişkin üretim hatlarının birbirlerine çevrilmesinin mümkün olmadığı teşebbüsler tarafından belirtilmektedir.
- (70) Dokumasız ürünler, dokuma veya örme olmayan, özel kullanımlar için imal edilen ve kullanım süresi bakımından maliyeti geleneksel tekstil ürünlerine göre daha düşük olan teknik tekstil ürünlerini kapsamaktadır. Dokumasız üretim hatları üç ana aşamadan oluşmakta, bu aşamalardan ilk ikisi nihai ürünün niteliğinin belirlenmesinde özel önem taşımaktadır. Bu aşamalara aşağıda yer verilmektedir:
- Ağ oluşturma aşaması: Liflerin hazırlanması, düzenlenmesi, harmanlanması ve taraklanması işlemleri.
 - Ağ bağlama aşaması: liflerin mekanik, termal veya kimyasal yollarla birleştirilmesi işlemi.
 - Sonlandırma aşaması: kumaş performansını artırma ve estetik amaçlı yapılan işlemler.
- (71) Nihai ürünle hedeflenen özellikler paralelinde dokumasız kumaşlar; liflerin oluşturulması, bağlanması ve sonlandırma aşamalarında kullanılan teknolojiye bağlı olarak emicilik, sıvı geçirmezlik, elastikiyet, gerginlik, yumuşaklık, dayanıklılık, ateşe karşı dayanıklılık, yıkanabilme, tamponlanma, filtreleme, bakteriyel koruma ve steril olma gibi belirli özellikler kazanmaktadır²⁷. Otomotiv sektörü, suni deri imalatı, medikal sektör, ayakkabıcılık, temizlik ve hijyen ürünleri, tekstil ve mobilya ürünleri gibi farklı sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır.
- (72) Dokumasız kumaşların homojen bir ürün grubu oluşturmadığı, kendi içinde pek çok türe ayrıldığı, anılan kumaşların üretim yöntemleri ile ısı dayanım, sıvı geçirgenliği, mukavemet gibi teknik özelliklerine göre ve kullanım amaçlarına göre birbirinden farklılaştıkları görülmektedir. Dosya kapsamında edinilen bilgilerden dokumasız kumaşların spunbond, meltblown, SMS, spunlace, airthrough, thermobond gibi pek çok çeşidinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu sektörde faaliyet gösteren teşebbüsler yarı mamul üretmekte olup mobilya, inşaat, otomotiv, medikal, ve ambalaj gibi birçok sektöre hizmet vermektedir.

²⁷ Bu kısımda 11.02.2010 tarih ve 10-16/184-71 sayılı Kurul kararından faydalanılmıştır.

- (73) Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, aşağıda açıklanacağı üzere farklı teknolojiler kullanılarak üretilen birbirinden farklı yapıda dokumasız kumaşın var olduğu ve sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin tüm bu teknolojileri kullanarak tüm dokumasız kumaş türlerinin üretiminde faaliyet göstermediği anlaşılmaktadır²⁸. Bu kapsamda teşebbüslerden elde edilen bilgiler çerçevesinde dokumasız kumaşların türü, üretim teknolojileri ve üretim süreçleri hakkında bilgiye aşağıda yer verilmektedir:

Spunlace teknolojisi: Doğal ve sentetik elyaf liflerinin su ile birleştirilmesi teknolojisi kullanılarak dokumasız kumaş üretimi yapılmakta olup bu teknolojiye liflerin rastgele birbirlerine bağlanması için yüksek hızlı hava jetlerinden yararlanır. Anılan kumaşlar ağırlıklı olarak ıslak temizlik mendilleri ve tek kullanımlık havluda, ayrıca otomotiv, suni deri, medikal, yüz temizleme mendili, temizlik bezleri vb. sektörlerde kullanılmaktadır. Bu teknolojiye ham maddeler arasında polyester kesik elyaf, viskon, polipropilen elyaf, kasarlı pamuk sayılabilir.

Air through bonding teknolojisi: Doğal ve sentetik elyaf liflerinin ısı yöntemiyle birleştirilmesi teknolojisi ile üretilen kumaşlar ağırlıklı olarak bebek ve yetişkin bezinin iç katmanlarında kullanılmaktadır.

Needle punch teknolojisi: Bu üretim tekniğinde mekanik iğneleme teknolojisinden yararlanılmakta olup üretilen kumaşlar suni deri, medikal, halı, kuru temizleme bezleri, otomotiv, ayakkabı sektörlerinde kullanılmaktadır. Bu teknolojiye yönelik ham maddeler ise polyester kesik elyaf, polipropilen kesik elyaf ve doğal lifler sayılabilir.

Spunbond teknolojisi: Bu teknolojiyi kullanan üreticiler ağırlıklı olarak polipropilen ve bunun haricinde polyester (PET), PA6, PE gibi farklı petrol türevi ham maddeleri kullanmaktadır. Spunbond dokumasız kumaşın ayakkabıda, çanta ve mobilya astarlarında, laminasyonda, kapitonede, elbise kılıflarında, çatı ve dış cephe yalıtım malzemelerinde, otomotivde, tarımda, ambalajda, bone, galoş ve bebek bezi ile maske ve önlük gibi hijyen ürünlerinde olmak üzere muhtelif alanlarda yararlanılmaktadır.

Wetlace teknolojisi: Bu teknolojiye doğal ve sentetik lifler ıslak serim yöntemi ve su ile iğneleme yöntemi ile birleştirilerek dokumasız kumaş üretimi yapılmaktadır. Üretilen kumaşlar ıslak temizleme mendili yapımında ve ayrıca medikal, otomotiv, ziraat gibi sektörlerde kullanılmaktadır. Ham maddesi polyester ve viskon karışımı, selüloz gibi ürünlerdir.

Meltblown teknolojisi: Polipropilen cips ham maddesinin ekstrüder yolu ile eriyik hale getirilmesi, püskürtme yöntemi kullanılarak katman oluşturması, diğer elyaf liflerinin taranarak tülbent halinde beslenmesi ve iki katmanın birleştirilmesi yolu ile yapılan bir üretim tekniğidir.

- (74) Meltblown teknolojisine ilişkin olarak AKINAL tarafından eriyik olarak üretilen katmandan maske kumaşlarında tutucu özellikli filtre katmanı olarak, diğer lifler ile birleştirme yolu ile üretilen ürünlerden otomotiv ve inşaat sektörlerinde ses yalıtım malzemesi olarak yararlanıldığı ifade edilmektedir. KURT KUMAŞ tarafından ise meltblown kumaşların kullanım alanlarının cerrahi maskeler, yağı sudan ayırmak için kullanılan ve ayırıcılar olarak adlandırılan ürünler, temizlik bezleri, araba ve süpürge filtreleri olduğu belirtilmektedir. MOGUL tarafından üretimini yaptıkları meltblown

²⁸ Örneğin BİLNUR, TEYMUR, BAKTIROĞLU spunbond üretmekte iken meltblown üretmemektedir. TEKNOMELT ise metblown, spunbond, SMS ve SMMS üretim hatlarına sahipken spunlace üretimi alanında faaliyet göstermemektedir.

ürününün kullanıldığı ana pazarların endüstriyel temizlik bezi veya “oil sorben” denilen yağ emici kumaşlar olduğu, bunların gerek çevre ve deniz temizliğinde gerekse de endüstriyel tesislerdeki temizlik ve bakım işlerinde kullanıldığı, Covid-19 salgını başlayana kadar ağırlıklı olarak teknik tekstil sektörüne yönelik üretim yaptıkları, cerrahi maske üretimine yönelik üretiminin sınırlı miktarlarda olduğu belirtilmektedir.

- (75) Bu aşamada değinilecek bir diğer husus spunbond ve SMS tipi dokumasız kumaşların katmanlarına ilişkindir. Dosya kapsamında edinilen bilgilere göre kullanılan spunbond kumaşının katman sayısına göre S, SS veya SSS türü spunbond tipi dokumasız kumaş üretilmektedir. Spunbond tipi dokumasız kumaşların katmanında meltblown kullanılarak SMS tipi kumaş üretilmektedir. Konuya ilişkin görüşlerini sunan bir teşebbüs tarafından SMS yapısının spunbond ve meltblown malzemenin termal yolla veya yapışkanla bağlanması ile meydana geldiği, bu üç katmanlı yapının kan, bakteri ve sıvıların geçişini engellerken hava, buhar ve sterilizasyon için kullanılan etilen oksit gazına izin verdiği ifade edilmektedir. SMS tipi kumaşlar çocuk bezi bariyeri ve tek kullanımlık hastane ekipmanı üretiminde kullanılmaktadır. SMS tipi dokumasız kumaşlar SMS şeklinde olabileceği gibi ihtiyaca göre SMMS veya SSMMS şeklinde de üretilmektedir.
- (76) Bunlara ilave olarak dokumasız kumaş üretim makinelerinin üretilecek nihai ürüne göre özel imal edildiği, her makinenin her tip kumaş üretiminde kullanılmadığı, farklı tip dokumasız kumaşların üretim tekniklerinin ve makine parklarının birbirinden farklı olduğu, söz konusu makinelerde ancak yatırım esnasında üretimi planlanan ürünleri üretecek şekilde üretim geçişlerinin yapılabildiği ve dolayısıyla teknoloji geçişlerinin mümkün olduğu belirtilmektedir. GENERAL TEKSTİL tarafından SMS kumaş üretiminde faaliyet gösteren teşebbüslerin bir kısmının pandemi döneminde makinelerindeki spunbond üretimini durdurarak meltblown üretme kabiliyetlerini kullandığı, kendilerinin de bu imkânı değerlendirdiği ve maliyet/kapasite düşüşü/verimlilik kaybını gözetmeden meltblown üretimini yaptıkları belirtilmiştir. Benzer şekilde KURT KUMAŞ da SMS üretim hatlarının birini meltblowna kaydırmış olduğunu ifade etmiştir.
- (77) Soruşturma kapsamında meltblown kumaşta Covid-19 salgını sonrasında yaşanan fiyat artışları incelenmekte olup anılan kumaşın girdi olarak kullanıldığı ve salgın ile birlikte talep artışı yaşandığı gözlemlenen cerrahi ve koruyucu maskelerden de bahsetmek doğru olacaktır.
- (78) Salgın hastalık, yangınlar, çevre sorunları, oksijen seviyesinin yetersiz olduğu yerlerde çalışma gereklilikleri, savaş ajanları, toplumsal olaylara müdahale gibi durumlar maske kullanımını gerektirmektedir. Maskeler, toz/partikül maskeler, yarım yüz maskesi, tam yüz maskesi, ters basınçlı maskeler, enerji ile çalışan maskeler, destekli maskeler gibi türlere ayrılabilir. Bunun yanı sıra kullanım alanlarına ve risklere göre daha farklı sınıflandırmalar yapmak da mümkündür.
- (79) Cerrahi maskeler, genel olarak damlacık yolu ile bulaşan patojenlere karşı kısmi koruma sağlayan tek kullanımlık tıbbi malzemeler olup ağız ve burnu kaplayarak tıbbi cihaz, personel ve hasta arasındaki enfektif ajanların doğrudan bulaşmasını en aza indirmek için bir bariyer olarak kullanılan ekipman olarak tanımlanabilecektir. Koruyucu maskeler ise genel amaçlı veya metal işleme, farmasötik, gıda ve meşrubat üretimi gibi alanlarda faaliyet gösteren kişilerce özel amaçlı kullanımlara hizmet edebilmektedir. Koruyuculuk özellikleri bakımından incelendiğinde, koruyucu maskeleri ABD

standartlarına göre N95, N97, N99²⁹; AB standartlarına göre FFP1, FFP2 ve FFP3³⁰ gibi kategorilere ayırmak mümkündür.

- (80) Üç katlı cerrahi maskelerin birinci ve üçüncü katmanında koruyucu olarak spunbond kumaş, orta katmanında ise filtre işlevi gören meltblown kumaş kullanılmaktadır. Üç katmanlı cerrahi maskenin orta katında kullanılan meltblown kumaşın ağırlığını kimi teşebbüs 15-25 gr/m² olarak kimisi ise 25-30 gr/m² olarak belirtmiştir. Kamu kurumlarının cerrahi maske ihtiyacı için idare tarafından organize edilen kumaş tedarik çalışmalarında 25 gr/m² ağırlığında meltblown talep edildiği görülmektedir.
- (81) Koruyucu maskelerin üretiminde kullanılan meltblown kumaşının miktarı ise cerrahi maskelerde kullanılan meltblown miktarından farklılaşmaktadır.³¹
- (82) Spunbond ve meltblown kumaşların birbirlerinden filtrasyon özelliği yönünden ayrıştığı söylenebilir. Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, polipropilen esaslı meltblown kumaşın, polipropilen esaslı spunbond kumaştan temel farkının anılan ürünleri oluşturan filamentlerin kalınlığı olduğu, meltblown malzemenin çok düşük kalınlıklarda üretilerek ve yüksek yüzey alanı oluşturarak spunbonda göre çok daha gözenekli bir yapı sergilediği, gözenek yapısının dar olması nedeniyle özellikle filtrasyon endüstrisinde ve yağ emici özelliği sayesinde petrokimya endüstrisinde kullanıldığı, meltblownun ince liflerden oluşan yoğun tabakası sayesinde yüksek filtrasyon verimliliği sağladığı anlaşılmaktadır.
- (83) Dosya kapsamında gerek soruşturma tarafı teşebbüslerin bir kısmı gerek taraf olmayıp görüşlerine başvurulmuş kimi teşebbüsler tarafından, cerrahi ve koruyucu maske üretiminde kullanılan spunbond ve meltblown³² kumaşlarının ikamesi olan başka ürün bulunmadığı, öte yandan bu iki ürünün de birbirine ikame olamayacağı ifade edilmektedir. Ayrıca, pandemi ile mücadele kapsamında gerek kamu kurum ve kuruluşlarının ihtiyacı olan maske üretiminde gerek başta sağlık çalışanları olmak üzere vatandaşların ihtiyacı olan maske üretiminde kullanılacak kumaşlara ilişkin USHAŞ ve DMO tarafından yapılan çalışmalarda meltblown ve spunbonda yer verildiği dikkate alındığında, idare tarafından bu kumaş çeşitlerinin belirtilmesi, maske üretiminde kullanımı en uygun olan ve sık kullanılan kumaşların anılan iki kumaş olduğu ve bunların ikamesinin bulunmadığı şeklinde değerlendirilmektedir.
- (84) Yukarıda da yer verildiği üzere spunbond ve meltblown birbirlerinden, sağladıkları özellikler gereği farklılaşmaktadır. Bu iki kumaş kendi içlerinde ayrıca, üretimlerinde farklı makine parkuruna ihtiyaç duyulması noktasında da ayrışmaktadır. Spunbond kumaş içerisinde bulunan elyaflar ısı ile birbirine bağlanırken meltblown kumaş ise ultra ince filamentlerin eğirilerek bağlanması yöntemi ile üretilmektedir.
- (85) Meltblown pazarına bakıldığında, ilk olarak belirtilmesi gereken husus, ülkemizde meltblown üretimi gerçekleştiren teşebbüs sayısının soruşturmanın açıldığı tarih itibarıyla altı olarak tespit edilmiş olduğudur. Bu teşebbüsler, aynı zamanda

²⁹ Koruyucu maskeler; Amerikan İş Güvenliği ve Sağlığı Ulusal Enstitüsünün belirlediği iş sağlığı ve güvenliği standartlarına göre FDA tarafından onaylanmakta ve N95, N97, N99 olarak sınıflandırılmaktadır. Bu kapsamda örneğin N95 standardı, hava yoluyla taşınan partiküllerin %95'ini filtre edebilen maske standardı olarak tanımlanmaktadır.

³⁰ Bunların filtrasyon oranı FFP1, FFP2 ve FFP3 için sırasıyla %80, %94 ve %99,97'dir.

³¹ Koruyucu maskelerdeki meltblown ağırlığı 50-70 gr/m², üç katlı cerrahi maskelerdeki meltblown ağırlığı ise 20-30 gr/m² şeklindedir.

³² Dosya kapsamında bilgi talep edilen kimi teşebbüsler tarafından meltblownun ikamesi olarak değerlendirilebilecek başka dokumasız kumaşların bulunduğu belirtilmiş olup bu hususa ilgili ürün pazarı başlığı altında yer verilmiştir.

soruşturmanın da tarafları olan AKINAL, KURT KUMAŞ, TEKNOMELT, MOGUL, BAYTEKS ve GENERAL TEKSTİL'dir. KURT KUMAŞ ve AKINAL'ın 2020 yılının Şubat ayında, GENERAL TEKSTİL'in 2020 yılının Mart ayında üretime başladıkları; BAYTEKS, MOGUL ve TEKNOMELT'in ise 2020 yılının Şubat ayı öncesinden beri anılan kumaşın üretiminde faaliyet gösterdiği görülmektedir. İlerleyen dönemlerde GİZEM İPLİK, MICROFIBER ve KRİSTAL TEKSTİL de pazara girmiştir. Şöyle ki, GİZEM İPLİK 15.05.2020 tarihinde (.....) menşeli bir firma ile (.....) sözleşmesi yapmış olup 01.09.2020 tarihi itibarıyla üretime geçmiştir. MICROFIBER ise 2020 yılının Eylül ayı itibarıyla meltblown üretime başlamıştır. KRİSTAL TEKSTİL ise 15.06.2020 tarihinde (.....)'den makine ve (.....)'den ise alan kiralarak meltblown üretime başladıklarını ifade etmiştir³³.

- (86) Buna ilave olarak MOGUL 2021 yılının Ocak ayında yeni bir meltblown kumaş üretim hattını devreye aldıklarını, söz konusu hattın günlük üretim kapasitesinin yaklaşık olarak (.....) olduğunu bildirmiştir. GÜLSAN ise Mayıs ayında yapılan görüşmede meltblown üretiminde test aşamasında olduklarını, makinelerin ayarlanması (rulo ayarları- elyaf ayarları) gibi süreçlerin devam etmekte olduğunu, mevcut durumda 50-100 kg civarında deneme üretimleri yaptıklarını, ticarileştirme aşamasında olduklarını ve birkaç hafta içerisinde ürünün satışını yapabilir hale gelmeyi planladıklarını belirtmiştir.
- (87) Soruşturma sürecinde; sektör dinamikleri, pazarın rekabetçi yapısı, yoğunlaşma düzeyi, pazara giriş koşulları ve giriş engellerinin bulunup bulunmadığı, gerekli sermaye yatırımı, pazardaki maliyet kalemleri, dokumasız kumaş türlerinin ihracat ve ithalatı ile iç pazarda satışına ilişkin düzenlemeler, Covid-19 salgını sürecinde ilgili pazara yönelik olarak yaşanan gelişmelerin detaylı bir şekilde anlaşılabilmesi için teşebbüslere sorular yöneltilmiştir.
- (88) Pazara giriş koşulları ve gereken yatırım maliyetleri açısından konu ele alındığında, spunbond ve meltblown pazarında faaliyet gösteren BAYTEKS ve MOGUL tarafından, pazara giriş koşullarına ilişkin olarak üretime başlamak için gereken sürenin pandemiden önce 6-9 ay arasında değişmekteyken³⁴ pandemiden sonraki dönemde hızlı talep artışı nedeniyle bu sürenin 18-24 aya kadar ulaştığı³⁵, ayrıca BAYTEKS tarafından meltblown özelinde sunulan bilgilerde Avrupa menşeli üretim hattının 3,5 milyon Euro, Uzak Doğu menşeli üretim hatlarının ise 2 milyon ABD Doları olduğu, pandemi sürecinde yatırım bedellerinin iki katına yükseldiği, sektördeki pek çok firmanın kapasite artırımı yaptığı ve sektöre yeni yatırımların başladığı belirtilmiştir. Ayrıca yukarıda anıldığı üzere, pazara yakın zamanda giriş yapan teşebbüslerden GİZEM İPLİK (.....) menşeli bir firma ile yapmış olduğu (.....) sözleşmesinin tutarını (.....) ABD Doları olarak; MICROFIBER ise meltblown üretimi için yapmış olduğu yatırımın maliyetini yaklaşık (.....) ABD Doları olarak beyan etmiştir. GİZEM İPLİK anılan yatırımını 15.05.2020 tarihinde yapıp makine ve teçhizatın kurulumunu tamamlayarak deneme ve kontrol testlerinden sonra üretime 01.09.2020 tarihi itibarıyla geçtiklerini; MICROFIBER 19.03.2020 tarihinde yatırıma başladığını ve 07.09.2020 tarihi itibarıyla fiili olarak üretime geçtiğini bildirmiştir. KRİSTAL TEKSTİL ise

³³ En son Temmuz 2020'de güncellendiği belirtilen GAİB'in sunduğu maske, tulum ve önlük kumaşı üreticisi firmalar listesinde GİZEM İPLİK, KRİSTAL TEKSTİL ve MICROFIBER de yer almaktadır.

³⁴ Spunbond üretiminde faaliyet gösteren RİTAŞ tarafından da yatırım süresinin en az bir yıl olduğu, pandemi döneminde bu sürecin daha da uzadığı belirtilmiştir.

³⁵ Spunbond ve meltblown pazarında faaliyet gösteren TEKNOMELT tarafından ise söz konusu sürenin pandemiden önce minimum bir yıl iken pandemi ile birlikte yatırımcı sayısının artmasına paralel olarak iki yılı bulduğu belirtilmektedir.

15.06.2020'de (.....) TL karşılığında makine kiraladığını, (.....) TL tesis kirası karşılığında (.....) m² alan kiraladığını ve böylece üretime başladığını ifade etmiştir.

- (89) RİTAŞ tarafından meltblown üretim bantlarının 10 ila 25 milyon ABD Doları arasında değiştiği ve anılan kumaşın üretiminin yaklaşık bir yıl alacağı belirtilmektedir. Öte yandan meltblown üreticisi KURT KUMAŞ tarafından meltblown makinesinin üç ay içerisinde kurulabileceği ifade edilmektedir. MOGUL ise üretim için gereken yatırım miktarının marka ve teknolojiye bağlı olmakla birlikte hem meltblown hem spunbond için birkaç milyon ABD Doları seviyesinden 50 milyon ABD Doları'na kadar çıktığını, pazara girişte herhangi bir engel olmadığını, pandemi sonrasında makine fiyatlarının 2-3 katına çıkmış olduğunu ifade etmiştir. AKINAL ise üretim hattının kurulumu ve üretimin başlamasının ortalama sekiz ay sürdüğünü, bununla birlikte salgın sürecinde hattın kurulumunun 3,5 ila 6 ay arasında tamamlandığını, dolayısıyla üretim hattının yüksek maliyet yaratmaması ve hızlı bir şekilde kurulumunun sağlanması nedeniyle, pazara girişi caydırıcı nitelikte bir ekonomik giriş engeli bulunmadığını, ayrıca meltblown kumaşa yönelik olarak herhangi bir standardın olmaması nedeniyle anılan pazara girişi engelleyecek/zorlaştıracak yasal bir giriş engelinin de bulunmadığını ifade etmiştir.
- (90) Ayrıca KURT KUMAŞ'ın Kurum kayıtlarına 28.07.2020 tarihinde giren ek bilgi yazısında Çin'deki üretim tesislerinin pandemiden kaynaklı olarak geçici süre kapalı kaldığı süreçte dokumasız kumaş üretim kapasitesi bulunan diğer ülkelere yöneltilen aşırı talebin fiyatları artırdığı, Çin'deki dokumasız kumaş üretim tesislerinin yeniden devreye girmesinden sonra arz talep dengesinin sağlanacağı ifade edilmektedir.
- (91) Yukarıda belirtilen bilgiler genel olarak değerlendirildiğinde, soruşturma kapsamında odaklanılan Covid-19 salgınının başladığı dönemde meltblown pazarında faaliyet gösteren teşebbüs sayısının sınırlı olması itibarıyla söz konusu pazarın görece yoğunlaşmış bir yapı sergilediği söylenebilecektir.
- (92) Dosya kapsamında edinilen bilgilerin bir kısmı meltblown üretimi için gereken yatırım maliyetinin kapasite ve üretim makinalarının menşei gibi unsurlara bağlı olarak birkaç milyon ABD Doları'ndan 50 milyon ABD Doları'na kadar olabildiği, gereken yatırım süresinin iki yıla kadar çıkabildiği, pandemiden dolayı artan talebin pazara giriş sürelerini uzattığı ve pazara giriş maliyetinin iki kata kadar arttığı yönündedir. Öte yandan meltblown makinesinin üç ay içerisinde kurulabileceğini ifade eden teşebbüslerin yanı sıra pandemi döneminde üretim hattının kurulumu ile üretime başlama süresinin geçmişe göre kısaldığını belirtilenler de bulunmaktadır. Pazara sonradan giriş yapan GİZEM İPLİK ve MICROFIBER tarafından verilen bilgilerden yatırım yapma, makine kurulumu, deneme testleri neticesinde üretime başlanabilmesi için geçirilen sürenin beş- yedi ay olduğu anlaşılmaktadır.
- (93) Meltblown üretimine ilişkin soruşturma tarafı teşebbüsler tarafından meltblown üretiminde ham madde olarak polipropilen kullanıldığı belirtilmiştir³⁶. Dosya kapsamında edinilen bilgilerden, polipropilenin meltblown üretim maliyetinin önemli bir kısmını oluşturduğu ve yurt içi polipropilen üretiminin talebi karşılamakta yetersiz olduğu ve ithalata bağımlı olduğu anlaşılmaktadır.

³⁶ (.....) kendi meltblown üretimlerinde polipropilen ve türevleri (PP additive cips) dışında bir ham madde kullanmadıklarını, meltblown yönteminin termoplastik polimerlerin kullanımına uygun olmakla beraber en yaygın kullanılan polimerin polipropilen olduğunu, kamuya açık kaynaklardan edindikleri bilgilere göre polietilentereftalat, polibütilentereftalat, polietilen, poliamid ve poliüretan gibi başkaca polimerlerin de meltblown üretiminde kullanılmasının uygun olduğunu belirtmiştir.

I.3.2. İlgili Ürün Pazarı

- (94) İlgili ürün pazarının belirlenmesinde talep ikamesi ve arz ikamesine göre bir değerlendirme yapılmaktadır. Talep ikamesinin değerlendirilmesi, tüketici gözünde ilgili ürünün yerine geçer kabul edilen başka ürünlerin belirlenmesini gerektirmektedir. Bir ilgili ürün pazarı tüketicinin gözünde fiyatı, kullanım amaçları ve nitelikleri bakımından birbiriyle değiştirilebilir veya ikame edilebilir olarak kabul edilen bütün mal veya hizmetlerden oluşan pazarları kapsamaktadır. Talep ikamesinin yanında arz ikamesi de pazarın tanımlanmasında kullanılabilir. Tedarikçilerin üretimlerini kısa dönemde kayda değer ek maliyetlere ve risklere katlanmak zorunda kalmadan başka ürünlere kaydırabilmeleri durumunda piyasaya sürülecek ek üretim teşebbüsler üzerinde rekabetçi baskı oluşturacak ve talep ikamesiyle benzer etki doğuracaktır.
- (95) Yukarıda da değinildiği üzere meltblownun üretimi kısaca şu şekilde ifade edilebilmektedir: Polipropilen ham madde cipsi kullanılarak ekstrüzyon yapılmakta, oluşan polimer eriyik bir kalıba gelerek yan yana sıralanmış küçük deliklerden akmakta ve bu akış sırasında deliklerin kenarındaki hava kanallarından sıcak hava üflenerek bu akan polimer dönen belt üzerine akıtılmakta ve böylece meltblown kumaş üretilmektedir. Meltblown kumaş cerrahi maskelerden araba filtrelerine, süpürge filtrelerinden çevre, deniz ve endüstriyel tesislerdeki temizlik işlerinde kullanılan endüstriyel temizlik bezlerine birçok alanda kullanılmaktadır.
- (96) Bu aşamada ilk olarak değinilmesi gereken husus spunbondun gerek yukarıda anılan sebeplerden dolayı talep ikamesi gerek meltblown ile üretim açısından farklı makine parkuruna ihtiyaç duyulması sebebiyle arz ikamesi açısından değerlendirildiğinde meltblownun ikamesi olarak ele alınamayacağıdır. Değinilmesi gereken bir diğer husus ise, dosya kapsamında bilgi talep edilen kimi teşebbüsler tarafından spunlace ürününün meltblownun ikamesi olarak kullanıldığı, bir başka teşebbüs tarafından ise meltblown yerine madaline isimli dokumasız kumaşın kullanılabileceği, ancak fazla materyal kullanma gerekliliği ve maliyeti nedeniyle tercih edilmediği yönündeki ifadelerle ilişkin olacaktır. Spunlace kumaşın meltblownun ikamesi olup olmadığına yönelik olarak (.....) tarafından spunlace kumaşın meltblown kumaş yerine kullanılabildiği, öte yandan anılan kumaşlar arasında üretim tekniği kumaş kompozisyonu ve filtrasyon test değeri bakımından farklılıklar bulunduğu, meltblown kumaşın tek başına %99 ve üzeri filtrasyon değeri varken spunlace kumaşın %60-70 aralığında filtrasyon değeri olması sebebiyle anılan kumaşların aynı işlevi görmediği, birbirlerinin tamamen ikamesi olmadığı belirtilmiştir. Öte yandan aynı teşebbüs tarafından spunlace kumaşın iki kat spunbond kumaş arasında kullanılınca filtrasyon değerinin arttığı ve böylece maske üretiminde elverişli hale geldiği, pandemi sürecinde kendilerinin anılan kumaşı maske üreticilerine sattıkları ifade edilmiştir. (.....) tarafından ise gereken filtrasyonu sağlamayacağı için bu ürünün maske üretimine uygun olmadığı belirtilmektedir. USHAŞ ve DMO tarafından yapılan maske üretimi için kumaş tedariki çalışmalarında meltblowna yer verilmesi, diğer deyişle meltblownun ikamesi olacak başka bir ürüne yer verilmemiş olması da spunlace veya madaline kumaşlarının meltblownun ikamesi olmadığına bir gösterge olarak değerlendirilmektedir.
- (97) İlgili ürün pazarı belirlenirken değerlendirilmesi gereken bir diğer nokta SMS ürününe ilişkindir. Spunbond tipi kumaşlar, kullanılan spunbond kumaşın katman sayısına göre S, SS veya SSS olarak üretilebilmekte olup SMS tipi kumaşlar spunbond tipi kumaşlar ile katman olarak meltblown kullanılarak SMS tipinde ve ayrıca ihtiyaca göre SMMS veya SSMMS şeklinde de üretilebilmektedir. SMS kumaş için tasarlanan makinelerden

farklı tür bir dokumasız kumaş üretimi yapmanın yüksek miktarlarda üretim kaybına neden olduğu (.....)'in iç yazışmalarında geçen;

“Firmamız bebek bezi sektörüne yönelik olarak SS (Spunbond), SMS (Spunbond-meltblown-spunbond 3 katlı kompozit) ve M (Meltblown) kumaş imalatı yapmaktadır.

Firmamız kurulduğu günden bu yana başta maskeler olmak üzere medikal sektöre yönelik bir satış hiç yapmamıştır. Ürün ağacında sadece meltblown ile üretim yapıldığı durumda üretim kapasitesinde dramatik düşüş olmaktadır. Yaklaşık (.....) üretim kaybı oluşmaktadır. Dolayısıyla verimlilik, üretim ve ciro kaybı olmaktadır. Bu durumda firmamız SS ve SMS üretimi yapmayı sadece M (meltblown) üretimi yapacak olsa teknik olarak (.....) meltblown üretimi yapma imkanımız vardır. Elbette bu durumda üretim hattımız SS (spunbond) ve SMS (spunbond-meltblown-spunbond) üretimi yapamayacak ve mevcut müşterilerimizle tedarik sorunları yaşanabilecektir.”

ifadelerinden anlaşılmaktadır.

- (98) Benzer şekilde (.....) SS, SMS ve SMMS üretimi yapabildiği hatlardan birini meltblowna kaydırması üretimde kayba neden olduğunu ifade etmiştir. Tüm bunlar birlikte değerlendirildiğinde gerek arz ikamesi gerek USHAŞ ve DMO tarafından yapılan çalışmalarda meltblowna yer verilmesinden yola çıkılarak talep ikamesi açısından konu değerlendirildiğinde SMS'in meltblownun ikamesi olmadığı değerlendirilmektedir.
- (99) Dosya kapsamında edinilen bilgiler ve yukarıda yer verilen değerlendirmeler doğrultusunda ilgili ürün pazarı “meltblown kumaş” olarak belirlenmiştir.

I.3.3. İlgili Coğrafi Pazar

- (100) İlgili coğrafi pazar belirlenirken özellikle tüketici tercihleri bakımından ilgili mal veya hizmetin niteliklerinin ve fiyatlarının bölgeler arasında hissedilir bir farklılığa sahip olup olmadığı ve değişik bölgelerdeki teşebbüslerin müşteriler için gerçekten birer alternatif arz kaynağı oluşturup oluşturmadığı incelenmektedir.
- (101) Dosya kapsamında incelenen ilgili ürün pazarları ve teşebbüslerin eylemleri coğrafi bölgelere göre farklılık göstermemektedir. Çankırı'da faaliyet gösteren bir müşteriye talebi üzerine Gaziantep'te yerleşik teşebbüslerin fiyat sunduğu, teşebbüslerin ürün satışı yaptığı müşteriler incelendiğinde ise müşterilerin İstanbul, Sivas, Eskişehir, Bursa gibi farklı bölgelerde bulunduğu anlaşılmıştır. Dolayısıyla incelenen teşebbüslerin faaliyetlerini tüm Türkiye çapında gerçekleştirmesi ve ülkenin herhangi bir bölgesindeki rekabet koşullarının diğer bölgelerden belirgin şekilde farklılık göstermemesi nedeniyle ilgili coğrafi pazar “Türkiye” olarak tespit edilmiştir.

I.4. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bulgular³⁷

- (102) Dosya kapsamında meltblown kumaşa odaklanılmakla birlikte teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgelerin bir kısmının diğer dokumasız kumaş türlerine yönelik olup söz konusu belgelerden önemli olanlara aşağıda yer verilmiştir.
- (103) **Bulgu-1:** MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen ve (.....) çalışanı (.....) tarafından MOGUL çalışanı (.....) gönderilen 22.01.2020 tarihli ve “İlt: BİLGİLENDİRME” konulu e-posta içeriğine aşağıda yer verilmektedir:

“...(.....) Bey ile dünkü telefon görüşmemizde piyasamızdaki güncel fiyatlar hakkında bilgileri paylaştım.

³⁷ Orijinal belgedeki yazım hataları aynen korunmuştur.

Kendileri bu konuyla alakalı bugün için mail atmamı ve ivedi bir şekilde dönüş yapılacağını belirtti.

Aşağıdaki tabloda (.....)'in, bizim en yoğun çalıştığımız fabrikalara verdiği fiyatlar belirtilmiştir.

40 Gr ve üzeri: Beyaz (.....) USD - Siyah (.....) USD

40 Gr ve üzeri: Siyah Rejenere (.....) USD'dir..."

(104) Söz konusu e-postaya cevap olarak MOGUL çalışanı (.....) tarafından (.....)'ye gönderilen e-postada³⁸, 27.01.2020 tarihli özel güncel fiyatlar olduğu belirtilerek her bir ürün özelinde fiyat bilgisi sunulmuş ve e-posta içeriğinde ayrıca "(.....) bey bu fiyatların size özel olduğunu, (.....) özelinde ve toptan fiyatlarda işi ilerletmek adına güncellediğini de belirtmemizi istedi." ifadelerine yer verilmiştir.

(105) **Bulgu-2:** MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, teşebbüs içi bir yazışma niteliğinde olan 03.02.2020 tarihli e-posta içeriğinin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir:

"(.....): PP nonwoven taleplerini maalesef rakiplerimizden temin ediyorlar. Zira vade konusunda Teknomelt firmaya oldukça imtiyaz (.....) tanıyor. Pure MB taleplerini bize geçtiler. 2,5 ton sipariş sevk e dildi. Yine şubat ayı içerisinde teslim edilecek şekilde 4 ton yeni sipariş konuşuluyor.

..."

(106) **Bulgu-3:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen iç yazışmada teşebbüs çalışanı (.....) tarafından (.....)'a gönderilen, 07.02.2020 tarihli, "FW maske" konulu ve içeriğinde (.....) isimli teşebbüse ait internet sitesi görsellerinin bulunduğu e-postaya aşağıda yer verilmektedir:

"Abi Meltblown için bu adamlarla irtibata geçsek ,Türkiye deki tüm Meltblown üreticileri maske sektörüne üretim yapıyorlarmış . TDS alsak ."

(107) Söz konusu e-posta (.....) tarafından (.....)'a gönderilen ve bilgi kısmında AKINAL çalışanı (.....)'nin bulunduğu e-posta ile aynı gün içerisinde cevaplandırılmış olup e-posta içeriğinde "... (.....) bey maskelerle ilgili bir çalışma yapıyor. Kendisi ilgili firma ile de iletişime geçecektir..." ifadesi yer almaktadır. Devamında, (.....) tarafından gönderilen cevabi nitelikte e-postada aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"Görüşüm, Meltbolwn kullanıyormuş şuan Mogul ile çalışıyormuş ama sizinle de görüşebiliriz dedi 17-20 gsm şu an talepler arttığından dolayı yüksek miktar dedi, elinizde hazır ürün var mı? diye sordu numune görmek istediğini ilettiler..."

(108) **Bulgu-4:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde inceleme elde edilen, BAYTEKS çalışanı (.....) tarafından (.....) çalışanı (.....)'a gönderilen (.....) tarihli ve "Bayteks Güncel Fiyatlar Hkk." konulu e-posta içeriğinde BAYTEKS tarafından sunulan bazı ürünlerine ilişkin güncel fiyat bilgileri yer almaktadır. Aynı gün içerisinde, e-posta, alıcısı olan (.....)'un çalışanı (.....) tarafından KURT KUMAŞ Satış Müdürü (.....)'a iletilmiştir³⁹.

(109) **Bulgu-5:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen 19.02.2020 tarihli, "RE: melt blown pp" konulu ve şirket içi yazışma niteliğindeki e-postada geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

³⁸ Söz konusu e-postanın alıcısı konumunda (.....) adresi, bilgi kısmında MOGUL çalışanı (.....) ait (.....) adresi bulunmaktadır.

³⁹ (.....) söz konusu e-postayı (.....) tarihinde (.....) ve (.....)'a iletilmiştir.

“ ...

(.....) yetkilileri corona virüsünden kaynaklı maske üreticilerine ürün yetiştirmeye çalıştıklarından 2020 Nisan sonuna kadar ürün sağlayamayacaklarını bildirdiler. 1 konteyner için CEO' ların sordular, yanıt yine olumsuz.. Güncel fiyatları da olması gereken fiyatın 1,5 katı şu an. Bunun için size ilettiğim irtibat bilgileri ve TDS' ler vasıtasıyla hangi tedarikçi ile ilerleyebileceğimiz bilgisini sizden bekliyor olacağım.

...”

(110) **Bulgu-6:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen GENERAL TEKSTİL çalışanı (.....) tarafından (.....) isimli bir alıcısına gönderilen (.....) tarihli e-postada GENERAL TEKSTİL'in meltblown olduğu düşünülen ürününe ilişkin bazı teknik, “(.....) usd/kg” fiyat ve teslim yonelik bilgiler yer almaktadır. Sonrasında yine (.....) isimli müşteri tarafından talep edildiği anlaşılan bazı belgeler ekte iletilmektedir. Sonrasında e-posta (.....) isimli kişi tarafından KURT KUMAŞ (.....)'a iletilmiş ve e-posta (.....) tarafından 17.03.2020 tarihinde yine KURT KUMAŞ (.....) ve (.....) ile paylaşılmıştır.

(111) **Bulgu-7:** MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, teşebbüs çalışanları (.....) tarafından (.....)'e 06.04.2020 tarihinde gönderilen şirket içi yazışma niteliğindeki e-posta yazışmasında geçen ifadelerle aşağıda yer verilmiştir:

“...hanım

Güncel spl fiyatlarını müşterilere bildiriyoruz. Fakat fiyatın çok yüksek olduğunu söyleyip, tepki gösteriyorlar

Selçuk iplik ve eruslu nakit (.....) usd ye satıyor

Akinal ise (.....) usd civarında fakat sonrasında özel fiyat veriyor mu bilmiyorum.

Bilginize”

(112) Söz konusu e-posta MOGUL çalışanı (.....) tarafından “Çok düşük fiyatlara mal sattığımız zamanlar oldu ,şu an pazar böyle terminler uzun akinal kaç tane hattıyla bu fiyatı verirken bizim fiyatımız yüksek değil.” ifadesiyle yanıtlanmıştır.

(113) **Bulgu-8:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, KURT KUMAŞ çalışanları (.....) ile (.....) arasında 08.04.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp yazışmasında geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

(.....)

(114) **Bulgu-9:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) adlı e-posta adresinden MOGUL, TEKNOMELT, AKINAL, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ teşebbüslerine⁴⁰ gönderilen 04.05.2020 tarihli, “Kumaş Talebi Dmo” konulu e-posta'da aşağıdaki ifadeler bulunmaktadır:

“Merhaba

(.....) DMO dan iznimiz çıktı Aşağıdaki Kumaşlarını Fiyatlarını alabilirmiyiz

Meltblown Fiyat

Spubond Fiyat”

⁴⁰Teşebbüslere ait e-posta adresleri sırasıyla (.....) şeklindedir.

- (115) Söz konusu e-postaya cevap olarak AKINAL çalışanı (.....) tarafından, e-postasının alıcısı olarak (.....) ve MOGUL, TEKNOMELT, AKINAL, GENERAL TEKSTİL, KURT KUMAŞ'a ait e-posta adreslerinin⁴¹ yer aldığı aşağıdaki e-posta gönderilmiştir:

*“Merhaba,
25 gsm meltblown bizde mevcut olup fiyat (.....) USD/kg+ KDV (Antep teslim)
Ürün şuan elimizde mevcut olup, muhasebe kaydı için vergi levhanızı göndermenizi rica olunur”*

- (116) (.....) tarafından gönderilen e-posta ve AKINAL tarafından 05.05.2020 tarihinde verilen yanıt KURT KUMAŞ çalışanı tarafından KURT KUMAŞ'ın diğer çalışanı (.....) isimli kişiye aynı gün içerisinde iletilmiştir.

- (117) **Bulgu-10:** AKINAL çalışanı (.....)'ın bilgisayarından alınan 06.05.2020 tarihli, “Maske kumaşı .Hk.” konulu, (.....) çalışanı (.....) tarafından AKEL, AKINAL, APEKS, Baktıroğlu Orman Ürünleri Mobilya ve Tekstil San. Tic. A.Ş. (BAKTIROĞLU), BAYTEKS, BİLNUR, RİTAŞ, GENERAL TEKSTİL, GÜLSAN, HAYAT KİMYA, Kaytela Teks. Mob. ve İnş. San. Tic. Ltd. Şti. (KAYTELA), Kimsan Teknik Tekstil San. ve Tic. A.Ş. (KİMSAN), KİSBU, KURT KUMAŞ, MOGUL, TEKNOMELT, TEYMUR teşebbüslerine ait hesaplara⁴² gönderilen e-postada yer alan ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

*“Merhaba
Dmo İle sözleşme sonucu haftalık 750.000 adetlik üretim anlaşması yapıldı.
DMO sizinle iletişime geçmemiz konusunda bilgi verildi.
İlk etapta bu hafta için 250.000 adet maskeye göre kumaş talebimiz mevcut.
Detaylı bilgi verebilir misiniz.
...”*

- (118) Söz konusu e-postaya cevaben AKINAL çalışanı (.....) tarafından gönderilen ve alıcı kısmında (.....)'a ait info@farikagiyim.com adresinin, bilgi kısmında ise AKINAL çalışanı (.....) ve (.....)'ün bulunduğu 06.05.2020 tarihli, “(.....)” konulu e-postada aşağıda yer alan ifadeler yer verilmiştir:

*“...
Firmanıza ait meltblown haftalık kullanım miktarınız DMO dan tarafıma gelmiştir.
Firmanıza aylık satış miktarımız 787,5 kg dır. Haftalık kullanım miktarınız 196,875 kg dır.
Firmanıza en fazla aylık bazda satış yapabiliriz. Şu an için kaç kg talep ediyorsanız tarafıma bilgi verin. Satış fiyatımız (.....) olup, nakliye alıcıya aittir.
...”*

- (119) **Bulgu-11:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde inceleme elde edilen, (.....) çalışanı (.....) tarafından KURT KUMAŞ çalışanı (.....)'a gönderilen “Fiyat bilgisi” konulu, 06.05.2020 tarihli e-postada “...Meltblown ve Spunbond(25gr beyaz) nonwoven kumas fiyat bilgisi rica ederim...” ifadesi yer almakta; söz konusu yazışmaya ilişkin KURT KUMAŞ çalışanı (.....) ile (.....) çalışanı (.....) arasında geçen ve bilgi kısmında KURT KUMAŞ çalışanı (.....)'ın bulunduğu yazışmada yer alan ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

*(.....):
“...Meltblown satışımız mevcut değil; fakat belki yakın zamanda satışımız olabilir.
Diğer firmalardan aldığınız fiyat var mıdır?”*

⁴¹Söz konusu hesaplar sırasıyla (.....) ve, “Bilgi” kısmında AKINAL çalışanları (.....) şeklindedir.

⁴² Söz konusu hesaplar sırasıyla (.....) şeklindedir.

Paylaşırsanız ona göre bir fiyat politikası belirlemeye çalışacağız.”

(.....):

“...Siz bize spunbond 25gr fiyatı ve termini verin, bizde size Moğuldan aldığımız meltblown fiyatını verelim...”

(.....):

“...Açıkçası bizim şuanda belirlemiş olduğumuz fiyat henüz net değil.

Çünkü uzun süredir meltblown satışı yasaktı o yüzden sizin söylemiş olduğunuz fiyata göre şekilleneceğiz...”

(.....):

“...Meltblown için dediğiniz doğru, fakat spunbond satışı yapabiliyorsunuz diye biliyorum. Onun fiyatını ve terminini verebilirmisiniz?...”

(.....):

“...Spunbond satışı evet yapabiliyoruz.

Spunbond beyaz Exw Gaziantep fiyatımız (.....)\$/kg+kdv dır.

Terminimiz haziran ilk haftasıdır.”

(120) Yukarıda yer verilen yazışmaların tümü (.....) tarafından “(.....), Müşteriye gönderilen mail aşağıdaki gibidir.” ifadesine yer verilerek KURT KUMAŞ çalışanı (.....) ile paylaşılmıştır.

(121) **Bulgu-12:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....)'ye ait e-posta adresinden MOGUL, KURT KUMAŞ, BAYTEKS, TEKNOMELT, TEYMUR, FELİKS, GÜLSAN teşebbüslerine ait e-posta adreslerine gönderilen 08.05.2020 tarihli, “FİYAT İSTEMİ” konulu e-postada geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

“Sayın satış yetkilisi;

Aşağıda ürün spectleri belirtilmiş malları almak istiyoruz.

...

Nonwoven Beyaz 12 gr. 10 bin veya 15 bin metre sarımlı net 18 cm eninde 4 ton

Nonwoven Beyaz 30 gr. 2 bin veya 3 bin metre sarımlı net 20 cm eninde 8 ton

...

3-Fiyat teklifini veren en uygun firma/firmalarla her ay takribi 5 veya 6 tır ürün alma kaydıyla yaklaşık 60 ton civarı noter alış ve satış sözleşmesi yapılacaktır...

...”

(122) Söz konusu e-postaya cevaben KURT KUMAŞ çalışanı (.....) tarafından, e-postasının alıcısı kısmında (.....) e-posta adresinin, bilgi kısmında KURT KUMAŞ'a ait e-posta adreslerinin yer aldığı aşağıdaki e-posta gönderilmiştir:

“ ...

Talep etmiş olduğunuz şartlarda üretimimiz mevcuttur.

Spunbond beyaz Exw Gaziantep fiyatımız (.....)\$/kg+kdv dır, kdv %8dir. Fiyatımız kg üzerinden olduğundan gramaja göre değişmez.

Eğer fiyat sizin için ok ise, siparişinizi hemen oluşturabiliriz.

...”

(123) **Bulgu-13:** GENERAL TEKSTİL'de yapılan yerinde incelemede elde edilen, Akdeniz İhracatçıları Birlikleri çalışanı (.....) tarafından 08.05.2020 tarihinde gönderilen, alıcı kısmında GENERAL TEKSTİL çalışanı (.....)'un; bilgi kısmında ise Akdeniz İhracatçıları Birlikleri çalışanı (.....)'ın olduğu, “Maske imalatı ile ilgili kumas fiyatları hk.” konulu ve içeriğinde talep edilen ürünlere ilişkin tablonun bulunduğu e-postada geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

“Sn. (.....),

Akdeniz İhracatçı Birlikleri, bugüne kadar Valilikler, Sağlık İl Müdürlükleri, Hastaneler gibi kurumlara bedelsiz olarak yaptığı ve dağıttığı maskeler dışında, (.....) maske daha üretmek ve dağıtmak istemektedir.
(Not: belirtilen adet yükseltilebilir)

...

Yukarıda belirtilen Kumaş fiyatlarının bildirilmesi hususu rica olunur.”

- (124) Söz konusu e-posta hakkında GENERAL TEKSTİL çalışan ve yetkililerinden (.....) ve (.....) arasında geçen 08.05.2020 tarihli e-posta yazışmalarına aşağıda yer verilmiştir:

(.....):

“Nasıl yapalım?”

(.....):

“Bence standart fiyat vereceğiz. Fiyat topluyorlardır.”

(.....):

“Sb – (.....), mb (.....)usd/kg diyorsunuz”

- (125) **Bulgu-14:** AKINAL çalışanı (.....)'in bilgisayarından elde edilen, (.....) çalışanı (.....) tarafından (.....)'e gönderilen (.....) tarihli, “RE: Meltblown Ödemesi Hk.” Konulu, bilgi kısmında AKINAL çalışanı (.....)'nın bulunduğu ve mesaj içeriğinde “fyi” ifadesinin yer aldığı e-postada, (.....)'un iç yazışması niteliğinde olan bir e-postanın iletiliği görülmektedir. (.....) çalışanı tarafından AKINAL çalışanına iletilen⁴³, söz konusu şirket içi yazışmasında geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

“Merhaba,

Ekteki firmalardan meltblown fiyat teklifleri gelmiştir. Malzemeler hazırdır.

Asnonovens 9000 kg – (.....) \$

Teknomelt 20000 – (.....) \$

Bilginize sunulur.”

- (126) **Bulgu-15:** MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen ve bir iç yazışma niteliğinde olan 23.05.2020 tarihli e-postada⁴⁴ geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

“...Siparişleri DMO üzerinden geldiği halde Bayteks ve Teknomelt meltblown için (.....) USD/kg fiyat veriyormuş.

Paylaşmak istedim.”

- (127) **Bulgu-16:** GENERAL TEKSTİL'de yapılan yerinde incelemede elde edilen, teşebbüsün çalışanlarından (.....) ve (.....)'ın üyesi olduğu “(.....)” isimli whatsapp grubunda 22.05.2020 tarihinde gerçekleşen yazışmalarda aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

(.....): ...

Nooldu da bu spunbond ve sms kumaşın fiyatı arttı arkadaşlar sırayla konuşsun nonwovencular Cevap alayım???

(.....):

(.....). Ancak müşterilerimiz ihracat yapıyor yüksek karlılık ile. O yüzden hızlı termin istiyorlar.

⁴³ Söz konusu e-postayı alan (.....), bunu akabinde finans@asnonwovens.com.tr adresine iletmış. Bu yazışmaların akabinde AKINAL'n finans departmanından (.....) tarafından (.....) ve finans@asnonwovens.com.tr adresine “Geldi.” notuyla iletilmiştir.

⁴⁴ Söz konusu e-posta MOGUL çalışanlarından (.....) tarafından teşebbüsün çalışanı (.....)'e gönderilmiştir

biz maske gibi halk sagligi için kritik urunde bedava verdik 2-3 tir. ancak maskeciiler ihracat yapıyor para kazanıyor islerine geliyorki aliyorlar. iphone niye pahali diyebiliyomuyuz?

dmo depolari urun dolu maske ihracati serbest mb yasak olurmu hic.

bu yurticinde satilan kritik gida maddesi olmadigi için devlet müdahale etmemeli.

maliyete bakmak doğru değil bizden maskeci mali aliyor kullanmadan diğer maskeciye satiyor.”

(.....):

(.....)

Sorunun cevabi yok burda

(.....):

Covit 19 dan dolayi talep arttı

Türkiye nonwoven cenneti

Telaş etmeyin

Tulum ihraacata gidiyor kumaşı kaça alsa kurtarıyor

Talep azalışa geçti

Serbest piyasa fiyatları aşağıya çekecektir çok yakında

Türkiye avrupanın nonwoven üretimin kapasitesinde birinci üle

Ne mutlu böyle girişimcimiz ve yatırımın önünü açan ülkemiz var

Telaş yapmayalım”

(.....):

İki cevapta top çevirme

Sorunun cevabi yok

Soruyu tekrar okuyunuz lütfen

(.....):

Kelle koltukta yatırım yapıp

Aslanlar gibi vergimizi öduyoruz

Serbest piyasa düşer de yükselirde

Şubatta hammadde fiyatına yakın fiyata kumaş satılıyordu

Tulumcular çok kazanmak istiyor kazancın bir kısmını

kumaşa vermek istemiyorlar

Tertible söyle

- (128) **Bulgu-17:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) çalışanı (.....) tarafından FELİKS, BAYTEKS, TEKMOMELT, KURT KUMAŞ'a ait hesaplara ve info@napal.com.tr; info@aksisnonwovens.com.tr; info@sistesk.com.tr ve (.....) adreslerine iletilen ve içeriğinde talep edilen ürünlere ilişkin bilgilerin yer aldığı 05.06.2020 tarihli e-postaya aşağıda yer verilmektedir:

“Firmamızın ihtiyacı olan kumaşların termin süresi ve fiyat tekliflerini rica ediyoruz...”

- (129) Söz konusu e-postaya cevap olarak 24.06.2020 tarihinde KURT KUMAŞ çalışanı (.....) tarafından, e-postasının alıcısı olarak (.....) e-posta adresinin, “Bilgi” kısmında ise KURT KUMAŞ'a ait e-posta adresinin yer aldığı aşağıdaki e-posta gönderilmiştir:

“ ...

İstemiş olduğunuz siparişlerin ürün ve fiyatı aşağıdaki gibidir

Ana ürün :%100 PP SS nonwoven

Renk:beyaz

Ağırlık: 22gr

En :160 cm

Fiyat (.....) usd/kg+kdv+nakliye
Termin tarihi: temmuzun 15'i
Ana ürün : %100 PP SS nonwoven
Renk medical mavi
Özellik:h.phobic
Ağırlık 10gr 30gr 35gr
En :29cm160cm
Fiyat : (.....) usd/kg+kdv+nakliye
Termin temmuzun 15'i
Ana ürün : meltblown
Renk: beyaz
Özellik:h.phobic
Ağırlık 25gr 35gr 15gr
En 18cm
Fiyat: (.....)usd/kg+kdv+nakliye
Termin tarihi: temmuzun ilk haftası
Güncel fiyat ve termin tarihlerimiz bu şekildedir
konuyu *bilgilerinize sunar iyi çalışmalar dilerim*"

- (130) **Bulgu-18:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, 08.06.2020 tarihinde (.....) tarafından AKEL, AKINAL, APEKS, BAKTIROĞLU, BAYTEKS, BİLNUR, RİTAŞ, Eruslu Sağlık Ürünleri San. ve Tic. A.Ş. (ERUSLU), GENERAL TEKSTİL, GÜLSAN, HAYAT KİMYA, HÜNER NANO, KAYTELA, KİMSAN, KİSBU, KURT KUMAŞ, MOGUL, TEKSİS, SUNPET, TEKNOMELT'e gönderilen, "kumaş talebi hk." konulu e-postaya aşağıda yer verilmektedir:

*"....Firmamız DMO ile sözleşmeyi 23.04.2020 tarihinde imzalamış olup haftalık kumaş talebimiz aşağıdaki gibidir;
Meltblown 25 gr. : 2000 kg. - 17,5cm kesilmiş dilimli olacak şekilde.
Nonwoven 30 gr. : 4000kg - 20 cm kesilmiş dilimli olacak şekilde.
Nonwoven 17 gr. : 4000kg -17,5 cm kesilmiş dilimli olacak şekilde.
..."*

- (131) Söz konusu e-postaya, alıcı kısmında yalnızca (.....) ve bilgi kısmında KURT KUMAŞ çalışanına ait (.....) adresleri olacak şekilde verilen cevapta aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

*"...
aşağıda güncel fiyat teklifimizi bulabilirsiniz
Ürün: % 100 PP Spunbond Nonwoven
Ağırlık: 20; 30 gr/m²
En: 17,5cm, 20 cm
Renk: K100 beyaz
Fiyat: (.....) \$ /kg +kdv +nakliye
Ödeme şekli: peşin
Ürün: Meltblown
Ağırlık: 25 gr/m²
En: 17,5 cm
Renk: K100 beyaz
Fiyat: (.....) \$ /kg +kdv +nakliye
Ödeme şekli: peşin"*

- (132) **Bulgu-19:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs çalışanı (.....)'in bilgisayarından elde edilen, çalışanın teşebbüsün bir diğer çalışanı (.....) ile 19.06.2020 tarihinde gerçekleştirdiği skype görüşmesinde yer alan ifadelerin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir:

“(.....)⁴⁵: stokta 13,700 var

(.....)⁴⁶: gök mavi mi

(.....): Bunu söyle

(.....): k208

(.....): (.....) diye bir firma ile görüştünüz mü?

(.....): telefon açmıyorlar normal numaralarından özel bi numara var mı bildiniz

(.....): yoktur, ritaş ve generalide arar mısın bi

(.....): ritaş ss (.....) sms (.....)

(.....): bayteks ss(.....) sms (.....)

(.....): mogul fiyat

(.....): (.....) ödeme ne durumda?

(.....): (.....): 40 gr 160 cm 20 ton”

- (133) **Bulgu-20:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) tarafından AKINAL'a ait e-posta adresine iletilen, 28.06.2020 tarihli ve “FW Nonnowen Meltblown wipes Fiyat teklifi” konulu e-postada yer alan ifadelere aşağıda yer verilmektedir:

“Merhaba Sayın Yetkili Size (.....) grubu satın alma adına ulaşıyorum.

250 Ton Meltblown Wipes ürünü siparişimiz olacaktır. Termin süresi ile birlikte fiyat teklifinizi Kg olarak göndermenizi rica ederiz.

Ödeme şekli nakit'tir”

- (134) Söz konusu e-posta ile ilgili olarak (.....) tarafından teşebbüs çalışanı (.....)'na iletilen 15.08.2020 tarihli e-postada;

“...Aşağıdaki ürün ile ilgili firmadan hedef fiyat öğrenelim. Maske kumaşı normalleşmeye başlıyor. Eğer bu ürünlerin fiyatı cazip olursa arada üretim yapabiliriz...”

ifadelerine yer verilmiş olup buna cevaben (.....) tarafından (.....)'a iletilen 18.08.2020 tarihli e-postaya aşağıda yer verilmiştir:

“ ...

(.....) firmasından (.....) ile görüştük;

- Daha öncesinde Mogul ile çalışmışlar, Mogul firması bizi önermiş.
- Uzakdoğu ekli resimde(sağ tarafta ki açık renk) ve Almanya(ekli resimde sol taraftaki koyu renk) da farklı numuneler almışlar
- Bu işte süreklilik olduğunu ve peşin ödeme çalıştıklarını ilettiler.
- 250 tonu gerekirse aylık olarak bölebileceklerini söylediler.
- Hedef fiyat olarak (.....) usd/kg söylediler
- Ben şu anda pandemi sebebiyle hat yoğunluklarına göre programa bakacağımı ve güncel uygulayabileceğimiz fiyatı iletteceğimizi söyledim.
- Deneme olarak başlangıçta 1-2 Tır ile başlanıp hedeflenen miktarlara ulaşılacağını görüştük
- Bizde (.....) rulo olarak alınacak, resimdeki son hale kendileri getirecekler

⁴⁵ Konuşma metni içerisinde (.....) olarak kısaltılmıştır.

⁴⁶ Konuşma metni içerisinde (.....) olarak kısaltılmıştır.

Meltblown'da şu an (.....) usd/kg fiyatı uyguluyoruz, burada da müşteri hedef fiyatının ((.....) usd/kg) aşağı çekilmiş bir fiyat olarak düşünüyorum, sizin bu konuda önereceğiniz fiyat teklifimizi bez kategorisi için müşteriye sunabilirim.

...

- (135) **Bulgu-21:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) ile (.....) arasında 02.07.2020 ve 03.07.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp yazışmasında geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

(.....) (02.07.2020): *Abi müşterim öğrenmiş Gülsan (.....) demiş
Bayteks (.....) demiş
Moğul (.....) demiş*

(.....) (03.07.2020): *(.....) usd yazarmı diye sorar müşteri ?
Ben Fiat'ın (.....) olduğunu. Biliyorum
Ama bu müşteri haftalık 40 ton çalışıyor*

- (136) **Bulgu-22:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs (.....)'in bilgisayarından elde edilen, çalışanın teşebbüsün bir diğer çalışanı (.....) ile 06.07.2020 tarihinde gerçekleştirdiği skype görüşmesinde yer alan ifadelerin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir⁴⁷:

*"(.....): (.....) sipariş
4 ton meltblown 25gr 17,5 cm (.....) usd/kg
5 ton spunbond 30gr 20cm (.....) usd/kg
2,5ton spunbond 15gr 17,50cm (.....) usd/kg
bugün sevk.*

*(.....) : ok
general ve bayteksten fiyat alır mısın"*

- (137) **Bulgu-23:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs çalışanı (.....)'in bilgisayarındaki "WhatsApp Chat with (.....)" dosyasından elde edilen, KURT KUMAŞ çalışanları (.....) ile (.....) arasında 09.07.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp görüşmesinde geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

...

*(.....): (.....) konuştum
(.....): mogul (.....) dolardan
(.....): (.....) hafta termin veriyormöius
(.....): meltte (.....) dan almış
(.....): Evet mogulun fiyayi oyle
(.....): Bizde
(.....): (.....)*

...

- (138) **Bulgu-24:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs çalışanı (.....)'in bilgisayarındaki "WhatsApp Chat with (.....)" dosyasından elde edilen, KURT KUMAŞ çalışanları (.....) ile (.....) arasında 13.07.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp görüşmesinde geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

...

*(.....): SMS KUMAŞ 40 GR 160 CM 8.75\$ (.....) ÜRETİMİ GAZİANTEP
(.....): Kimden geldi
(.....): (.....) diye bir eleman*

⁴⁷ Konuşma metni içerisinde (.....) olarak; (.....) ise (.....) olarak kısaltılmıştır.

(.....): aracı
(.....): (.....) yanına geliyor arada
(.....): güncelleme atıyor bana haftada bir
(.....): Ok
(.....) : (.....) melti 12 dolarmış”

- (139) **Bulgu-25:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs çalışanı (.....)'un telefonundan elde edilen, (.....) ile (.....) arasında 15.07.2020 tarihinde geçen whatsapp mesajlaşmasındaki ifadelerin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir:

(.....): (.....)
(.....): ...
(.....)
(.....): ama bu is 50 ton abi yae bence kacirmasak iyi olur adamlarda ciddi

- (140) **Bulgu-26:** AKINAL çalışanı (.....) tarafından teşebbüs çalışanı (.....) ile (.....)'a gönderilen “RE: (.....)'den AB Standartlarında Maske” konulu, 16.07.2020 tarihli e-postada yer alan ifadeler aşağıda yer verilmektedir (**Belge-156/CD/17-20**):

“ ...

İlgili firma ile bugün görüştüm.

- ...
- Şu anda günlük tek vardiya 30-40.000 adet toplam 3 vardiya 90-120.000 adet maske üretim mevcut....
- Ayrıca yurtdışı satış için çalışmaları mevcut.
- Spunbond'u Bayteks'ten (.....) usd/kg dan aldıklarını söylediler.
- Meltblown Teknomelt firmasından tedarik etmişler ancak yurtdışından 12,50 usd/kg ve 12,25 usd/kg teklif almışlar bunu da değerlendirebileceklerini söylediler.
- (.....) usd/kg olarak ilettim fiyatımızı, ayrıca BFE testimizin %(.....) üzeri olduğunu ilettim.
- Şu anda 1,5 ton /ay kullanım oldukları bunu 4,5-5 tona çıkabileceğini söylediler.
- Kendileri Hot Air Cotton katmanı ile de ilgilendiler (.....) usd/kg fiyat ilgilerini çekti farklı bir maske yapılabileceğini düşündüler.
- 1 rulo meltblown ve 1 rulo Hot Air Cotton deneme rulosu istediler. Gönderim yapabiliyoruz?

...”

- (141) **Bulgu-27:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, 18.07.2020 tarihinde teşebbüs çalışanı (.....) tarafından (.....)'a gönderilen “Haftalık Değerlendirme Notları” konulu şirket içi yazışma niteliğindeki e-postada yer alan ifadelerin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir:

“ ...

(.....), (.....) ile görüştük kendisi Bayteks ve Mogul ile çalışıyor hatta Mogul Meltblown konusunda ikinci bir tedarikçi olmasını önermiş. Ayrıca NDL ürünleri Salteks ile çalışıyor. Birde özel karbon maskeler için aldığı NDL ürünleri var. Bütün ürünlerden numune aldım.... Meltblown için (.....) bir kullanımdan söz etti, bizden (.....) meltblown için proforma istedi Cuma günü hemen ödemesini çıkartacaktı ancak (.....)...sevkiyatı bizim yapmamız istedi ancak bu kural olduğu için yapamayacağımızı ilettim bu durumda siparişi (.....) KG 3 palet olarak alayım sonrasında haber vereceğim diye değiştirdi.

Bu konuyu tabi ki siz daha iyi biliyorsunuzdur ancak (.....) KG x (.....) usd = (.....) USD üretim öncesi peşin gelecek bir tutarda (.....) yaklaşık satışın (.....)'e ne denk gelen bir nakliye bedeli için bu satışı ötelemek durumunda kaldım. Bu kuralımızı belki tonaja göre uygulayıp örneğin (.....) nakliye müşteriye ait şeklinde güncelleyebiliriz. Özellikle şu dönemde gerçek maske üreticileri piyasada oyuncu olarak kalacaklar yüksek alımlarda en azından (.....) gibi bir nakliye desteği verebiliriz diye düşünüyorum. Birde Gaziantep ve çevresinde Meltblown konusunda diğer rakiplerimize bu farktan dolayı müşteriyi kaybettirmek istemezdim.

...”

- (142) **Bulgu-28:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs (.....)'in bilgisayarından elde edilen, çalışanın teşebbüsün bir diğer çalışanı (.....) ile 20.07.2020 tarihinde gerçekleştirdiği skype görüşmesinde yer alan ifadelerin bir kısmına aşağıda yer verilmektedir⁴⁸:

“(.....): general sms (.....)
hayat kimya (.....)
kispa (.....)
(.....): generalin fiyatını kimden aldın
kisbu
(.....): (.....) aracı eleman
(.....)
(.....): kisbu ithalatçı”

- (143) **Bulgu-29:** GENERAL TEKSTİL'de yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) ve (.....) arasında whatsapp üzerinden 29.07.2020 tarihinde gerçekleşen yazışmaya aşağıda yer verilmektedir:

(.....): Abi 1 ton meltblown alabilir miyim
(.....): ok fiyat ne diyelim
(.....): (.....) a sattım abi
İyi mi ?
Mogul (.....) suanki fiyatı
(.....) ye alayım mı
(.....): olur
(.....): Arac göndereyim
Saat 4 de parasını getiriyim”

- (144) Aynı kişiler arasında 05.08.2020 tarihinde yapılan yazışmada geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

(.....): Abi sms güncel fiyat nedir
(.....): 30 ton üzeri (.....)
Az olursa (.....)
(.....): Yüksek kalır
Gaza gelmeyecek
☺
(.....): ne istiyolar
Kac ton
(.....): 20 ton

⁴⁸ Konuşma metni içerisinde (.....) İ.A. olarak; (.....) ise H.A. olarak kısaltılmıştır.

Kurt fiyatı (.....) usd demiş

(.....): biz kac diyelim

(.....): (.....) diyelim mi

(.....): de peki

(.....): Tamam abi

- (145) Aynı kişiler arasında gerçekleşen 09.10.2020 tarihli bir başka yazışmada geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

(.....): mavi (.....)\$ yapalım

(.....): Abi yüksek kalır

Bayteks (.....) fiyat vermiş ama (.....) hafta termini var

(.....): (.....)\$ ben yazayım

mal hazır

(.....): (.....)

- (146) **Bulgu-30:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede, 05.08.2020 tarihinde (.....) adresinden gönderilen ve alıcılarının gizlendiği "Kumaş Stoklarımız" konulu bir e-posta elde edilmiştir. E-postada geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

"60 ton SS 40 gram Kurt Tekstil (.....) usd

40 ton SS 35 gram Kurt Tekstil (.....) usd

40 ton Meltblown 17.5 cm 25 gram Kurt ve Moğul (.....) usd

40 ton nefes alan 42 gram beyaz lamineli (.....) usd

30 gr 40 ton suponbond (.....)

20 cm 40 ton suponbond (.....)

..."

- (147) Yukarıda anılan e-posta 06.08.2020 tarihinde (.....) isimli bir teşebbüs⁴⁹ tarafından (.....)'e iletilmiş ve "(.....) BEY, KİM BU FİRMALAR SİZDEN NEDEN DAHA UYGUN FİYATA VERİYORLAR SİZİN ÜRÜNLERİ AŞAĞIDA ÜRÜNLER VE FİYATLARI MEVCUT" ifadelerine yer verilmiştir.

- (148) **Bulgu-31:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüs çalışanı (.....)'in bilgisayarındaki "WhatsApp Chat with (.....)" dosyasından elde edilen, KURT KUMAŞ çalışanları (.....) ile (.....) arasında 11.08.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp görüşmesinde geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

" ...

(.....): 6,25 sms , 3,75 ss , 14 melt (.....)

(.....): Kimden

(.....): aracı

(.....): verdi bilgiyi

(.....): (.....)

..."

- (149) **Bulgu-32:** AKINAL (.....) tarafından teşebbüsün Yönetim Kurulu Başkanı (.....)'a gönderilen ve ekinde mail konusu ürünlere ilişkin üç adet fotoğrafın bulunduğu "Meltblown Oil Absorber" konulu, 19.08.2020 tarihli e-postaya aşağıda yer verilmektedir:

" ...

⁴⁹ Söz konusu teşebbüsün e-posta adresi (.....) olan, maske üretimi alanında faaliyet gösteren (.....) olduğu anlaşılmıştır.

(.....) firmasından (.....) Bey ile görüştük..

Bizden oil absorber meltblown talepleri var, 2x40HC konteynır Eylöl ayı için sonrasında her at 1x40 Hc konteynır.

Pandemi öncesinde Mogul ile aylık (.....) HC çalışıyorlarmış, pandemi sürecince Mogul devlet tarafından hat kapasitesi yoğunluğundan ürün verememiş.

(.....) usd/kg dan en son Mogul alımlarını yapmışlar, pandemi süreci sebebiyle arayışa girmişler Teknomelt firması (.....) usd/kg teklif vermiş.

Bizden fiyat ve üretim talepleri var. (.....)ı var ben (.....) olarak verebileceğimizi ilettim, bu perfore apart bizim hat sonuna uygulanabilir mi (.....) ile ayrıca görüşeceğim..

Numuneleri (.....) ilettim, yapılabileceğini söyledi.

...

Sizin ileteceğiniz fiyat bilgisi ve onayınıza göre sipariş alabiliriz, bilginize sunarım.

..."

- (150) **Bulgu-33:** MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, teşebbüs çalışanları (.....) ve Proje ve Operasyon Direktörü (.....) arasında geçen 19.08.2020 tarihli e-posta yazışmasında geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

"... (.....) 700 kg civarı meltblown sorguluyor. En düşük ne fiyat verebiliriz?
Bu arada Akınal'dan (.....) USD/kg fiyat almışlar."

- (151) **Bulgu-34:** GENERAL TEKSTİL'de yapılan yerinde incelemede elde edilen, (.....) ve telefonunda "(.....)" ismiyle kayıtlı olan kişi arasında 02.09.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp yazışmasında geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

(.....)⁵⁰: Dayıcım 20gr 17,5cm sponbond 2 ton deneme için fiyat alabilir miyim? Açık olacak hemen yükleme

(.....): (.....)

(.....): Dayıcım teymurdan bu sabah mal almışlar (.....) usd den Geçen hafta kaçırıldık adamları Gidip 30 tan mal aldılar bayteksten

- (152) **Bulgu-35:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede teşebbüsün (.....)'un telefonundan elde edilen, (.....) ile (.....) arasında geçen 08.09.2020 tarihli whatsapp mesajlaşmasında (.....)'un "Bayteks, gulsan, generalin sms mavi dip fiyat istihbarati lazim" yönündeki beyanı görülmektedir.

- (153) **Bulgu-36:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede (.....)'nın telefonundan elde edilen, (.....) ile (.....) arasında 07.10.2020 tarihinde gerçekleşen whatsapp mesajlaşmasında geçen ifadelerle aşağıda yer verilmektedir:

"(.....): (.....),
Maske üreticisiyim diye bir arar mısın
Benim verdiğimi söyleme sakın
(.....): Ok"

- (154) **Bulgu-37:** KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde incelemede, teşebbüsün satıştan sorumlu genel müdür yardımcısı (.....)'un telefonundan elde edilen, 07.11.2020 tarafından (.....) tarafından (.....)'a gönderilen mesajda "(.....) bey kolay gelsin bir müşterim 7 ton 40 gr sms istiyor (.....) hedef fiyatı var bayteks veririm demiş müşteriyi kaçırmamak bazında ne yapabiliriz. güncel sms fiyatı nedir selamlar" ifadesi yer almaktadır.

⁵⁰ "(.....)..." raportörler tarafından İ.M.S. olarak kısaltılmıştır.

- (155) **Bulgu-38:** AKINAL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, 09.12.2020 tarihinde AKINAL Satış ve Pazarlama Şefi (.....) tarafından Satış ve Pazarlama Müdürü (.....)'e gönderilen "MELTBLOWN FİYATLARI" konulu e-postada geçen ifadeler aşağıda yer verilmektedir:

*"... Son yapılan ürünler için (.....) USD verdiğimiz fiyat müşteriler tarafından yüksek bulunmaya başladı.
Edindiğim bilgiler göre 5.00 usd fiyatlar konuşulmakta.
Fiyatların tekrar değerlendirilmesi gerektiğini düşünmekteyim.
..."*

- (156) Yukarıda anılan (.....) tarafından (.....)'e 14.01.2021 tarihinde gönderilen "meltblown hk" konulu e-postada ise "*...Bildiğiniz üzere piyasada meltblown fiyatları düşmüş durumda. Uygunsa ilk üretilen malları (.....) USD olarak müşteriye sunacağım.(1 ton talep var) ...*" ifadeleri yer almakta ve (.....) tarafından cevaben gönderilen e-postada "*Uygundur (.....) bey(fiyat nakliye hariç olarak verelim.)...*" denildiği görülmektedir.

- (157) **Bulgu-39:** (.....) isimli teşebbüs yetkilisi (.....)'nın 21.12.2020 tarihinde KURT KUMAŞ Müşteri Temsilcisi (.....)'a gönderdiği "KUMAŞ BİLGİ İSTEME" konulu e-postada meltblown kumaşı için fiyat teklifi istemiş olup (.....) tarafından yazılan cevabi e-postada geçen ifadeler aşağıda yer verilmiştir:

*"...
Meltblown kumaşımız
BFE 99 luk olan (.....) usd/kg+kdv+nakliyat
BFE 90 ustü olan (.....) usd/kg+kdv+nakliyat
..."*

I.5. Yapılan Görüşmelerden Elde Edilen Bilgiler

- (158) Dosya kapsamında gerek önaraştırma gerek soruşturma sürecinde gerçekleştirilen yerinde incelemeler esnasında teşebbüs yetkilileri tarafından ifade edilen hususların bir kısmına bu başlıkta yer verilecektir.
- (159) Önaraştırma sürecinde 01.07.2020 tarihinde AKINAL'da gerçekleştirilen yerinde inceleme esnasında teşebbüsün Yönetim Kurulu Başkanı (.....) tarafından meltblown özelinde aşağıdaki hususlar beyan edilmiştir:

"Meltblown nonwoven kumaş bakımından konuşmak gerekirse tesisimizde pandemiden daha önce meltblown kumaş üretim bandımız zaten bulunmaktaydı. Pandemi sürecinde gelen taleplerle birlikte bu bandı faal hale getirdik ve aylık (.....) üretim kapasiteyle faaliyetlerimize başladık. Yurtdışında bu ürüne olan hızlı talep artışı ürünün kg fiyatını (.....) seviyelerine çekti. Ancak bu ürünün ihracatının yasaklanması üzerine yurtdışından gelen talepleri karşılayamadığımız için ürünü iç piyasaya yönlendirdik. İç piyasada da ürünü yalnızca Gaziantep Valiliğinin izin verdiği yerlere Valiliğin ifade ettiği fiyat üzerinden satış yapabiliyorduk. Bu fiyat o dönem itibarıyla 7\$/kg seviyelerindeydi. Daha sonra dünyadaki normalleşme süreciyle birlikte Çin başta olmak üzere meltblown üreticileri tekrar faaliyete geçtiler ve arz kısıtı ortadan kalktı. Ülkemizde de ürünün ithalatı yapılmaya başladığında ürünün dünya fiyatı 20\$/kg seviyelerine gerilemişti. İç piyasadaki satışın önündeki engellerin kalkmasıyla birlikte biz de kendi fiyatlarımızı piyasa koşullarına uygun olarak (.....) \$/kg seviyelerinden belirledik. Bu fiyat bugün itibarıyla daha da düşerek (.....) \$/kg seviyelerine kadar gerilemiştir."

- (160) Öneraştırma sürecinde 30.06.2020 tarihinde BAYTEKS'te gerçekleştirilen yerinde incelemede teşebbüsün (.....) dokumasız kumaşın homojen bir ürün olmadığını, üretici teşebbüsün kullandığı materyallere göre kalite farklarının oluştuğunu, bu nedenle bunu bilen müşterinin söz konusu kumaşı tedarik edeceği teşebbüsü fiyat/kalite parametresini gözeterek seçeceğini ifade etmiştir. Bunlara ilave olarak teşebbüs yetkilisi tarafından aşağıdaki hususlar beyan edilmiştir:

"DMO'dan önceki süreçte ise (Nisan 2020) satışlarımız Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş. (USHAŞ) ve USHAŞ tarafından belirlenen yerlere yapılmaktaydı (Milli Savunma Bakanlığına bağlı hava kara deniz dikim evleri ve Makine Kimya Enstitüsü dikim evi ve Jandarma Genel Komutanlığı dikim evi, İl Özel İdareleri, Belediyeler, Ticaret Odaları, Okullar vb. kamu teşebbüsleri). Bu dönemde fiyatlar USAŞ öncülüğünde yapılan toplantılar neticesinde USAŞ ve dokumasız kumaş üreticileri temsilcilerince alınan kararlar ile belirlenmiştir. Bu dönem sonrasında ise (Nisan 2020 sonuna doğru), USAŞ'ın yoğun taleplere karşılık veremediği düşünülerek bu görev DMO'ya devredilmiştir ve fiyatların belirlenmesinde herhangi bir kısıtlamaya gidilmeyerek dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslerin inisiyatifine bırakılmıştır."

- (161) Yine BAYTEKS tarafından, öneraştırma sürecinde kendilerinden istenen bilgilere cevaben gönderilen yazıda "...maske kumaş satışlarının önce Sağlık Bakanlığına bağlı USHAŞ şirketine; USHAŞ'ın belirlediği fiyatlar üzerinden yapılmasının daha sonra bu sorumluluğun DMO'ya devredilmesi çerçevesinde DMO listelerinde olan şirketlere serbest piyasa koşulları dahilinde satışlarımız gerçekleştirilmiş olup.." ifadeleri yer almıştır.

- (162) Öneraştırma sürecinde 30.06.2020 tarihinde GENERAL TEKSTİL'de yapılan yerinde inceleme esnasında teşebbüs yetkilisi (.....) tarafından şu hususlar beyan edilmiştir:

"...Pandemi sürecinde Nonwoven üreticileri devletimizin ihtiyacı olan maske üretimi için DMO ve USHAŞ'a bedava kumaş vermişlerdir. Daha sonra yine maske üretimi için belirlenen firmalara Gaziantep Valiliği ve Gaziantep İhracatçılar Birliği vasıtasıyla belirlenen fiyatlardan nonwoven kumaş tedarigi sağlanmıştır.

Ülkede meltblown ihtiyacı olacağı için metblown ihracatı yasaklandı. Ancak maske ihracatı serbest bırakıldı, bu husus nonwoven üreticilerini mağdur etmiştir... ülkede meltblown ihracatı yasaklandı ve bu biz kumaş üreticilerine çok ciddi kayıplar yaşattı. ...Pandemi sürecinde DMO 10 kuruluş olan maske fiyatına rağmen 80 kuruluşan maske alarak ülkenin ihtiyacını karşılaştı.

Şuanda maske ihracatı serbest olduğu için maske üreticisi de kar edeceği fiyat üzerinden maske kumaş alımı yapmaktadır. Dolayısı ile şuanda rekabet kanununa aykırı bir durum olduğunu düşünmüyoruz."

- (163) GENERAL TEKSTİL, kendisine yöneltilen sorulara binaen göndermiş olduğu bilgi yazısında;

"Pandemi ilk Çin'de olduğu için meltblown ihtiyacı da ilk etapta Çin'den gelmiştir. Biz ilk parti ürettiğimiz malları dahi Çin'e (.....) USD/kg'dan sattık. Zamanla ürün fiyatı (.....) USD/kg'ye akabinde (.....) USD/kg seviyelerine çıktı. Ancak Bakanlığınız tarafından ürün ihracatı izne bağlandığı ve izin verilmediği için tekrar ihracat yapılmamıştır. Şu anda global pazardaki fiyat 63 USD/kg olup tarafımıza bu fiyattan ve benzer fiyat seviyelerde mal almak üzere talep gelmiştir ancak Ticaret Bakanlığınca yapılan kısıtlamalar dolayısıyla sipariş alamamaktayız."

hususlarını ifade etmiştir.

- (164) Yine önaraştırma sürecinde 30.06.2020 tarihinde KURT KUMAŞ'ta yapılan yerinde inceleme esnasında teşebbüs Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (.....) ve Satıştan Sorumlu Genel Müdür Yardımcısı (.....)'un sunmuş olduğu beyanlarından önemli görülenlere aşağıda yer verilmektedir.

“...Şubat ayının sonlarında doğru dış pazarlardaki meltblown talebini görerek üretim tesisimizdeki makine ve teçhizatın bir bölümünü meltblown kumaş üretimine ayırdık...Meltblown kumaşa olan talebin büyük bir kısmı Çin'den gelmekteydi. Yaklaşık (.....) \$/kg seviyesinden başlayan ihracatımız 20 günlük bir sürenin sonunda (.....) \$/kg seviyelerini gördü...Şirketimiz dış piyasadaki talebi (.....) \$/kg seviyelerinden karşılamaktayken iç piyasadaki maske üreticilerinin meltblown taleplerini (.....) \$/kg seviyelerinden karşılıyordu ancak Mart'ın 18 gelen ihracat yasağı ile birlikte dış piyasaya ürünlerimizi gönderemez hale geldik. Dolayısıyla üretmiş olduğumuz ürünlerinin tamamını iç piyasaya yönlendirmek zorunda kaldık. İlk etapta Devlet Malzeme Ofisi ile yapılan anlaşmalar çerçevesinde meltblown kumaşı 7 \$/kg seviyelerinden iç piyasaya tedarik etmeye devam ettik, daha sonra satış fiyatının önündeki engeller kalktığına bu fiyat (.....) \$/kg seviyelerine çıktı....Fiyatlar bu seviyelere tamamen piyasa koşullarıyla gelmiştir. Çünkü dış piyasaya satış yapmak üzere üretilen ürünler ihracat yasağıyla birlikte stoklarda kalmıştır. Ancak yine de bu fiyatlar dünya piyasasında oluşan fiyatların yarısının bile altındadır.... Maske üreticileri fahiş fiyattan satışını yaptıkları maskelere mazeret olarak meltblown kumaşa meydana gelen artışı göstermiştir. Ancak çoğu maske üreticisinin maskelerin içerisinde meltblown kumaş dahi bulunmamaktadır. Meltblown kumaşın iç piyasada ulaştığı en yüksek seviyeden satışının yapıldığı durumda dahi bir maskenin maliyeti 30 krş civarında olmaktadır, buna rağmen maske üreticileri 3 TL seviyelerinde maske satışı gerçekleştirmiştir....Devletin maske satışında uyguladığı politikayı kumaş üreticileri için de uygulamaya koymasının durumunda iç piyasadaki meltblown fiyatının da eski seviyelerine geleceğini düşünüyoruz. Nasıl ki maske üreticisi iç pazara verdiği bir maske karşılığında bir maske ihracat yapma hakkına sahip oluyorsa meltblown üreticisi de iç piyasaya verdiği kumaş karşılığında bir o kadar ihracat yapabilmelidir. Bu durumda Devlete meltblown bedelsiz olarak bile verilebilir...”

- (165) KURT KUMAŞ, kendisine yöneltilen sorulara binaen göndermiş olduğu ve Kurum kayıtlarına 2020 yılının Temmuz ayında giren bilgi yazısında;

“Çin, dünyada en çok dokumasız kumaş üreten ülke halindeyken, üretim tesislerinin Pandemi nedeniyle kapanmasından dolayı, Dokumasız kumaş üretiminin olduğu tüm dünya ülkelerinden büyük ölçüde dokumasız kumaş ve Maske talep etmeye başlamıştır. Bu aşırı talep ve Çin'deki arz eksikliği dünya genelinde bu ürünün fiyatının arttırmıştır. Çin'de üretim tesislerinin yeniden devreye girmesi ile birlikte arz miktarı yeniden artacağından arz talep dengesi sağlanacaktır.”

hususlarını ifade etmiştir.

- (166) Önaraştırma sürecinde TEKNOMELT'te yapılan yerinde inceleme esnasında alınan teşebbüs yetkilisinin beyanlarının bir kısmına aşağıda yer verilmektedir:

“Pandemi başlar başlamaz tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de maske fiyatlarında yaşanan fahiş artışlardan dolayı maske imalatında da aşırı bir artış oldu, haliyle çok ciddi anlamda nonwoven kumaş talebi artmaya başladı. Ülkemiz bu konuda hem spunbond hem de meltblown üretimi olduğundan güçlü altyapıya sahip

birkaç ülkeden biri, ancak buna rağmen maske talebinde yaşanan aşırı artıştan dolayı sadece Türkiye değil dünyadaki diğer ülkelerin de kumaş yetiştirememesi söz konusu oldu.

Maske fiyatlarındaki fahiş fiyatlardan dolayı insanlar uçakla Çin'den maske makinesi getirerek yapılan yatırımı 15 gün içerisinde amorti eden bir sektörden pay almak istedi, maske üretiminde bir kapasite kontrolü bulunmadığı için önceden yılda 3-35 milyon adet olan ülkedeki kapasite üç ay sonunda 24 milyar adet oldu ki bu rakam DMO ile bizzat anlaşma yapan firmaların 29 Haziran itibariyle bildirdiği adetlerdir, bunun dışında sadece iç piyasaya üretim yapıp DMO ile anlaşma yapmayan üreticilerin kapasiteleri de cabasıdır, hal böyle olunca son üç ayda böyle bir dramatik artışa bırakın Türkiye'deki üreticileri dünyadaki üreticilerin bile kumaş yetiştirmesi mümkün değildir.

...

Pandemi biter bitmez ülkemiz maske makinesi çöplüğüne dönüşecektir, bunun yanında bu inanılmaz kapasiteyi arttıran diğer bir unsur ise Devlet Malzeme Ofisi (DMO)'nin maske ihracatının önünü açmak için bire bir hibe uygulaması sistemidir, bu uygulamayla kapasite tam iki katına çıkmıştır.

Kumaş ihracatının yasak olup maske ihracatının serbest bırakılması çok garip bir çelişkidir.

...

Bizden en büyük meltblown talebi pandemi sürecinin başından beri görevlendirilen USHAŞ (Uluslararası Sağlık Hizmetleri A.Ş.) tarafından olmuş, Gaziantep Valiliği ve GAİB (Güneydoğu Anadolu ihracatçılar Birliği) tarafından organize edilerek sağlanmıştır, en büyük tüketim USHAŞ üzerinden doğrudan USHAŞ depolarına ya da USHAŞ'ın anlaştığı firmaların maske imalathanelerine gönderilmiştir.

Sonrasında süreç USHAŞ'tan alınarak DMO'ya verilmiştir, dolayısıyla bu tarz kamu kurumlarına bütün üreticiler için sabit fiyat belirlenmiş olup meltblown 7 dolar ve Spunbond 2,5 dolardan satılmıştır, DMO dışında serbest piyasaya verdiğimiz meltblown kumaşlar maalesef kapasitemizin %10'una bile erişmemektedir, sebebi ise ülkemizde maske üreticilerinin ürün denetimi olmadığından maskenin en önemli katmanı olan meltblownu kullanmayıp onun yerine maliyeti düşürdüğü için spunbond kullanılarak üç katlı spunbond dan maske yapılmasıdır.”

(167) Aynı incelemede TEKNOMELT yetkilisi, tarafından ayrıca şu husus ifade edilmiştir: *“Diğer sektörlerden meltblown kullanan mevcut müşterilerimize piyasa ekonomisinin gerektirdiği ölçüde çok makul fiyat artışlarıyla ürün sağlamaya devam ediyoruz, onlarla eskiden (.....) gün termin ile çalışırken bu süreçte terminlerimiz ortalama (.....) kadar çıktı.”*

(168) Yukarıda aktarılan teşebbüs ifadelerinin bir kısmı, teşebbüslerin maske ve koruyucu ekipmanların üretimini/tedarikini yapanlara hibe karşılığında ihracat izni verilmesine yönelik değerlendirmelerini içermektedir. MOGUL tarafından 16.07.2020 tarihinde gönderilen bilgi yazısında, pandemi sürecinde spunbond ürünlerinin fiyatlarına ilişkin olarak *“Bu süreçte fiyatlarımızı fazla artırmamaya özen gösterdik ki bu maske standard herkesin ihtiyacı olan bir malzeme ancak gördük ki devlet maske üreticilerinin ihracat yapmasına izin veriyor burada 0,25 kuruşa mal ettiği maskeyi malı 2,5-3 tl ye yurtdışına satıyor buradan sonra bizde fiyatlarımızda; arz talep dengesi ve piyasada oluşan fiyatları dikkate alarak yine belirli ve makul oranlarda artış yaptık”* ifadeleri yer almaktadır. Teşebbüs bu açıklamalarını spunbond kumaş özelinde yapmış olsa da meltblown kumaşın fiyatlandırmasında da ifade edilen hususların teşebbüs tarafından dikkate alınmış olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca GENERAL TEKSTİL'in maske

ihracatına yönelik değerlendirmesi “İçerisinde meltblown kumaş bulunan maskenin ihracatı serbest iken ham kumaşın ihracatının yasak olmasına anlam verememekteyiz.” şeklinde olup, TEKNOMELT yetkilisi tarafından da aynı yönde değerlendirme yapılmıştır.

- (169) Yerinde incelemelerde elde edilen teşebbüsler arası birtakım yazışmalara bu bölümde yer verilmesi uygun olacaktır. BAYTEKS'te 02.02.2021 tarihinde yapılan yerinde incelemede elde edilen “5603 Meltblown Ihracat” isimli whatsapp grubu tespit edilmiştir. Yazışmalardan edinilen bilgilere göre, teşebbüsler arasında ihracata yönelik düzenlemeye ilişkin yapılan konuşmaların üzerine bir whatsapp grubu kurulduğu, grupta İstanbul Tekstil ve Hammadeleri İhracatçıları Birliği Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (.....) ile TEKNOMELT, MOGUL, BAYTEKS, GENERAL TEKSTİL, GÜLSAN⁵¹, KURT KUMAŞ ve AKINAL yetkililerinin yer aldığı anlaşılmaktadır⁵².
- (170) Yazışmalardan teşebbüslerin meltblown ihracatına ilişkin getirilen kısıtlamanın kaldırılması için idare ile görüşmeler organize ettiği, ayrıca meltblown ihracatına getirilen kısıtlamanın etkisinin büyük olacağını ifade edildiği görülmektedir. Yazışmaların devamında da teşebbüslerin meltblown ihracatına ilişkin atılan ya da atılacak adımlar hakkında⁵³ ve getirilen kısıtlamanın tüm meltblown ürünlerini kapsayıp kapsamayacağına ve farklı GTİP kodlarına göre bir ayrışmanın olup olmayacağına ilişkin konuştukları anlaşılmaktadır. Rakip teşebbüsler arasında kurulu söz konusu whatsapp grubunda, aktarılan konuşmalardan görüldüğü üzere, genel itibarıyla meltblown ihracatına getirilen sınırlamaya ilişkin idare ile yapılan veya yapılması planlanan görüşme ve/veya yazışmalar hakkında konuşulduğu görülmektedir. Öte yandan grup içindeki 19.03.2020 tarihli “Fiyat ile ilgili birsey yazmayın şimdilik. Fiyat yüksek sikayeti gelirse ozaman tekrar bakariz. Ama lütfen cok asiriya da kaçmayalım. Özellikle bu haftalarda” şelindeki yazışma ilk etapta teşebbüslerin fiyatlarını birlikte belirlemiş veya belirleyeceklerine ilişkin şüphe doğurmakta olup bu yazışmaya ilişkin değerlendirmeye aşağıda yer verilecektir.
- (171) İşbu soruşturmanın tarafı olmasalar da önaraştırma taraflarından spunbond üreticileri (.....) ve (.....) teşebbüslerinin yetkililerinin de önaraştırma sürecinde yapılan yerinde incelemeler esnasındaki ifadelerine, piyasayı doğru değerlendirmek açısından yer verilmesi faydalı olacaktır. Spunbond üreticisi olan (.....) pandemi döneminde talep artışından kaynaklı fiyatların yükseldiğini belirtmiş ve fiyatlandırmalarını “...Sürekli müşterilerimize anlaştığımız fiyatlardan ürün temin etmeye devam ettik ancak sürekli olmayan siparişlere piyasa fiyatından mal temin ettik... Geçmiş dönem müşterilerimize eski fiyat, pandemi döneminde ortaya çıkan ve maske üretimi yapacağını bildiğimiz üreticilere farklı fiyat veriyoruz.” şeklinde ifade etmiştir.
- (172) Spunbond üreticisi olan (.....)'da önaraştırma sürecinde yapılan yerinde incelemede ise teşebbüsün Yönetim Kurulu Başkanı (.....) pandemi sürecine ilişkin aşağıdaki hususları ifade etmiştir:

“Sağlık Bakanlığı, pandemi sürecinde tüm Türkiye'deki dokumasız kumaş üreticilerinden kendisi tarafından kurulan USHAŞ'a hammadde tedariki sağlanmasını talep etti. Daha sonra süreci DMO devraldı, USHAŞ'ın talepleri (daha

⁵¹ GÜLSAN yetkilisi grup içindeki yazışmalarda kendilerinin meltblown üretimi olmadığını ifade etmiştir.

⁵² Gruptaki ilk yazışmada “Henüz RİTAŞ ile ilgili doğru kisiyle görüşme fırsatık olmadı.” ifadesi görülmekte olup RİTAŞ'ın sonrada gruba dahil olup olmadığı tespit edilememiştir. Dosya sürecinde edinilen bilgilerden RİTAŞ'ın meltblown üretiminin olmadığı anlaşılmaktadır.

⁵³ (.....)'ın (.....) şeklinde mesajları, (.....) yetkilisinin (.....) şeklinde mesajları görülmektedir.

sonra ise DMO) üretiminin %2-3'ü gibi makul düzeydedir. Geri kalan ürünlerimizi piyasaya sunmaktayız. USHAŞ'a yapılan satışlarda fiyat ve tonaj USHAŞ tarafından belirlenmiştir. USHAŞ genellikle Gaziantep'teki fabrikaları kullanmıştır. Normalleşme süreciyle birlikte Çin'den ithalat imkânının açılmasıyla DMO'da taleplerini azalttı."

I.6. Maske Üreticisi Teşebbüslerden Edinilen Bilgiler

- (173) Soruşturma sürecinde meltblown kumaşının alıcısı konumundaki maske üreticisi teşebbüslerden de bilgi talep edilmiştir. Teşebbüsler tarafından verilen bilgilere aşağıda maske fiyatlarının seyrine ilişkin bilgiler, meltblown tedarikinde pazarlık koşullarına ve fiyat tekliflerinin diğer üreticiler ile paylaşılıp paylaşılmadığına yönelik olarak edinilen bilgiler, tedarikçi değiştirme imkânının olup olmadığı konusunda edinilen bilgiler, meltblownda marka bağımlılığı olup olmadığına ve meltblownun homojenliğine yönelik olarak edinilen bilgiler, meltblown fiyatlarının seyri ve pazarın rekabetçi yapısı hakkında sunulan değerlendirmeler ve maske üretiminde katlanılan maliyetler içerisinde meltblown kumaşının payı başlıkları altında yer verilmiştir.

I.6.1. Maske Fiyatlarının Seyrine İlişkin Edinilen Bilgiler

- (174) Dosya sürecinde meltblown kumaşının alıcısı olan ve pandemi döneminde talep artışı yaşanan cerrahi maskenin fiyatlarının zaman içerisinde nasıl şekillendiğine ilişkin olarak maske üreticisi firmalardan edinilen bilgilerden, cerrahi maskelerin yurt dışı fiyatlarına ilişkin olarak;

- Teşebbüslerden biri tarafından pandemi döneminin başında 2-3 ABD Doları olan fiyatların Kasım ayında 0,4 ABD Doları seviyelerine gerilediği belirtilirken, Kasım ayı fiyatını bir başka teşebbüsün 0,45 Euro, bir diğerinin ise 0,06 ABD Doları olarak ifade ettiği,
- Fiili anlamda ihracatını örnek göstererek bilgi sunan teşebbüslerden biri tarafından Norveç'e Ağustos ayında ihraç ettiği maskenin adedinin 0,30 Euro iken Eylül ayında ihraç için Norveç'e verdiği fiyat teklinin 0,21 Euro olarak belirtildiği

görülmektedir.

- (175) Maskenin yurt içi fiyatlarına ilişkin olarak sunulan bilgilerde (.....) tarafından maske fiyatlarının Kasım ayı itibarıyla 0,28 TL'ye kadar gerilediği ifade edilirken, yalnızca maske ticareti ile iştigal eden (.....) tarafından ise yerli piyasada meltblownlu cerrahi maskede 0,44 TL'nin altında bir fiyatla karşılaşmadıkları ifade edilmiştir. (.....) ise aldığı duyular doğrultusunda Covid-19 öncesi dönemde cerrahi maske adet fiyatlarının 0,20 TL civarında olduğunu ancak 2020 yılı Mart ayıyla 3-4 TL'lere yükseldiğini ifade etmiştir.

I.6.2. Meltblown Tedarikinde Pazarlık Koşullarına ve Fiyat Tekliflerinin Diğer Üreticiler ile Paylaşıp Paylaşılmadığına Yönelik Olarak Edinilen Bilgiler

- (176) Meltblown tedarikinde pazarlık yapıp yapılamadığına ve tedarikçilerden alınan fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle paylaşılıp paylaşılmadığına ilişkin olarak kimi maske üreticileri pazarlık yapıldığını ve alınan fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle paylaşıldığını beyan ederken, kimi maske üreticileri ise fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle pazarlık yapmak amacıyla paylaşılmadığını beyan etmiştir.
- (177) Rakip üreticilerden aldıkları kumaş fiyatlarını pazarlık yapmak amacıyla diğer üreticilerle paylaştığını belirten maske üreticileri bununla fiyat karşılaştırma

yapılmasının amaçlandığını ve söz konusu uygulamanın sektörde yaygın olduğunu ifade etmiştir.

- (178) Maske üreticisi firmaların bir kısmı tarafından pandemi döneminin başlarında arz-talep dengesizliği, piyasada sınırlı tedarikçinin faaliyet göstermesi sebepleriyle kumaş tedarikçisi seçme ve pazarlık yapma imkânlarının bulunmadığını ifade edilmiştir.

I.6.3. Tedarikçi Değişirme İmkânının Olup Olmadığı Konusunda Edinilen Bilgiler

- (179) Meltblown kumaş tedarikçilerini değiştirme imkânlarının olup olmadığına yönelik olarak bilgi sunan maske üreticileri bunun önünde herhangi bir engelin bulunmadığını ve üreticilerle sözleşme imzalamadıklarını dile getirmişlerdir.
- (180) Bazı maske üreticileri herhangi bir kumaş üreticisiyle sözleşme bağı bulunmamasına rağmen fiili olarak bir üreticiyle çalıştığını beyan etmiştir. (.....), başka iki tedarikçiden alınan numuneleri test etmesine rağmen aldığı sonuçlar sonrasında yine tek firma ile çalışmayı tercih ettiğini; (.....) de sürekli (.....) ile çalıştığını, termin gecikmeleri olduğunda (.....)'ten de tedarikte bulunduğunu, ancak kumaşların istediği kalitede olmaması sebebiyle iadelerin söz konusu olabildiğini ifade etmiştir.
- (181) Dosya kapsamında görüşlerini sunan bazı maske üreticileri tedarikçi değiştirdiklerini ya da aynı anda birden fazla üreticiyle çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Edinilen bilgilerden teşebbüslerin birbirinden farklı gerekçelerle tedarikçi değiştirdikleri anlaşılmakta olup konuya ilişkin görüşlerini sunan teşebbüslerin bir kısmı tedarikçisinin kumaş kalitesi, bir kısmı ise termin süresi ve kapasite farklılaşması veya fiyat gerekçesiyle tedarikçi değiştirdiklerini ifade etmiştir. (.....) ise Nisan ve Haziran aylarında tedarikte sıkıntı yaşandığı için tedarikçi değişimine gittiklerini, Temmuz ayından itibaren de meltblown kumaşının arzında yaşanan artışla fiyat karşılaştırarak ürün tedarik etmeye başladıklarını belirtmiştir.
- (182) (.....) kumaş üreticileriyle sözleşme imzalanmamasının kendileri açısından iki nedeni olduğunu, bir nedeninin fiyatların dalgalı seyretmesi sebebiyle herhangi bir tedarikçiye bağlanmanın rasyonel bulunmaması, diğer nedeninin ise müşterilerinin spot alıcı olduğu bu nedenle tedarik tarafında da spot kalmak istenmesi olduğunu belirtmiştir. Bunlara ek olarak birkaç tedarikçi ile çalıştığını ve termin sürelerine göre birbiri arasında değişiklik yaptığını beyan etmiştir.

I.6.4. Meltblownda Marka Bağımlılığı Olup Olmadığına ve Meltblownun Homojenliğine Yönelik Olarak Edinilen Bilgiler

- (183) Meltblown kumaşların homojen olup olmadığına ve anılan kumaşlara ilişkin marka bağımlılığı bulunup bulunmadığına yönelik olarak bilgisine başvuru yapılan maske üreticilerinden edinilen bilgilerden genel olarak marka bağımlılığının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Meltblown kumaşların homojen olup olmadığı noktasındaki değerlendirmelere ise aşağıda yer verilmektedir.
- (184) (.....)'den edinilen bilgilerden ürün test sonuçları ve/veya kalitesi gereği piyasadaki kumaş üreticilerinin ürünlerinin birbirinden farklılaştığı çıkarımı yapılabilecektir. (.....) tarafından da ürünlerin özelliklerinde homojenliğin bulunmadığı vurgulanmıştır. Buna ilave olarak (.....) birden fazla meltblown üreticisi ile çalışmaya gayret gösterdiklerini, marka bağımlılığının bulunmadığını yalnızca bazı üreticilerin kumaşlarından istedikleri verimi alamadıkları için zor durumda düşmedikçe anılan üreticilerden kumaş almadıklarını ifade etmekte, (.....) ise performans testlerini geçtiği takdirde her tedarikçi ile çalışılabileceğini belirtmektedir.

- (185) Diğer taraftan da (.....); piyasada çok sayıda meltblown tedarikçisi bulunmakla birlikte kaliteleri arasında ciddi farklılıklar olduğunu, kendisinin kumaş tedarik ettiği üreticilerin önde gelen üreticiler olduklarını, bunların ürünlerinin kendi arasında homojen olduğunun söylenebileceğini, dolayısıyla fiyatları bir miktar yüksek olsa da belirli bir standartta üretim yapabilmek için önde gelen üreticilerle çalışmayı tercih ettiklerini ifade etmiştir⁵⁴.
- (186) Öte yandan teşebbüslerin bir kısmı kullandıkları meltblown türünün farklı olması ve ülkemizde üretilen meltblownların kalite standardını sağlamadığı gerekçesiyle kumaş alımlarını yurt dışından gerçekleştirdiklerini ifade etmiştir⁵⁵.
- (187) Bu noktada meltblown üretimi için yatırıma başladığını ifade eden (.....)'ya özel olarak değinmek uygun olacaktır. Teşebbüs tarafından Avrupa'da üç ana tedarikçilerinin olduğu, endüstriyel maske için gerekli olan kalitedeki meltblown kumaşın Türkiye'de üretilemediğinden yerli üreticilerle çalışmadıkları, Türkiye'de kalite sorunu yaşamaları ve olağanüstü durumlarda Avrupa'dan yapılan tedariklerde sıkıntılarının yaşanması dolayısıyla fiyatların dalgalanma göstermesi sonucunda önce kendi ihtiyaçlarını karşılamak sonrasında piyasaya satış için yüksek kalite meltblown üretimi için yatırıma başladığı ifade edilmiştir.

1.6.5. Meltblown Fiyatlarının Seyri ve Pazarın Rekabetçi Yapısı Hakkında Sunulan Değerlendirmeler

- (188) Dosya kapsamında maske üreticisi teşebbüslere pandemi başından itibaren meltblown fiyatlarında yaşanan değişimler ve ürünün tedarikinde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşleri sorulmuştur.
- (189) Bu aşamada öncelikle teşebbüslerin pandemi başında pazarda oluştuğunu belirttikleri sorunların neler olduğu incelenmiştir. Anılan dönemde genel itibarıyla çoğu teşebbüsün fiyat artışlarına, bazılarının ise ürün temin etmekte yaşadıkları sıkıntılara, meltblown üretiminin yetersiz ve fiyatlarının dalgalı olmasına dikkat çektiği görülmektedir. Anılan sorunların gerekçeleri ile ilerleyen zaman diliminde pazarda yaşanan değişimlere yönelik teşebbüslerin sunmuş olduğu değerlendirmelere aşağıda yer verilmektedir:
- (190) Buna göre,
- (.....) tarafından meltblown satış fiyatlarının dönemsel olarak olması gerekenin üzerinde seyrettiği, Nisan ayında 7,2 ABD Doları/kg seviyesinde olan fiyatların Mayıs-Haziran ayında 15-25 ABD Doları/kg aralığında dalgalandığı, Kasım ayında ise 8 ABD Doları/kg seviyesinde olduğu, meltblown tedarikinde yaşanan en büyük sorunun fiyatlardaki dalgalanma⁵⁶ olduğu, bunun haricinde tedarik süreci başlatıldıktan sonra ürünlerdeki kalite ve tedarik termini açısından büyük bir sorunla karşılaşmadıkları, pandeminin ilk döneminde oluşan belirsizlikler ve arz-talep dengesizliği sebebiyle meltblown kumaşların tedarikinde ciddi sorunlar yaşandığı, ürünün adeta karaborsaya düştüğü, tedarik gücünde arz-talep dengesizliği yanında kumaşa olan yurt dışı talebin de önemli bir etken olduğu, buna ilave olarak

⁵⁴ Bir önceki paragrafta aktarılan (.....) değerlendirmeleri ve (.....) değerlendirmelerinin ürünlerin kalitelerine ilişki olmasının, meltblown ürününe ilişkin genel olarak marka bağımlılığının bulunmadığı yönünde yapılan değerlendirmeyi etkilemediği değerlendirilmektedir.

⁵⁵ İfadeleri aktarılan teşebbüslerden (.....), N95 tipi maske üretimi gerçekleştirdiğini, yukarıda yer verilen gerekçeyle üretimde kullanılan meltblown kumaşı Almanya'dan ithal ettiğini, (.....) da benzer gerekçeyle meltblownu Almanya'dan ithal ettiğini beyan etmiştir.

⁵⁶ Pazarda karşılaşılan sorun olarak fiyatlarda dalgalanma (.....) tarafından da ifade edilmiş olup teşebbüs bunun yanı sıra meltblown üretiminin yetersiz olduğu değerlendirmesinde de bulunmuştur.

USHAŞ üzerinden yapılan organizasyonun DMO tarafından devralındığı süreçte maske ihracatına getirilmiş olan sınırlamanın esnetildiği ve kumaş fiyatlarında serbestliğe gidildiği ve bu dönemde fiyatların hızlı bir şekilde 15-20 ABD Doları/kg hatta 40 ABD Doları/kg seviyesine yükseldiğinin gözlemlendiği⁵⁷, bu fiyat artışında ise ihracat taleplerinin artmış olmasının ve yurt dışından kumaş tedarikinin güçleşmiş olmasının etkili olduğu, bunlara ilave olarak 2020 yılı Haziran ayı itibarıyla TSE'nin yıkanabilir kumaş maske standartlarını yayımlaması, ihracat taleplerinin durumu ve arzın talebi dengeleyebilmesi ile fiyatlarda gevşeme olduğunun gözlemlendiği, maske satışının serbest bırakılmasından sonra maske üretimlerinde meltblown kumaşının kullanımının azalmasının da fiyat düşüşlerinde etkili olmuş olabileceği,

- (.....) tarafından pandemi döneminden itibaren yüksek fiyatlar ve ürün teslim günlerine uyulmaması sorunlarıyla karşılaştıkları, 2020 yılının Temmuz ayından itibaren meltblown kumaşının arzında yaşanan artışla fiyat karşılaştırarak ürün tedarik etmeye başladıkları, Kasım ayı itibarıyla meltblown kumaşta arzın fazla ve talebin az olması ve meltblown ithalatı sebebiyle üreticilerin fiyatlarda indirim yaptığı,
- (.....) tarafından meltblown pazarının pandemi döneminin ilk başları haricinde rekabetçi bir yapıda olduğu, pandemi döneminin ilk zamanlarında yurt içi ve yurt dışında artan maske talebiyle kumaş bulmakta zorluk yaşandığı, söz konusu dönemde fiyat pazarlığı yapma imkânlarının ortadan kalktığı, piyasada kumaş bulunduğu takdirde üretimi devam ettirebilmek adına ürünün derhal satın alındığı, arz-talep dengesizliğinin anılan kumaştaki fiyat artışının en büyük sebebi olduğu,
- (.....) tarafından Mart-Nisan aylarında meltblown tedarik etmede sıkıntı yaşandığı, pandeminin ilk dönemlerindeki artan kumaş fiyatlarında zamanla düşüş gerçekleştiği, bunda ithal kumaşların yurt içine girmesinin etkili olduğu,
- (.....) tarafından pandemi dönemiyle birlikte ham madde temininde sıkıntı yaşandığı ve fiyatların çok arttığı, talebin çok artması dolayısıyla rekabetçi bir yapının oluşmadığı,
- (.....) tarafından meltblown pazarının rekabetçi bir yapıda olmadığı, pandemi döneminin başında meltblown kumaşının piyasada bulunmadığı, az miktarda bulunan kumaşın da fahiş fiyatlara satıldığı, 30-35 ABD Doları/kg olan meltblown fiyatının son birkaç aydır 8 ABD Doları/kg seviyesine gerilediği⁵⁸, pandeminin ilk zamanlarında fiyatların yüksek olmasının sebebinin arzın az olması olduğu, firmaların kumaş sektörüne yaptığı yatırımlar ve ürün kalitesinin çeşitlenmesi ile fiyatların düştüğü,
- (.....) tarafından pandeminin ilk dönemlerinde kumaş üreticilerine ön ödeme yaptıkları, 1-2 hafta sonra fabrika teslim olarak ürün tedariki gerçekleştirebildikleri, yurt içi piyasada Temmuz ayında 20 ABD Doları/kg olan meltblown fiyatlarının, meltblown ithalatının serbest bırakılmasıyla her ay kademeli olarak 1-2 ABD Doları seviyesinde düştüğü, Kasım ayında ilgili ürünün piyasada 6-7 ABD Doları/kg olarak

⁵⁷ 01.03.2020-31.01.2021 tarihleri arasında (.....) meltblown alımları fatura bazında incelendiğinde en yüksek fiyatlı alımın 23,98 ABD Doları olduğu görülmüştür.

⁵⁸ Teşebbüsün Kasım ayında Kurum kayıtlarına intikal eden bilgi yazısında, yukarıda yer verilenlere ilave olarak kendilerinin piyasaya yeni giriş yapmış olmalarından ötürü yurt dışı tedarik kanallarını yeterince geliştiremedikleri, ithalat imkânlarına ilişkin aracı firmaların bulunduğu ancak bu firmaların kurumsal olmadığından tercih edilmediği dolayısıyla yerli piyasanın daha güvenilir konumda olduğu ifade edilmiştir.

fiyatlandığı, bu fiyat düşüşünde ayrıca yeni meltblown üreticilerinin pazara girmesinin de etkili olduğu, ayrıca ürün tedarikinde gecikme yaşanması şeklindeki sorunun ortadan kalkmış olduğu,

- (.....) tarafından ürün tedarik etmek istediğinde (.....) gibi firmaların kapasiteleri dolayısıyla 4-5 ay sonraya tarih verdikleri, pandeminin başlamasıyla meltblown kumaş üreticilerinin bayilere ve büyük sermayeli kumaş toptancılarına 4-5 aylık üretimlerini rezerve ettiği ve meltblown kumaşın belli başlı toptancıların tekeline girmesi durumunun oluştuğu, (.....)⁵⁹,
- (.....) tarafından normal şartlarda kumaş ihtiyaçlarını yurt dışından karşıladıkları ancak mart ayında yurt dışındaki firmalar kendilerine ürün vermeyince yurt içine yöneldikleri, yerli üreticilerden ürün tedarikinde çok zorlandıkları, pandeminin başladığı dönemde yurt içindeki meltblown üreticilerinin sınırlı sayıda olduğu, Çin'den gelen talepler doğrultusunda üreticilerin ürünleri söz konusu pazara kaydırması sebebiyle fiyatların 35-40 ABD Doları düzeyine kadar çıktığı, Çin'den gelen talep dolayısıyla belli bir süre ürün tedarik edemedikleri, üretici sayısındaki artışla rekabetçi bir ortam oluştuğu, fiyatların 4-5 ABD Doları seviyesine gerilediği ve kalitenin yükseldiği

hususları ifade edilmiştir.

- (191) (.....) tarafından ise pazara ilişkin değerlendirmelerin başka açılardan yapıldığı görülmektedir. Yapılan değerlendirmede sağlıklı olmasa da üç katmanlı maskelerin tüm katlarının spunbondan üretildiği, dolayısıyla üretilen maskelerin içerisinde yoğun olarak kullanılmadığından meltblown talebinin çok azaldığı beyan edilmiştir.
- (192) Sonuç itibarıyla maske üreticileri tarafından genel olarak pandeminin ilk dönemine ilişkin tedarik sorunu olarak fiyatların değişkenliği, termin süreleri gibi olumsuzluklar vurgulanırken sonraki dönemlerde bu sorunların ortadan kalktığı ifade edilmiştir.

1.6.6. Maske Üretiminde Katlanılan Maliyetler İçerisinde Meltblown Kumaşının Payı

- (193) Dosya kapsamında elde edilen bilgilere göre cerrahi maskeler üç katmandan oluşurken FFP türü maskeler beş katmandan oluşmakta olup cerrahi maskeler ile FFP türü maskelerde meltblown kullanılan kat sayıları ile kullanılan meltblown kumaşının ağırlığı (gsm) ve miktarı birbirinden farklıdır. Üç katmanlı cerrahi maskenin orta katında kullanılan meltblown kumaşı için bu ağırlığı kimi teşebbüs 15-25 gr/m² olarak kimisi ise 25-30 gr/m² olarak belirtmiştir. İdarenin hazırlamış olduğu maske üretimi için kumaş tedarik çalışmasında ise 25 gr/m² meltblowna yer verildiği görülmektedir. FFP2 ve FFP3 koruyuculuğuna sahip maskelerde ise iki kat 40-50 gr meltblown kullanılmaktadır⁶⁰. (.....) tarafından maske türüne göre değişen ağırlık ve miktarlarda meltblown kumaş kullanıldığı, ancak kumaş fiyatlarının kilogram bazında farklılık içermediği belirtilmektedir.
- (194) Cerrahi ve FFP koruyuculuğuna sahip maskelerin üretim maliyeti ve bunun içerisinde meltblownun oranına ilişkin (.....) teşebbüslerinden bilgi talep edilmiştir.

⁵⁹ (.....)'nın meltblown üretimi bulunmamaktadır.

⁶⁰ (.....), FFP2/N95/N99 koruyuculuğuna sahip maskelerin üretimini gerçekleştirmediğini, FFP3 koruyuculuğuna sahip maske üretimi gerçekleştirdiğini belirtmekte ve FFP3 maskelerde iki kat 50 gsm meltblown kullanıldığını ifade etmektedir. (.....)'ın sunduğu bilgilerden ise teşebbüsün FFP3 maskelerde iki kat 40 gr meltblown, FFP2 maskelerde 2 kat 50 gr meltblown kullandığı görülmektedir. (.....) ise FFP türü maskeler için katların minimum 40 gr'lık kumaştan oluştuğunu beyan etmiştir.

(195) Aşağıda cerrahi ve FFP koruyuculuğuna sahip bir adet maskenin üretim maliyetine ve bunun içerisinde meltblownun oranına ilişkin elde edilen bilgiler sunulmaktadır. Buna göre;

- Mart-Haziran arası dönemde bir adet cerrahi maskenin üretim maliyetinin 0,5 TL olduğu⁶¹; meltblown kumaşının maliyetinin elektrik, işçilik dahil edilmeden meltblown, spunbond, tel, lastik, kutu ve koliden oluşan maliyet içindeki oranının Mart ayı için %34 - %37 aralığında, Nisan ayı için %13 - %50 aralığında, Mayıs ayı için %13 - %49 aralığında, Haziran ayı için %24 - %60 aralığında olduğu⁶²,
- Eylül 2020-Ocak 2021 arası dönemde cerrahi maskenin üretim maliyetinde düşüş olduğu⁶³, meltblown kumaşının maliyet içindeki oranının Eylül ayı için %34 - %47 aralığında, Ekim ayı için %26 - %45 aralığında, Kasım ayı için %34 - %42 aralığında, Aralık ayı için %34 - %48 aralığında, Ocak 2021 ayı için %34 - %37 aralığında olduğu⁶⁴,
- Mart-Haziran arası dönemde bir adet FFP2 maskenin üretim maliyetinin 2,95 – 3,75 TL aralığında olduğu⁶⁵, ilgili dönemde meltblown kumaşının maliyetinin toplam maliyet içindeki oranının (.....) tarafından %6, (.....) tarafından ise %30 olarak verildiği⁶⁶,

⁶¹ (.....) tarafından Nisan-Haziran döneminde bir adet cerrahi maskenin üretim maliyeti 0,5 TL olarak belirtilmiş ve bu maliyet hesabına meltblown, spunbond, tel, lastik, işçilik ve diğer başlığı altında maliyet kalemleri dahil edilmiştir, (.....) tarafından Mart-Mayıs cerrahi maske üretim maliyeti 0,5 TL, Haziran ayı için 0,3 TL olarak verilmiş ve bu maliyet hesabına meltblown, spunbond, tel, lastik, kutu, koli, dahil edilmiştir.

⁶² (.....) ve (.....) maske maliyet kalemlerine yalnızca meltblownu, spunbondu, teli, lastiği, kutuyu ve koliyi dahil etmiştir. İşçilik, elektrik gibi maliyetleri dahil etmeden sundukları veriler kapsamında maskenin birim maliyetinde meltblownun oranını (.....) Mart - Haziran döneminde sırasıyla %35, %51, %60, %49 olarak bildirmiştir. (.....) ise Mart - Haziran dönemi için maliyet oranının %34 olduğu bilgisini sunmuştur. (.....) de birim maliyet hesaplaması yaparken yalnızca meltblown, spunbond, tel, lastik, kutu maliyetlerini dahil etmiş ancak işçilik ve diğer maliyet kalemlerini dahil etmemiştir. Bu şekilde yaptığı hesaplamaya göre birim maske maliyeti içerisinde meltblown oranını Mart - Haziran döneminde %37 olarak bildirmiştir. Öte yandan birim maliyet hesaplamasına meltblown, spunbond, tel, lastik, işçilik ve diğer başlığı altında maliyet kalemleri dahil eden (.....) ise en kapsamlı maliyet verisini sunmuş ve söz konusu oranı Nisan ve Mayıs ayında %13, Haziran ayında %24 olarak bildirmiştir.

⁶³ (.....) tarafından bir adet cerrahi maskenin üretim maliyeti Haziran-Eylül dönemi için 0,3 TL, Ekim-Ocak 2021 dönemi için 0,18 TL; (.....) tarafından ise Eylül ayı için 0,37 TL, Ekim ayı için 0,5 TL, Kasım ayı için 0,25 TL ve Aralık ayı için 0,33 TL olarak verilmiştir.

⁶⁴ Daha önce de belirtildiği üzere söz konusu oranlarda maske üreticilerinin sunduğu maliyet kalemleri farklılaşmaktadır. Hesaplamaya dahil edilen maliyet kalemlerini; (.....) meltblown, spunbond, tel, lastik, kutu ve koli; (.....) meltblown, spunbond, lastik, tel, kutu; (.....) meltblown, spunbond, lastik, tel, koli, kutu olarak bildirmiştir. Yukarıdaki oran verisine (.....) ve (.....) dahil edilememiştir. Zira (.....) ilgili soruya cevaben maskenin birim maliyetinde meltblown payını ayırtırmadan spunbondun da dahil olduğu kumaş oranını sunabilmiştir. Buna göre maske üretiminde kullanılan kumaşların (meltblown ve spunbond) birim maliyet içerisindeki oranını Eylül – Aralık ayları arasında sırasıyla %35, %26, %48, %40 olarak bildirilmiştir. (.....) hesaplamaya dahil ettiği maliyet kalemlerinde ise ham madde, ip, tel kutu, koli, palet bulunmaktadır. Dolayısıyla meltblown payının hesaplanması mümkün olmamış ham madde payının ise 2020-Eylül'den 2021-Ocak ayına kadar sırasıyla %64, %64, %64, %60 ve %60 olduğu görülmüştür.

⁶⁵ (.....) tarafından bir adet FFP2 üretim maliyeti Mart ayı için 2,95 TL, Nisan ayı için 3 TL, Mayıs ayı için 3,05 TL ve Haziran ayı için 3,10 TL olarak; (.....) tarafından Mart-Haziran dönemi için 3,75 TL olarak bildirilmiştir.

⁶⁶ (.....) ve (.....) arasındaki niceliksel farklılığın sebebinin birim maliyet hesaplamalarındaki farklılıktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira (.....) birim maliyet hesaplamasına işçilik, enerji, atık gideri, genel gider, amortisman, finansman gideri gibi kalemleri dahil etmemiş dolayısıyla meltblownun birim maliyet içerisindeki payı (.....) göre yüksek bulunmuştur.

- Eylül – Ocak 2021 arası dönemde 1 adet FFP2 maskenin üretim maliyetinin 2,40 - 2,80 TL aralığında olduğu⁶⁷, ilgili dönemde meltblown kumaşının maliyetinin toplam maliyet içindeki oranının (.....) tarafından %8, (.....) tarafından ise %30 olarak verildiği⁶⁸,
- Mart-Haziran arası dönemde 1 adet FFP3 maskenin üretim maliyeti bilgisinin temin edilebildiği tek firma olan (.....) tarafından 4,02 TL olarak belirtildiği ve ilgili dönemde meltblown kumaşının maliyetinin toplam maliyet içindeki oranının %6 olarak verildiği⁶⁹,
- Eylül – Ocak 2021 arası dönemde 1 adet FFP2 maskenin üretim maliyetinin 1,90 - 2,80 TL aralığında olduğu⁷⁰, Eylül 2020 ile Ocak 2021 dönemlerinde ise (.....) tarafından %6, (.....) tarafından yine %35⁷¹, (.....) tarafından %14 olarak bildirildiği

görülmüştür. (.....) tarafından da ay bazında değerlendirme yapılmış, 2020 yılının Eylül ayında söz konusu oranın %20 olduğu ve düşüş eğilimi sergileyerek 2021 yılı Ocak ayına gelindiğinde %18 olduğu yönünde bilgi verilmiştir.

I.7. Ticaret Bakanlığı'ndan Edinilen Bilgiler

- (196) Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 25.11.2020 tarih ve 12716 sayı ile giren yazıda Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulunun (HFDK) yasal altyapısının, 17.04.2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Yeni Koronavirüs (COVID-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun"un 14. maddesi uyarınca 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanuna (6585 sayılı Kanun) eklenen Ek-1 maddesi ile oluşturulduğu ifade edilmiştir. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında HFDK'nin kuruluş amacı "*Üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarına yönelik düzenlemeler yapmak, gerektiğinde denetim ve incelemelerde bulunarak idari para cezası uygulamak ve her türlü tedbiri almak amacıyla Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu oluşturulur.*" olarak belirtilmektedir.
- (197) 14.01.2015 tarihli ve 6585 sayılı Kanun'un 16., 17., 18. ve Ek 1. maddelerine dayanılarak hazırlanan ve 28.05.2020 tarihli ve 31138 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren *Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu Yönetmeliği*'nin amacı ise "*... olağanüstü hal, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda faaliyet gösterecek Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulunun oluşumu, görev ve yetkileri ile üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarının denetlenmesine ve idari para cezalarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.*" şeklinde ifade edilmiştir.
- (198) Bu kapsamda HFDK'den mevcut soruşturma konusunu ve taraflarını içeren kararları olup olmadığı yönünde bilgi talebinde bulunulmuştur. HFDK tarafından gönderilen 25.11.2020 tarihli ve 12716 sayılı cevap yazısında yer verilen bilgilerde; fahiş fiyatla maske kumaşı satışı yapıldığı yönündeki tespit/şikâyetler kapsamında AKINAL,

⁶⁷ (.....) tarafından sunulan bilgilerden ürünün fiyatının ilgili dönem içerisindeki fiyatının 2,80 TL'den 2,40 TL'ye gerilediği görülmektedir. (.....) ise ilgili dönemdeki ürün maliyetini 2,58 TL olarak belirtmiştir.

⁶⁸ Bkz. dpnt. 66.

⁶⁹ (.....) tarafından sadece Haziran ay için bir adet FFP3 üretim maliyeti bilgisi 2,30 TL olarak sunulmuş ve meltblown kumaşının maliyetinin toplam maliyet içindeki oranı %33 olarak verilmiştir.

⁷⁰ (.....) tarafından ilgili dönemde bir adet FFP3 üretim maliyetinin 1,90 TL seviyesinde seyrettiği, (.....)'in ise ilgili dönem için 2,73 TL bilgisini sunduğu görülmektedir. (.....) tarafından sunulan bilgilerden bir adet FFP3 üretim maliyetinin Eylül-Ocak 2021 aralığında 2,80 TL'den 2,60 TL'ye gerilediği görülmektedir.

⁷¹ Bkz. dpnt. 66.

BAYTEKS, ERKAN TEKSTİL, GENERAL TEKSTİL, GÜLSAN, HAYAT KİMYA, HÜNER NANO, KURT KUMAŞ, MOGUL, PELSAN, RİTAŞ, SUNPET, TEKNOMELT'in 22.05.2020 tarihli 2020/1 sayılı karar çerçevesinde incelemeye alındığı, başlatılan denetimler uyarınca anılan teşebbüslerden 27.05.2020 tarihli ve 449-E-00054539972 sayılı yazı ile savunma talep edildiği görülmektedir. Mart, Nisan ve Mayıs aylarına odaklanılan incelemeler sonucunda⁷² HFDK'nin 08.06.2020 toplantı tarihli ve 2020/2 sayılı kararıyla;

- Meltblown/spunbond maske kumaşı ürünlerinin fahiş fiyatla satışının gerçekleştirildiği gerekçesiyle 2020/188 sayılı dosya kapsamında TEKNOMELT'e, 2020/191 sayılı dosya kapsamında BAYTEKS'e ve 2020/192 sayılı dosya kapsamında AKINAL'a,
- Meltblown/spunbond/nonwoven maske kumaşı ürünlerinin fahiş fiyatla satışının gerçekleştirildiği gerekçesiyle 2020/189 sayılı dosya kapsamında MOGUL'a,
- Meltblown maske kumaşı ürününün fahiş fiyatla satışının gerçekleştirildiği gerekçesiyle 2020/190 sayılı dosya kapsamında GENERAL TEKSTİL'e

6585 sayılı Kanun'un Ek-1. maddesine aykırılıktan aynı Kanun'un 18. maddesinin birinci fıkrasının (ı) bendi ile dördüncü fıkrası uyarınca üst sınırdan 100.000,00 TL idari para cezası verilmesine karar verilmiş, diğer firmalar hakkında ise idari yaptırım kararı alınmamıştır.

- (199) Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen 24.11.2020 tarihli ve 12632 sayılı yazıdan edinilen tek kullanımlık cerrahi maske ihracat miktar ve değer bilgisine aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 3: Tek Kullanımlık Cerrahi Maske İhracatı (Miktar ve Değer Bazında)

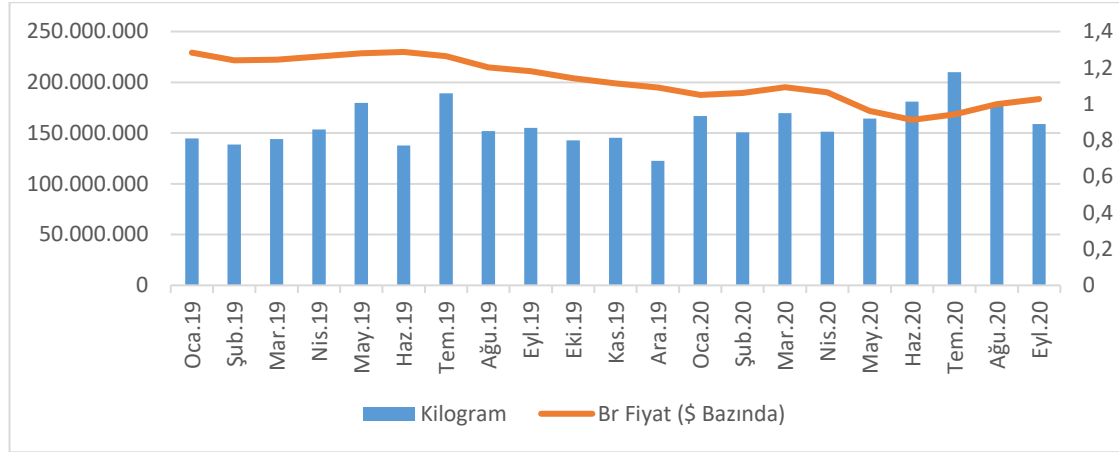
Dönem	Net Ağırlık (Kg)	Değer (ABD Doları)
Oca.19	11.572	386.646
Şub.19	6.579	98.663
Mar.19	12.604	226.257
Nis.19	4.963	48.010
May.19	8.053	208.185
Haz.19	10.496	186.772
Tem.19	5.263	68.966
Ağu.19	11.261	195.451
Eyl.19	1.490	13.124
Eki.19	6.014	92.922
Kas.19	7.372	160.347
Ara.19	5.697	66.230
Oca.20	31.403	811.261
Şub.20	319.349	23.288.487
Mar.20	58.889	12.068.252
Nis.20	43.639	7.055.260
May.20	450.515	42.519.424
Haz.20	340.745	19.508.252
Tem.20	357.219	11.865.423

⁷² Teşebbüslere gönderilen, Ticaret Bakanlığı İç Ticaret Müdürlüğü'nün 27.05.2020 tarihli ve 449-E-00054539972 sayılı yazıda, ürünlerin satış fiyatının son üç aylık değişimine ilişkin bilgi ve belge talep edilmiştir.

Ağu.20	981.659	21.863.496
Eyl.20	1.180.120	21.720.286
Eki.20	1.201.810	19.522.393
Kaynak: Ticaret Bakanlığı İhracat Genel Müdürlüğü		

- (200) Aşağıda tekrar değinileceği üzere soruşturma tarafı teşebbüslerin meltblown üretiminde kullandığı ham madde polipropilendir. Aşağıda, İthalat Genel Müdürlüğü tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 25.01.2021 tarih ve 14658 sayı ile intikal eden yazıda yer verilen polipropilen ithalat verilerine ilişkin olarak oluşturulan grafik yer almaktadır.

Grafik 1: Polipropilen İthalatına İlişkin Veriler (2019-2020 Eylül Arası)

I.8. PETKİM'den Edinilen Bilgiler

- (201) PETKİM tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 20.11.2020 tarih ve 12552 sayı ile intikal eden yazıda;
- Polipropilenin, plastik türleri arasında en son geliştirilen ve kullanım alanı çok geniş olan bir madde olduğu, sağlık sektöründe maske, tulum, önlük, plastik enjektör gibi ürünlerde yoğun olarak kullanıldığı, salgın dönemiyle birlikte hijyen açısından talebi giderek artan gıda maddelerinin ambalajlanmasında ve tek kullanımlık (çatal, kaşık, bardak, tabak) ürünlerde de ham madde olarak kullanıldığı,
 - Ülkemizde polipropilen ürününün yalnızca PETKİM tarafından üretildiği,
 - PETKİM tarafından üretilen polipropilen türünün propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)-diğerleri⁷³ tanımlı tür olduğu, propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)-polipropilen kampaundları⁷⁴ tanımlı ürünün ise kendileri tarafından üretilmediği⁷⁵,
 - Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ülkemizin toplam polipropilen ithalatının 2018 yılında 1.763.2122 ton, 2019 yılında 1.936.818 ton ve 2020 yılının ilk dokuz ayında 1.641.594 ton olduğu⁷⁶

hususları ifade edilmiştir.

⁷³ 3902.10.00.00.19 Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (GTİP) koduyla takip edilmektedir.

⁷⁴ 3902.10.00.00.11 GTİP koduyla takip edilmektedir.

⁷⁵ PETKİM'in yazısından, anılan teşebbüs tarafından üretilen polipropilen türünün yurt içi talebinin, üretilen polipropilen türünün yurt içi talebinin 2018, 2019 yılları ve 2020 yılı (Ocak-Eylül) için sırasıyla % (.....), % (.....) ve % (.....)'sine tekabül ettiği görülmektedir.

⁷⁶ 2020 yılının ilk dokuz ayının verisi yılın tümüne oranlandığında toplam ithalatın yaklaşık olarak 2.188.792 ton olması beklenebilecektir.

- (202) PETKİM tarafından üretimi yapıldığı belirtilen *propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)-diğerleri* polipropilen türüne ilişkin toplam talep ve PETKİM'in talebi karşılama oranına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 4: PETKİM Tarafından Üretilen PP Türüne İlişkin Toplam Talep ve PETKİM'in Talebi Karşılama Oranı

Polipropilen (Ton)	2018	2019	2020 (Ocak-Eylül)
Yurt İçi Talep	1.669.399	1.840.843	1.575.125
PETKİM Yurt İçi Satış	(.....)	(.....)	(.....)
PETKİM Yurt İçi Talep Karşılama Oranı (%)	(.....)	(.....)	(.....)
Kaynak: PETKİM'den Gelen Bilgiler			

- (203) Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere yurt içi toplam polipropilen talebinin yalnızca %(.....)'sini PETKİM karşılayabilmekte, ülkemizde PETKİM dışında polipropilen üreticisi bulunmadığından talebin kalan büyük kısmı ithalat yoluyla sağlanmaktadır.

I.9. TİTCK'dan Edinilen Bilgiler

- (204) TİTCK tarafından gönderilen ve Kurum kayıtlarına 26.11.2020 tarih ve 12795 sayı ile intikal eden yazıda; ülkemizde halk sağlığının korunması, sağlık hizmeti sunumunun aksamaması ve ürün erişilebilirliğinin temin edilmesi maksadıyla, 04.03.2020 tarih ve 31058 sayılı Resmî Gazete'de "*İhracı Yasak Ve Ön İzne Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ (İhracat: 96/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ*" yayımlanarak "*Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği*" kapsamında piyasaya arz edilen; koruyucu maske (gaz, toz ve radyoaktif toz filtreli maskeler), tulum (koruyucu iş elbisesi), sıvı geçirmez önlük (kimyasallara karşı kullanılan koruyucu önlükler), gözlük (koruyucu gözlükler) ve "*Tıbbi Cihaz Yönetmeliği*" kapsamında piyasaya arz edilen; tıbbi ve cerrahi maske, tıbbi steril/non-steril eldiven ihracatının TİTCK'nin ön iznine bağlandığı, ancak meltblown kumaşların ihracatına yönelik kendilerince yürütülen herhangi bir iş ve işlem bulunmadığı bildirilmiştir.

I.10. Değerlendirme

- (205) Soruşturma konusunu dokumasız kumaş üretimi alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin üretmiş olduğu, aynı zamanda maske üretiminde de kullanılan kumaşların fiyatlarında meydana gelen yüksek oranlı artışların 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiaları oluşturmaktadır. Söz konusu iddialar doğrultusunda kumaş fiyatlarının teşebbüsler arasındaki anlaşma veya uyumlu eylem yoluyla belirlenip belirlenmediği 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde incelenmiştir. Bu çerçevede öncelikle anlaşma ve uyumlu eylem bakımından yerinde incelemelerde elde edilen bulgular ve ekonomik veriler değerlendirilmiştir. Sonrasında ise yerinde incelemelerde elde edilen bulgulardan teşebbüsler arası bilgi paylaşımı oluşturabilecek bulguların ihlal oluşturabilecek nitelikte olup olmadığı analiz edilmiştir.

I.10.1. 4054 Sayılı Kanun'un 4. Maddesi Çerçevesinde Anlaşma ve Uyumlu Eylem

- (206) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi uyarınca, "*belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.*"
- (207) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ilk fıkrasının temel amacı, rekabetin gereği olarak her bir teşebbüsün kendi ticari politikalarını ve piyasadaki faaliyetlerini tek başına,

bağımsız olarak belirlemesidir. Rekabeti bozucu nitelikteki anlaşmaların varlığı durumunda, teşebbüslerin bağımsız davranışlarının yerini anlaşma taraflarının ortak çıkarlarına hizmet eden koordineli davranışlar almakta olup bu tür anlaşmalar, piyasa ekonomisinden elde edilmesi beklenen faydaları azaltarak kaynakların etkisiz kullanılmasına ve oluşan toplam refahın piyasadaki aktörlere hak etmedikleri oranda dağılmasına yol açmaktadır. Diğer bir deyişle, bu tür anlaşmalara taraf olan teşebbüsler, normal rekabet şartları içerisinde elde edemeyecekleri kârlara ulaşarak bu ekonomik faaliyetlerle yaratılan refahın çoğunu kendilerine aktarma olanağına sahip olmakta ve böylece piyasa ekonomisinin sağlıklı bir şekilde işlemlerini engellemektedir.

(208) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi incelendiğinde, teşebbüsler arasında gerçekleştirilen ve amacı veya etkisi yahut potansiyel etkisi itibarıyla rekabeti sınırlayıcı nitelik taşıyan her türlü anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birliği kararının yasaklandığı görülmektedir. Sözü edilen kavramlara yönelik olarak Kanun'da herhangi bir tanıma yer verilmemekle birlikte, anlaşma ve uyumlu eylem kavramlarının oldukça geniş yorumlandığı anlaşılmaktadır. Nitekim 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin gerekçesinde; *"Bu Kanunun amacı rekabetin korunması olduğuna göre, rekabeti engelleyici, kısıtlayıcı veya bozucu teşebbüsler arası anlaşma ve uygulamaların yasaklanması gerekir. Maddenin amacı bakımından anlaşma, hukuki şekil şartlarına uymasa bile tarafların kendilerini bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlamında kullanılmıştır. Anlaşmanın yazılı veya sözlü olmasının önemi yoktur."* denilmek suretiyle rekabet hukukunda "anlaşma" kavramının borçlar hukukundaki "sözleşme" kavramından daha geniş bir kavram olduğuna dikkat çekilmekte ve bağlayıcı olma, yazılı şekil, yükümlülüklerin ifa edilmemesi halinde uygulanacak yaptırımın düzenlenmesi yahut yürürlük koşulları gibi herhangi bir şekil şartı aranmamaktadır.

(209) Mevcut dosya bakımından önem arz eden uyumlu eyleme ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları ise; *"Bir anlaşmanın varlığının ispatlanamadığı durumlarda piyasadaki fiyat değişmelerinin veya arz ve talep dengesinin ya da teşebbüslerin faaliyet bölgelerinin, rekabetin engellendiği, bozulduğu veya kısıtlandığı piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem içinde olduklarına karine teşkil eder. Ekonomik ve rasyonel gerçeklere dayanmak koşuluyla taraflardan her biri uyumlu eylemde bulunmadığını ispatlayarak sorumluluktan kurtulabilir."* hükümlerini haizdir. Ayrıca anılan maddenin gerekçesinde;

"...teşebbüsler arasında bir anlaşmanın varlığı tespit edilemese bile, teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışları yerine geçen bir koordinasyon veya pratik bir işbirliği sağlayan doğrudan veya dolaylı ilişkiler de eğer aynı sonucu doğuruyorsa yasaktır. Böylece teşebbüslerin kanuna karşı hile yolu ile rekabeti sınırlayıcı uygulamaları meşru göstermeleri engellenmek istenmiştir..."

denilerek uyumlu eylem kavramına açıklık getirilmiştir. Karineye ilişkin olarak ise,

"Rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların yasaklandığı bir hukuk düzeninde genellikle bu tür anlaşmalar gizli yapılmakta ve bunların varlığının ispatı oldukça güç, bazen de imkansız olmaktadır. Bu nedenle Maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen hallerin varlığı halinde teşebbüslerin uyumlu eylem içinde oldukları karinesi kabul edilmiştir. Böylelikle uyumlu eylem içinde olmadıklarını ispat yükü ilgili teşebbüslere geçirilmiş bulunmakta ve ispat güçlüğü nedeniyle Kanunun işlemez hale gelmesinin önlenmesi amaçlanmıştır."

ifadelerine yer verilmektedir. Böylece rekabeti kısıtlayıcı anlaşmaların gizli doğasının rekabet karşıtı anlaşmaların ispatını zorlaştırması karşısında, ilgili kanun hükümlerinin işlevsiz kalmaması sağlanmaya çalışılmıştır.

- (210) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "uyumlu eylem karinesi" düzenlemesinin lafzı, gerekçesi de dikkate alındığında, iletişim delili ya da başkaca herhangi bir delil olmaksızın salt iktisadi deliller eliyle ihlal sonucuna varılmasına imkân veren bir araç sunmaktadır. Dolayısıyla karine, teşebbüslerin ekonomik ve rasyonel gerekçelerle açıklanamayan (paralel) pazar davranışlarından uyumlu eylem sonucuna ulaşılabilmesine olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda karinenin Avrupa Birliği (AB) uygulamasıyla şekillenmiş uyumlu eylem doktrininin öngördüğünden daha geniş bir müdahale alanı sunduğu ifade edilebilecektir⁷⁷.
- (211) 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlalinden bahsedebilmek için teşebbüslerin rekabeti kısıtlayıcı bir danışıklı ilişki içinde bulunmaları gerekmekte, bu danışıklı ilişki ise anlaşma, uyumlu eylem ya da teşebbüs birliği kararı şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Dolayısıyla yapılacak değerlendirme bakımından asıl önemli olan hususun, anlaşma ile uyumlu eylem arasındaki ayırım değil, 4. madde kapsamındaki uzlaşmalar veya danışıklı ilişkiler ile salt paralel davranışlar/bilinçli paralellikler arasındaki farkın belirlenmesi olduğunun kabul edildiğini belirtmekte fayda bulunmaktadır. Bu çerçevede anlaşma ve uyumlu eylem kavramları birlikte de kullanılabilir⁷⁸.
- (212) Yukarıda yer verildiği üzere 4054 sayılı Kanun'da uyumlu eylem kavramına ispat yükü bakımından vurgu yapılmaktadır. Nitekim Kurulun 14.01.2016 tarih ve 16-02/44-14 sayılı kararında da ifade edildiği üzere, 4054 sayılı Kanun'da uyumlu eylem kavramı anlaşma kavramından farklı olarak değerlendirilmemekte⁷⁹ sadece teşebbüsler arasındaki danışıklılığın nasıl ispat edileceği noktasında kavramlar birbirinden ayrılmaktadır.
- (213) AB rekabet hukukunda uyumlu eylemin nasıl ele alındığına bakıldığında, bu konudaki en önemli kararlardan olan *Dyestuffs*⁸⁰, *Polypropylene*⁸¹, *Suiker Unie*⁸², *Woodpulp II*⁸³ kararlarında ortaya konulan prensipler şu şekilde özetlenebilecektir⁸⁴:
- Paralel davranış tek başına ihlal olarak kabul edilmemekte; ancak söz konusu paralelliğin pazarın normal şartlarına uygun olmayan rekabet koşullarına yol açması durumunda belirtilen davranış, uzlaşmanın varlığına ilişkin güçlü bir delil teşkil etmektedir.
 - Teşebbüslerin, rakiplerinin mevcut ve öngörülebilir davranışlarına akıllıca ayak uydurmaları hukuka uygundur. Bununla birlikte geleceğe ilişkin belirsizlikleri

⁷⁷ Kurulun 28.07.2020 tarih ve 20-36/505-223 sayılı kararı.

⁷⁸ Kurulun 18.04.2011 tarih, 11-24/464-139 sayılı; 08.03.2013 tarih, 13-13/198-100 sayılı ve 14.01.2016 tarih, 16-02/44-14 sayılı kararları, Ankara 2. İdare Mahk. 2014/1373 E: sayılı kararı, Danıştay 13. Dairesinin 2015/4548 E. sayılı kararı.

⁷⁹ Söz konusu değerlendirmeye ayrıntılı olarak Kurulun 24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı kararının Danıştay tarafından iptali üzerine alınan 02.02.2006 tarih, 06-08/121-30 sayılı; 24.04.2006 tarih, 06-29/355-87 sayılı; 03.11.2006 tarih, 06-80/1034-299 sayılı ve 03.08.2007 tarih, 07-64/794-291 sayılı kararlarda yer verilmektedir.

⁸⁰ *ICI v. Commission* [1972] ECR 619.

⁸¹ *Polypropylene*, [1986] OJ L230 Vol 29, para.18-28.

⁸² Cases 40-48, 50, 54-56, 111, 113, & 114-73, *Suiker Unie v. Comm'n*, 1975 E.C.R.

⁸³ *Ahlström Osakeyhtiö and Others v. Commission* [1993] 4 CMLR 407.

⁸⁴ Can, Burcu (2012), Rekabet Hukukunda Kartellere İlişkin İspat Standardı, Rekabet Kurumu Uzmanlık Tezi.

ortadan kaldıracak nitelikteki her türlü doğrudan ve dolaylı iletişim rekabet ihlali olarak kabul edilebilecektir.

iii. Paralel davranışın tek makul açıklaması uzlaşma olmadıkça, söz konusu davranış ihlalin delili olarak değerlendirilmemektedir.

(214) Kurulun, uyumlu eylem kavramının kullanıldığı ilk kararlarından olan, *Süt* kararında⁸⁵, diğer iddiaların yanı sıra şişe sütü firmalarının fiyatlarını artırmak suretiyle anlaşmalı zam yaptıkları iddiasının incelendiği görülmektedir. Kararda “*uyumlu eylemde, 4. madde açısından önemli olan, işletmeler arasındaki uygulama paralelliği değil, bu paralelliğin bilinçli olarak yaratılmış olmasıdır.*” ifadesine yer verilerek uyumlu eylemin unsurlarından bilinçli paralellik ve bu paralel davranışın ekonomik ve rasyonel gerekçelerle açıklanamaması öne çıkarılmıştır.

(215) Dosya kapsamında Türkiye süt pazarının %60'ından fazlasını elinde bulunduran süt firmalarının şişe süt fiyat hareketleri incelenmiş ve incelenen firmaların 1998 yılının Mayıs ayı istisna olmak üzere hiçbir tarihte aynı anda fiyat artırmadıkları, fiyat artış oranlarının da belli bir düzen göstermediği, fiyat artışları sonucu ortaya çıkan değerlerin fabrika satış fiyatları olduğu, bu fiyatlar üzerinden bayi ve bakkal kârlarının eklenmesi ve farklılaşan bayi iskontolarının düşülmesi ile nihai fiyatların oluştuğu ifade edilerek fiyatların bu yapı içerisinde “bilinçli ortak tavır” ile belirlenemeyeceği tespiti yapılmış ve ilgili piyasadaki davranışların uyumlu eylemden çok oligopolistik pazarlarda görülen ve iktisadi gerekçelerle açıklanabilen paralel davranışlardan oluştuğu vurgulanmıştır. Pazarın benzer maliyet yapılarına sahip çok sayıda firmadan oluşması, ürünün homojen olması gibi hususların yanı sıra firmaların bayilik sistemi ile piyasadaki fiyat ve arz miktarı gibi değişkenler hakkında hızlı bilgi sahibi oldukları ifade edilerek ihlal tespiti yapılmamıştır.

(216) Kurulun 17.07.2000 tarih ve 00-26/291-161 sayılı kararının iptali üzerine alınan 26.07.2007 tarih ve 07-62/742-269 sayılı *Gazete* kararında Hürriyet, Milliyet ve Sabah gazetelerinin satış fiyatlarını, aynı tarihlerde veya bir gün ara ile aynı oranda artırdıkları iddiası incelenmiştir. Kararda uyumlu eylemin unsurları olarak;

- Taraflar arasında genellikle sözlü ya da yazılı şekilde ifade edilen toplantılar, tartışmalar, bilgi değişimi veya araştırmaları içeren olumlu temasların bulunması,
- Bu temasın pazar davranışını etkileme ve özellikle bir teşebbüsün gelecekteki rekabetçi davranışının belirsizliğinin önceden ortan kaldırma amacını taşıması,
- Teşebbüslerin ticari davranışlarını, tam olarak rekabetçi etkiler tarafından belirlenmeyecek bir şekilde oluşturma ya da değiştirme etkisi bulunması

sayılmıştır. Kararda, fiyatlama davranışının rekabetin kısıtlandığı piyasalardaki eylemlere benzerliğinin ortaya konulması yeterli görülmemiş, bunun yanı sıra “*teşebbüsler arasında kendi bağımsız davranışlarını engelleyen ve rekabetçi şartlar altında olmaması gereken bir ilişkinin ortaya konmasının*” gerekli olduğu ifade edilmiştir.

(217) Bu çerçevede, *Gazete* kararında, yerinde incelemelerde elde edilen iletişim delillerinin rakip grupların zaman zaman bir araya geldiklerini ve uygulayacakları davranışlar üzerine tartıştıklarını, gazete fiyatları konusunda ortak hareket ettiklerini ve promosyonlar ile reklam tarifelerine ilişkin ortak kararlar aldıklarını gösterdiği ifade edilmiştir. Rakiplerin fiyat hareketlerinin de karşılaştırıldığı kararda çeşitli yıllar içinde sekiz kez aynı tarih ve oranda fiyat artışı gerçekleştirdikleri ortaya konulmuştur. Ayrıca

⁸⁵ Kurulun 23.03.2000 tarih ve 00-11/109-54 sayılı kararı.

tarafının maliyet rakamlarının ve tiraj/satış gelirleri gibi unsurların farklı olması ile enflasyonun ve ham madde fiyatlarının açıklayıcı olmamasından hareketle bu hususların fiyat benzerliğine dayanak olamayacağı ifade edilmiştir. Netice itibarıyla pazarın oligopolistik olması kabul edilmekle birlikte, özellikle rakipler arasındaki toplantılara yönelik belgeler dâhil olmak üzere yukarıda yer verilen hususlar dikkate alındığında tarafların bağımsız karar almadıkları kanaatine ulaşılmış ve rekabetin engellendiğine karar verilmiştir.

- (218) 27.06.2000 tarih ve 00-24/255-138 sayılı kararın Danıştay tarafından iptal edilmesi üzerine alınan 12.11.2008 tarih ve 08-63/1051-410 sayılı *Maya-I* kararında, *“anlaşmaların yanı sıra rekabeti sınırlamaya yönelik olarak taraflar arasında gözlenen uyumlu eylemler de Kanun’un 4. maddesinin kapsamındadır. Rekabeti sınırlayıcı nitelikte bir anlaşmanın ispatlanmadığı durumlarda teşebbüslerin faaliyette buldukları piyasalardaki fiyat değişimleri, arz veya talep dengesi, ya da teşebbüslerin faaliyet gösterdikleri bölgelerin, rekabetin engellendiği piyasalardakine benzerlik göstermesi, teşebbüslerin uyumlu eylem halinde olduklarına kaine teşkil etmektedir”* ifadelerine yer verilmiştir. Kararda, soruşturma taraflarından elde edilen iç yazışmalar ve teşebbüslerin bayileriyle olan yazışmalarında maya üreticilerinin fiyatlar konusunda iletişim halinde oldukları, bayilerin uygulayacakları fiyatları belirleyerek fiyatların düşmesini engellemeye çalıştıkları görülmüştür. Bu çerçevede rakipler arasındaki iletişimi gösteren çok sayıdaki belgeden rakiplerin bayi satış fiyatlarının yükseltilmesi yönünde uyumlu eylem içinde oldukları tespitinde bulunulmuştur
- (219) Kurulun yalnızca paralel fiyat davranışlarından yola çıkarak uyumlu eylemi ortaya koyduğu iki karar bulunmaktadır. Bu kararlardan biri olan Göltaş-Göller Bölgesi Çimento San. ve Tic. A.Ş., Çimsa Çimento San. ve Tic. A.Ş., Batıçim Batı Anadolu Çimento San. A.Ş. ve Denizli Çimento San. A.Ş.’nin 4054 sayılı Kanun’u ihlal ettikleri iddiasının değerlendirildiği 13.01.2005 tarih ve 05-05/42-17 sayılı karar ile bu kararın Danıştay tarafından kısmen bozulması üzerine alınan 20.09.2007 tarih ve 07-76/908-346 sayılı kararda bu yönde bir analiz yapılmıştır. Kararda *“bir teşebbüs, diğer teşebbüslerle birlikte, normal piyasa koşulları altında kendi çıkarı için doğru olan bir hareketi yapmıyorsa ya da örneğin, fiyat gibi bazı parametrelerin hareketleri normal koşullarda olması beklenenden farklılıklar gösteriyorsa, söz konusu pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin uyumlu eylem yoluyla, anılan Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiği söylenebilir.”*⁸⁶ denilmektedir. Devamında, pazarda normal şartlarda ya da pazarın olması gerektiği gibi doğal işleyişi içerisinde teşebbüslerden beklenen davranışlar gözlenmiyorsa, o pazarda suni bir takım oluşumların varlığından söz etmek gerekeceği belirtilerek pazar parametrelerinin rekabetin engellendiği pazarlardakine benzer olduğu tespit edilmiştir. Bu tespitle tarafların uyumlu eylem içinde oldukları ve 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettikleri değerlendirilmiştir.
- (220) Bu nitelikteki bir diğer karar 23.09.2005 tarih ve 05-60/896-241 sayılı kararın iptali üzerine alınan 12.11.2008 tarih ve 08-63/1050-409 sayılı *Maya-III* kararıdır. Anılan kararda yaş mayaya yapılan fiyat artışları incelenmiş, ilgili pazarın, homojen bir ürün olan yaş ekmek mayasının az sayıda satıcı tarafından, endüstriyel alıcı olarak nitelendirilebilecek çok sayıdaki tek tip müşteriye arz edildiği oligopolistik bir yapı sergilediği tespitinde bulunulmuştur. Kararda oligopolistik pazarlarda pazarın yapısı itibarıyla herhangi bir anlaşma veya uyumlu eylem olmamasına rağmen özellikle fiyatlarda paralel hareketler gözlenebildiği, ancak, bu durumun oligopolistik pazarlardaki paralel fiyat hareketlerinin hiçbir zaman uyumlu eylem olarak

⁸⁶ A.g.k. para. 1300-1310.

yorumlanamayacağı anlamına da gelmediği belirtilmiştir. Kararda ilgili ürünün homojen, haberleşmenin ise kolay olduğu oligopolistik pazarlarda gözlemlenen paralel fiyat hareketlerini uyumlu eylem olarak değerlendirmenin güçlüğüne değinilerek, söz konusu paralel davranışların pazarın oligopolistik yapısının mı yoksa teşebbüslerin anlaşma veya uyumlu eylemlerinin mi sonucu olduğu konusunun değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir⁸⁷. Kurul kararında uyumlu eylemi destekleyecek herhangi bir yazılı delil bulunmamasına karşın ihlal kararı verilirken “...her ne kadar oligopolistik piyasalarda fiyat hareketlerinin benzerlik göstermesi oligopol tanımında yer alsa da; dört firmanın birden piyasa koşullarında objektif herhangi bir değişme olmaksızın üretim maliyetlerindeki artışın ve enflasyon oranlarının hayli üzerinde fiyat artışına gitmelerinin ve bu artışları başlangıçta üst üste iki ay ve yüksek oranda gerçekleştirebilmelerinin ve ilerleyen zamanlarda da istikrarlı bir şekilde fiyat artış trendlerini devam ettirebilmelerinin uyumlu eylemden başka bir iktisadi gerekçesi bulunmadığı” sonucuna varılmıştır.

- (221) Bu noktada ayrıca 09.07.2015 tarih ve 15-29/434-127 sayılı *Amasya Çimento* kararına da değinilmesinde fayda bulunmaktadır. Anılan kararda bazı çimento üreticilerinin anlaşarak Amasya ilinde çimento fiyatlarına zam yaptıkları ve müşteri paylaştıkları iddiası incelenmiş ve incelemelerde birincil delil niteliğinde herhangi bir bilgi veya belgenin bulunmadığı; aksine pazarda rekabetin varlığını destekler nitelikte belgelerin bulunduğu ifade edilerek aşağıdaki değerlendirme yapılmıştır:

“...teşebbüslerin, piyasada sürekli olarak diğer teşebbüslerin faaliyetlerini yakinen izlemekte olduğu, bu sayede rakiplerinin fiyatları, satış miktarları, çimento nakliye maliyetleri konusunda bilgi sahibi oldukları ve rakiplerinin fiyat artışlarını takip ettikleri de tespit edilmiştir. Bu durum, rakipler arası bir anlaşmanın şartlarının yerine getirilip getirilmediğinin teşebbüsler tarafından kontrol edilmesi olarak değerlendirilebileceği gibi, çimento pazarının oligopolistik yapısı, ürünün homojen niteliği, müşterilerin yüksek miktarlı ve az sayıda alım yapan hazır beton üreticileri ve çimento bayileri olması gibi hususlar dikkate alındığında, çimento üreticilerinin rakiplerinin faaliyetleri hakkındaki bilgilere piyasa vasıtasıyla ulaşabilmeleri şeklinde de değerlendirilebilir.”

- (222) Uyumlu eyleme ilişkin en güncel kararlardan biri olan 13.03.2019 tarih ve 19-12/155-70 sayılı *Piliç Eti* kararında, teşebbüsler arasındaki iletişimi gösterir nitelikte olduğu değerlendirilen belgelere yer verilmiş; bu belgelerden bütün piliç yönelik fiyatlama kararlarının teşebbüs birliği toplantılarına konu olduğu, rakiplerle fiyatlar konusunda görüşme yapıldığı, çoğunlukla bayiler ve müşteriler aracılığı ile olmakla birlikte dönem dönem doğrudan rakipler arasında fiyat listelerinin paylaşıldığı tespit edilmiştir. Kararda, belgelerin yanı sıra piyasada gerçekleşen fiyat hareketleri de incelenmiştir. Soruşturmaya taraf teşebbüslerin ortalama bütün piliç fiyatları analiz edilmiş ve fiyatlama kararlarına dair iletişim olduğunu gösteren belgeler ile birlikte değerlendirildiğinde, teşebbüsler arasında piyasadaki fiyat düzeyini kontrol etmeye ve belirlemeye yönelik bir uyumlu eylemin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- (223) Kurul uygulamaları incelendiğinde salt iktisadi delil eşliğinde uyumlu eylem karinesinin çalıştırılması suretiyle uyumlu eylem sonucuna ulaşılan kararların, yukarıda yer verilen *Maya-III* ve *Özgür Çimento-Göлтаş-Denizli Çimento* kararları ile sınırlı kaldığı görülmektedir. Nitekim Kurulun 29.03.2018 tarih ve 18-097/180-85 sayılı kararında da “teşebbüslerin uyguladıkları fiyatlar arasında paralellik bulunması, uyumlu eylemin varlığı açısından tek başına yeterli bulunmamaktadır. Nitekim Kurul’un *Maya-3* ve

⁸⁷ A.g.k. para.220.

Özgür Çimento-Göлтаş-Denizli Çimento⁸⁸ kararları dışında bugüne kadar oluşmuş olan Kurul içtihadı, uyumlu eylemin ortaya konulabilmesi için paralel fiyat davranışlarının yanı sıra teşebbüsler arasında bir iletişimin veya temasın bulunması gerektiği yönünde şekillenmiştir.” ifadesi yer almaktadır. Konuya ilişkin olarak Kurulun 20-36/505-223 sayılı kararındaki değerlendirmesi şu şekildedir:

“Salt iktisadi delil eşliğinde uyumlu eylem karinesinin çalıştırılması suretiyle uyumlu eylem sonucuna ulaşılan kararlar Kurul içtihadında istisnai kalmıştır. Zira rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejimi bakımından öngörülen genel yasal çerçevede, “anlaşma/uyumlu eylem” kavramı rekabet hukukunda firma davranışları doğrultusunda ortaya çıkan sonucu değil, firmaların bu sonuca yönelik olarak dâhil oldukları süreci tanımlamaktadır. Firma davranışları ile piyasada ortaya çıkan sonuç, firmaların birlikte davranışları ile oluşabileceği gibi tek taraflı davranışları sonucunda da oluşabilecektir. Buradan hareketle, rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejiminde müdahale ve yaptırımın doğması noktasında genel kabul, piyasada doğan sonucun tek başına yeterli olmadığı, firmaların bu sonuca ulaşmada dâhil olduğu sürecin belirleyici rol oynaması şeklindedir. Nihayetinde rekabet hukuku yasaklama ve cezalandırma mekanizmasıyla hedef aldığı davranışı caydırmakta olup, yasaklama ve cezalandırmanın rekabet karşıtı bir davranışa yöneltilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede dâhilinde, “anlaşma/uyumlu eylem” kavramı ancak müdahalenin birlikteliği sağlayan davranışa yöneltilmesi ile işlevselleştirilebilmektedir. Dolayısıyla yerleşik yasal çerçevede, rekabeti kısıtlayıcı bir uyumlu eylemin varlığı sonucuna ulaşılabilmesinde teşebbüsler arasındaki doğrudan veya dolaylı iletişim/irtibatın gösterilmesi ispat standardının sağlanabilmesi bakımından önemli olmaktadır. Dolayısıyla hukuki belirliliğe ve yasal çerçeveye halel getirilmemesi bakımından salt iktisadi delillerin olduğu dosyalarda bu iktisadi delillerin, uyumlu eyleme karine oluşturacak nitelikte gelişmiş ve güçlü olması ve aksinin teşebbüslerce ispat edilmemesi gerekmektedir

Maya III ve Göлтаş Çimento kararlarında karineyi çürütmek üzere öne sürülen oligopolistik bağımlılık savunmasının, davranış ekonomik gerekçelerle ve rekabet karşıtı sonucu besleyen uzlaşma içinde hareket etmek dışındaki rasyonel bir gerekçeyle açıklanamadığından reddedildiği anlaşılmaktadır. Bu kararlarda, Kurul ekonomik gerekçeden yoksun, rekabetten kaçınmak üzere ortaya konan veya bu sonucu doğuran ve istikrarlı şekilde kullanılan incelemeye konu pazar davranışlarının uyumlu eylem sonucuna ulaşılmasına yetecek nitelik ve güçte delil teşkil ettiği sonucuna ulaşmıştır. Maya III kararında ortaya çıkan esas ise fiyatlama davranışının birbirini takip eden ve teşebbüslerin birbirini takip etme konusunda güven oluşturdukları bir süreçte fiyat artışlarının söz konusu olmasıdır. Diğer ifadeyle, fiyatlama davranışının sinyal görevi üstlenmesi ile koordinasyonun kurulması ve sürdürülmesi kolaylaşabileceğinden, bu durumdan uyumlu eylem sonucuna ulaşmıştır.

Özetle; pazarda rekabet karşıtı her sonuca rekabeti sınırlayıcı anlaşmalar rejimi dâhilinde müdahale edilmesi mümkün değildir. Zira bu sonuç firmaların birlikte davranışları ile oluşabileceği gibi tek taraflı davranışları sonucunda da oluşabilecektir. Bu sonucun tek taraflı mı olduğu yoksa birlikte davranıştan mı kaynaklandığı noktasında ispat yükü rekabet otoritesindedir. Kurulun Maya III ve Göлтаş kararlarında; (i) ekonomik ve rasyonel gerekçelerle açıklanamayan (paralel) pazar davranışlarından ve (ii) bu davranışların uyumlu eylem sonucuna

⁸⁸ Kurulun 23.09.2005 tarihli ve 05-60/896-241 sayılı, 13.01.2005 tarihli ve 05-05/42-17 sayılı kararları.

ulaşılmasına yetecek nitelik ve güçte delil teşkil etmesiyle teşebbüslerin tek taraflı değil de birlikte davrandıkları sonucuna ulaşılmıştır.”

- (224) Bu noktada uyumlu eylemle de bağlantılı olarak bilgi değişimine yönelik yerleşik Kurul kararlarına değinilmesi yerinde olacaktır. Rekabet hukuku literatüründe bilgi değişimi, iki veya daha fazla teşebbüsün tek yanlı yahut karşılıklı olarak rekabetçi kararlarına etki eden her türlü ticari bilgilerini paylaşmaları olarak tanımlanabilmektedir. Teşebbüslerin, rakiplerinin pazardaki davranışlarını etkilemeyi veya rakiplerinin gelecekte pazarda alacakları ve/veya alabilecekleri kararları etkileyecek bilgiyi rakiplerine vermeyi amaçlayan doğrudan veya dolaylı iletişimleri uyumlu eylem kapsamında değerlendirilmektedir.
- (225) Buna ek olarak taraflar arasında iletişime dayalı bir anlaşma ve/veya uyumlu eylemin varlığının kabulü için bilginin tek taraflı veya karşılıklı paylaşım paylaşılmadığının da önemi olmadığı görülmektedir. Tek taraflı bir bilgi paylaşımında, rakibinden, aralarındaki rekabet ortamını şeffaflaştıran bir bilgi alan teşebbüs, bu bilgiyi almak istemediğini, tercihen kamuoyuna açık bir şekilde ortaya koymaz veya bu bilgiyi aldığına ilişkin rekabet otoritelerini bilgilendirmez ise uyumlu eylemin bir tarafı olarak kabul edilmektedir⁸⁹.
- (226) Taraflar arasında tespit olunan uyumlu eylemin rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacı veya etkisi olup olmadığının belirlenmesi ise paylaşılan bilginin niteliğinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda rekabet hukuku kapsamında bilgi değişimleri, taraflar arasında hâlihazırda mevcut bir anlaşmanın yürütülmesine ilişkin olabileceği gibi; karşılıklı olsun veya olmasın, rekabete hassas bilgilerin değişimini içeren teşebbüsler arası irtibatların bizatihi kendileri de anlaşma ve/veya uyumlu eylem olarak nitelendirilmektedir. Normal şartlar altında teşebbüslerin, rakiplerinin mevcut ya da beklenen davranışlarına göre basiretli bir biçimde kendilerini uyarlaması ihlal olarak değerlendirilmemektedir. Ancak, rakipler arasında, pazardaki olağan koşullardan farklı rekabet koşulları yaratma amaç veya etkisine sahip olan doğrudan ya da dolaylı her türlü iletişim ihlal olarak değerlendirilmekte ve yasaklanmaktadır. Dolayısıyla, bilgi değişimi, rekabete duyarlı bilgilerin değişimi ile pazardaki belirsizliği azaltıyor ve rekabeti kısıtlayıcı işbirliğini kolaylaştırıyorsa, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal teşkil edebilmektedir⁹⁰.
- (227) Yatay İşbirliği Anlaşmaları Hakkında Kılavuz (Yatay İşbirliği Kılavuzu), bilgi değişimi teorisi ve Türk rekabet hukukunda değerlendirilmesi bakımından rehber niteliğindedir. Anılan Kılavuz'da da belirtildiği üzere bilgi paylaşımının rekabeti kısıtladığı en tipik senaryo, teşebbüslerin, rakiplerinin pazar stratejileri hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamasıdır.
- (228) Yatay İşbirliği Kılavuzu'nda bilgi değişimi, rekabeti kısıtlama amacı taşıyan bilgi değişimi ve rekabeti kısıtlama etkisi olan bilgi değişimi olmak üzere iki ayrı başlık altında incelenmektedir. Buna göre, rekabeti kısıtlama amacı olan bilgi değişimlerinin etkisine bakılmaksızın rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma ve/veya uyumlu eylem niteliğinde olduğu kabul edilmektedir. Bu çerçevede rakiplerinin, gelecekte uygulamayı planladıkları fiyat, üretim ya da satış miktarı gibi rekabete duyarlı bilgileri aralarında değişmesi, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlal olarak nitelendirilmektedir. Rekabeti kısıtlama amacı taşımayan bilgi değişimlerinin rekabet üzerindeki olası etkileri ise her somut olayın özellikleri çerçevesinde

⁸⁹ Örneğin, Kurulun 11.04.2007 tarih, 07-31/325-120 sayılı ve 18.04.2011 tarih, 11-24/464-139 sayılı kararları.

⁹⁰ Kurulun 23.01.2020 tarih ve 20-06/61-33 sayılı kararı.

değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, bilgi değişiminin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında rekabeti kısıtlama etkisinin bulunması için, fiyat, üretim miktarı, ürün kalitesi, ürün çeşitliliği veya inovasyon gibi rekabetçi parametrelerden en az biri üzerinde olumsuz etkisinin olması gerekmektedir. Bu etkinin değerlendirilmesi bakımından, Yatay İşbirliği Kılavuzu'nda "ilgili pazarın özellikleri" ile "bilgi değişiminin niteliği"nin ele alınması gerektiği belirtilmektedir.

- (229) Pazarın yapısı bakımından ilk olarak pazarın şeffaflığının incelenmesi gerekmektedir. Yatay İşbirliği Kılavuzu'nda pazarın şeffaflığı artıkça, bilgi değişiminin rekabet karşıtı etkilerinin daha fazla olacağına dikkat çekilmekte ve bilgi değişimi öncesi ve sonrasındaki pazar şeffaflığının karşılaştırılması önerilmektedir. Bu çerçevede, pazardaki şeffaflığı artırmayan bilgi değişimlerinin rekabeti kısıtlama ihtimalinin düşük olduğu belirtilmektedir.
- (230) Pazarın yapısı bakımından, pazarın yoğunlaşma derecesi ve karmaşıklığının da ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim yoğunlaşmanın az olduğu ve pazarın karmaşık olduğu durumlarda, rakiplerin işbirliğine gitmesinin zor olduğu kabul edilmektedir. Bunların yanı sıra, pazarın istikrarlı yapıda seyrettiği hallerde veya teşebbüslerin maliyet, talep, pazar payları, ürün yelpazesi ve kapasite açılarından birbirine benzer olduğu durumlarda, bilgi değişiminin koordinasyonu kolaylaştırması söz konusu olabilmektedir.
- (231) Bilgi değişiminin niteliği bakımından ise, paylaşılan bilginin rekabete duyarlı (stratejik) olup olmadığı ön plana çıkmaktadır. Yatay İşbirliği Kılavuzu'nda, fiyata, miktara, müşterilere, maliyetlere, cirolara, satışlara, alımlara, kapasiteye, ürün niteliğine, pazarlama planlarına, risklere, yatırımlara, teknolojilere, araştırma-geliştirme (AR-GE) programlarına ilişkin ve benzeri bilgilerin rekabete duyarlı olduğu belirtilmektedir. Genel olarak, fiyat ve miktara ilişkin veriler, stratejik niteliği en yüksek olan bilgiler olarak kabul edilirken; maliyetlere ve talebe ilişkin bilgiler stratejik nitelik bakımından ikinci derecede yer almaktadır. Ayrıca, toplulaştırılmış, geçmiş tarihli ve kamuya açık bilgilerin paylaşılması şeklinde gerçekleşen bilgi değişimlerinin rekabet üzerindeki etkisinin, aksi şekilde gerçekleşen bilgi değişimlerine göre daha sınırlı kaldığı dile getirilmektedir. Bunların yanı sıra, bilgi değişiminin sıklığı ile bilgi değişiminin kamuya açık olup olmadığının da değerlendirmede göz önünde bulundurulması gerekmektedir.
- (232) Avrupa Birliği Genel Mahkemesinin (Genel Mahkeme) *Cimenteries CBR ve Diğerleri* kararı⁹¹, ortaya konulan bu yaklaşımı özetleyen iyi bir örnektir. Mahkemeye göre, teşebbüsler arasında bağımsız karar alma mekanizmalarının yerine geçen bir koordinasyonun, böylelikle bir uyumlu eylemin varlığının kabulü için teşebbüslerin bir veya daha fazla rakibine belirli bir doğrultuda davranacağını taahhüt ettiğinin veya tarafların gelecekte belirledikleri şekilde hareket etmek üzere anlaştıklarının her durumda ortaya konulması şartı aranmamaktadır. Bu durumda, teşebbüslerin, gerçekleştirdikleri doğrudan veya dolaylı bilgi değişimleri ile pazara yön vermeleri ya da gelecekteki davranışlarına ilişkin rakipleri nezdindeki belirsizlikleri azaltmaları veya ortadan kaldırmaları koordinasyonun varlığını göstermek için yeterli olacaktır. Bununla birlikte, Avrupa Komisyonu'na (Komisyon) göre, rakipler arasındaki koordinasyonun şekli, bahsi geçen anlaşmaya varma süreci tamamlanmasa da uyumlu eylem kapsamında ihlal olarak kabul edilecektir. Çünkü bu anlaşma sonlanmasa da rekabet

⁹¹ Case T-25/95, para 1592.

etmenin doğurduğu riskleri azalttığından rakipler arası pratik bir dayanışma yerine geçecektir⁹².

- (233) Kurulun 18.04.2011 tarih ve 11-24/464-139 sayılı otomotiv pazarında faaliyet gösteren çeşitli teşebbüslerin ticari sır niteliğindeki stok, hedef ve satış stratejisine ve toplantı ve/veya kişisel iletişim yoluyla fiyat stratejisine ilişkin bilgilerin paylaşımına yönelik görüşmelerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırılık teşkil ettiği iddiasının değerlendirildiği kararında, teşebbüslerin belirli şekilde davranmak hususunda aleni bir irade uyuşması söz konusu olmamakla birlikte, koordinasyona yol açacak uzlaşma araçlarını benimsemeleri veya bu araçlara bilinçli olarak katılmaları durumunda uyumlu eylemin varlığından söz edilebileceği ifade edilmektedir. Bu itibarla amacın rekabeti sınırlayıcı olmasının ihlalin varlığı açısından yeterli olduğu hususu bakımından, anlaşma ile uyumlu eylem arasında herhangi bir farklılık olmadığı, uyumlu eylemin varlığı halinde de rekabeti sınırlayıcı amacın mevcut olması durumunda, ayrıca piyasada bu yönde bir etkinin ortaya çıkıp çıkmadığı tespitinin gerekli olmadığı dile getirilmektedir⁹³.
- (234) Burada belirtmek gerekir ki fiyat, arz miktarı, satış stratejisi, maliyet gibi stratejik verilere ilişkin bilgiler içeren iletişimler tek taraflı olarak sunulduğunda dahi rekabet ihlali olarak değerlendirilebilmektedir. Nitekim belirtilen nitelikte bir iletiyi alan teşebbüs, rekabeti sınırlayıcı bir uzlaşmanın tarafı olmayacağını derhal ve açıkça karşı tarafa bildirmediği sürece uzlaşmaya zımnen irade göstermiş sayılacaktır. Zira rakiplerinden değinilen unsurları taşıyan bir ileti alan teşebbüsün, sözü edilen bilgileri kendi ticari politikalarında dikkate almamasının mümkün olmadığı kabul edilmektedir⁹⁴. Teşebbüs için geleceğe ilişkin belirsizlik azalmakta, fiyatlama kararları bu bilgiye göre şekillenmektedir. Bu durum ise teşebbüsün rekabet hukuku anlamında rakiplerinden bağımsız karar vermediği anlamına gelmektedir⁹⁵.
- (235) Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın *T-Mobile*⁹⁶ kararında ise, fiyat artırımını yönünde açık bir anlaşma tespit edilemese dahi tek bir teşebbüsün, rekabete duyarlı bilgiler içeren tek bir açıklamada bulunduğu tek bir rakipler arası iletişimin, iletişime taraf olan teşebbüslerin tamamı bakımından ihlalin varlığına hükmedilmesi için yeterli olabileceği açıkça ortaya konulmuştur. Böyle bir durumda sorumluluktan kurtulmanın tek yolu, yukarıda belirtildiği üzere, ihlale taraf olunmadığının rakiplere derhal ve açıkça bildirilmesi ve bu tür bir bildirim yapıldığı yönünde delil sunulmasıdır.
- (236) Belirtildiği üzere, teşebbüsler arasındaki rekabetin, koordinasyon yoluyla engellenmesinin tespit edilmesi için, hayata geçirilmiş somut bir planın varlığına her durumda ihtiyaç duyulmamaktadır. Teşebbüslerin, rakiplerinin pazardaki davranışlarını etkilemeyi veya rakiplerinin gelecekte pazarda alacakları ve/veya alabilecekleri kararları etkileyecek bilgiyi rakiplerine vermeyi amaçlayan doğrudan veya dolaylı iletişimlerini uyumlu eylem kapsamında değerlendirilmektedir.
- (237) Ayrıca yukarıda yer verilen *Otomotiv* kararına ilişkin olarak değinilmesi gereken bir diğer husus, anılan kararda söz konusu toplantılara iştirak eden ve faaliyet gösterdiği

⁹² Case 48/69 *ICI v Commission*, para 64.

⁹³ Benzer kararlar için bkz. 24.02.2004 tarih ve 04-16/123-26 sayılı kararın Danıştay tarafından iptali üzerine alınan 02.02.2006 tarih, 06-08/121-30 sayılı; 24.04.2006 tarih, 06-29/355-87 sayılı; 03.11.2006 tarih, 06-80/1034-299 sayılı ve 03.08.2007 tarih, 07-64/794- 291 sayılı kararlar, 04.07.2007 tarih, 07-56/672-209 sayılı karar ve 08.03.2013 tarih, 13-13/198-100 sayılı karar.

⁹⁴ Kurulun 08.03.2013 tarih ve 13-13/198-100 sayılı kararı.

⁹⁵ Kurulun 18.04.2011 tarih ve 11-24/464-139 sayılı ve 29.03.2018 tarih, 18-09/180-85 sayılı kararları.

⁹⁶ Case C-8/08, *T-Mobile Netherlands*, [2009] ECR I-4529.

ürün pazarı itibarıyla diğer katılımcılarla rakip konumunda olan teşebbüslerin tamamı uzlaşmaya taraf olarak değerlendirilmiş ancak toplantıya katılmamakla birlikte fiyat hareketleri rakipleriyle paralellik arz eden teşebbüsler hakkında ise salt paralel davranışa dayanılarak ihlal tespitinde bulunulmamış olduğudur. Diğer bir ifadeyle Kurul, başka delillerle desteklenmediği müddetçe ekonomik delillerin fiyat tespiti uzlaşmasına yönelik ispat standardını sağlamadığına hükmetmiş, bununla birlikte geleceğe yönelik fiyat stratejilerinin görüşüldüğü toplantılara ilişkin iletişim delillerinin ise tek başına dahi söz konusu delil eşiğini karşılayabileceğini kabul etmiştir.

- (238) Mevcut soruşturma sürecinde elde edilen, iddia konusu hususlar ve teşebbüslerle ilgili önem arz eden bulgulara I.4. başlığı altında yer verilmiştir. Bu çerçevede, öncelikle söz konusu bulgular, anlaşma ve uyumlu eyleme ilişkin olarak yukarıda yer verilen bilgiler doğrultusunda değerlendirme yapılmış, ardından teşebbüslerle ilgili ekonomik veriler incelenmiştir.

I.10.2. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bulgulara Yönelik Değerlendirmeler

- (239) Yerinde incelemelerde elde edilen bir kısım belgeler Covid-19 salgınının piyasada etki doğurmaya yeni başladığı döneme aittir. Bu belgelerden teşebbüslerin birbirini takip ettikleri ve alıcılar vasıtasıyla rakiplerinin fiyatlarından ve avantajlarından haberdar olabildikleri görülmektedir. 22.02.2020 tarihli Bulgu-1 incelendiğinde MOGUL ile bir alıcısı arasında geçen yazışmadan, alıcının “...*dünkü telefon görüşmemizde piyasanızdaki güncel fiyatlar hakkında bilgileri paylaştım... (.....)*’in, *bizim en yoğun çalıştığımız fabrikalara verdiği fiyatlar belirtilmiştir.*” diyerek anılan bayinin fiyat bilgisini paylaştığı ve bunun üzerine MOGUL’un “(.....) *bu fiyatların size özel olduğunu, (.....) özelinde ve toptan fiyatlarda işi ilerletmek adına güncellediğini de belirtmemizi istedi.*” ifadesiyle alıcısına sunduğu fiyat bilgisini güncellediği görülmektedir. Anılan ifadelerden söz konusu müşterinin kaybedilmemesi için özel fiyat verildiği anlaşılmaktadır.
- (240) 03.02.2020 tarihli Bulgu-2’de ise MOGUL’un şirket içi yazışmasında bir müşterisine dair notlar paylaşılmaktadır. Yazışmadaki “...*PP nonwoven taleplerini maalesef rakiplerimizden temin ediyorlar. Zira vade konusunda Teknomelt firmaya oldukça imtiyaz (.....) tanıyor...*” şeklinde sunulan bilgidan teşebbüsün rakibinin vade uygulamalarından haberdar olduğu anlaşılmakta ve bu bilgiyi alıcı vasıtasıyla elde ettiği değerlendirilmektedir.
- (241) Her iki bulguda da bahsi geçen ürünlerin spunbond olduğu düşünülmeyle birlikte bulgular sektördeki teşebbüslerin alıcıları vasıtasıyla rakiplerinin fiyatları ve vade uygulamaları hakkında bilgi sahibi olabildiklerini gösterir nitelikte olarak değerlendirilmektedir. Bulgu-1’de MOGUL’un alıcıya gönderdiği e-postada rakibin fiyat bilgisinin öğrenilmesi üzerine alıcıya sundukları fiyatların güncellendiği ifade edilmekte olup bu bağlamda söz konusu bulgunun teşebbüsler arası rekabete işaret ettiği değerlendirilmektedir. Ayrıca Bulgu-2’de, yukarıda yer verilen ifadelerin devamında yer alan meltblown kumaşa ilişkin “*Pure MB taleplerini bize geçtiler. 2,5 ton sipariş sevk edildi. Yine şubat ayı içerisinde teslim edilecek şekilde 4 ton yeni sipariş konuşuluyor.*” ifadeleri ile birlikte düşünüldüğünde, rakip teşebbüslerden ürün tedarik etmesine rağmen müşterinin kazanılabilmesi amacıyla görüşüldüğü ve 2,5 ton meltblown siparişi alındığı anlaşılmakta ve teşebbüsler arası rekabete işaret ettiği değerlendirilmektedir.
- (242) Bulgu-3’te AKINAL çalışanı (.....) tarafından yine AKINAL çalışanı (.....)’a gönderilen 07.02.2020 e-postadaki ifadelerle yer verilmektedir. Söz konusu e-postada yer alan “*Abi Meltblown için bu adamlarla irtibata geçsek, Türkiye deki tüm Meltblown üreticileri maske sektörüne üretim yapıyorlarmış. TDS alsak .*” ifadeleri öncelikle söz konusu

tarihte pazarın genel görünümüne ve meltblown üreticilerinin maske sektörüne üretim yaptıklarına ilişkin fikir vermekte, ayrıca söz konusu yazışmadan AKINAL'ın sektöre giriş yapmak için müşteri ile iletişime geçmeyi planladığı anlaşılmaktadır. Ayrıca e-posta sonundaki "TDS alsak"⁹⁷ ifadesi de yine müşteriler aracılığıyla rakip firmaların ürünlerinin teknik bilgilerinin öğrenilebileceğine işaret etmektedir. Nitekim aşağıda Bulgu-6 olarak yer verilen belgede KURT KUMAŞ'ın rakip (.....)'in ürünlerine ilişkin TDS verilerini müşteri aracılığıyla öğrendiği görülmektedir.

- (243) E-postaya ilk olarak (.....) tarafından maskelerle ilgili olarak çalışma yapıldığı ve ilgili firma ile de iletişime geçileceği şeklinde yanıt verilmiş, sonrasında teşebbüs çalışanı (.....) tarafından "Görüşüm, Meltbolwn kullanıyormuş şuan Mogul ile çalışıyormuş ama sizinle de görüşebiliriz dedi..." ifadelerinin yer aldığı bir e-posta mesajı gönderilmiştir. Söz konusu yazışmalardan AKINAL'ın maske hakkında yürüttüğü çalışma kapsamında maske üreticileri ile iletişime geçmeyi planladığı anlaşılmakta, Anılan yazışmadan iletişim kurulan müşterinin hâlihazırda MOGUL ile çalışıyor olmasına rağmen kendileri ile de görüşebileceklerini belirttiği ve numune görmek istediği anlaşılmaktadır. Yazışmanın içeriği, AKINAL açısından teşebbüsün rakip teşebbüsler ile çalışan müşterilere teklif sunularak müşteri kazanmayı amaçladığını göstermekte; maske üreticisi açısından ise birden fazla meltblown üreticisinden ürün tedarik edilebildiğine işaret etmektedir.
- (244) Bulgu-4 incelendiğinde BAYTEKS tarafından (.....) çalışanına gönderilen "Bayteks Güncel Fiyatlar Hkk." konulu e-postanın, aynı gün içerisinde (.....)'un aynı çalışanı tarafından KURT KUMAŞ (.....)'a iletildiği anlaşılmaktadır. Ekte yer alan liste incelendiğinde ise BAYTEKS tarafından (.....)'a hitaben bazı ürünler özelinde (.....) halinde hazırlanmış fiyat ve satış koşullarının olduğu görülmektedir. Söz konusu e-postanın "İstediğiniz liste ektedir." ifadeleri ile iletilmesi, KURT KUMAŞ yetkilileri tarafından BAYTEKS'in uyguladığı fiyatların öğrenilmesinin amaçlandığına işaret etmektedir. Bu da yine teşebbüslerin birbirlerinin fiyat ve satış koşullarını müşteriler aracılığıyla takip ettiklerini göstermektedir.
- (245) (.....)'un fiyat listesini hiç pazarlık etme belirtisi göstermeden doğrudan KURT KUMAŞ'a göndermiş olması rakip kumaş üreticilerinin geleceğe yönelik belirsizliği ortadan kaldıracak nitelikte doğrudan kendi aralarında değil de müşteriler aracılığıyla dolaylı iletişim kurdukları konusunda ilk bakışta şüphe uyandırmıştır. Öte yandan BAYTEKS'in (.....)'a göndermiş olduğu fiyat bilgisini doğrudan KURT KUMAŞ ile paylaşmak yerine müşteri aracılığıyla sunduğu diğer deyişle teşebbüslerin arasında dolaylı iletişim kurulduğu yönünde bir kanaat oluşturacak ve/veya destekleyecek sair herhangi bir delile ulaşılamamış, (.....) veya sair müşterilerin sistematik olarak rakiplerin birbirlerinin fiyatları hakkında bilgi edinmesine aracılık ettiğine ilişkin başka bulgulara da rastlanmamıştır.
- (246) Söz konusu belgede yer alan ürünler spunbond kumaşa ilişkin olmakla birlikte soruşturma tarafı teşebbüslerin tamamının yer aldığı meltblowna ilişkin fiyat karşılaştırmasının KURT KUMAŞ ve BAYTEKS özelinde günlük ağırlıklı ortalama satış fiyatları hesaplanarak tekrar yapılması faydalı olacaktır. Bu çerçevede anılan yazışmalar (.....) tarihinde KURT KUMAŞ yetkilileri (.....) ve (.....)'a iletilmiş olup KURT KUMAŞ'IN pazara Şubat ayında girdiği de dikkate alındığında teşebbüslerin kamu hariç

⁹⁷ TDS ifadesi, "Techinal Data Sheet"ın kısaltması olarak kullanılmakta olup ürünlere ilişkin teknik verilerin sonuçlarını gösterir tablo niteliğindedir.

satışları⁹⁸ dikkate alınarak oluşturulan 01.02.2020-30.04.2020 tarihleri arasındaki fiyat hareketlerine aşağıda yer verilmiştir:

Grafik 2: KURT KUMAŞ'ın ve BAYTEKS'in Kamu Hariç Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatı Dağılımı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (247) Teşebbüslerin fiyat hareketleri incelendiğinde de ilgili aylardaki fiyat dağılımları birbirinden oldukça farklılaşmakta olup ihlale yönelik şüphe oluşturacak nitelikte görülmemektedir.
- (248) Bulgu-5 Şubat 2020 tarihli olup Covid-19 virüsünün dünya genelinde yayılmaya başlamasıyla birlikte teşebbüslerin yaşadıkları tedarik problemlerini ortaya koymaktadır. Söz konusu husus bulguda geçen “(.....) yetkilileri corona virüsünden kaynaklı maske üreticilerine ürün yetiştirmeye çalıştıklarından 2020 Nisan sonuna kadar ürün sağlayamayacaklarını bildirdiler.” şeklindeki ifadelerden anlaşılmaktadır. Ayrıca yazışmalarda yer alan “Güncel fiyatları da olması gereken fiyatın 1,5 katı şu an.” şeklindeki ifadelerden ilgili dönemde fiyatlarda önemli artışların olduğu, fiyatların olması gerekenden yaklaşık bir buçuk kat daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.
- (249) Bulgu-6'nın da nitelik itibarıyla Bulgu-4'e benzediği ifade edilebilir. Bulgu-4'te BAYTEKS'in potansiyel bir müşterisine verdiği fiyat bilgisi müşterinin bir çalışanı tarafından KURT KUMAŞ'a iletilirken Bulgu-6'da GENERAL TEKSTİL'in potansiyel bir müşterisine verdiği fiyat ve sair satış koşullarına ilişkin bilgi müşterinin bir çalışanı tarafından KURT KUMAŞ'a iletilmektedir. Söz konusu bulguda GENERAL TEKSTİL çalışanı (.....) tarafından, müşteri olduğu anlaşılan (.....) isimli kişiye ürün özellikleri, fiyat ve teslimata ilişkin bilgilerin yer aldığı bir e-posta gönderilmektedir. Sonrasında yine (.....) isimli müşteri tarafından talep edildiği anlaşılan bazı belgeler ekte iletilmektedir. Takiben bilgilerin (.....) isimli kişi tarafından KURT KUMAŞ çalışanı (.....)'a iletildiği ve yine (.....) tarafından teşebbüs içinde diğer çalışanlara gönderildiği görülmektedir. E-posta ekinde yer alan bilgilerde ise GENERAL TEKSTİL tarafından meltblown ürününe ilişkin olarak (.....) tarafından yapılan test raporları ve teknik verilerin yer aldığı tablo bulunmaktadır. Söz konusu yazışmalar da yine KURT KUMAŞ'ın müşteriler aracılığıyla rakiplerin ürünlerine ve satış koşullarına ilişkin bilgileri elde ettiğine işaret etmektedir. Bulgu-4 ve Bulgu-6'dan hareketle KURT KUMAŞ'ın müşteriler aracılığıyla rakiplerinin fiyat ve satış koşullarını öğrenebildiği anlaşılmakta olup rakipleri ile doğrudan kurulan bir iletişim tespit edilememektedir. Bulgu-6'da GENERAL TEKSTİL'in fiyat ve teknik bilgi sunduğu potansiyel müşterinin bu bilgileri öncelikle müşteri ile bağlantısı tespit edilemeyen (.....) isimli bir kişiye gönderdiği anılan kişinin de söz konusu bilgileri KURT KUMAŞ'a ilettiği anlaşılmaktadır. Bu bilgilerden

⁹⁸ Soruşturma tarafı teşebbüslerin Mart ayı sonlarında USHAŞ'a temin ettikleri, Nisan ayı döneminde USHAŞ'ın organize ederek Gaziantep Valiliği ve GAİB ile koordineli bir şekilde yürüttüğü kumaş tedarik operasyonu kapsamında USHAŞ'a ve USHAŞ koordinasyonunda üretim yapan firmalara belirlenen 7 ABD Doları üzerinden sağladıkları ve DMO tarafından organize edilen Mayıs ayından itibaren başlayan süreçte DMO, GAİB ve tespit edilen diğer kamu kuruluşlarına 7 ABD Doları üzerinden sağlanan kumaş satışları dosya kapsamında kamu satışları olarak değerlendirilmiştir.

KURT KUMAŞ ve GENERAL TEKSTİL'in rekabete aykırı bir uzlaşısı içerisinde olduklarına yönelik bir kanaate varılmamıştır.

- (250) Söz konusu yazışmalardan KURT KUMAŞ'ın müşteri aracılığıyla GENERAL TEKSTİL'in ürünlerine ilişkin fiyatları öğrenmeyi amaçladığı anlaşılmakta olup GENERAL TEKSTİL'in bu durumdan bilgisi olduğuna yönelik bir tespit yapılmamıştır. Anılan e-postadaki yazışmaların (.....) tarihinde KURT KUMAŞ yetkililerine iletiildiği dikkate alınarak teşebbüslerin kamu hariç satışlarına ilişkin 01.03.2020-31.05.2020 tarihleri arasındaki günlük ağırlıklı ortalama satış fiyatlarından oluşturulan grafiğe aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 3: KURT KUMAŞ'ın ve GENERAL TEKSTİL'in Kamu Hariç Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatı Dağılımı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (251) Teşebbüslerin satış verileri incelendiğinde GENERAL TEKSTİL'in (.....) itibaren satışlarının artmaya başladığı ve KURT KUMAŞ fiyatlarından farklı seviyelerde olduğu görülmektedir. GENERAL TEKSTİL'in pazara Mart ayında girdiği de düşünüldüğünde KURT KUMAŞ'ın piyasaya yeni giren rakibinin fiyatlarını öğrenmeyi amaçlamış olabileceği dolayısıyla ihlal şüphesi oluşturmadığı değerlendirilmektedir.
- (252) Bulgu-7 meltblown kumaşa ilişkin olmamakla birlikte MOGUL'da yapılan yerinde incelemede elde edilen, bir teşebbüs çalışanının diğer bir çalışana yaptığı bilgilendirme niteliğindeki bir yazışmadır. 06.04.2020 tarihinde teşebbüs çalışanları arasında gerçekleşen ilk e-postada öncelikle "Güncel spl fiyatlarını müşterilere bildiriyoruz. Fakat fiyatın çok yüksek olduğunu söyleyip, tepki gösteriyorlar" ifadeleri kullanılmaktadır. Buradaki "spl fiyatlarını" ifadesinden yazışmaların dokumasız kumaşlardan spunlace türü kumaşa ilişkin olduğu anlaşılmaktadır. Anılan e-postada müşterilerin fiyatları çok yüksek bularak tepki gösterdiği belirtilmekte ve "Selçuk iplik ve eruslu nakit (.....) usd ye satıyor Akınal ise (.....) usd civarında fakat sonrasında özel fiyat veriyor mu bilmiyorum." ifadeleri ile rakip teşebbüslerin fiyatları hakkında bilgilendirme yapılmaktadır. Söz konusu e-postaya verilen cevapta ise "Çok düşük fiyatlara mal sattığımız zamanlar oldu, şu an pazar böyle terminler uzun akınal kaç tane hattıyla bu fiyatı verirken bizim fiyatımız yüksek değil." ifadeleri kullanılmaktadır. Yazışmalara bütün olarak bakıldığında ilk gönderilen e-postanın amacının fiyatların yüksekliği nedeniyle müşterilerin tepki gösterdiği konusunda yetkililerin bilgilendirilmesi ve fiyatlarda indirim gidilmesinin uygun olacağı düşüncesinin aktarılması olduğu görülmektedir. Buna karşın verilen cevaptan teşebbüsün kendi satış politikasında değişikliğe gitmeyeceği anlaşılmaktadır. Ancak bulgu bu haliyle, teşebbüsün fiyatını düşürmeme kararının kendi belirlediği ticari politika çerçevesinde olduğu, taraflar arasında bir uzlaşısı olmadığına işaret ettiği şeklinde değerlendirilmektedir.
- (253) Bulgu-8'de KURT KUMAŞ hissedarı ve Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı (.....) ile (.....) arasında geçen yazışmaya yer verilmiştir. Müşterinin ürünü başka bir tedarikçiden aldığı yönündeki ifade, pazarda müşteri paylaşımının olmadığını, müşterilerin başka tedarikçilerden de ürün temin edebildiklerini ortaya koyar niteliktedir.

- (254) Bulgu-9 (.....) adlı bir müşteri tarafından 04.05.2020 tarihinde meltblown ve spunbond türü kumaş talebiyle ilgili olarak MOGUL, TEKNOMELT, AKINAL, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ'a aynı anda gönderilen bir e-postadır. Söz konusu e-postanın AKINAL çalışanı (.....) tarafından;

“Merhaba,

25 gsm meltblown bizde mevcut olup fiyat (.....) USD/kg+ KDV (Antep teslim)

Ürün şuan elimizde mevcut olup, muhasebe kaydı için vergi levhanızı göndermeniz rica olunur”

şeklinde yanıtlandığı görülmektedir. Ancak AKINAL çalışanı tarafından verilen yanıt incelendiğinde e-postanın alıcı kısmında MOGUL, TEKNOMELT, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ'a ait hesapların da yer aldığı görülmektedir. Dolayısıyla fiyat bilgisi müşteriye rakip teşebbüslerle aynı anda iletilmiştir. Fiyat bilgisi rekabet hukuku bakımından en hassas bilgilerden biri olup rakip teşebbüslerle paylaşılması ihlale yol açabilmektedir. Söz konusu e-posta teşebbüsler arasında var olan ya da oluşturulmak istenen muhtemel bir anlaşma/uyumlu eylem çerçevesinde bilinçli olarak gönderilmiş olabileceği gibi e-postanın sehven “Tümünü Yanıtla” seçeneği kullanılarak gönderilmiş olması da ihtimal dâhilindedir. Bu e-postaya benzer şekilde müşteriler tarafından tek bir e-posta ile birden çok teşebbüse gönderilen ve fiyat bilgisi talebi içeren farklı e-postalarda mevcut olup bireysel yanıtlar verildiği (Bulgu-10,12,17,18) de görülmektedir. Ancak AKINAL tarafından (.....) isimli müşteriye verilen yanıtın bilinçli olarak gönderilip gönderilmediği, rakip teşebbüslerin ilgili e-postadaki fiyat bilgisi doğrultusunda hareket edip etmediği, e-postanın gönderildiği tarihte sektörün yapısı ve maske kumaşı ile ilgili yapılan düzenlemelerin birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu değerlendirmelere ilerleyen bölümlerde detaylı olarak yer verilmiştir.

- (255) Bulgu-10'a ilişkin olarak değerlendirme yapılmadan önce, esasen Bulgu-9 açısından da değinilmesi gereken bir hususu yinelemekte fayda görülmektedir. Pandemi döneminde sektörün işleyişi ile ilgili süreçte bahsedildiği üzere, pandemi döneminde maske, tulum, önlük gibi koruyucu donanımların üretimi ve piyasaya arzı ile ilgili sıkıntı yaşanmaması için devlet tarafından bazı tedbir ve önlemler alınmıştır. Maske üretiminde kullanılan kumaşların tedariki ile ilgili olarak da bazı düzenlemeler yapılmış, USHAŞ, GAİB ve DMO gibi kurumlar bu süreçte çeşitli görevler üstlenmiştir. GAİB tarafından verilen bilgilerde DMO ile sözleşmeli maske, tulum ve önlük üreticisi firmaların DMO tarafından uygun görülen koruyucu ekipman üretim adetlerinin Gaziantep Valiliğine bildirildiği, Valilik tarafından GAİB'e iletilen DMO sözleşmeli firma taleplerinin üretim adetleriyle birlikte kumaş üreticisi firmalara iletildiği, maske, tulum ve önlük üretecek firmalara ise kumaş temin edebilecekleri kumaş üreticisi firmaların listesinin iletildiği ve üretim yapacak olan firmaların kumaş temini için kumaş üreticileriyle iletişime geçtiği belirtilmektedir.

- (256) Bulgu-10'da, (.....) çalışanı tarafından 06.05.2020 tarihinde gönderilen e-postada, maske üretimi amacıyla kumaş talebinin bulunduğu ve teşebbüslerden detaylı bilgi talep ettiği görülmektedir. Yazışmalarda yer alan;

“Dmo ile sözleşme sonucu haftalık 750.000 adetlik üretim anlaşması yapıldı.

DMO sizinle iletişime geçmemiz konusunda bilgi verildi.

ilk etapta bu hafta için 250.000 adet maskeye göre kumaş talebimiz mevcut.

Detaylı bilgi verebilirmisiniz.”

ifadelerinden kumaş üreticisi firma bilgilerinin (isim, teşebbüs yetkilisi), GAİB tarafından da belirtildiği üzere DMO aracılığı ile maske üretimi yapacak olan teşebbüslerle paylaşıldığı anlaşılmaktadır.

- (257) Öte yandan e-postanın 17 farklı teşebbüse aynı anda gönderildiği, söz konusu teşebbüsler arasında soruşturma tarafı meltblown üreticisi teşebbüslerin yanı sıra meltblown üretimi olmayan ancak maske üretiminde kullanılan spunbond kumaş üreticisi teşebbüslerin de bulunduğu görülmektedir. Buradan hareketle maske üretimi yapacak olan teşebbüslerin, doğrudan DMO tarafından kendilerine iletilen listedeki tüm üreticilerle iletişime geçebildiği anlaşılmaktadır.
- (258) Söz konusu e-postaya AKINAL çalışanı tarafından verilen yanıtta da yine DMO tarafından teşebbüs bilgilerinin kendilerine iletiildiği, bu doğrultuda teşebbüsün meltblown kumaş satış fiyatını (.....) ABD Doları+KDV olacak şekilde ve sair satış koşulları hakkında bilgilendirildiği görülmektedir⁹⁹. Burada AKINAL, müşteri tarafından 17 farklı teşebbüse aynı anda gönderilen e-postaya olan cevabını yalnızca müşterisine göndermiş, güncel fiyat bilgisini diğer teşebbüslerle paylaşmamıştır. AKINAL'ın Bulgu-9'da yer alan e-postaya 05.05.2020 tarihinde tümünü yanıtla yapmak suretiyle verdiği cevaptaki fiyatın (.....) ABD Doları+ KDV iken Bulgu-10'da yalnızca müşteriye gönderdiği 06.05.2020 tarihli cevaptaki fiyatın (.....) ABD Doları+KDV olduğu görülmektedir.
- (259) Bulgu-11'de yer alan 06.05.2020 tarihli e-posta yazışmasında, KURT KUMAŞ'ın, müşteriden diğer firmaların meltblown ürününe ilişkin vermiş olduğu fiyat bilgisini öğrenmeye çalıştığını göstermektedir. E-posta yazışmalarında yer alan *"Diğer firmalardan aldığınız fiyat var midir? Paylaşırsanız ona göre bir fiyat politikası belirlemeye çalışacağız."* ve *"...Açıkçası bizim şuanda belirlemiş olduğumuz fiyat henüz net değil. Çünkü uzun süredir meltblown satışı yasaktı o yüzden sizin söylemiş olduğunuz fiyata göre şekilleneceğiz."* ifadelerinden KURT KUMAŞ'ın diğer teşebbüslerin fiyat bilgilerini müşteri aracılığıyla öğrenmeye çalıştığı ve kendi fiyat politikasını belirlerken diğer teşebbüslerin fiyatlarını göz önünde bulunduracağı anlaşılmaktadır. Öte yandan KURT KUMAŞ çalışanının müşteriden diğer teşebbüslerden aldığı fiyat bilgisini paylaşmasını istemesi karşısında müşterinin *"Siz bize spunbond 25gr fiyatı ve termini verin, bizde size Moğuldan aldığımız meltblown fiyatını verelim."* şeklindeki ifadesinden, müşterinin bu bilgiyi ancak KURT KUMAŞ'ın kendisine vereceği fiyat ve termin bilgisi karşılığında paylaşacağı anlaşılmaktadır. Sonraki yazışmalarda KURT KUMAŞ çalışanı tarafından spunbond fiyat ve termin bilgisinin sunulduğu görülmekle birlikte müşteri tarafından MOGUL'dan alınan meltblown fiyatı bilgisinin KURT KUMAŞ ile paylaşıldığına yönelik yazışma bulunmamaktadır. Bu çerçevede teşebbüslerin rakiplerin mevcut ve öngörülebilir davranışlarına ayak uydurmaları ticaretin olağan akışına ve rekabet hukukuna uygun olarak değerlendirilmektedir.
- (260) Bulgu-12¹⁰⁰, Bulgu-17 ve Bulgu-18 yukarıda değinildiği üzere müşteriler tarafından tek bir e-posta ile birden fazla üretici teşebbüse gönderilen ve ürün fiyatı, termin süresi, sözleşme koşulları gibi çeşitli bilgilerin yer aldığı e-postalara örnek teşkil etmektedir. Bulgu 12'de bir müşteri talep ettiği ürün özellikleri, ödeme ve teslimat koşullarını belirterek "Kime" kısmında MOGUL, KURT KUMAŞ, BAYTEKS, TEKNOMELT, TEYMUR, FELİX ve GÜLSAN'a ait hesapların bulunduğu 08.05.2020 tarihli e-posta ile

⁹⁹ AKINAL'ın maske üretiminde kullanılan spunbond üretimi bulunmamaktadır.

¹⁰⁰ Bulgu-12, spunbond türü kumaşa ilişkin olup söz konusu bulguya müşteriler tarafından birden fazla teşebbüse tek bir e-posta ile gönderilen yazışmalara örnek teşkil etmesi amacıyla yer verilmiştir.

spunbond alımı yapmak istediğini belirtmiştir. Söz konusu e-postaya KURT KUMAŞ tarafından verilen cevap yalnızca müşteriye gönderilmiş ve müşteriye fiyat bilgisi sunulmuştur. Benzer şekilde Bulgu-17’de bir müşteri tarafından talep ettiği ürünün özellikleri belirtilerek FELİX, BAYTEKS, NAPAL, AKSİS, TEKNOMELT, SİSTESK, KURT KUMAŞ, BAKNOTEKS’e 05.06.2020 tarihinde tek bir e-posta gönderilmiş ve KURT KUMAŞ cevabi e-postasını yalnızca müşteriye göndermiştir. Söz konusu e-postada hem spunbond hem meltblown fiyat bilgileri verilmiş olup KURT KUMAŞ (.....) ABD Doları/kg+kdv+nakliye olarak belirtmiştir. Bulgu-18 olarak yer verilen yazışmalardan bir başka müşteri tarafından soruşturma tarafı teşebbüsler ile bunlar harici dokumasız kumaş üreticisi birtakım teşebbüslere toplu olarak gönderilen, meltblown ve spunbond ürün talebinin ileildiği 08.06.2020 tarihli e-posta gönderildiği ve KURT KUMAŞ tarafından spunbond ve meltblown fiyat bilgisinin verildiği e-postanın yalnızca müşteriye gönderildiği görülmektedir. Anılan cevabında KURT KUMAŞ meltblown fiyatını (.....) ABD Doları/kg+kdv+nakliye olarak belirtmiştir.

- (261) Bulgu-13 Akdeniz İhracatçı Birliklerinin, 2.500.000 adet maske üretimi ve dağıtımı için teşebbüsten spunbond ve meltblown türü kumaşın fiyat bilgisi talebine ilişkindir. Söz konusu talebe ilişkin GENERAL TEKSTİL çalışanları (.....) tarafından “*Nasıl yapalım*” şeklindeki soruya (.....) tarafından “*Bence standart fiyat vereceğiz. Fiyat topluyorlardır.*” şeklinde yanıt verilmiş sonrasında yine (.....) tarafından “*Sb – (.....), mb (.....)usd/kg diyorsunuz*” şeklinde ifade kullanılmıştır. Anılan e-posta yazışmalarının, olağan ticari bir süreçte müşterinin fiyat bilgisi talebine karşı teşebbüs çalışanlarının müşteriye sunulacak fiyatı belirlemek amacıyla yaptıkları iç yazışmalar olduğu anlaşılmaktadır. Ancak yazışmalarda geçen “*standart fiyat vereceğiz*” ifadesinden, teşebbüsün müşteriler için uyguladığı kendi standart fiyatları anlaşılma ile birlikte aynı ifadeler müşterilere uygulanması için rakipler arasında belirlenmiş sabit bir fiyat olabileceği çağrışımı da yapmaktadır. Bu doğrultuda e-posta yazışmalarının geçtiği 08.05.2020 tarihi dikkate alınarak GENERAL TEKSTİL’in 2020 yılı Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında yaptığı kamu harici satışlarda uyguladığı fiyatların dağılımına aşağıdaki grafikte yer verilmektedir¹⁰¹:

Grafik 4: GENERAL TEKSTİL’in 2020 Yılı Nisan, Mayıs ve Haziran Aylarında Yaptığı Satışlarda Uyguladığı Fiyatların Dağılımı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (262) Grafik incelendiğinde Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında GENERAL TEKSTİL’in sadece bir müşteriye¹⁰² (.....) ABD Doları/kg fiyat uyguladığı, iki müşteriye de yaklaşık (.....) ABD Doları/kg fiyat uyguladığı, diğer müşterilere ise daha düşük ve farklı fiyatlar uyguladığı görülmektedir. Rakip teşebbüslerin aynı dönemde uyguladığı fiyatlar incelendiğinde AKINAL’in uyguladığı en yüksek fiyat (.....) ABD Doları/kg olup

¹⁰¹ Söz konusu e-postaya aşağıda, teşebbüslerin DMO dönemi olarak adlandırılan dönemde DMO ile sözleşme imzalayan firmalara ve Gaziantep Valiliğine başvurarak kumaş tedariki talebinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına (okullar, il özel idareleri vb.) uyguladıkları fiyata ilişkin analiz kapsamında da değinilecektir.

¹⁰² Grafikte yer alan 12.05.2020 tarihli ve 19.06.2020 tarihli satışlar aynı müşteriye (.....) gerçekleştirilen satışlardır.

ortalama fiyatı (.....) ABD Doları/kg olarak gerçekleşmiştir. BAYTEKS'in uyguladığı en yüksek fiyat (.....) ABD Doları/kg olup ortalama fiyatı (.....) ABD Doları/kg olmuştur. KURT KUMAŞ tarafından uygulanan en yüksek fiyat (.....) ABD Doları/kg olup ortalama fiyat (.....) ABD Doları/kg olmuştur. MOGUL'un uyguladığı en yüksek fiyat (.....) ABD Doları/kg olup ortalama fiyatı (.....) ABD Doları/kg olarak gerçekleşmiştir. Son olarak TEKNOMELT'in uyguladığı en yüksek fiyat (.....) ABD Doları/kg olup ortalama fiyatı (.....) ABD Doları/kg olmuştur. Yine tüm teşebbüsler anılan dönemde farklı tarihlerde 25 ABD Doları/kg'nin altında satışlar gerçekleştirmiştir. Nihayetinde Akdeniz İhracatçı Birlikleri'ne 2020 yılı Nisan, Mayıs ve Temmuz aylarında KURT KUMAŞ tarafından satışlar gerçekleştirilmiş olup satış fiyatı (.....) ABD Doları/kg'dir. Dolayısıyla Bulgu-13'te geçen "standart fiyat vereceğiz" ifadesiyle GENERAL TEKSTİL'in kendi içindeki satış fiyat politikasıyla ilişkili bir fiyatın kastedildiği anlaşılmıştır.

- (263) Bulgu-14'te maske üretimde faaliyet gösterdiği ve DMO ile sözleşme imzaladığı tespit edilen (.....)'un "...Ekteki firmalardan meltblown fiyat teklifleri gelmiştir. Malzemeler hazırdır. Asnonovens 9000 kg – (.....) \$ Teknomelt 20000 – (.....) \$..." şeklindeki şirket içi yazışmasının, (.....) çalışanı tarafından 08.05.2020 tarihinde "fy" notuyla (.....)'a ileildiği, devamında bu e-postanın AKINAL içerisindeki finans departmanına "Geldi." notuyla ileildiği görülmektedir. (.....)'un meltblown için fiyat teklifi aldığı, AKINAL'ın 9.000 kg ürün ve (.....) ABD Doları teklif ettiği, TEKNOMELT'in ise 20.000 kg ürün ve (.....) ABD Doları teklif ettiği görülmektedir. Bahsedildiği üzere bu fiyat tekliflerinin yer aldığı şirket içi yazışma AKINAL'a iletilmiştir. AKINAL'ın müşteri vasıtasıyla rakip teşebbüsün fiyatını öğrenmek istemesi ve bunu bekliyor olması (AKINAL çalışanları arasında söz konusu e-posta "Geldi." diyerek iletilmiştir) AKINAL'ın rakibin verdiği fiyatı öğrenince müşteriyi kendine çekmek için daha uygun bir fiyat teklif etme yolunu tercih edecek olması şeklinde yorumlanabileceği gibi teşebbüsler arasında gizli bir uzlaşa bulunması durumunda fiyatlara uyumun kontrolünün yapılması olarak yorumlanmaya da müsaittir. Müşterinin rakibin de fiyat bilgisini öğrenip bunu AKINAL'a sunduktan sonra herhangi bir şekilde pazarlık etme yönünde bir girişiminin en azından söz konusu yazışmadan görünmüyor olması, bu açıdan şüphe uyandırmaktadır. Ancak bulgunun tek başına yukarıda anılan her iki durum açısından da bir kanaat oluşturmaya yeterli olmadığı değerlendirilmekte olup başka veri ve belgelerle desteklenmesi gerekmektedir¹⁰³. Öte yandan AKINAL ve TEKNOMELT'in satış bilgileri incelendiğinde AKINAL'ın (.....)'a 09.05.2020 tarihinde 8.598,47 kg, 10.05.2020 tarihinde 319,07 kg meltblown satışını (.....) ABD Doları üzerinden gerçekleştirdiği, dolayısıyla satış gerçekleştirilen toplam meltblownun 8.917,54 kg olduğu tespit edilmiştir. Belirtilen şüpheler doğrultusunda yine AKINAL ve TEKNOMELT'in kamuya olan satışları hariç günlük satış fiyatlarından oluşturulmuş ağırlıklı ortalama satış fiyatı dağılımlarına aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 5: AKINAL ve TEKNOMELT'in Kamuya olan Satışları Hariç Günlük Satış Fiyatlarından Oluşturulmuş Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları

(.....TİCARİ SIR.....)

¹⁰³ Söz konusu bulguya, aşağıda teşebbüsler arasında DMO sözleşmeli firmalara yönelik kumaş tedariki bakımından belirlenen ortak bir fiyat olup olmadığı kapsamında yapılan değerlendirme çerçevesinde tekrar değinilecektir.

- (264) Teşebbüslerin Nisan-Mayıs-Haziran aylarındaki fiyat hareketleri incelendiğinde de fiyat paralelliği gözlenmemekte, birbirinden oldukça farklılaşan fiyat hareketleri ihlale yönelik şüphe oluşturacak nitelikte değerlendirilmemektedir.
- (265) Bulgu-15 MOGUL çalışanı (.....) tarafından (.....)'e gönderilen ve BAYTEKS ve TEKNOMELT tarafından uygulanan fiyatlara ilişkindir. E-postada “*Siparişleri DMO üzerinden geldiği halde Bayteks ve Teknomelt meltblown için (.....) USD/kg fiyat veriyormuş. Paylaşmak istedim.*” ifadeleri yer almaktadır. E-postada BAYTEKS ve TEKNOMELT’in fiyatlarının nasıl öğrenildiğine yönelik bir bilgi bulunmamakta olup ilk durumda teşebbüslerin birbirleri ile iletişim içerisinde olduğu ve fiyat bilgilerini paylaştığı izlenimi edinilmektedir. Buna karşın daha önce de değinildiği üzere rakiplere ait fiyat bilgilerinin pazar araştırması yoluyla müşteriler aracılığıyla da öğrenilmiş olma ihtimali bulunmaktadır. E-postada yer alan ifadelerden belirtilen hususlara ilişkin çıkarım yapılamamakta olup söz konusu e-postaya, DMO ile sözleşme imzalayan firmalara yönelik kumaş tedariki bakımından teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı herhangi bir koordinasyon olup olmadığı kapsamında yapılan değerlendirme çerçevesinde tekrar değinilecektir.
- (266) Bulgu-16’da GENERAL TEKSTİL’in (.....) arasında geçen 22.05.2020 tarihli yazışmalara yer verilmiştir. Yönetim kurulu üyelerinden (.....)’in “*Nooldu da bu spunbond ve sms kumaşın fiyatı arttı arkadaşlar sırasıyla konuşsun nonwovencular Cevap alayım???*” ifadesi spunbond ve sms fiyatlarına ilişkin kendilerine bu yönde bir soru yöneltmesi durumunda -veya hâlihazırda yöneltiyor olması durumunda- verecekleri cevabın aralarında konuşulması/hazırlanması niteliğinde olarak değerlendirilmektedir. (.....)’in sorusu üzerine (.....) “*(.....). Ancak müşterilerimiz ihracat yapıyor yüksek karlılık ile. O yüzden hızlı termin istiyorlar. biz maske gibi halk sağlığı için kritik urunde bedava verdik 2-3 tir. ancak maskeciler ihracat yapıyor para kazanıyor işlerine geliyor ki alıyorlar. iphone niye pahalı diyebiliyomuyuz? dmo depolari urun dolu maske ihracati serbest mb yasak olurmu hic. bu yurticinde satılan kritik gıda maddesi olmadığı için devlet müdahale etmemeli. maliyete bakmak doğru değil bizden maskeci mali alıyor kullanmadan diğer maskeciye satıyor.*” şeklinde cevap vermiştir. Bu ifadelerde ilk olarak dikkat çeken noktalardan birisi (.....) yönündeki beyandır. Buradaki yeni müşterilerin DMO ile sözleşme imzalayarak kumaş talebinde bulunan teşebbüsler veyahut sair maske ve koruyucu ekipman üreticileri olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu yazışmada dikkat çeken diğer hususlar müşterilerinin yüksek kârlılık ile ihracat yapmaları, ürünlerin hızlı bir şekilde teslimini bu yüzden istedikleri, maske ticaretiyle uğraşanların ihracat yaparak yüksek gelir elde ettikleri yönündeki değerlendirmelerdir. Yazışmanın devamında spunbond, sms veya meltblown kumaştan spesifik olarak birinin mi yoksa tüm kumaşların mı kastedildiği net olarak anlaşılmamakla birlikte maliyetlerine bakılmasının uygun olmadığı belirtilerek kendilerinden ürün alan maske ticareti ile uğraşan teşebbüslerin kullanmadan kendileri gibi başka teşebbüslere satış gerçekleştirdiği ifade edilmiştir.
- (267) (.....)’nun ifadeleri üzerine (.....)’in “*(.....) Sorunun cevabi yok burda*” şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Bunun üzerine (.....) “*Covit 19 dan dolayı talep arttı Türkiye nonwoven cenneti Telaş etmeyin Tulum ihraacata gidiyor kumaşı kaçta alsa kurtarıyor Talep azalışa geçti Serbest piyasa fiyatları aşağıya çekecektir çok yakında...*” diyerek cevap vermiştir. Burada ilk dikkat çeken noktalardan birisi teşebbüs yetkilisinin tulumun ihraç fiyatı gereği maliyet kalemi olan kumaşın fiyatının tulum ticareti ile uğraşanlar için önemli olmadığı yönündeki ifadesidir. Söz konusu yazışmada geçen ifade gereği konuya açıklık getirmek gerekirse tulum kumaşı üretiminde SS, SMS türü kumaşlar kullanılmakta, direkt meltblown kumaş kullanılmamaktadır. Dolayısıyla (.....)’nun

ifadelerinin (.....) tarafından ilk olarak sorulan spunbond ve SMS kumaş fiyatlarına ilişkin olduğu değerlendirilmektedir. Öte yandan, (.....)'nun yukarıda aktarılan "...maskeciler ihracat yapıyor para kazanıyor işlerine geliyorki alıyorlar..." ifadesi ile birlikte bir bütün olarak ele alındığında teşebbüsün kumaş ürününün fiyatlama politikasını belirlerken alıcıların nihai ürünlerini (maske, tulum) ihraç etmekte olduklarını dikkate aldığı anlaşılmaktadır.

- (268) (.....)'nun ifadeleri üzerine (.....)'ın "İki cevapta top çevirme Sorunun cevabı yok Soruyu tekrar okuyunuz lütfen" şeklinde sorduğu sorunun cevabının verilmemesi üzerine (.....) "Kelle koltukta yatırım yapıp Aslanlar gibi vergimizi ödüyöruz Serbest piyasa düşer de yükselirde Şubatta hammadde fiyatına yakın fiyata kumaş satılıyordu Tulumcular çok kazanmak istiyor kazancın bir kısmını kumaşa vermek istemiyorlar..." hususlarını ifade etmiştir. Ayrıca son olarak (.....)'nun aktarılan tüm ifadelerinden serbest piyasaya vurgu yaptığı görülmektedir.
- (269) Bulgu-19 ve Bulgu-22'de KURT KUMAŞ çalışanı (.....) ile yine teşebbüs çalışanı (.....) arasındaki sırasıyla 19.06.2020 tarihli ve 06.07.2020 tarihli yazışmalar yer almaktadır. Bulgu -19'da (.....)'ın "(.....) diye bir firma ile görüştünmü?" şeklindeki sorusuna (.....) "telefon açmıyorlar normal numaralarından özel bi numara varmı bildiniz" diyerek cevap vermiş, bunun üzerine (.....) "yoktur,ritaş ve generalide arar mısın bi" demiştir. Akabinde (.....) "ritaş ss (.....) sms (.....) bayteks ss (.....) sms (.....)" şeklinde cevap vermiştir. Bulgu-22'de yer alan 06.07.2020 tarihli yazışma da aynı taraflar arasında gerçekleşmiştir. (.....)'in (.....)¹⁰⁴ isimli teşebbüsün meltblown ve spunbond siparişine ilişkin ürün fiyatları ve miktarları hakkında bilgi sunması üzerine, (.....) tarafından "ok general ve bayteksten fiyat alır mısın" şeklinde bir ifade kullanılmaktadır. Anılan her iki bulgudaki ifadelerden ilk bakışta teşebbüslerin doğrudan birbirleri ile iletişim kurarak fiyat bilgisi paylaştıkları izlenimi oluşmaktadır. KURT KUMAŞ, 1. yazılı savunmasında, yerinde incelemede elde edilen bu belgelere ilişkin olarak da değerlendirmelerini sunmuş Bulgu-19 ve Bulgu-22'deki yazışmalarda geçen rakibin aranması ile kastedilenin rakibin müşteri gibi aranarak fiyat ve termin bilgilerinin alınması olduğunu, rakipler arasında bir birlikteliğin neticesi olarak rakibin aranarak anılan bilgilerin temin edilmediğini ifade etmiştir.
- (270) Ayrıca bulgular kısmında yer verilmemekle birlikte yine aynı taraflar arasında geçen 01.07.2020 tarihli yazışmada (.....)'in "bayteks ss beyaz (.....) gün termin fiyat (.....) sms (.....) termin ağustos" mesajının üzerinden yaklaşık 15 dakika sonra "mogul termin vermiyor fiyat vermiyor", yine yaklaşık 15 dakika sonra "teymur (.....) ss (.....) sms" yazdığı görülmektedir. Söz konusu yazışmaya ilişkin olarak da KURT KUMAŞ savunmasında yukarıda anılan açıklamayı yapmıştır. Bu noktada belirtilmesinde yarar olduğu düşünülen bir husus, Bulgu-1,2,4,6,7,14,21'den görüldüğü üzere sektördeki teşebbüslerin müşteriler aracılığıyla birbirlerinin ürünlerinin fiyatlarını, satış koşullarını, test sonuçlarını öğrenebildiklerine yönelik bulgular elde edildiğidir. Her ne kadar Bulgu-19 ve Bulgu-22'de sırasıyla "ritaş ve generalide arar mısın bi" ve "general ve bayteksten fiyat alır mısın" şeklinde rakiplerle doğrudan iletişime geçildiği izlenimi yaratabilecek ifadeler yer almaktaysa da Bulgu-24 ve Bulgu-28'de yer alan sırasıyla 13.07.2020 tarih ve 20.07.2020 tarihli yazışmaların da konuya ilişkin fikir oluşturması bakımından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bulgu-24'te teşebbüs çalışanı (.....)'in (.....)'in sms fiyat bilgisini paylaşması üzerine (.....) bilginin kimden geldiğini

¹⁰⁴ Bahsi geçen teşebbüs ile Bulgu-19'da "(.....)" olarak ifade edilen teşebbüs ile aynı olduğu, söz konusu teşebbüsün KURT KUMAŞ'ın verilerinden satış yapıldığı tespit edilen (.....) olduğu değerlendirilmektedir.

sormuş ve (.....) tarafından “(.....) diye bir eleman aracı (.....) yanına geliyor arada güncelleme atıyor bana haftada bir” demiş ve devamında “bayteks melti (.....) dolarmış” bilgisini vermiştir. Bulgu-28’de ise teşebbüs çalışanı (.....) tarafından “general sms (.....) hayat kimya (.....) kiswa (.....)” şeklinde diğer teşebbüslerin fiyatlarına ilişkin bilgi sunulmaktadır. Söz konusu bilgi ile ilgili olarak (.....) tarafından “generalin fiyatını kimden aldın” şeklinde soru yöneltildiği buna cevap olarak ise teşebbüs çalışanı tarafından “(.....) aracı eleman (.....)” şeklinde yanıt verildiği görülmektedir.

- (271) Anılan yazışmalardan teşebbüs çalışanı tarafından aracılar vasıtasıyla düzenli olarak rakiplerin fiyat bilgilerinin takip edilmeye çalışıldığı anlaşılmakta olup gerektiğinde edinilen bilgileri yetkililere sunduğu görülmektedir. Yazışmalarda geçen “aracı” ifadesi ve söz konusu “aracı”nın haftada bir güncelleme yapıyor olması ilk etapta rakipler arasında koordinasyon sağlayan dolaylı bir ilişkinin varlığı yönünde şüphe uyandırmıştır. KURT KUMAŞ 1. yazılı savunmasında bir teşebbüsün rakiplerinin fiyatlarını kontrol ederek uyguladıkları fiyatları öğrenmeye çalışmasının çoğu zaman rakipleriyle etkin bir şekilde rekabet edebilmek için zorunlu olduğunu, söz konusu sektörde teşebbüslerin bunu iki yolla gerçekleştirdiklerini, müşteri gibi davranarak rakip teşebbüsle iletişime geçerek fiyatlarını öğrenebildiklerini ya da rakiplerinin fiyatlarına ilişkin bilgileri piyasadaki müşterilerden veya aracılardan topladıklarını, KURT KUMAŞ’ın rakiplerinin satış fiyatını rakipleriyle hiçbir ilişkisi olmayan (.....) isimli bir aracıdan öğrenerek rekabette avantaj sağlamaya çalıştığını¹⁰⁵, benzer şekilde rakibinin fiyat bilgisini müşteriden de temin edebildiklerini¹⁰⁶ ve sunduğu başkaca belgelerden de rakiplerinin sadece fiyatlarını değil ürün kalitelerini de takip etmekte olduklarını beyan etmiştir. Bulgu-24 olarak yer verilen yazışma 13.07.2020 tarihli olup KURT KUMAŞ’ın ve BAYTEKS’in fiyat seyrine bakmak uygun olacaktır. Bu doğrultuda anılan iki teşebbüsün Haziran Temmuz ve Ağustos aylarındaki kamu harici satışlarından oluşan günlük ağırlıklı ortalama satış fiyatı dağılımlarına aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 6: KURT KUMAŞ ve BAYTEKS’in Haziran Temmuz ve Ağustos Aylarındaki Günlük Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (272) Grafik incelendiğinde Bulgu-24 olarak yer verilen 13.07.2020 tarihli yazışmalardan sonraki dönemde KURT KUMAŞ’ın ve BAYTEKS’in satış fiyatlarının genel olarak düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir.
- (273) Her iki teşebbüsün de satış fiyatı dağılımının düşüş eğiliminde olması Bulgu-24’te yer verilen fiyat bilgilerinin karşılıklı olarak teşebbüsler arasında paylaşılan bilgiler olmadığına, dolayısıyla teşebbüsler arasında olası bir anlaşma ya da uyumlu eylem çerçevesinde fiyat birlikteliği ya da fiyat artışı yapılması amacıyla paylaşılmadığına işaret etmektedir.

¹⁰⁵ Teşebbüs bu ifadesinde Bulgu-28 olarak verilen yazışmaya değinmiştir.

¹⁰⁶ Teşebbüs bu ifadesinde Bulgu-4 olarak verilen yazışmaya değinmiştir.

(274) Buna ilave olarak, Bulgu-31'de KURT KUMAŞ çalışanı (.....)'in whatsapp yazışmalarında geçen bir ifadesine değinmekte yarar görülmektedir. 11.08.2020 tarihinde (.....)'in ismen kim olduğu tespit edilemeyen ancak KURT KUMAŞ çalışanı olduğu değerlendirilen "(.....)" ismiyle kayıtlı kişi arasında geçen yazışmada ilgili kişinin "(.....) sms , (.....) ss , (.....) melt general fiyatlar" şeklinde verdiği bilgi üzerine (.....) "Kimden" diye sormuş ve aynı kişi "aracı verdi bilgiyi general teks" demiştir. Buradan hareketle rakip teşebbüslere ilişkin bilgilerin üçüncü kişiler vasıtasıyla öğrenilebildiği, dolayısıyla Bulgu-19 ve Bulgu-22'de yer alan ifadelerin teşebbüsler arasında doğrudan iletişim olduğuna işaret etmediği değerlendirilmektedir. Söz konusu ifadeler teşebbüs çalışanı (.....)'in aracı bir kişi vasıtasıyla rakiplerin fiyat bilgilerini öğrenip yetkililere bilgi verdiğini göstermektedir. KURT KUMAŞ'ın satış fiyatı dağılımına yer verilen Grafik 6 incelendiğinde 11.08.2020 tarihinden sonra tek bir satış haricinde fiyatların (.....) ABD Doları/kg ve aşağısında kaldığı görülmektedir. Bu nedenle KURT KUMAŞ yetkililerinin rakip teşebbüslerin fiyat bilgisini öğrenmesine rağmen fiyat seviyelerini değiştirmedeği var olan fiyat politikasını uygulamaya devam ettiği söylenebilecektir. Öte yandan 11.08.2020 tarihinden sonra GENERAL TEKSTİL'in fiyat dağılımına da aşağıda yer verilmektedir.

Grafik 7:11.08.2020-02.09.2020 Tarihleri Arası GENERAL TEKSTİL'in Fiyat Dağılımı (ABD Doları/kg)

(.....TİCARİ SIR.....)

(275) Grafik incelendiğinde GENERAL TEKSTİL'in satış fiyatı dağılımının da düşüş eğiliminde olduğu görülmektedir. Bulgu-31 olarak yer verilen yazışmadaki "... (.....) melt general fiyatlar" ifadelerini doğrular şekilde 12.08.2020 tarihinde (.....) ABD Doları/kg olarak da satışı bulunan GENERAL TEKSTİL'in bu tarihten sonraki fiyatları genel olarak (.....) ABD Doları/kg seviyelerinde seyretmiştir. Dolayısıyla GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ arasında bilinçli olarak söz konusu fiyat bilgilerinin paylaşıldığı şeklinde değerlendirme yapmak olası bir anlaşma/uyumlu eylemin doğasına aykırı olacaktır.

(276) Bulgu-21 ise KURT KUMAŞ (.....) ile teşebbüs çalışanı (.....) arasındaki 02.07.2020 ve 03.07.2020 tarihli yazışmalara ilişkindir. (.....) tarafından (.....)'a gönderilen 02.07.2020 tarihli yazıda "Abi müşterim öğrenmiş Gülsan (.....) demiş Bayteks (.....) demiş Moğul (.....) demiş" ifadeleri yer almakta, 03.07.2020 tarihli yazıda ise "6 usd yazarmı diye sorar müşteri ? Ben Fiat'ın (.....) olduğunu. Biliyorum Ama bu müşteri haftalık 40 ton çalışıyor" ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu yazışmada fiyat bilgisine yer verilen kumaşın gerek fiyat seviyesi gerek teşebbüsler arasında GÜLSAN¹⁰⁷ olmasından dolayı meltblown olmadığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte müşteriler vastasıyla rakip teşebbüslerin fiyatlarının öğrenildiğine örnek teşkil etmesi açısından önemlidir. Ayrıca burada müşteri tarafından KURT KUMAŞ'ın rakiplerinin fiyatının öğrenilmesinden sonra bu bilginin pazarlık amacıyla kullanılmakta olduğu görülmektedir.

(277) Bulgu-23'te ise KURT KUMAŞ çalışanları arasındaki 09.07.2020 tarihli yazışmaya yer verilmiştir. Teşebbüs çalışanı (.....)'in "(.....) konuştum moğul (.....) dolardan (.....) hafta termin veriyormöius meltte (.....) dan almıs" şeklindeki mesajı üzerine (.....) "Evet

¹⁰⁷ GÜLSAN'ın meltblown üretimi bulunmamaktadır.

mogulun fiyayi oyle Bizde (.....)” diyerek cevap vermiştir. Söz konusu bulguda KURT KUMAŞ’ın alıcı¹⁰⁸ vasıtasıyla MOGUL’un meltblown fiyatlarını öğrendiği görülmektedir. Öte yandan söz konusu müşteriye yapılan satışlar incelendiğinde MOGUL tarafından müşteriye 08.07.2020 tarihinde (.....) ABD Doları/kg fiyatla satış gerçekleştirildiği görülmektedir. Buna karşılık 2020 yılı Ağustos ayında ise adı geçen müşterinin KURT KUMAŞ’tan (.....) ABD Doları/kg fiyattan ürün aldığı görülmektedir. Buradan hareketle teşebbüsün müşteriden aldığı MOGUL’un fiyat bilgisini rekabet amacıyla kullandığı da ifade edilebilir.

- (278) Bulgu-25’te KURT KUMAŞ çalışanı (.....) ile KURT KUMAŞ’tan ürün alan müşteri konumunda, zaman zaman da müşteri bulan aracı konumunda olduğu belirtilen kişi arasında geçen yazışmalardan teşebbüsün muhtemel alıcı vasıtasıyla rakibinin meltblown fiyatını öğrenebildiği görülmektedir. Ayrıca yazışmalardan yapılabilecek bir başka çıkarım, MOGUL bahsi geçen alıcıya (.....) ABD Doları üzerinden ürün verirken (.....)’un “...bizimkiler (.....) den asagi inmiyorlar” ifadesinden KURT KUMAŞ’ın MOGUL ile fiyat birlikteliği içerisinde olmadığıdır.
- (279) Bulgu-35’teki yazışmada bahsi geçen ürün SMS olsa da önemi gereği dosya kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir. Anılan yazışmada yer alan, KURT KUMAŞ’ın (.....)’un 08.09.2020 tarihinde (.....) adında bir kişiye yazdığı “*Bayteks, gulsan, generalin sms mavi dip fiyat istihbarati lazim*” ifadesinden teşebbüsün rakip teşebbüslerin fiyat bilgilerine doğrudan rakipleriyle iletişime geçerek ulaşmadığı anlaşılmaktadır. Yazışmada geçen “*istihbara*” ifadesi aynı zamanda, KURT KUMAŞ’ın aracılar vasıtasıyla rakip bilgilerini öğrenmesine ilişkin yukarıda yer verilen tartışma ve değerlendirmelere ilişkin olarak, teşebbüslerin rakipleriyle karşılıklı olarak aracılar vasıtasıyla birbirlerinin rekabete duyarlı bilgilerine erişme yönünde bir uygulamanın söz konusu olmadığına işaret etmektedir.
- (280) Bulgu-20’de yer alan, muhatabın AKINAL olduğu 28.06.2020 tarihli yazışmada bir müşteri tarafından *meltblown wiper* ürünü sipariş edileceği buna ilişkin fiyat ve termin bilgisi talep ettiği görülmektedir. Yazışmalarda geçen “*Aşağıdaki ürün ile ilgili firmadan hedef fiyat öğrenelim. Maske kumaşı normalleşmeye başlıyor. Eğer bu ürünlerin fiyatı cazip olursa arada üretim yapabiliriz*” şeklindeki ifadelerden teşebbüsün öncelikle müşteri ile iletişime geçip bazı bilgiler edindikten sonra müşteri özelinde kendi fiyatlarını oluşturmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır. Müşteri ile yapılan görüşme sonrasında yer alan “*Meltblown’da şu an (.....) usd/kg fiyatı uyguluyoruz, burada da müşteri hedef fiyatının (3 usd/kg)aşağı çekilmiş bir fiyat olarak düşünüyorum, sizin bu konuda önereceğiniz fiyat teklifimizi bez kategorisi için müşteriye sunabilirim.*” ifadelerinden teşebbüsün müşteriden edindiği bilgiler doğrultusunda kendi fiyatını belirlemeye çalıştığı anlaşılmaktadır. Ayrıca söz konusu bulgudaki “...*Maske kumaşı normalleşmeye başlıyor. Eğer bu ürünlerin fiyatı cazip olursa arada üretim yapabiliriz...*” ifadesi de teşebbüs yetkilisinin bulgunun tarihi itibarıyla pazara yönelik değerlendirmesini ortaya koymakta, maske kumaşının normalleşmesi ile maske kumaşı fiyatlarının düşmesinin kastedildiği anlaşılmaktadır.
- (281) Bulgu-26’da yer alan yazışmalar 16.07.2020 tarihinde AKINAL çalışanı tarafından teşebbüs Yönetim Kurulu Başkanı (.....) ve Satış ve Pazarlama Müdürü (.....)’a gönderilen ve maske üreticisi (.....) isimli müşteriye ilişkin bilgi ve değerlendirmelerden oluşmaktadır. E-posta yazışmalarında geçen;

¹⁰⁸ “(.....)” olarak ifade edilen müşterinin, KURT KUMAŞ ve MOGUL’un satış bilgileri incelenmesi neticesinde (.....) olduğu değerlendirilmektedir.

“...Meltblown Teknomelt firmasından tedarik etmişler ancak yurtdışından 12,50 usd/kg ve 12,25 usd/kg teklif almışlar bunu da değerlendirebileceklerini söylediler. (.....) usd/kg olarak ilettilim fiyatımızı, ayrıca BFE testimizin %(.....) üzeri olduğunu ilettilim...”

şeklindeki ifadelerden teşebbüslerin müşteriler aracılığıyla rakip firmaların fiyatlarını öğrenebildikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca müşterinin kazanılabilmesi için ürün test sonucunun yüksekliği¹⁰⁹ ile ilgili de müşteriye bilgi verildiği görülmektedir.

- (282) Bulgu-27’de yer alan e-posta AKINAL çalışanı (.....) tarafından teşebbüsün Yönetim Kurulu Başkanı (.....)’a gönderilen 18.07.2020 tarihli “Haftalık Değerlendirme Notları” konulu bir bilgilendirme e-postası niteliğindedir. Söz konusu e-postada (.....) isimli müşteri ile yapılan görüşme hakkında bilgi verilmektedir. Müşterinin BAYTEKS ve MOGUL ile çalıştığının öğrenildiği, kendilerinden ilk aşamada (.....) kg’lık bir sipariş için proforma talebinde bulunulduğu, ancak kendi uygulamaları gereği nakliye ücretinin müşteriye ait olduğu bilgisinin verilmesi üzerine müşteri tarafından siparişin (.....) kg olarak verildiği ifade edilmektedir. E-postanın devamında (.....) tarafından yapılan değerlendirmede “...Özellikle şu dönemde gerçek maske üreticileri piyasada oyuncu olarak kalacaklar yüksek alımlarda en azından (.....) gibi bir nakliye desteği verebiliriz diye düşünüyorum. Birde Gaziantep ve çevresinde Meltblown konusunda diğer rakiplerimize bu farktan dolayı müşteriye kaybettirmek istemezdim.” ifadeleri yer almaktadır. Söz konusu ifadeler doğrudan AKINAL’ın diğer teşebbüsler ile arasındaki rekabetin varlığına işaret etmektedir.
- (283) Bulgu-29’da GENERAL TEKSTİL Yönetim Kurulu Üyesi (.....) ile (.....) arasında 29.07.2020, 05.08.2020 ve 09.10.2020 tarihlerinde gerçekleşen üç farklı yazışmaya yer verilmiştir. 29.07.2020 tarihinde gerçekleşen konuşmada bir ton meltblown alma talebini ileten kişiye (.....) “ok fiyat ne diyelim” diye sormakta ve kişi “(.....) a sattım abi İyi mi? Mogul (.....) suanki fiyatı (.....) ye alayım mı” şeklinde cevap vermektedir, bunun üzerine (.....) “olur” demiştir. Diğer iki tarihli yazışma meltblown ürüne yönelik olmasa da teşebbüsler arası rekabeti göstermesi açısından onlara da değinilecektir. 05.08.2020 tarihli yazışmada (.....) güncel sms kumaşı sormuş, bunun üzerine (.....) “30 ton üzeri (.....) Az olursa (.....)” şeklinde cevap vermiş, (.....) fiyatın yüksek olduğunu belirtmesi üzerine (.....) “ne istiyorlar Kaç ton” sorusunu yöneltmiştir. “20 ton Kurt fiyatı (.....) usd demiş” cevabı verilmesi üzerine, konuşma neticesinde (.....) ABD Doları/Kg şeklinde fiyat belirlenmesine karar verilmiştir. Söz konusu yazışmadan görüleceği üzere GENERAL TEKSTİL yetkilisi yazışmanın başında vermiş olduğu fiyatı, bunun pazarda yüksek bulunacağını ve rakibinin fiyatını öğrendikten sonra düşürmüştür. Taraflar arasında 09.10.2020 tarihinde gerçekleşen yazışmada da aynı durum yaşanmış, GENERAL TEKSTİL yetkilisi yazışmanın başında vermiş olduğu fiyatı, bunun pazarda yüksek bulunacağını ve rakibinin fiyatını öğrendikten sonra düşürmüştür.
- (284) Bulgu-30 ürünlerinde meltblown ve spunbond kumaş kullanan bir müşteri tarafından KURT KUMAŞ’a gönderilen e-postadır. E-posta da “kim bu firmalar sizden neden daha uygun fiyata veriyorlar sizin ürünleri” şeklindeki ifadeler ile KURT KUMAŞ’ın ürünlerinin başka firmalar tarafından KURT KUMAŞ’tan daha uygun fiyatla satıldığı belirtilerek bu durumun nedeni sorgulanmaktadır. E-posta da kim bu firmalar ifadesi kullanılmakta ancak yazışmalarda firma ismi yer almamakta sadece ilgili firmalar tarafından müşteriye sunulan fiyat ve tonaj bilgileri yer almaktadır. Söz konusu e-postadan bazı

¹⁰⁹ E-postada geçen “BFE” “bacterial filtration efficiency” ifadesinin kısaltması olup ürünlerin bakteriyel filtrasyon verimliliğine ilişkin yapılan bir testtir.

teşebbüslerin üretici firmalardan kumaş alımı yapıp bunları başka müşteriye satmak suretiyle faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

- (285) Bulgu-32 AKINAL'ın iç yazışması niteliğinde olup bir müşteri hakkında teşebbüs çalışanları arasında geçen 19.08.2020 tarihli yazışmalardan oluşmaktadır. Teşebbüsün (.....) tarafından Yönetim Kurulu Başkanı (.....)'a hitaben gönderilen yazışmada yer alan;

“Pandemi öncesinde Mogul ile aylık 1x40 HC çalışıyorlarmış, pandemi sürecince Mogul devlet tarafından hat kapasitesi yoğunluğundan ürün verememiş. (.....) usd/kg dan en son Mogul alımlarını yapmışlar, pandemi süreci sebebiyle arayışa girmişler Teknomelt firması (.....) usd/kg teklif vermiş.”

ifadelerinden müşterinin rakip teşebbüslerden olan MOGUL'dan hangi fiyat üzerinden alım yaptığını ve TEKNOMELT'in kendilerine vermiş olduğu fiyat teklifi bilgisini AKINAL ile paylaştığı anlaşılmaktadır. Önceden bahsedildiği üzere meltblown ürünü endüstriyel temizlik bezi veya “oil sorben” denilen yağ emici kumaşların üretiminde de kullanılmaktadır. Müşteri ile yapılan görüşmeler sonrası edinilen bilgiler ve müşteriden sipariş alınabilmesi için yapılan değerlendirmenin sonunda yer alan “Sizin ileteceğiniz fiyat bilgisi ve onayınıza göre sipariş alabiliriz, bilginize sunarım.” ifadesinden, müşteriye sunulacak nihai fiyatın teşebbüs yetkilisinden beklendiği görülmektedir. Söz konusu yazışmalardan teşebbüsün rakip firmaların fiyat bilgisini müşteri aracılığıyla öğrendiği ve bunu müşteriye teklif sunmak amacıyla değerlendirdiği anlaşılmakta olup yazışmanın AKINAL'ın müşteri kazanabilmek amacıyla diğer teşebbüsler ile rekabet ettiğine işaret ettiği değerlendirilmektedir.

- (286) Bulgu-33, MOGUL çalışanları arasında 19.08.2020 tarihinde gerçekleşen, (.....) isimli müşterinin meltblown talebine karşı sunulacak fiyata ilişkin bir yazışmadır. Müşteriye verilecek fiyat bakımından teşebbüs çalışanı (.....) “En düşük ne fiyat verebiliriz?” şeklindeki ifadeyle yetkili teşebbüs çalışanına danışmakta ayrıca “Bu arada Akinal'dan (.....) USD/kg fiyat almışlar.” ifadesi ile de müşterinin rakip teşebbüsten aldığı fiyat bilgisi bildirilmektedir. Söz konusu e-postadan rakip teşebbüsün fiyat bilgisinin müşteri aracılığıyla öğrenildiği anlaşılmaktadır. MOGUL çalışanının potansiyel müşterinin rakiplerinden teklif aldığı fiyatı iletmediği ve en düşük ne fiyat verilebileceği sorusunu yönelttiği görülmektedir. MOGUL'un söz konusu müşteriye 02.05.2020 tarihinde (.....) ABD Doları/kg'dan ve 19.07.2020 tarihinde ise (.....) ABD Doları/kg fiyattan satış gerçekleştirdiği tespit edilmiştir. MOGUL'un iç yazışmalarında geçen bir belgeden Mayıs ayından sonra müşterilere (.....) ABD Doları/kg fiyat verileceğinin kararlaştırıldığı görülmektedir. Söz konusu bulgunun tarihinden sonra 31.08.2020 tarihinde (.....)'nın AKINAL'dan (.....) ABD Doları/kg üzerinden alım yaptığı tespit edilmiştir

- (287) Bulgu-34'te, GENERAL TEKSTİL Yönetim Kurulu Üyesi (.....)'nın dahil olduğu 02.09.2020 tarihli bir yazışmaya yer verilmektedir. (.....) kendisine yöneltilen spunbond ürünün fiyat bilgisi sorusuna “(.....)” olarak cevap vermiş, bunun üzerine karşı taraf “Dayıcım teymurdan bu sabah mal almışlar (.....) usd den Geçen hafta kaçırıldık adamları Gidip 30 tan mal aldılar bayteksten” şeklinde dönüş yapmıştır. Her ne kadar yazışmada bahsi geçen ürün spunbond olsa da GENERAL TEKSTİL'in alıcısından, alıcının rakiplerinden hangi fiyat üzerinden ve ne kadar miktar alım yaptığı bilgisini öğrendiğini göstermesi açısından önemlidir. Ayrıca konuşmanın tarafı olan diğer kişinin pozisyonu ve teşebbüsle olan bağı tam olarak anlaşılamasa da “Geçen hafta kaçırıldık adamları Gidip 30 tan mal aldılar bayteksten” ifadesi ile serzenişte bulunduğu görülmektedir.

- (288) Bulgu-36'da yer alan 07.10.2020 tarihli yazışmada, AKINAL çalışanı (.....)'nın yazışmadaki diğer taraf olan (.....)'ya bir telefon numarası gönderdiği ve "Tekno melt, Maske üreticisiyim diye bir arar mısın Benim verdiğimi söyleme sakın" yazdığı görülmektedir. AKINAL çalışanı (.....)'nın, (.....)'dan maske üreticisi gibi TEKNOMELT'i aramasını, TEKNOMELT'in maske üreticilerine sunduğu satış fiyatı veya koşulları gibi bilgileri öğrenmek için istediği değerlendirilmektedir.
- (289) Bulgu-37'de KURT KUMAŞ'ın (.....)'a, teşebbüs çalışanı olabileceği düşünülen bir kişi tarafından 07.11.2020 tarihinde gönderilen mesajda, "(.....) bey kolay gelsin bir müşterim 7 ton 40 gr sms istiyor (.....) hedef fiyatı var (.....) veririm demiş müşteriyi kaçırmamak bazında ne yapabiliriz. güncel sms fiyatı nedir" ifadesi yer almaktadır. Söz konusu bulgudaki ürün sms olsa da yukarıda değinilen birçok bulgu gibi teşebbüsün müşteri vasıtasıyla rakibinin güncel fiyat bilgisini haiz olmasını gösterdiği için değinmekte fayda görülmüştür. Ayrıca yazışmada geçen "müşteriyi kaçırmamak bazında ne yapabiliriz. güncel sms fiyatı nedir" ifadesi de BAYTEKS ile olan rekabeti ortaya koyar nitelikte olarak değerlendirilmektedir.
- (290) Yukarıda yer verilen bulgular incelendiğinde özetle teşebbüs çalışanlarının müşteriler ile birebir görüşmeler yaparak birbirlerinin ürünlerine ilişkin satış fiyatı, vade süresi, termin süresi, hangi üreticiden kumaş tedarik ettikleri gibi bilgileri öğrendikleri, müşteriler aracılığıyla öğrenilen bilgilerin teşebbüs yetkililerine iletildiği ve teşebbüslerin bu bilgilere göre aksiyon aldıkları, yine müşterilerin zaman zaman tedarikçi değiştirebildikleri anlaşılmaktadır. Bulgulardan teşebbüslerin rakiplerine ait stratejik nitelikte olabilecek bilgileri müşteriler aracılığıyla öğrenebildikleri anlaşılmış olup 4054 sayılı Kanuna aykırı nitelikte doğrudan ihlalin varlığına işaret eden bulgular tespit edilmemiştir.

I.10.3. Dosya Kapsamında Edinilen Bilgiler Çerçevesinde Yapılan Tespit ve Değerlendirmeler

- (291) Soruşturmanın konusunu pandemi döneminde meltblown üreticilerinin fiyatlarında uyguladıkları artışlar ile 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmediği oluşturmaktadır. Bu kapsamda öncelikle anılan dönemde idarenin meltblown satışına ilişkin getirdiği düzenlemeler/uygulamalar I.2. başlığı altında incelenmiş ve dosya kapsamında yapılan yerinde incelemelerde elde edilen belgeler de yukarıda değerlendirilmiştir. Bu bölümde ise soruşturma sürecinde edinilen bilgi ve belgelerden pazarın yapısına ilişkin tespit ve değerlendirmeler ve ekonomik analize yer verilmiştir.
- (292) Meltblown ürünü sadece maske üretiminde kullanılan bir ürün olmayıp farklı endüstrilerde de kullanılmaktadır. Filtre amacıyla kullanılan ürün endüstriyel ve çevre temizlik bezinde (oil sorbent), araba ve süpürge filtrelerinde de bulunmaktadır.
- (293) Dosya kapsamında edinilen bilgilere göre endüstriyel temizlik bezi ve çevre ile deniz temizliğinde kullanılan yağ emici kumaşta meltblown 200-400 gr/m² aralığında olarak kullanılırken pandemi döneminde talebinde artış yaşanan cerrahi maskede daha ince meltblown kullanılmaktadır. Cerrahi maskenin orta katmanında kullanılan meltblown kumaşının ağırlığını bir teşebbüs 20 gr/m² olarak, bir başka teşebbüs 25-35 gr/m² aralığında ifade etmişse de GAİB tarafından organize edilen kumaş tedarik çalışmalarında maske üretiminde kullanılmak üzere tedarik edilen meltblownun 25 gr/m² ağırlığında olduğu görülmektedir.
- (294) Meltblown üretimi alanında faaliyet gösteren teşebbüs sayısı soruşturmanın açıldığı tarih itibarıyla altı olarak tespit edilmiştir. Bu teşebbüsler, aynı zamanda soruşturmanın da tarafları olan AKINAL, KURT KUMAŞ, TEKNOMELT, MOGUL, BAYTEKS ve

GENERAL TEKSTİL'dir. BAYTEKS, MOGUL ve TEKNOMELT'in ise 2020 yılının Şubat ayı öncesinden beri anılan kumaşın üretiminde faaliyet gösterdiği görülmektedir.

- (295) Pazarın yapısına ilişkin değerlendirilmesi gereken önemli bir husus pazara giriş engellerinin bulunup bulunmadığıdır. Sektör hakkında bilgi kısmında belirtildiği üzere dosya kapsamında edinilen bilgilerin bir kısmı meltblown üretimi için gereken yatırım maliyetinin kapasiteye, üretim makinalarının menşesine gibi unsurlara bağlı olarak birkaç milyon ABD Doları'ndan 50 milyon ABD Doları'na kadar çıkabildiği, gereken yatırım süresinin iki yıla kadar çıkabildiği, ancak pandemi nedeniyle hem pazara giriş sürelerinin uzadığı hem de pazara giriş maliyetinin iki kata kadar arttığı yönündedir. Öte yandan meltblown makinesinin üretiminin kısaca üç ay içerisinde kurulabileceğini ifade eden teşebbüs bulunduğu gibi, pandemi döneminde üretim hattının kurulumu ile üretime başlama süresinin geçmişe göre kısalacağını belirten de bulunmaktadır. Pazara sonradan giriş yapan GİZEM İPLİK ve MICROFIBER'in yatırım yapma, makine kurulumu, deneme testleri neticesinde nihayetinde üretime başlanabilmesi için geçirilen sürecin 5-7 ay olduğu anlaşılmıştır. 2020 yılı öncesinden beri pazarda olan üç meltblown üreticisi (MOGUL, BAYTEKS, TEKNOMELT) haricinde 2020 yılı başlarında önceden meltblown hattı olduğunu belirten AKINAL pazara girmiş, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ ise SMS hatlarını çevirerek meltblown üretimi yapmaya başlamıştır. Bu noktada MOGUL ve AKINAL'ın pazara girişte herhangi bir engel bulunmadığını ve ayrıca (.....) isimli maske üreticisinin meltblown üretimine yönelik yatırım yapmaya başladıklarını ifade ettiği belirtilmelidir.
- (296) MOGUL, pandemi öncesine kadar hiçbir maske üreticisinin kendilerinden meltblown alımının olmadığını belirtmiş, meltblown üretimlerini medikal kullanıma değil endüstriyel ve çevre temizlik bezine uygun olacak şekilde 200-350 gr/m² ağırlığında yaptıklarını ve bu üretimlerin %(.....)'ini de ihraç ettiğini ifade etmiştir. Teşebbüsten elde edilen bilgilerden 2019 yılı için meltblown ihracatının tüm meltblown satışlarının içerisindeki payının miktar bazında %(.....) ve değer bazında %(.....) olduğu görülmektedir. Teşebbüsün 2019 yılı yurt içi satışlarının sektörel dağılımına göre bir sınıflandırması yapıldığında miktar açısından ay bazındaki paylarının en düşük ve en yüksek olduğu değerler filtrasyonda %(.....), medikal ve hijyen ürünlerinde %(.....), yağ emicilerde %(.....) olmakta; kimi aylarda çok düşük oranlarda otomotiv kılıfı, temizlik bezi, elbise kılıfı ve denizcilik gibi farklı sektörlerle satış yapıldığı görülmektedir.
- (297) TEKNOMELT de üretimlerinin %(.....)'ını özellikle Avrupa'ya endüstriyel temizlik bezi olarak ihraç ettiklerini, pandemi öncesinde yurt içi satışlarının %(.....)'unu maske üreticilerine yaptıkları satışların oluşturduğunu ifade etmiştir. Teşebbüsten elde edilen bilgilerden 2019 yılı için teşebbüsün meltblown ihracatının tüm meltblown satışlarının içerisindeki payı miktar bazında %(.....) ve değer bazında %(.....) olarak hesaplanmıştır. TEKNOMELT'in 2019 yılındaki yurt içi satışlarına bakıldığında ilgili yılın yalnızca (.....) ayında yurt içi satışının olduğu, bunun (.....) ayında tüm satışların sorbent sektörüne, (.....) ayında medikal (maske) sektörüne, (.....) ayında ise filtre sektörüne yapıldığı görülmektedir.
- (298) BAYTEKS'in ise 2019 yılı için meltblown ihracatının tüm meltblown satışları içerisindeki payı miktar bazında %(.....) ve değer bazında %(.....) olarak hesaplanmıştır. İlgili yılda yurt içi satışlarının hangi sektörlerle yönelik olduğu ay bazında incelendiğinde satışların absorbent-endüstriyel, maske ve toz torbası-kapitone sektörlerine yönelik olduğu ve ay bazında satışların gerçekleştirildiği sektörlerin değişkenlik gösterdiği anlaşılmıştır. Maske sektörüne yönelik satışlar açısından bakıldığında kimi aylarda bu sektöre hiç

satış yapılmazken kimi aylarda toplam yurt içi satışın %(.....)'ünü kimi aylarda ise %(.....)'ini oluşturduğu tespit edilmiştir.

- (299) Özetle MOGUL, TEKNOMELT ve BAYTKES için 2019 yılında ihracatın meltblown satışlarının (.....) oluşturduğu, hatta TEKNOMELT için bunun (.....) varacak seviyede olduğu, ayrıca özellikle MOGUL ve TEKNOMELT'in yurt içi satışlarından medikal sektörünün büyük bir pay almadığı anlaşılmaktadır.
- (300) 2020 yılına gelindiğinde gerek küresel düzeyde gerek ülkemizde yaşanan pandeminin etkisiyle cerrahi maskelere olan talep artışına bağlı olarak meltblown ürününe olan talepte artış yaşandığı görülmektedir. Grafik 9'dan görüleceği üzere 2020 yılının ilk sekiz ayındaki yurt içi meltblown talebi 2019 yılının tamamına kıyasla yaklaşık %138,93 oranında artmıştır.
- (301) Ayrıca soruşturma taraflarından üçü ilgili pazara 2020 yılında giriş yapmıştır. AKINAL'ın pandemi döneminden önce meltblown üretim bandının bulunduğunu, pandemi döneminde gelen taleplerle birlikte bu bandın aktif hale getirildiğini beyan ettiği ve 2020 yılının Şubat ayında üretime başladıkları görülmektedir. KURT KUMAŞ da 2020 yılının Şubat ayında yurt dışındaki meltblown talebini dikkate alarak üretimlerinin bir kısmını meltblown kumaşa kaydirdiklerini ifade etmiştir. Son olarak GENERAL TEKSTİL pandemi dolayısıyla 2020 yılının Mart ayında meltblown üretimine başladıklarını belirtmiştir.
- (302) Bu aşamada 2020 yılının başlarında her bir teşebbüsün meltblown satışlarının genel görünümüne yer verilecek ve devamında pandemi ile mücadele kapsamında idarenin düzenleme/uygulamalarına kısaca tekrar değinilecektir:
- MOGUL'un Ocak-Mart ayları içerisinde yurt dışı meltblown satışlarının toplam meltblown satışları içerisindeki payı miktar bazında sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklindedir. İlgili aylarda yurt içi satışları içerisinde medikal ve hijyen sektörünün varlığı miktar açısından sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklindedir.
 - TEKNOMELT'in Ocak-Mart ayları içerisinde yurt dışı meltblown satışlarının toplam meltblown satışları içerisindeki payı miktar bazında sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklindedir. İlgili aylarda yurt içi satışlarına bakıldığında yalnızca Mart ayında maske sektörüne satış yapıldığı ve bunun o ayki satış miktarının %(.....)'sına tekabül ettiği görülmektedir.
 - BAYTEKS'in Ocak-Mart ayları içerisinde yurt dışı meltblown satışlarının toplam meltblown satışları içerisindeki payı miktar bazında sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklinde olup ilgili aylarda yurt içi satışları içerisinde maske sektörüne yapılan satışları miktar açısından sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....)'dir.
 - AKINAL'ın meltblow üretimine başladığı 2020 yılının Şubat ayında bu ürünün (.....) ihraç ettiği, Mart ayında ise ihraç miktarının toplam meltblown satışları içerisindeki payının %(.....) olduğu tespit edilmiştir. AKINAL müşterilerinin (.....) için meltblown alımı yaptıklarını ifade etmiştir.
 - KURT KUMAŞ'ın yurt dışı meltblown satışlarının toplam meltblown satışları içerisindeki payı Şubat ve Mart ayları için miktar bazında sırasıyla %(.....) ve %(.....) olup, teşebbüs (.....) maske sektörüne yönelik olduğunu beyan etmiştir.
 - GENERAL TEKSTİL'in 2020 yılının Mart ayında yurt dışı meltblown satışlarının toplam meltblown satışları içerisindeki payı miktar bazında %(.....) seviyesinde olup, teşebbüs (.....) maske sektörüne yönelik olduğunu beyan etmiştir.

- (303) Pandemi döneminin başlangıcında cerrahi maske talebinin artması ve üretimin sınırlı olması nedeniyle yetkili mercilerce bahse konu ürünlerin yurt içinde satışının yasaklandığı ve ihracatına kısıtlama getirildiği görülmektedir. USHAŞ tarafından maske arzını artırabilmek için birtakım adımlar atıldığı, USHAŞ'ın organize ettiği Gaziantep Valiliği ve GAİB ile koordineli bir şekilde yürüttüğü kumaş tedarik operasyonu kapsamında belirli tarihlerde maske tedarik ve sevk planlamaları duyurulduğu ve kumaş üreticileri tarafından cerrahi maske üretiminde kullanılan kumaşların, USHAŞ'a ve USHAŞ ile sözleşme imzalayan firmalara tedarikinin sağlandığı anlaşılmaktadır. Dosya kapsamında edinilen bilgilerden teşebbüslerin bir kısmının, anılan tedarik ve sevk planlamalarının ilki olan 26.03.2020 tarihinde USHAŞ'a ürünleri bedelsiz bir şekilde temin ettikleri görülmektedir. Nisan ayı boyunca kamu kurumlarının ve kumaş üreticisi firmaların ortak görüşü neticesinde belirlenen maske üretiminde kullanılan meltblown kumaş için kg birim fiyatı KDV hariç 7 ABD Doları; spunbond kumaş için kg birim fiyatı KDV hariç 2,5 ABD Doları üzerinden kumaş üreticilerinin USHAŞ'a ve USHAŞ ile sözleşme imzalayan firmalara kumaş tedarik ettiği anlaşılmıştır. Nisan ayı itibarıyla maske, tulum, önlük vb. koruyucu ekipman üretiminde kullanılan kumaşlara olan talebin artmasıyla birlikte, kumaş tedarikinde sıkıntı yaşanmaması ve koruyucu ekipman üreticilerinin her birinin üretim kapasitesi oranında kumaş temin ederek üretimlerinde devamlılık sağlamaları amacıyla bir faaliyet yürütülmüştür. Fiyat sabitleme ve kapasite oranlarında ihtiyaç dağılımı uygulamasının sadece devlete (ve devletle sözleşmeli firmalara) kumaş sağlanması kapsamında gerçekleştirildiği belirtilmiştir.
- (304) Sürecin DMO'ya devrinden sonra da yine belirli tarihlerde kamu kurum ve kuruluşları için ihtiyaç duyduğu maske üretimi için kumaş üreticilerinden kumaş tedarik edildiği, bu süreçte DMO ve GAİB'in meltblown kumaş alımını USHAŞ döneminde belirlenen fiyat üzerinden gerçekleştiği görülmektedir. Ancak anılan dönemde DMO ile sözleşme imzalayan koruyucu ekipman üreticilerine sağlanacak meltblown için belirlenen fiyattan tedarik edilme şeklinde bir uygulamanın olmadığı, serbest piyasa koşulları gereği herhangi bir fiyat sabitlemesinin yapılmadığı, GAİB tarafından kumaş üreticisi teşebbüslere DMO sözleşmeli maske üreticisi firmalar ve Gaziantep Valiliğine başvurup kumaş talebinde bulunan kurumlar listesinin güncellendikçe gönderildiği, böylece GAİB'in sadece kumaş üreticileri ile kumaş talebi olanları bir nevi birbirinden haberdar ettiği anlaşılmaktadır.
- (305) Pandemi ile mücadele kapsamında koruyucu ekipman üretiminde kullanılan meltblownun tedarikini güvence altına almak amacıyla getirildiği değerlendirilen meltblown ihracatına ilişkin sınırlamaya yukarıda yer verilmiştir. I.5. başlığı altında yer verilen yazışmalar¹¹⁰ ve BAYTEKS'in Mayıs ayında, TEKNOMELT'in ise hem Mayıs hem devamındaki aylarda meltblown ihracatının bulunuyor olması uygulamada meltblownun ihracatına ilişkin getirilen sınırlamanın tüm meltblown ürünlerini kapsamadığını gösterirken, gerek I.5. başlığı altında yer verilen "5603 Meltblown ihracat" isimli whatsapp grubundaki yazışmalar gerek teşebbüslerin soruşturma sürecinde sunduğu bilgiler dosya özelinde önem arz eden maske üretimi için kullanılan 25 gr/m² ağırlığındaki meltblownun ihracatına sınırlama getirildiğini ortaya koymaktadır.

¹¹⁰ İhracata ilişkin getirilen sınırlamanın "5603 Meltblown ihracat" grubundaki "56031190 disindakiler takılmayacak. İtkib hızlica onaylayacak" yazışmalardan tüm meltblown ürünlerini kapsamadığı, ancak dosya kapsamında edinilen bilgilerden maske üretiminde kullanıma uygun ağırlıktaki meltblownun ihracatın sınırlama dahilinde olduğu anlaşılmaktadır.

- (306) MOGUL Nisan ayında ihracat yapmamış; AKINAL, KURT KUMAŞ ve GENERAL TEKSTİL'in ihracatları ise en son Nisan ayında gerçekleştirilmiş olup her bir teşebbüs özelinde yurt dışı satışlarının toplam meltblown satışlarına oranı miktar açısından sırasıyla %(.), %(.) ve %(.) şeklindedir.
- (307) Bu noktada yurt dışındaki meltblown talebine ve fiyatlarına ilişkin edinilen bilgilere yer verilmesi uygun olacaktır. KURT KUMAŞ ve GENERAL TEKSTİL pandemi sürecinde Çin'den meltblown kumaş talebinin geldiğini ve ihracat fiyatlarının zaman içerisinde (.) ABD Doları/kg seviyesine yükseldiğini belirtmektedir. GENERAL TEKSTİL tarafından Temmuz ayı itibarıyla dünya pazarındaki fiyatın 63 ABD Doları/kg olduğu ileri sürülmüş ancak ihracata getirilen kısıtlama¹¹¹ gereği sipariş alamamalarının kendilerine ciddi kayıp yaşattığı ifade edilmiştir. AKINAL ise pandemi sürecinde yurt dışında ürüne olan hızlı talep artışı nedeniyle ürünün kilogram fiyatının 60-100 ABD Doları/kg seviyesine çıktığını, ancak ürünün ihracatının yasaklanması üzerine ürünü iç piyasaya yönlendirdiklerini, iç piyasada da ürünü yalnızca Gaziantep Valiliğinin izin verdiği yerlere Valiliğin ifade ettiği fiyat üzerinden¹¹² satış yapabildiklerini ifade etmiştir. Teşebbüs dünyadaki normalleşmeyle birlikte başta Çin olmak üzere meltblown üreticilerinin tekrar faaliyete geçtiği ve böylece arz kısıtının ortadan kalkarak ülkemizde ürünün ithalatının yapılmaya başlandığı dönemde ürünün dünya fiyatının 20 ABD Doları/kg seviyesine gerilediğini belirtmiştir.
- (308) Aşağıdaki grafikte teşebbüslerin 2019 yılından 2020 yılı Haziran ayına kadar yurt dışı meltblown satışlarından oluşturulmuş ağırlıklı ortalama aylık satış fiyatına yer verilmektedir:

Grafik 8: Teşebbüslerin 2019-2020 yılı Haziran Ayı Meltblown İhracat Fiyatları (ABD Doları/kg)

(.TİCARİ SİR.)

- (309) Grafik 8'den görüleceği üzere (.)'in ihracat fiyatları 2020 yılının Nisan ayında en üst seviyeye çıkmıştır. Teşebbüslerin ihracat fiyatları sırasıyla (.); (.) ve (.) ABD Doları/kg şeklindedir. (.)'un 2020 yılının Şubat ve Mart aylarındaki ihracat fiyatları (.) ABD Doları/kg seviyesinde olup (.)'in 2020 yılının Şubat-Nisan aylarındaki ihracat fiyatları sırasıyla (.) ve (.) aralığındadır.
- (310) Dosya kapsamında maske üreticilerinden edinilen bilgiler de 2020 yılının başlarında (Ocak-Nisan ayları) meltblown kumaşının küresel olarak yükselişe geçtiği, yılın ilerleyen aylarında ise fiyatların gerilediği şeklinde olup pandemi öncesinde kumaş ihtiyaçlarını yurt dışından tedarik eden kimi teşebbüsler de yurt dışı meltblown fiyatlarında yaşanan artışın yanı sıra ürün termin sürelerinin uzunluğuna dikkat çekmişlerdir.

¹¹¹ Soruşturma sürecinde teşebbüslerin kimi zaman ihracat yasağı ifadesini kullandıklarını gözlemlenmiştir. Getirilen düzenleme ihracatın kayda bağlanması şeklinde olduğu için kısıtlama ifadesi tercih edilmiştir. Öte yandan teşebbüslerin fiiliyatta hiç ihracat yapmadıkları için bu ifadeyi kullanıyor olabilecekleri değerlendirilmektedir. Zira Nisan ayından sonra yalnızca BAYTEKS ve TEKNOMELT'in yurt dışı satışlarının olduğu görülmektedir.

¹¹² Burada bahsedilen dönem USHAŞ dönemidir. Zira sürecin DMO tarafından yürütüldüğü dönemden itibaren DMO sözleşmeli firmalara tedarik edilecek kumaşın fiyatına yönelik Valiliğin bir uygulaması/etkisi yoktur.

- (311) Dosya kapsamında teşebbüslerin 2020 yılının Ağustos ayına kadar olan süreçte yurt içi meltblown satışlarının ne kadarının maske sektörüne yönelik olduğu incelenmiştir. BAYTEKS için bu oran Ocak-Mart dönemi için sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklinde; MOGUL için ise %(.....), %(.....) ve %(.....) şeklindedir. TEKNOMELT'in ise 2020 yılının Mart ayında maske sektörüne yönelik satışları başlamış olup ilgili aydaki oran %(.....)'tür. Nisan ayından itibaren ise BAYTEKS için bu oranın ilgili dönemde %(.....) aralığında seyrettiği, MOGUL için %(.....) aralığında seyrettiği tespit edilmiştir. TEKNOMELT'in maske sektörüne yaptığı satışların toplam yurt içi satışlarına oranı ise Nisan ayında %(.....) seviyesindeyken ilerleyen aylarda kademeli olarak azalış göstermiş olup Temmuz ayında %(.....), Ağustos ayında %(.....) seviyesine gelmiştir. AKINAL, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ ise müşterilerinin (.....) meltblown kumaşını maskelerde kullanmak üzere satın aldığı ifade etmiştir.
- (312) Pandemi döneminden itibaren toplam meltblown satışlarının büyük oranda maske üreticilerine yönelik olduğu tespitine yer verilmiştir. Hal böyleyken meltblown ürününün niteliklerinin ve bu ürünün tedarikine ilişkin pazardaki genel yapının nasıl olduğunu anlamak için bir kısım maske üreticisinden bilgi talep edilmiştir¹¹³. Soruşturma tarafı teşebbüslerde yapılan yerinde incelemelerde elde edilen Bulgu-1,2,4,6,7,14,21 teşebbüslerin müşterileri vasıtasıyla rakiplerin fiyatlarını öğrendikleri şeklinde değerlendirilmiştir. Bu bağlamda maske üreticilerine meltblown tedarikinde pazarlık yapılıp yapılmadığına ve tedarikçilerden alınan fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle paylaşılıp paylaşılmadığına ilişkin soru yöneltilmiş, bu soruya kimi teşebbüsler pazarlık yapıldığı ve alınan fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle paylaşıldığı şeklinde cevap verirken kimileri fiyat tekliflerinin diğer tedarikçilerle pazarlık yapmak amacıyla paylaşılmadığını beyan etmiştir. Rakip üreticilerden aldıkları kumaş fiyatlarını pazarlık yapmak amacıyla diğer üreticilerle paylaştığını ifade eden maske üreticileri bununla fiyat karşılaştırması yapılmasının amaçlandığını ve söz konusu uygulamanın sektörde yaygın olduğunu ifade etmiştir. Öte yandan bir kısım maske üreticisi pandemi döneminin başlarında arz-talep dengesizliği, piyasada sınırlı tedarikçinin faaliyet göstermesi sebepleriyle kumaş tedarikçisi seçme ve pazarlık yapma imkânlarının bulunmadığı belirtmiştir.
- (313) Maske üreticilerinden edinilen diğer bilgiler genel itibarıyla meltblown kumaş tedarik edilen teşebbüsleri değiştirmelerinin önünde herhangi bir engelin olmadığı ve teşebbüslerle sözleşmesel bir bağın bulunmadığı şeklindedir. Edinilen bilgilerden teşebbüslerin kimisinin kumaş kalitesi kimisinin ise termin süresi ve kapasite farklılaşması veya fiyat gerekçesiyle tedarikçi değiştirdikleri anlaşılmaktadır.
- (314) Maske üreticilerinden edinilen diğer bilgiler neticesinde meltblown pazarına ilişkin yapılan bir diğer tespit genel itibarıyla marka bağımlılığının bulunmadığıdır. Öte yandan genel itibarıyla meltblownun özellikleri (özellikle kalite, test sonuçları) gereği kumaş üreticilerinin ürünlerinin birbirinden farklılaştığı söylenebilecektir. AKINAL 1. yazılı savunmasında meltblown kumaşın homojen bir ürün olduğunu ve marka bağımlılığının bulunmadığını belirtirken, BAYTEKS ise dokumasız kumaş genelinde bunların homojen bir ürün olmadığını, kullanılan materyale göre kalite farklarının olduğunu ifade etmiştir.
- (315) Maske üreticilerine meltblown pazarının rekabetçi yapısına ve pandemi dönemi içerisinde ürünün fiyat ve tedarik ilişkine ilişkin karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri de

¹¹³ Bu kapsamda bazılarında birden çok kez olmak üzere ve üç ayrı bilgi talebiyle toplamda 43 farklı maske üreticisinden bilgi talep edilmiştir. Bilgi talebinde bulunan maske üreticilerinin seçiminde farklı segmentlerden olmak üzere kumaş üreticilerinin satış listeleri ve GAİB listeleri dikkate alınmıştır.

sorulmuştur. Pandemenin ilk dönemine ilişkin olarak birtakım teşebbüsler pazarın belirsizliğine ve arz-talep dengesizliğine vurgu yapmış, kumaşa yönelik yurt dışı talebin de etkisiyle ürün tedarikinde güçlük yaşandığı belirtilmiştir. Bir kısım teşebbüs pandemi döneminde meltblown ürünündeki fiyat artışının arz-talep dengesizliğinden kaynaklı olduğunu ifade etmiştir. Fiyatlarda zaman içerisinde gerçekleşen düşüşte teşebbüslerin bir kısmı ithal kumaşların yurt içine girmesinin, bir kısmı firmaların kumaş sektörüne yatırım yapmasının ve ürün kalitesinin çeşitlenmesinin ve ayrıca yeni meltblown üreticilerinin pazara girmesinin etkili olduğunu beyan etmiştir.

- (316) Sonuç olarak pazara ilişkin olarak genel itibarıyla çoğu maske üreticisi teşebbüsün fiyat artışlarına, bazılarının ise ürün temin etmekte yaşadıkları sıkıntılara, meltblown üretimin yetersiz kalmasına ve fiyatların dalgalı olmasına dikkat çektiği görülmektedir.
- (317) Bu noktada soruşturma taraflarından KURT KUMAŞ'ın ifadesine de yer vermek gerekirse teşebbüs, meltblown fiyatlarındaki artışın tek nedeninin salgının yol açtığı arz-talep dengesizliği olduğunu, salgından önce Türkiye'deki ve diğer ülkelerdeki maske üreticileri için en önemli meltblown tedarik kaynağının Çin olduğunu, Covid-19 salgını nedeniyle Çin'de faaliyet gösteren meltblown fabrikalarının geçici olarak faaliyetlerini durdurmalarının ve salgın nedeniyle Çin'de maskeye ve dolayısıyla meltblown kumaşına olan talebin artmasıyla tüm dünyada arz yetersizliği ve talep fazlalığı problemi doğduğunu, yurt içinde de maskeye ve dolayısıyla meltblown kumaşına talebin artması ile birlikte bu talebin Çin'den karşılanamaması neticesinde meltblown fiyatlarında artışlar yaşandığını ifade etmiştir.
- (318) Pandemi döneminde meltblown taleplerinin çoğunluğunun maske sektöründen geldiği tespiti ışığında soruşturma sürecinde maskenin maliyeti ve meltblownun maske maliyetinin ne kadarlık kısmını oluşturduğu hususları da incelenmiştir. KURT KUMAŞ meltblown kumaşın iç piyasada ulaştığı en yüksek seviyeden satışının yapıldığı durumda dahi bir maskenin maliyetinin 30 kuruş civarında olduğunu beyan etmiştir. GENERAL TEKSTİL tarafından piyasadaki en yüksek fiyattan kumaş satışı yapıldığında¹¹⁴ dahi bir maskenin ham madde maliyetinin 0,25 TL'yi geçmediği ileri sürülmüştür. MOGUL'un vermiş olduğu bilgilere göre de maskenin maliyeti 0,25 TL seviyesindedir. Öte yandan teşebbüs 1. yazılı savunmasında bir maskedeki meltblown ve spunbond kumaş maliyetinin yalnızca 7 kuruş olduğunu; lastik, metal, işçilik kira gibi giderlerin de 7 kuruş olarak hesaplandığında bir maskenin maliyetinin 14 kuruşu geçmeyeceğini ifade etmektedir.
- (319) Maske üreticilerinden edinilen bilgilere bakıldığında ise maske maliyetine meltblownu, spunbondu, teli, lastiği, kutuyu ve koliyi dahil eden (.....) tarafından maske birim maliyetlerinin 5 kuruş ile 15 kuruş arasında ay bazında değişiklik gösterdiği; maske maliyetine meltblown, spunbond, tel, lastik, işçilik ve diğer başlığı altında maliyet kalemlerini dahil eden (.....) tarafından birim maske maliyetinin 5 kuruş; maske maliyetine ham madde, ip, tel kutu, koli, palet giderlerini dahil eden (.....) tarafından 13 kuruş ile 21 kuruş aralığında; maske maliyetine meltblown, spunbond, lastik, tel, kutu giderlerini dahil eden (.....) tarafından 20-28 kuruş; maske maliyetlerine kumaş, lastik, tel, koli, kutu maliyetlerini dahil eden (.....) tarafından 18-50 kuruş; maske maliyetlerine kumaş, aksesuar, ambalaj, direkt ve endirekt işçilik maliyetlerini dahil eden (.....) tarafından 25-50 kuruş aralığında olduğu ifade edilmiştir. (.....) ise meltblown kilogram fiyatının 7 ABD Doları olduğu durumda birim maske maliyetinin 42 kuruş, meltblown kilogram fiyatının 13,37 ABD Doları olduğu durumda birim maske maliyetinin 47 kuruş,

¹¹⁴ GENERAL TEKSTİL tarafından en yüksek fiyattan satışı yapılan kumaş olarak kastedilen kumaşın meltblown olduğu değerlendirilmektedir.

meltblown kilogram fiyatının 20 ABD Doları olduğu durumda ise birim maske maliyetinin 51 kuruş olduğu bildirilmiştir.

- (320) Meltblown pazarına ilişkin dosya sürecinde yapılan bir diğer tespit ürünün satışının ABD Doları üzerinden gerçekleştirildiğidir. Ürünün satış kanalları açısından konu ele alındığında, soruşturma tarafı teşebbüslerden edinilen bilgilerden teşebbüslerin genel itibarıyla doğrudan satış yöntemi ile faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır¹¹⁵.

I.10.4. Ekonomik Verilere İlişkin Değerlendirmeler

- (321) Rekabet ihlaline ilişkin yapılacak değerlendirmelerde doğrudan delillerin yanı sıra pazarın yapısı ve özelliklerine ilişkin değerlendirmeler ile ekonomik veriler de önem kazanmaktadır. Mevcut dosya kapsamında yapılan şikayet özellikle pandemi ile birlikte kumaş fiyatlarının aşırı derecede arttığına yönelik olup değerlendirmelerde 2020 yılına yoğunlaşmaktadır.
- (322) Soruşturmaya taraf teşebbüslerin özellikle 2020 yılının ilk beş ayındaki fiyatlama davranışları (fiyatların seyri, artış zamanlaması, yükseliş oranı), fiyatların maliyetler ile ilişkisi (aynı dönemde maliyetlerin seyri ve kârlılık değişimi) ve arzın seyri (üretim miktarı, kapasite ve kapasite kullanım oranları) analiz edilmiştir.
- (323) Yapılan iktisadi analiz ile incelenen piyasadaki yapı ve teşebbüs davranışlarının rekabetçi olmayan piyasalardakine benzeyip benzemediği ortaya konulmaya çalışılmaktadır. İktisadi bulgular rekabetçi bir piyasadaki beklenilenden farklılık gösteriyorsa bu durum kartelleşmeden, oligopolistik bağımlılıktan, talep veya maliyet şoklarından kaynaklanabilmektedir¹¹⁶. Bu nedenle iktisadi analizde birden çok bulgunun bir bütün olarak değerlendirilmesi ve bulgular yorumlanırken incelemeye konu vakanın kendine has şartlarının göz önüne alınması gerekmektedir.
- (324) Piyasa yapısına ilişkin analizlerde piyasanın, belirli özellikleri taşıyıp taşımadığı incelenmektedir. Rekabet karşıtı bir anlaşmaya varılması ve böyle bir anlaşmanın sürdürülebilmesini kolaylaştırabilecek bu özellikler; piyasada az sayıda oyuncu bulunması, piyasada yüksek giriş ve büyüme engelleri bulunması, teşebbüsler arası iletişim imkânlarının fazla olması, piyasanın şeffaf olması, talep durağanlığı, düşük talep esnekliği, alıcı gücünün zayıflığı, ürünün homojenliği, piyasanın olgunluğu ve piyasada yenilikçiliğin az olması, teşebbüslerin simetrik maliyet veya kapasite yapısına sahip olması ve geçmişte işbirlikçi davranışların sergilenmiş olması şeklinde sayılabilir. Yapısal bulguların, pazardaki olası bir ihlale işaret ettiğini söyleyebilmek için bu faktörlerin hepsinin eldeki vakada bulunması şart olmadığı gibi yukarıda da belirtildiği üzere, bu unsurların bir veya birden fazlasının bulunması da, tek başına yeterli ispat standardını sağlayamayacaktır.
- (325) Teşebbüslerin fiyatlama davranışları yapılacak iktisadi analizin önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Teşebbüsler arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşma olduğuna dair doğrudan delillerin bulunmadığı durumlarda teşebbüslerin piyasa davranışlarının paralelliği, aralarında gizli bir anlaşma olabileceği ihtimalini gündeme getirmektedir. Bu

¹¹⁵ MOGUL dosya sürecinde "Pazardaki satış yöntemleri ile ilgili olarak, mobilya yatak, suni deri, ayakkabı, çanta, ziraat, temizlik bezi, endüstriyel emiciler, inşaat gibi bazı pazarlarda gerek alıcı ve satış hacimleri gerekse ürünün bütünleyici bazı ürünlerle beraber satılma gereği gibi nedenlerden dolayı distribütör veya toptancı kanalı kullanılabilir" demişse de sonraki süreçte Kurum kayıtlarına giren bilgi yazısında herhangi bir distribütör, bayi vb. satış ağının bulunmadığını, tüm satışlarının kendilerine ait doğrudan satış kanalları ile yapıldığını ifade etmiştir. AKINAL tarafından da sektörde en çok kullanılan yöntemin müşterilere doğrudan satış yöntemi olduğu ifade edilmiştir.

¹¹⁶ Korkut, D. (2015), Kartellerin Semptomları ve İktisadi Teşhisi: Yolun Neresindeyiz?. *Rekabet Dergisi*, 16, 3, s. 11. <https://www.rekabet.gov.tr/Dosya/dergi/63-pdf>

noktada, makul gerekçelerle açıklanmadıkça, teşebbüslerin üretim ve satış politikalarının aynı veya benzer olması, eş zamanlı veya yakın tarihli fiyat artışları gerçekleştirmeleri, farklı maliyet yapılarına sahip olmalarına rağmen aynı veya yakın fiyatlar uygulamaları teşebbüsler arası bir anlaşmanın göstergeleri olarak kabul edilebilmektedir.

- (326) Bu çerçevede, ekonomik veriler incelenerek ve diğer birincil ve ikincil deliller ile bir bütün olarak değerlendirilerek soruşturma tarafları arasında rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın olup olmadığının ortaya konulması hedeflenmektedir.
- (327) Bir pazarda az sayıda oyuncu bulunması rakipler arasında koordinasyonun sağlanmasını kolaylaştırıcı bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Söz konusu pazarın yüksek giriş engellerine sahip olması hem ilgili pazarda az sayıda oyuncu bulunmasının bir nedeni olabilmekte hem de teşebbüsler arasında varılmış olan rekabet karşılığı anlaşmanın istikrarlı şekilde sürdürülmesine imkân verebilmektedir. Rekabeti kısıtlayıcı bir anlaşmanın hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi için koordinasyon sağlayıcı unsurlara da ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu unsurlar kimi zaman anlaşma taraflarının hepsinin veya çoğunun çalıştığı distribütör, perakendeci, danışmanlık şirketi gibi ticari partnerler olabilmektedir. Bu bağlamda soruşturma konusu bakımından öncelikle bu hususların incelenmesi faydalı olacaktır.
- (328) Ülkemizde tek kullanımlık üç katlı cerrahi maskelerin orta katmanında kullanılan meltblown kumaş üretimini gerçekleştiren teşebbüs sayısı soruşturma açıldığı dönemde altı olarak tespit edilmiş olup bu altı teşebbüs de mevcut soruşturmanın tarafı konumundadır. Soruşturma sürecinde pazara üç teşebbüsün daha girdiği tespit edilmiştir¹¹⁷. Yine GÜLSAN'ın meltblown üretimi için 2021 yılı Mayıs ayı itibarıyla test aşamasında olduğu ve kısa bir süre içerisinde üretime başlayacağı bilgisi edinilmiştir. Mevcut durumda dokuz oyuncunun bulunduğu pazarın oligopolistik bir yapı sergilediği söylenebilir. Ayrıca pandemi sonrası yaklaşık bir yıllık dönemde soruşturma taraflarının yanı sıra GÜLSAN da dahil edildiğinde dört teşebbüsün daha meltblown pazarına girmiş/girecek olması giriş engellerinin düşük olduğunu göstermektedir. Pazarın yapısına ilişkin pazara giriş engellerinin bulunup bulunmadığına, ürünün homojenliğine ve satış kanallarına ilişkin değerlendirmelere bir önceki bölümde yer verilmiştir.
- (329) Soruşturma taraflarının alıcıları arasında piyasayı etkileyebilecek boyutta bir alıcının olup olmadığı veya piyasada soruşturma taraflarının çoğundan alım yapan, bilgi değişimi imkânı yaratarak koordinasyonu kolaylaştırabilecek ve dolayısıyla şeffaflığa yol açabilecek bir alıcı/distribütör olup olmadığı incelenmiştir. Soruşturma taraflarının 2020 yılı satış miktarı ve satış değeri bakımından en büyük 10 müşterisinin yer aldığı tabloya aşağıda yer verilmektedir:

Tablo 5: Soruşturma Tarafı Teşebbüslerin 2020 Yılında Satış Miktarı ve Değeri Bakımından En Büyük 10 Müşterisi

AKINAL		BAYTEKS		GENERAL TEKSTİL ¹¹⁸		KURT KUMAŞ ¹¹⁹		MOGUL		TEKNOMELT	
Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

¹¹⁷ Bunlardan GİZEM İPLİK ve MICROFIBER meltblown üretimine 2020 yılının Eylül ayında, KRİSTAL TEKSTİL ise 2020 yılının Haziran ayında başladığını ifade etmiştir.

¹¹⁸ GENERAL TEKSTİL en büyük 10 müşterisi içerisinde kendi grup şirketine yer vermişse de yapılan incelemede grup şirketi müşteri olarak dikkate alınmamıştır.

¹¹⁹ KURT KUMAŞ en büyük 10 müşterisi içerisinde kendi grup şirketine yer vermişse de yapılan incelemede grup şirketi müşteri olarak dikkate alınmamıştır.

(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....) ¹²⁰	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)
(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen yazılar

- (330) Tablo incelendiğinde müşterilerden (....)¹²¹'in AKINAL ve MOGUL'un ortak müşterisi olduğu; (....)¹²²'in AKINAL, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ'ın ortak müşterisi olduğu; (....)¹²³ ve (....)¹²⁴'in AKINAL ve KURT KUMAŞ'ın ortak müşterisi olduğu; (....)¹²⁵ ve (....)¹²⁶'in ise MOGUL ve TEKNOMELT'in ortak müşterisi olduğu görülmektedir. Bunların dışında USHAŞ ve DMO ise AKINAL, GENERAL TEKSTİL, KURT KUMAŞ ve TEKNOMELT'in en büyük on müşterileri içindeki ortak müşterileri konumundadır. Tablodan görüldüğü üzere soruşturma tarafı teşebbüslerin tamamından büyük çaplı alım yapan müşteri bulunmamaktadır. USHAŞ ve DMO hariç tutulduğunda AKINAL'ın sadece KURT KUMAŞ, MOGUL ve GENERAL TEKSTİL ile ortak müşterisi bulunurken MOGUL'un da AKINAL ve TEKNOMELT ile ortak bir müşterisi bulunmaktadır.
- (331) (....)'nin; GENERAL TEKSTİL, KURT KUMAŞ ve TEKNOMELT'in ortak müşterisi olduğu görülmektedir. BAYTEKS'in ise diğer teşebbüslerle ortak müşterisi bulunmamaktadır. Bu doğrultuda piyasayı etkileyebilecek büyüklükte veya piyasada rakiplerin fiyatlarının takip edilmesi yönünden şeffaflığı sağlayabilecek, böylelikle soruşturma tarafları arasında koordinasyonu kolaylaştırabilecek ortak bir alıcı bulunmadığı söylenebilecektir.
- (332) Covid-19 salgını döneminde piyasada meydana gelen değişiklikler de teşebbüslerin davranışları bakımından önem arz etmektedir. Pandemi döneminde görülen en önemli gelişme cerrahi ve koruyucu maskelere yönelik talebin önemli ölçüde artmış olmasıdır. Maskelere olan talebin artışı ile orantılı olarak maskelerde kullanılan özellikle filtre görevi gören meltblown türü kumaşa olan talep de artmıştır. Bu dönemde yurt içi talebin karşılanabilmesi amacıyla, anılan kumaşın ihracatı, 18.03.2020 tarih ve 31072 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ'de (İhracat:2006/07) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/5) ile kayda bağlanmıştır.
- (333) Öte yandan pandeminin ülkemizde görülmeye başladığı Mart ayından itibaren yurt içinde maske ve maske kumaşı ile ilgili bazı düzenlemeler yapıldığı bilinmektedir. Dolayısıyla fiyat analizinde bu hususun da dikkate alınması uygun görülmüştür. Mart ayının sonlarına doğru teşebbüslerin USHAŞ'a temin ettikleri¹²⁷, Nisan ayı döneminde USHAŞ'ın organize ederek Gaziantep Valiliği ve GAİB ile koordineli bir şekilde yürüttüğü kumaş tedarik operasyonu kapsamında USHAŞ'a ve USHAŞ koordinasyonunda üretim yapan firmalara belirlenen 7 ABD Doları üzerinden

¹²⁰ (....)'nin grup şirketidir.

¹²¹ (....)

¹²² (....)

¹²³ (....)

¹²⁴ (....)

¹²⁵ (....)

¹²⁶ (....)

¹²⁷ Teşebbüslerin bir kısmının Mart ayı sonunda USHAŞ'a bedelsiz bir şekilde meltblown tedariki yaptıkları anlaşılmaktadır.

sağladıkları ve DMO tarafından organize edilen Mayıs ayından itibaren başlayan süreçte DMO, GAİB ve tespit edilen diğer kamu kuruluşlarına 7 ABD Doları üzerinden sağlanan kumaş satışları¹²⁸ dosya kapsamında kamuya satışlar olarak değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, anılan satışlar haricindeki, satış fiyatlarının piyasada kumaş üreticisi ve alıcısı tarafından belirlendiği satışlar kamu hariç satışlar olarak ifade edilecektir. Burada tekraren belirtmek gerekir ki kumaş üreticilerinin DMO ile sözleşme yaparak kumaş talebinde bulunan firmaların ve Gaziantep Valiliği aracılığıyla kumaş talebinde bulunan sair kuruluşların yer aldığı, Mayıs ayından itibaren GAİB tarafından paylaşılan listede yer alan alıcılara yapılan satışlarda fiyat sabitlemesi bulunmamaktadır, bu nedenle DMO ve GAİB'e gerçekleştirilen satışlar haricinde, Mayıs ayından itibaren gerçekleştirilen anılan satışlar da kamu hariç satışlar olarak değerlendirilmiştir.

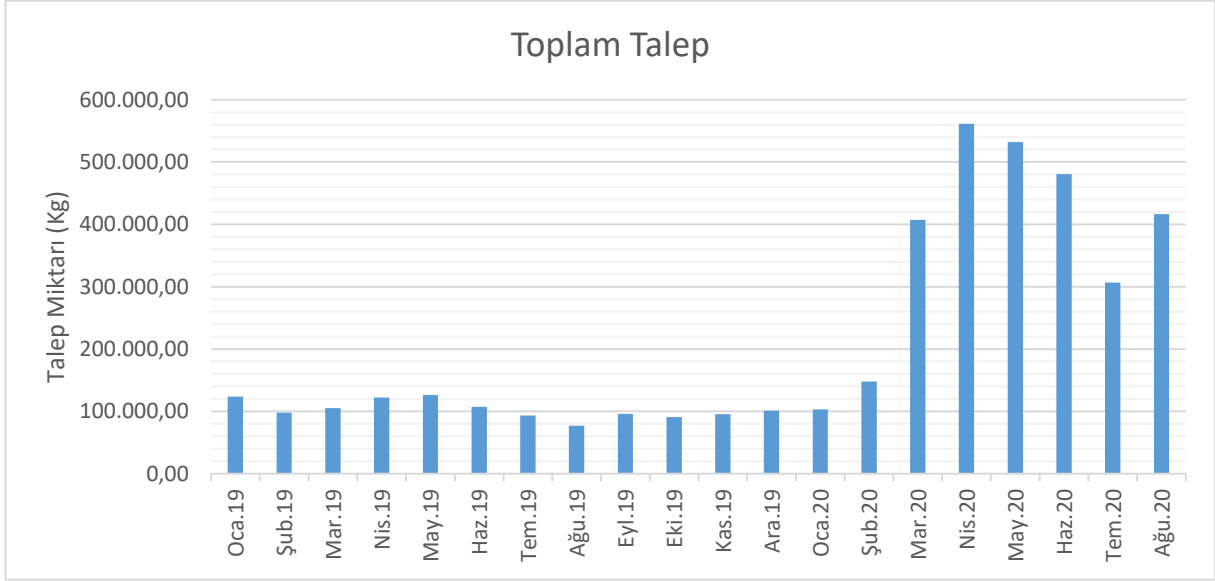
- (334) Bu bağlamda öncelikle Türkiye genelinde meltblown kumaşa ilişkin talepteki değişimin görülebilmesi amacıyla Grafik 9 hazırlanmıştır. Söz konusu kumaş talebinin pandemi öncesi ve pandemi sonrasındaki durumunun görülebilmesi amacıyla Grafik 9 2019 yılı ve 2020 yılının ilk sekiz ayına yöneliktir. Grafik oluşturulurken ülkemizde meltblown üretimini gerçekleştiren ve halihazırda soruşturma tarafı olan altı teşebbüsün¹²⁹ yurt içi meltblown satışları ile ilgili döneme ait TÜİK tarafından yayınlanan meltblown ithalat verileri¹³⁰ baz alınmıştır.

¹²⁸ Her ne kadar ilgili dönemde DMO ile sözleşmeli firmalar haricinde (DMO ve GAİB hariç olmak üzere) Gaziantep Valiliğine başvurarak kumaş tedariki talebinde bulunan kamu kurum ve kuruluşlarına (okullar il özel idareleri vb.) tedarik edilmek üzere belirlenen bir fiyat olmasa da anılan kurum ve kuruluşlara 7 ABD Doları üzerinden yapılan satışlar kamuya satış olarak değerlendirilmiştir.

¹²⁹ Pazara sonradan girdiği tespit edilen GİZEM İPLİK ve MICROFIBER meltblown üretim ve satışına 2020 yılının Eylül ayından başlamış oldukları için söz konusu teşebbüslerin satışları grafiğe dahil edilmemiştir. KRİSTAL TEKSTİL'in meltblown üretimine başlamasından sonra Temmuz ayında GAİB'e gerçekleştirmiş olduğu satışlar yaklaşık (.....) seviyesindedir, dolayısıyla teşebbüsün satış miktarı ihmal edilebilir seviyede düşük olmasından ötürü hesaplama dahil edilmemiştir.

¹³⁰ Meltblown ithalat verilerinin tespitinde 2020 yılının Haziran ayı öncesi ve sonrası için farklı bir yöntem izlenmiştir. Haziran ayı ve sonrasında meltblown ithalatı GTİP kodlarında ayrı bir başlık altında takip edilebilirken Haziran ayı öncesi için bu mümkün olmamıştır. Dolayısıyla Haziran ayı sonrasında "56.03-Dokunmamış mensucat" kodlu tarife grubu içerisinde meltblown kumaşın oransal olarak ne kadarlık paya sahip olduğu hesaplanmış ve bu oran Haziran ayı öncesindeki ilgili tarife grubuna uygulanarak tahmini meltblown ithalat miktarı hesaplanmıştır. Burada mevcut veriler ışığında meltblownun Haziran ayı öncesinde ve sonrasında bulunduğu tarife grubu içerisinde oransal olarak kaydadeğer bir değişikliğe uğramadığı varsayılmıştır.

Grafik 9: Ocak 2019 – Ağustos 2020 Dönemi Meltblown Toplam Talebi

- (335) Grafik 9 incelendiğinde 2019 yılında meltblown talebinin aylık olarak 76.981,03 ile 126.376,16 kilogram arasında değiştiği, yıl içerisindeki toplam talep miktarının 1.237.035,31 kilogram olarak gerçekleştiği görülmektedir. 2020 yılının Şubat ayı ile birlikte toplam meltblown talebi yükselişe geçmiş, Mart ayında ise bir önceki aya göre %175,17 oranında artış yaşanmıştır. Nisan ayındaki talep miktarı 561.581,33 kilogram seviyesinde olup sonraki aylarda talep düşüşe geçmiştir. 2020 yılının ilk sekiz ayındaki toplam talep miktarı 2019 yılının tamamına kıyasla yaklaşık %138,93 oranında artarak 2.955.654,86 kilogram olarak gerçekleşmiştir.
- (336) Artan talebin yansıması olarak teşebbüslerin meltblown üretim ve yurt içi satış miktarlarındaki değişimlerin izlenebilmesi amacıyla Grafik 10 ve Grafik 11 hazırlanmıştır:

Grafik 10: Ocak 2019 – Ağustos 2020 döneminde teşebbüslerin meltblown üretim miktarı (kg)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 11: Ocak 2019 – Ağustos 2020 döneminde teşebbüslerin meltblown yurt içi satış miktarı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (337) Grafik 10 incelendiğinde 2019 yılında teşebbüslerin toplam üretim miktarlarının aylık olarak 288.075,99 kilogram ile 376.202,18 kilogram arasında değiştiği görülmektedir. 2020 yılı Ocak ayında 290.000,00 kilogram seviyelerine yakın olan üretim, Şubat ayında ise yaklaşık 390.000,00 kilogram seviyelerine çıkmıştır. Mart ayında ise toplam üretim miktarı, Şubat ayına göre %115,45 oranında artarak 836.160,62 kilogram seviyesine ulaşmıştır. Sonraki aylarda toplam üretim miktarı genel olarak azalmakla

birlikte Temmuz ve Ağustos aylarında dahi 465.000,00-485.000,00 kilogram seviyelerinde üretim gerçekleşmiştir.

- (338) Grafik 11'den¹³¹ de görüleceği üzere meltblownun yurt içi satış miktarı 2019 yılı ile 2020 yılının ilk sekiz ayı için bir hayli farklıdır. Soruşturmanın konusu gereği odaklanılan 2020 yılı açısından bakıldığında, 2020 yılının Şubat ayında teşebbüslerin toplam yurt içi satış miktarının, bir önceki aya kıyasla %80,25 oranında artarak 101.838,04 kilogram seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. 2020 yılının Mart ayında 355.591,69 kilogram satış gerçekleştirmiş olup bu miktar Şubat ayındaki satış miktarının 3,49 katına tekabül etmektedir. Yurt içi satış Nisan ayında 513.459,61 kilogram ile en yüksek seviyeye ulaşırken Mayıs ve Haziran aylarında sırasıyla 477.538,01 kilogram ve 452.544,64 kilogram seviyelerine düşmüştür. Toplam satış miktarı Temmuz ve Ağustos aylarında daha da düşerek sırasıyla 282.005,40 kilogram ve 318.581,86 kilogram seviyelerinde gerçekleşmiştir.
- (339) Grafik 10 ve Grafik 11'den teşebbüslerin üretim miktarı ve satış miktarının birbirine paralel olup olmadığı da incelenmiştir. Söz konusu miktarlardaki farklılaşmanın Ocak-Nisan ayları için yukarıda da bahsedildiği üzere ihracattan kaynaklı olabileceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, yine ilgili başlık altında belirtildiği üzere (.....)'in Mayıs ayında, (.....)'in ise hem Mayıs ayı hem devamındaki aylarda ihracatının bulunması sebebiyle de üretim miktarı ve satış miktarının farklılaşmış olabileceği anlaşılmaktadır.
- (340) Dosya kapsamında yapılan şikâyet başvurusunda da belirtildiği üzere pandemi dönemi ile birlikte piyasada gözlenen en önemli gelişmelerden biri de kumaş fiyatlarında dolayısıyla ortalama satış gelirinde meydana gelen yükselişlerdir. Bu doğrultuda teşebbüslerin tüm meltblown kumaş satışlarından oluşturulan aylık ortalama satış gelirin¹³² ilişkin grafiğe aşağıda yer verilmektedir. Esasen ürünün pazardaki satışı ABD Doları üzerinden gerçekleştirilmektedir, bu nedenle grafikler bu husus dikkate alınarak ABD Doları olarak hazırlanmıştır.

Grafik 11: Ocak 2019- Ağustos 2020 Arası Dönemde Teşebbüslerin Ortalama Satış Geliri (ABD Doları/kg)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (341) Meltblown kumaşın yurt içi tüm satışlarından elde edilen gelir 2019 yılında ilk sekiz aylık dönemde kilogram başına ortalama 3,16 ABD Doları iken 2020 yılı ilk sekiz ayında ortalama yurt içi satış geliri yaklaşık %257,63 oranında artarak 10,72 ABD Doları olarak gerçekleşmiştir. Serbest piyasa ekonomilerinin tanımlanmasında kullanılan ve iktisat teorileri arasında yer alan arz-talep dengesinde, talep lehine yaşanacak olası bir değişikliğin, denge fiyat seviyesinde artış şeklinde sonuç vermesi beklenmektedir. Dolayısıyla 2020 yılında kilogram başına ortalama satış gelirin yükselmesinde pandemi nedeniyle artan kumaş talebinin etkili olmuş olması ihtimal dâhilindedir. Ancak fiyat artışlarının teşebbüsler arasındaki bir anlaşma/uyumlu eylem

¹³¹ Teşebbüslerin tüm satışları (hem kamu satışları hem kamu hariç satışları) baz alınarak oluşturulmuştur. Yer verilen diğer grafiklerde de "tüm satışlar" ile teşebbüslerin kamuya satışları ve kamu hariç satışlarının toplamı ifade edilmektedir.

¹³² Ortalama satış geliri, teşebbüslerin ilgili aydaki KDV hariç toplam satış gelirin (ABD Doları), toplam satış miktarına (kilogram) bölünmesi ile hesaplanmıştır.

dâhilinde gerçekleştirilmiş olup olmadığı hususunun, soruşturma taraflarının fiyatlama davranışında zamanlama veya artış oranı/miktarı açısından bir paralellik olup olmadığı, fiyatların birbirine yakınlaşıp yakınlaşmadığı, kârlılık oranlarındaki değişimler, pazar paylarındaki dalgalanmalar gibi unsurlarla birlikte değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda öncelikle teşebbüslerin 2019 yılı ve 2020 yılının ilk sekiz ayı içindeki pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir.

Tablo 6: Teşebbüslerin Meltblown Üretim Miktarı (Kg) ve Üretim Kapasitesi (Kg) Bazında Pazar Payı (%)

	Üretim Miktarı Bazında		Üretim Kapasitesi Bazında	
	2019	2020	2019	2020
BAYTEKS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MOGUL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KURT KUMAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GENERAL TEKSTİL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TEKNOMELT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKINAL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: Teşebbüslerden Gelen Bilgi Yazıları

Tablo 7: Teşebbüslerin Meltblown Yurt İçi Toplam Satış Miktarı (Kg) ve Satış Değeri Bazında Pazar Payları (%)

	Yurt İçi Satış Miktarı Bazında		Yurt İçi Satış Değeri Bazında	
	2019	2020	2019	2020
BAYTEKS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MOGUL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KURT KUMAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GENERAL TEKSTİL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TEKNOMELT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKINAL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden Gelen Bilgi Yazıları

Tablo 8: Teşebbüslerin Meltblown Yurt İçi Toplam Satış Miktarı (Kg) ve Satış Değeri Bazında Pazar Payları (%) (Kamu Hariç)

	Yurt İçi Satış Miktarı Bazında		Yurt İçi Satış Değeri Bazında	
	2019	2020	2019	2020
BAYTEKS	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
MOGUL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
KURT KUMAŞ	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
GENERAL TEKSTİL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
TEKNOMELT	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
AKINAL	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden Gelen Bilgi Yazıları

- (342) Teşebbüslerin 2019 ve 2020 yılının ilk sekiz ayındaki pazar payları yurt içi satış miktarı, yurt içi satış değeri, üretim miktarı ve üretim kapasitesi bazında hesaplanmıştır. 2019 yılı pazar paylarına bakıldığında, dört farklı hesaplama bakımından da MOGUL'un pazar lideri olduğu görülmektedir. 2019 yılında pazarda faaliyet gösteren üç teşebbüs arasından yurt içi satış miktarı bakımından MOGUL'un %(.....) ile en yüksek pazar payına sahip olduğu, BAYTEKS'in pazar payının %(.....), TEKNOMELT'in ise %(.....) oranında olduğu; yurt içi satış değeri bakımından ise MOGUL'un %(.....), BAYTEKS'in

%(.....), TEKNOMELT'in %(.....) pazar payına sahip olduğu görülmektedir. İlgili yılda üretim miktarı bakımından teşebbüslerin pazar paylarına bakıldığında ise pazarda MOGUL'un %(.....), TEKNOMELT'in %(.....) ve BAYTEKS'in %(.....) payının olduğu anlaşılmaktadır.

- (343) 2020 yılının ilk sekiz ayına bakıldığında ise pazara KURT KUMAŞ, GENERAL TEKSTİL ve AKINAL'ın da girmesiyle birlikte pazarda lider konumda olan MOGUL'un payının önemli ölçüde düştüğü görülmektedir. Yurt içi satış miktarı bakımından 2019 yılında %(.....) paya sahip olan MOGUL'un payı 2020 yılında %(.....)'e gerilemiştir. KURT KUMAŞ yaklaşık %(.....), GENERAL TEKSTİL %(.....), AKINAL ise %(.....) pay olarak pazara giriş yapmıştır. İlgili dönemde yurt içi satış değeri bakımından ise MOGUL'un payı %(.....) BAYTEKS'in %(.....), KURT KUMAŞ'ın %(.....), GENERAL TEKSTİL'in %(.....), AKINAL'ın %(.....) ve TEKNOMELT'in %(.....) şeklinde gerçekleşmiştir.
- (344) Tablo 6, 7 ve 8'den görüldüğü üzere 2019 yılında da pazarda faaliyeti olan üç teşebbüsten MOGUL'un pazar payı (dört bazda hesaplanan pazar payı için de), 2020 yılının ilk sekiz ayında önceki yıla göre ciddi bir düşüş sergilemiştir. TEKNOMELT'in pazar payında yaşanan değişime bakıldığında üretim kapasitesi açısından pazar payında düşüş görülmeğe de yurt içi satış miktarı ve değeri açısından pazar payındaki yükselme dikkat çekmektedir. Bunda teşebbüsün 2019 yılında ağırlıklı olarak ihracat yaparken 2020 yılında ise yurt içi satışların payının artmasının etkili olabileceği değerlendirilmektedir. Nitekim TEKNOMELT'in 2019 yılı için üretim miktarı bazında pazar payı %(.....) seviyesindeyken yurt içi satış miktarı ve değeri açısından pazar payı sırasıyla %(.....) ve %(.....)'dir.
- (345) Gerek KURT KUMAŞ, GENERAL TEKSTİL ve AKINAL'ın meltblown pazarına 2020 yılı içerisinde girmesi gerek yaşanan pandemi nedeniyle söz konusu yılda piyasada yaşanan değişimler nedeniyle teşebbüslerin 2020 yılının ilk sekiz ayı için pazar paylarının aylık bazda da incelenmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda teşebbüslerin ilgili dönemdeki yurt içi satış miktarı (kg) ve değeri (ABD Doları) bakımından aylık bazda hesaplanan pazar paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir. Aylık bazda hazırlanan pazar payları ilk olarak teşebbüslerin tüm satışlarını içerecek şekilde ikinci olarak ise kamu satışları hariç tutularak oluşturulmuştur.

Tablo 9: Teşebbüslerin 2020 Yılında Toplam Yurt İçi Satış Miktarı ve Değerine Göre Hesaplanan Aylık Bazdaki Pazar Payları (%)

	AKINAL		BAYTEKS		GENERAL TEKSTİL		KURT KUMAŞ		MOGUL		TEKNOMELT	
	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer	Miktar	Değer
Oca.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şub.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mar.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nis.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
May.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Haz.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tem.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ağu.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen yazılar

Tablo 10: Teşebbüslerin 2020 Yılında Kamu Hariç Yurt İçi Satış Miktarı ve Satış Değerine Göre Hesaplanan Aylık Bazdaki Pazar Payları (%)

	AKINAL		BAYTEKS		GENERAL		KURT KUMAŞ		MOGUL		TEKNOMELT	
	Miktar	Değer (USD)	Miktar	Değer (USD)	Miktar	Değer (USD)	Miktar	Değer (USD)	Miktar	Değer (USD)	Miktar	Değer (USD)
Oca.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Şub.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Mar.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Nis.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
May.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Haz.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Tem.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)
Ağu.20	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)	(.....)

Kaynak: Teşebbüslerden gelen yazılar

- (346) Teşebbüsler arasında olası bir anlaşma/uyumlu eylem olması durumunda pazar paylarının durağan olması beklenebilir. Teşebbüslerin tüm yurt içi satışları baz alınarak hesaplanan pazar paylarının yer aldığı Tablo 9 incelendiğinde teşebbüslerin ay bazında pazar paylarının oldukça dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Tüm satışları dikkate alındığında miktar bakımından AKINAL'ın pazar payı Mart ayında %(.....) iken Mayıs ayında %(.....) olmakta, Temmuz ayında %(.....)'e düşerken Ağustos ayında tekrar yükselerek %(.....)'ye çıkmaktadır. Pazarda daha önceden faaliyeti bulunan BAYTEKS'in pazar payı ise Ocak ayında %(.....) iken Mart ayında %(.....)'ye yükselmekte Mayıs ayında %(.....)'e düşerken, Haziran ayında %(.....)'e çıkmakta, Ağustos ayına gelindiğinde de tekrar %(.....) seviyesine inmektedir. Pazar payındaki dalgalanmalar diğer teşebbüsler için de geçerli olup GENERAL TEKSTİL'in pazar payı %(.....) arasında, KURT KUMAŞ'ın pazar payı %(.....) arasında, MOGUL'un pazar payı ise %(.....) arasında, TEKNOMELT'in pazar payı da %(.....) arasında değişiklik göstermektedir. Pazar paylarındaki dalgalanmaların satış değeri bakımından da geçerli olduğu görülmektedir.
- (347) Teşebbüslerin kamu hariç yurt içi satışları baz alınarak hesaplanan pazar paylarının yer aldığı Tablo 10 incelendiğinde de tüm satışlarındakine benzer şekilde gerek miktar bakımından gerek değer bakımından hesaplanan pazar paylarında dalgalanmalar olduğu görülmektedir. Satış miktarı bakımından AKINAL'ın pazar payı %(.....) arasında, BAYTEKS'in pazar payı %(.....) arasında, GENERAL TEKSTİL'in pazar payı %(.....) arasında, KURT KUMAŞ'ın pazar payı %(.....) arasında, MOGUL'un pazar payı

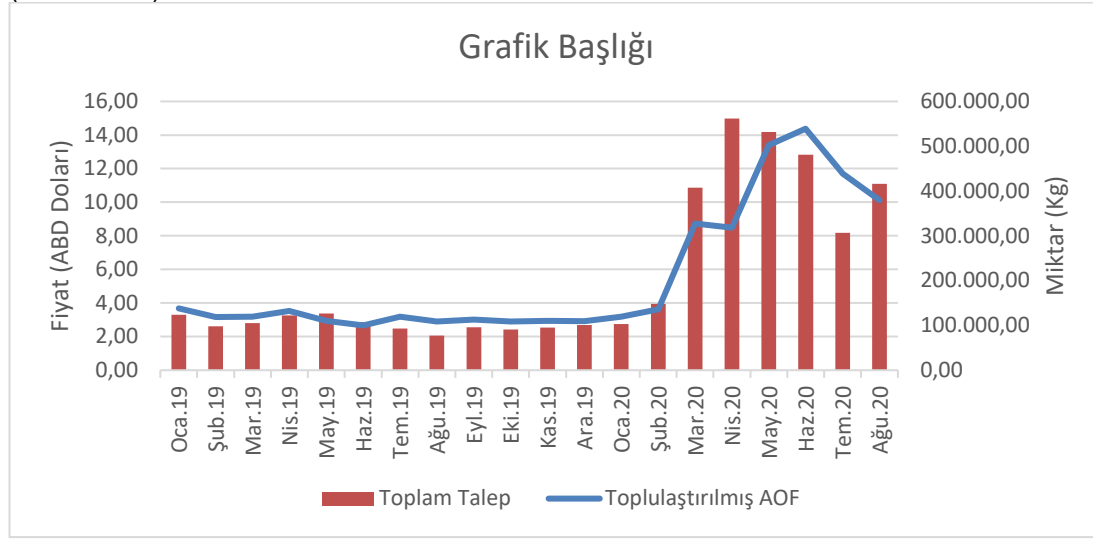
%(.....) arasında ve TEKNOMELT'in pazar payı %(.....) arasında değişmektedir. Pazar paylarındaki dalgalanma satış değeri bazında yapılan hesaplamalarda da görülmektedir.

- (348) Teşebbüslerin fiyatlama davranışlarındaki en önemli etkenlerden biri talep miktarındaki değişimlerdir. İktisat teorisinin öngördüğü üzere, piyasa ekonomisi içinde arz-talep dengesinde talep lehine yaşanacak olası bir değişiklik, denge fiyat seviyesinde artış şeklinde muhtemel bir etki oluşturmaktadır. Ticari olarak diğer teşebbüslerden bağımsız hareket eden teşebbüslerin, talep artışı olduğu dönemlerde fiyatlarını artırması talebin az olduğu dönemlerde ise fiyatlarını düşürmesi beklenir. Bu çerçevede fiyat ve talep değişimlerinin olması gerekenin aksi yönde olması teşebbüsler arası anlaşma ya da uyumlu eylem bakımından gösterge teşkil edebilecektir.
- (349) Bu aşamada, grafiklere yer verilmeden önce kamu satışlarının teşebbüslerin toplam satışları içerisindeki oranına da yer vermenin incelenen dönemde pazarın yapısının anlaşılması açısından faydalı olacağı değerlendirilmektedir. Dosya kapsamında yapılan iktisadi analiz kapsamında kamu satışı olarak ifade edilen satışların en fazla olduğu ayın, pandemi ile mücadele kapsamında idare tarafından getirilen düzenleme/uygulama gereğince Nisan ayında olduğu görülmektedir. Nisan ayında tüm teşebbüslerin USHAŞ ve USHAŞ ile sözleşmeli firmalara belirlenen 7 ABD Doları/kg üzerinden yaptıkları satışların toplamının, toplam satışlara oranının %53,64 olduğu anlaşılmaktadır. Her bir teşebbüs özelinde incelendiğinde anılan oran AKINAL %(.....), BAYTEKS %(.....), GENERAL TEKSTİL %(.....), KURT KUMAŞ %(.....), MOGUL %(.....) ve TEKNOMELT için %(.....)'tür.
- (350) Mart ayında USHAŞ'a tedarik edilen meltblown miktarının ilgili aydaki toplam meltblown satışına oranı miktar bazında AKINAL için %(.....), BAYTEKS için %(.....), GENERAL TEKSTİL için %(.....), KURT KUMAŞ için %(.....) ve TEKNOMELT için %(.....) şeklindedir¹³³. Mayıs ve Haziran aylarındaki kamu satışlarının toplam meltblown satışlarına oranı ise miktar bazında AKINAL %(.....), BAYTEKS %(.....), GENERAL TEKSTİL¹³⁴ %(.....), KURT KUMAŞ %(.....), MOGUL %(.....) ve TEKNOMELT %(.....) şeklindedir.
- (351) Bu doğrultuda öncelikle teşebbüslerin tüm satışlarından oluşturulan toplulaştırılmış ağırlıklı ortalama fiyatlarındaki değişim ile talepteki değişimlerin izlenebilmesi amacıyla Grafik 13 hazırlanmıştır. Söz konusu grafiğe aşağıda yer verilmektedir.

133 (.....)

134 (.....)

Grafik 12: 2019 Yılı ve 2020 Yılı'nın İlk 8 Ayında Toplam Talep (Kg) ve Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (ABD Doları)

(352) Teşebbüslerin fiyatlarının talep karşısındaki değişimlerinin izlenebilmesi amacıyla öncelikle 2019 yılı ve 2020 yılının ilk sekiz ayı bakımından teşebbüslerin tüm satışları ve kamu hariç satışları bakımından ayrı ayrı fiyat ve talep grafiği oluşturulmuş daha sonra gerek şikayetin pandemi dönemine ilişkin olması ve teşebbüslerin bu dönemdeki fiyatlandırma davranışlarının daha yakından görülebilmesi amacıyla sadece 2020 yılının yer aldığı karşılaştırmalara ayrıca yer verilmiştir:

Grafik 13: 2019 Yılı ve 2020 Yılı'nın İlk 8 Ayında Tüm Satışlar Bazında Toplam Talep (Kg) ve Teşebbüslerin Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (ABD Doları)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 14: 2019 Yılı ve 2020 Yılı'nın İlk 8 Ayında Kamu Hariç Satışlar Bazında Toplam Talep (Kg) ve Teşebbüslerin Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (ABD Doları)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 15: 2020 Yılı'nın İlk 8 Ayında Tüm Satışlar Bazında Toplam Talep (Kg) ve Teşebbüslerin Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (ABD Doları)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 16: 2020 Yılı'nın İlk 8 Ayında Kamu Hariç Satışlar Bazında Toplam Talep (Kg) ve Teşebbüslerin Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (ABD Doları)

(.....TİCARİ SİR.....)

- (353) Grafikler incelendiğinde tüm satışlar bazında 2019 yılında aylık olarak 76.981,03-126.376,16 kilogram arasında değişen talebin 2020 yılının aynı döneminde aylık 103.260,96-561.581,33 kilogram arasında değişiklik gösterdiği görülmektedir. 2020 yılının ilk sekiz ayında toplam talep miktarı (2.955.654,86 kg) 2019 yılının ilk sekiz ayına göre (853.812,30 kg) yaklaşık %246,17 oranında artış göstermiştir.
- (354) 2020 yılında talepte yaşanan artış doğrultusunda teşebbüslerin ağırlıklı ortalama satış fiyatları da 2019 yılına göre artış göstermiştir. Teşebbüslerin tüm satışları baz alındığında 2019 yılında satış fiyatları 2,62-4,54 ABD Doları/kg arasında değişiklik gösterirken 2020 yılında fiyatlar 2,99-24,08 ABD Doları/kg arasında değişiklik göstermiştir. 2020 yılında kamu hariç satışlar baz alındığında teşebbüslerin satış fiyatları 2,99-28,19 ABD Doları/kg arasında değişiklik göstermiştir.
- (355) 2020 yılına ilişkin her bir teşebbüsün tüm satışları ele alınarak hazırlanan ağırlıklı ortalama satış fiyatının ve talep değişimlerinin yer aldığı Grafik 16'dan görüldüğü üzere, Ocak-Nisan döneminde sürekli artış gösteren talep doğrultusunda teşebbüslerin fiyatları da bahsi geçen dönemde genel olarak artış göstermiş ve genel itibarıyla Mayıs ayında en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Bununla birlikte Mayıs-Temmuz döneminde azalan taleple birlikte fiyatların da genel olarak düşüş eğilimine girdiği görülmektedir¹³⁵.
- (356) 2020 yılında teşebbüslerin kamu harici satışlarından oluşturulan Grafik 17 incelendiğinde Ocak-Mart döneminde artan talebin Nisan ayında azaldığı görülmektedir. Bunda, yukarıda belirtildiği üzere Nisan ayında kamuya yapılan satışların teşebbüslerin toplam yurt içi satışlarının %53,64'ünü oluşturmasının etkili olduğu değerlendirilmektedir. Mayıs'ta tekrar artan kamu harici talep Haziran ve Temmuz aylarında azalmış, Ağustos ayında tekrar artarak Haziran ayındaki seviyeye yaklaşmıştır.
- (357) Teşebbüslerin fiyat seyrine bakıldığında ise Şubat ayında pazara giriş yapan (.....)'in fiyatlarının artış halinde olduğu ve Haziran ayında en yüksek seviyesine ulaştığı, (.....)'un fiyatlarının Nisan ayı ile birlikte artış gösterdiği ve Haziran ayında en yüksek seviyesine ulaştığı, (.....)'in fiyatlarının Mart ayıyla birlikte artış gösterdiği ve Mayıs ayında en yüksek seviyesine ulaştığı, (.....)'in fiyatlarının ise Mart ayıyla birlikte artış gösterdiği ve Mayıs ayında en yüksek seviyesine ulaştığı görülmektedir. (.....)'in fiyat seyrine bakıldığında Mayıs ayında fiyatlarında yüksek bir artış olduğu ve Haziran'da en üst seviyesine ulaştığı anlaşılmaktadır. (.....)'in fiyatlarının ise Mayıs ayıyla birlikte artış gösterdiği ve Temmuz ayında en yüksek seviyesine ulaştığı görülmektedir¹³⁶. Bu bağlamda genel itibarıyla incelenen dönemde teşebbüslerinin fiyatlarının artış gösterdiği ve Mayıs ayında (.....) ve (.....)'in, Haziran ayında (.....), (.....) ve (.....)'in,

¹³⁵ (.....) Haziran ayı ağırlıklı ortalama satış fiyatının Mayıs ayına göre artış gösterdiği; (.....) satış fiyatındaki artışın Ağustos ayına kadar sürdüğü görülmektedir.

¹³⁶ (.....)

Temmuz ayında ise (.....)'in fiyatlarının en yüksek seviyesine ulaştığı anlaşılmaktadır. Öte yandan genel itibarıyla fiyatlarda bir paralellik gözlemlenmemektedir.

- (358) Fiyatlar genel olarak talep ile orantılı şekilde değişmekle birlikte, ani talep artışı karşısında teşebbüslerin fiyat artış oranlarının benzer olması da teşebbüsler arasındaki anlaşma/uyumlu eylem bakımından gösterge teşkil edebilecektir. Şikâyetin pandemi dönemine ilişkin olması ve bu dönemde talebin önemli ölçüde artmış olması nedeniyle talep değişim oranı ve teşebbüslerin fiyat değişim oranları¹³⁷ sadece 2020 yılı bakımından tüm satışlar ve kamu hariç satışlar olmak üzere iki farklı şekilde hazırlanmıştır:

Grafik 17: 2020 Yılında Fiyat-Talep Değişim Oranları (Tüm Satışlar)

(.....TİCARİ SİR.....)

Grafik 18: 2020 Yılında Fiyat-Talep Değişim Oranları (Kamu Hariç Satışlar)

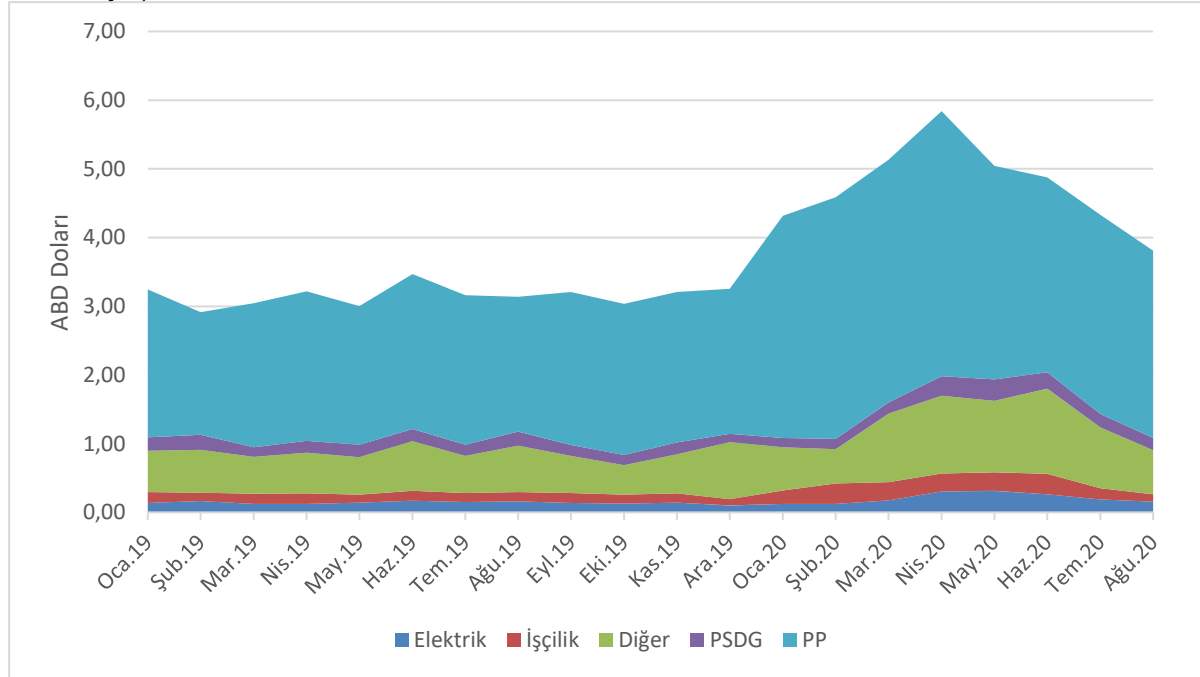
(.....TİCARİ SİR.....)

- (359) Grafik 18'den görüldüğü üzere, talep en yüksek dönem olan Nisan ayında bir önceki aya göre yaklaşık %37,87 oranında artarken anılan ayda (.....)'in, (.....)'in ve (.....)'in fiyatları sırasıyla %(.....), %(.....) ve %(.....) oranında düşmüş (.....)'in fiyatı %(.....), (.....)'un fiyatı %(.....), (.....)'in fiyatı ise %(.....) oranında artış göstermiştir.
- (360) Mayıs ayında ise talep %5,28 oranında azalırken (.....)'in fiyatları sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....), %(.....) ve %(.....) oranında artmıştır. Haziran ayına gelindiğinde ise talepte %9,62 oranında azalışla birlikte (.....)'in fiyatları sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....) oranında düşerken (.....)'un fiyatları sırasıyla %(.....), %(.....), %(.....) oranında artmıştır. Temmuz ayında sadece (.....)'in, Ağustos ayında ise sadece (.....)'in fiyatlarında artış görülürken diğer teşebbüslerin fiyatları düşmüştür.
- (361) Grafik 19 incelendiğinde de teşebbüslerin fiyat değişim oranlarının benzerlik göstermediği görülmektedir. Teşebbüslerin (.....) hariç tamamının fiyat artışına gittiği Nisan ayında (.....)'in fiyat artış oranı %(.....) olurken (.....)'in %(.....), (.....)'in %(.....), (.....)'un %(.....) ve (.....)'in %(.....) olarak gerçekleşmiştir. (.....)'in fiyatı ise %(.....) oranında düşmüştür. Sonraki aylarda da teşebbüslerin fiyat değişim oranlarının farklılaştığı gözlemlenmektedir.
- (362) Teşebbüslerin fiyatlarına etki eden en önemli unsurlardan biri de ürünün maliyetlerinde meydana gelen değişimlerdir. Maliyetlerde meydana gelecek değişikliklerin belirli bir süre sonra fiyatlara da yansımaları beklenebilir. Bu doğrultuda teşebbüslerin maliyetlerinin incelenmesinde yarar bulunmaktadır.
- (363) Teşebbüsler bakımından üretim maliyetlerindeki kalemler değişmekle birlikte sunulan veriler kapsamında değerlendirildiğinde polipropilen, elektrik, işçilik, pazarlama satış ve dağıtım giderleri genel olarak toplam birim maliyetlerin %70'inden fazlasını oluşturmaktadır. Teşebbüslerin maliyet bilgileri dikkate alınarak oluşturulmuş olan söz

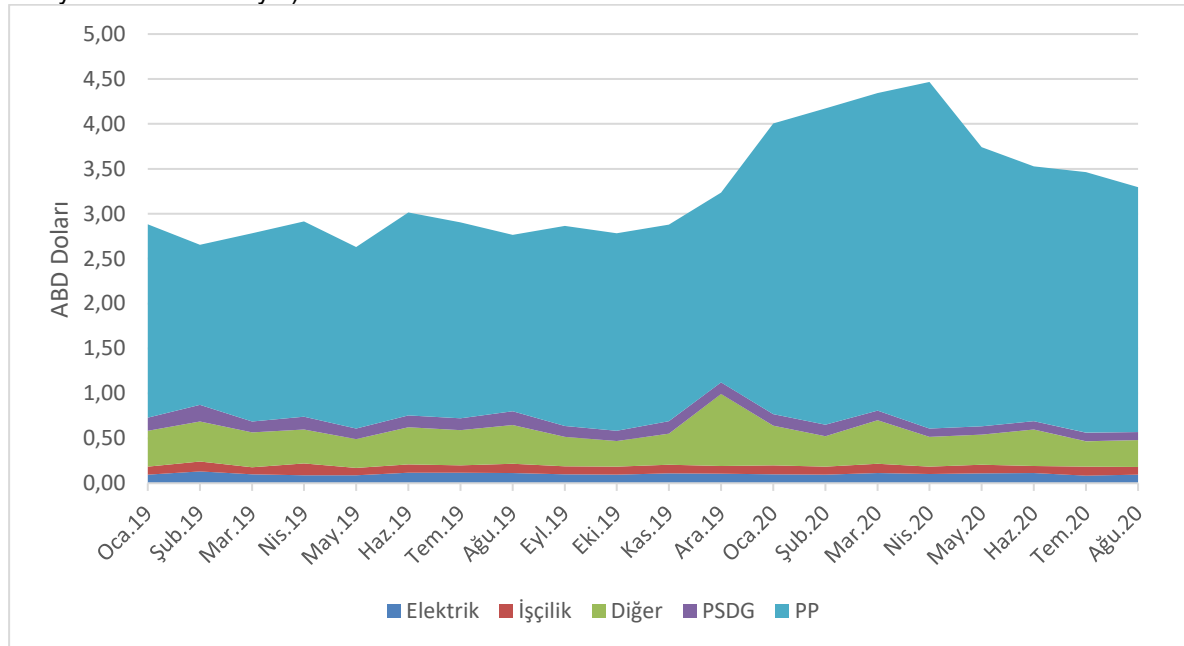
¹³⁷ Fiyat ve talep değişim oranları bir önceki aya göre değişim olarak hesaplanmıştır.

konusu maliyet kalemlerinin 2019 yılı ve 2020 yılının ilk sekiz ayındaki değişimine aşağıdaki grafikte yer verilmektedir.

Grafik 19: Meltblown Üretiminde Katlanılan Maliyet Kalemlerinin Seyri (Cirosal Maliyetleme Yöntemiyle)¹³⁸

Grafik 20: Meltblown Üretiminde Katlanılan Maliyet Kalemlerinin Seyri (Üretim Miktarına Göre Yapılan Maliyetleme Yöntemiyle)

- (364) Meltblown kumaşın ham madde maliyetinin neredeyse tamamını polipropilenin oluşturduğu teşebbüslerce ifade edilmektedir. Polipropilen meltblown üretim maliyetinin ise yaklaşık %53-94'ünü oluşturmaktadır¹³⁹. Soruşturma tarafı

¹³⁸ Ciroal maliyetleme ve aşağıdaki grafik başlığında geçen üretim miktarına göre yapılan maliyetleme yöntemi aşağıda açıklanacaktır.

¹³⁹ Yukarıda anılan polipropilen maliyetinin meltblown üretim maliyetine oranı bilgisi, polipropilenin maliyetinin üretim miktarı bazında hesaplanan maliyete oranıdır. Teşebbüs özelinde, polipropilen

teşebbüslerden AKINAL ve BAYTEKS yurt içinden de polipropilen alımlarının olduğunu belirtmiş diğer teşebbüsler ise söz konusu girdinin ithal edildiğini belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öncelikle teşebbüslerin meltblown üretimi için kullandıkları toplam polipropilen alımları baz alınarak oluşturulan grafik aşağıdadır:

Grafik 21: Teşebbüslerin Polipropilen Alım Miktarı (Kg) ve Fiyat (ABD Doları) Grafiği

(.....TİCARİ SIR.....)

- (365) Grafik 22 incelendiğinde teşebbüslerin polipropilen alım fiyatlarının 2019 yılında 1,20-1,59 ABD Doları/kg aralığında değiştiği, 2020 yılında ise 0,88-1,60 ABD Doları/kg aralığında değiştiği görülmektedir. 2020 yılı itibarıyla teşebbüslerin toplam polipropilen alım miktarı önemli ölçüde artış göstermekle birlikte alım fiyatlarında belirgin bir yükseliş göze çarpmamakta, dahası düşüşün yaşandığı dönemlerin varlığı dikkati çekmektedir.
- (366) Teşebbüslerin toplam meltblown üretim maliyetleri doğrultusunda oluşturulan fiyat ve maliyet değişimlerinin yer aldığı Grafik 23 ve Grafik 24'e aşağıda yer verilmektedir. Grafik 23 ve Grafik 24 altında yer alan grafiklerden görüleceği üzere ciro üzerinden hesaplanan ve üretim miktarı üzerinden hesaplanan birim maliyet şeklinde iki tür maliyete yer verilmiştir¹⁴⁰.

meltblown üretim maliyetinin AKINAL için (.....), BAYTEKS için (.....), GENERAL TEKSTİL için (.....), KURT KUMAŞ için (.....), MOGUL için (.....) ve TEKNOMELT için (.....)'ini oluşturmaktadır.

¹⁴⁰ Polipropilen maliyeti teşebbüsler tarafından doğrudan meltblown özelinde ayrıştırılabilirken elektrik, işçilik ve diğer giderlerin hesaplanması teşebbüs özelinde farklılaşmaktadır. Bu çerçevede maliyet hesaplamaları bakımından standardın sağlanabilmesi amacıyla elektrik işçilik ve diğer giderler hem üretim miktarı oranında meltblowna özgülenerek hem de ciro oranında meltblowna özgülenerek iki farklı şekilde hesaplanmıştır. Her iki hesaplamada da polipropilen maliyetinde teşebbüslerin sundukları veriler esas alınmıştır.

21-49/697-345

Grafik 22: KURT KUMAŞ, BAYTEKS ve GENERAL TEKSTİL'in Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları ve Maliyetleri

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 23: MOGUL, AKINAL ve TEKNOMELT'in Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları ve Maliyetleri

(.....TİCARİ SIR.....)

- (367) Yukarıdaki grafikler teşebbüslerin fiyatları ile maliyetlerindeki değişimleri göstermektedir. (.....)'in maliyetinin 2020 yılının Ocak ayı ile birlikte, önceki yıla göre arttığı, öte yandan fiyatının Mart ayı ile birlikte artışa geçtiği ve Mayıs ayında en yüksek seviyesine ulaştığı görülmektedir.
- (368) (.....)'in Mayıs ayındaki fiyatlarında maliyetine kıyasla belirgin bir artış olduğu, teşebbüsün maliyetinin Temmuz ayına kadar benzer bir seyir izlediği, anılan aydan sonra ise düşüş yaşandığı görülmektedir. (.....).
- (369) (.....)'in Mayıs ve Haziran aylarındaki maliyeti önceki aylara benzer bir seyir izlerken fiyatlarında artış yaşanmış, Temmuz ayında ise maliyetlerindeki düşüşe rağmen fiyat seviyesi önceki ayın da üzerine çıkmıştır. (.....)¹⁴¹.
- (370) (.....) ve (.....)'in üretim miktarı üzerinden hesaplanan birim maliyetleri önceki dönemler ile benzer seviyede iken Nisan ayı ile birlikte fiyatlarda belirgin bir artış yaşanarak, (.....)'un Haziran ayında (.....)'in ise Mayıs ayında fiyatının en yüksek seviyeye ulaştığı görülmektedir. (.....)'in üretim miktarı üzerinden hesaplanan birim maliyeti Mart-Ağustos döneminde benzer seviyelerdeyken, ciro üzerinden hesaplanan birim maliyetinin seyrinin daha dalgalı olduğu görülmektedir. Her iki maliyet açısından ele alındığında da Mayıs ve Haziran aylarında, maliyete kıyasen belirgin fiyat artışı yaşanmıştır. (.....). 2020 yılı Nisan ayından sonra oluşan fiyatların hiçbir teşebbüs açısından maliyet ile açıklanamadığı değerlendirilmektedir. Ancak talepte yaşanan ani yükselişler halinde fiyatın maliyetin çok üzerine çıkması mümkündür. Zira kâr odaklı oluşumlar olan teşebbüslerin talebin ani ve aşırı yükselmesi karşılığında fırsatı görerek fiyat yükseltmesi olağan bir davranıştır.
- (371) Fiyat oluşumlarına etki eden talep ve maliyet gibi unsurların yanı sıra teşebbüslerin kârlılıklarındaki değişimler, kapasite kullanım oranları, teşebbüslerin meltblown cirolarının toplam ciroları içerisindeki payı, teşebbüsler arasındaki çalışan mobilitesi ve pazara yönelik bilgi sağlayan diğer belgelere yer verilmesi de uygun olacaktır. Bu çerçevede teşebbüslerin kârlılığını¹⁴² gösteren grafiğe aşağıda yer verilmektedir.
- (372) Aşağıda teşebbüslerin meltblown satışlarından (kamu dahil olmak üzere) elde ettikleri ciro bazında yapılan maliyet oranlaması doğrultusunda oluşturulan kârlılık analizi yer almaktadır:

¹⁴¹ Teşebbüsün şirket içi yazışmasında (.....) şeklinde yazışma bulunmaktadır.

¹⁴² Kârlılık hesaplaması hem üretim miktarı oranlı olarak hem de ciro bazında yapılmıştır. Üretim miktarı oranlı maliyet hesaplaması yönteminde; ilgili teşebbüsün toplam üretim miktarı içerisinde meltblown üretim miktarının oranı tespit edilerek çeşitli maliyet kalemlerine bu oran uygulanmıştır. Ciro bazında maliyetleme yönteminde ise teşebbüsün tüm satışlarından elde ettiği toplam ciro içinde meltblown satışlarından elde ettiği ciro oranı bulunmuş ve yine maliyet kalemlerine oranlanmıştır. Doğrudan meltblown maliyetlerine özgülenemeyen, dolayısıyla oranlamaya tabi olan maliyet kalemleri elektrik, işçilik, pazarlama satış dağıtım ve diğer (herhangi bir kumaş üretimine özgülenemeyen ve ayrıştırılamayan maliyetler) maliyet kalemleridir. Öte yandan teşebbüslerin yalnızca meltblown üretiminde kullanmak üzere tedarik ettiği polipropilen türünün ayrıştırılabilmesi mümkün olduğundan herhangi bir oranlama yapılmaksızın maliyet hesabına dahil edilmiştir.

Grafik 24: Teşebbüslerin Meltblown Satışlarından (Tüm Satışlar) Elde Ettikleri Ciro Bazında Yapılan Maliyet Oranlaması Doğrultusunda Oluşturulan Kârlılık Analizi

(.....TİCARİ SIR.....)

(373) Teşebbüslerin üretim miktarı bazında da maliyet hesaplaması yapılmış olup bu doğrultuda yapılan kârlılık analizine de aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 25: Teşebbüslerin Meltblown Üretim Miktarı Bazında Yapılan Maliyet Oranlaması Doğrultusunda Oluşturulan Kârlılık Analizi

(.....TİCARİ SIR.....)

(374) Farklı maliyet hesaplamaları üzerine hazırlanan kârlılık oranları grafikleri birlikte değerlendirildiğinde, (.....)'un 2019 yılında meltblown satışı faaliyetinde %(.....) aralığında değişen kârlılığa sahip olduğu görülmektedir¹⁴³. Grafik 25, teşebbüsün 2020 yılının Ocak-Mart döneminde %(.....) aralığında kârlılığa sahip olduğunu, Nisan ayında kârlılıkta ciddi bir yükseliş yaşandığını (%(.....) kârlılık oranı) ve bu yükselişin ilerleyen dönemde de devam ettiğini, Haziran ayında teşebbüsün %(.....) kârlılığa sahip olduğunu, Temmuz-Ağustos aylarında ise sırasıyla %(.....) ve %(.....) ile düşüşe geçtiğini göstermektedir. Grafik 26 ise teşebbüsün kârlılığının Ocak ayından itibaren artış gösterdiğini, Haziran ayında %(.....) oranında kâr elde ettiğini göstermektedir.

(375) (.....)'in 2019 yılının yalnızca belirli aylarında yurt içi meltblown satışının olduğu görülmektedir. Farklı maliyet hesaplamaları üzerine hazırlanan kârlılık oranları grafikleri birlikte değerlendirildiğinde, (.....)'in 2019 yılında (Aralık ayı hariç olmak üzere) meltblown satışı faaliyetinde %(.....) aralığında değişen kârlılığa sahip olduğu görülmektedir. Aralık ayında ise üretim miktarı oranlı maliyetleme yöntemi üzerinden hesaplanan kârlılığın (.....) olduğu anlaşılmaktadır. Grafik 26'dan (.....)'in 2020 yılı Ocak-Mart döneminde %(.....) aralığında değişen oranlarda kâr elde ettiği, Nisan ayında kârlılıkta ani ve çok yüksek artış yaşandığı ve kârlılığın %(.....) seviyesine çıktığı, Mayıs ayında %(.....) ile en yüksek seviyeye ulaşan kârlılığın ilerleyen üç ayda %(.....)'ten %(.....)'e düştüğü görülmektedir. Grafik-25'te teşebbüsün kârlılık oranları farklı olsa da genel seyrinin aynı olduğu görülmektedir.

(376) Grafik 25 ve Grafik 26'dan (.....)'in 2019 yılının Ocak ayı haricinde zararına satış yaptığı anlaşılmaktadır. 2020 yılının Şubat ayında da zararda olduğu görülürken bunun bir önceki aya göre azalmış olduğu, teşebbüsün Mart ayında ise Grafik 26'ya göre %(.....), Grafik 25'e göre ise %(.....) kârlılığa sahip olduğu görülmektedir. Grafik 26'dan

¹⁴³ Ciro üzerinden oranlanarak yapılan maliyet hesabına göre elde edilen kârlılık oranlarına yer verilen Grafik-25'ten (.....) 2019 yılı içerisinde Haziran ayındaki %(.....)'lik kârlılık haricinde %(.....) aralığında değişen kârlılığa sahip olduğu, üretim miktarı üzerinden yapılan maliyet hesabına göre elde edilen kârlılık oranlarına yer verilen Grafik 26'dan teşebbüsün ilgili yılda %(.....) aralığında değişen kârlılığa sahip olduğu, ciro üzerinden hesaplanan Grafik-25'e göre Haziran ayı için görülen %(.....)'lik kârlılığın üretim miktarı üzerinden hesaplandığında %(.....) seviyesinde olduğu görülmektedir.

görüreceği üzere teşebbüsün kârlılığı Mayıs ayında %(...) ile en üst seviyeye çıkmış olup sonraki aylarda azalışa geçmiştir. Grafik 25'ten de en yüksek kârlılığa Mayıs ayında ulaşıldığı anlaşılmaktadır.

- (377) (...)’ın 2020 yılının Şubat ayında zararına satış yaptığı; Grafik 26’dan Mart ve Nisan ayında yaklaşık %(...) kârlılık, Mayıs ve Haziran aylarındaysa %(...) civarı kârlılık ile faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır. Grafik 25’te Mart, Mayıs ve Haziran ayları için benzer kârlılık oranları yer almaktadır.
- (378) Grafik 25’in incelenmesinden (...)’ın 2020 yılının Mart ayından itibaren %(...) aralığında değişen kârlılığa sahip olduğu görülmektedir. Grafik 26 incelendiğinde ise kârlılığın %(...) aralığında değiştiği görülmektedir.
- (379) Grafik 26’nın incelenmesinden (...)’ın Mart ayında %(...) oranında kâr elde ettiği, sonraki aylarda kârlılıkta yükselme yaşandığı ve Mayıs ile Haziran aylarında %(...) seviyesine ulaştığı anlaşılmaktadır. Grafik 25 incelendiğinde de kârlılığın genel seyrinin benzer olduğu görülmektedir.
- (380) Dosya kapsamında meltblown arzının seyrini görebilmek amacıyla teşebbüslerin meltblown üretim miktarları (kg), üretim kapasiteleri (kg) ve kapasite kullanım oranlarının yer aldığı aşağıdaki grafikler hazırlanmıştır:

Grafik 26: AKINAL'ın Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 27: BAYTEKS'in Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 28: GENERAL TEKSTİL'in Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 29: MOGUL'un Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 30: KURT KUMAŞ'ın Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

Grafik 31: TEKNOMELT'in Üretim Miktarı (Kg), Üretim Kapasitesi (Kg) ve Kapasite Kullanım Oranı (%)

(.....TİCARİ SIR.....)

- (381) Yukarıda yer verilen grafikler incelendiğinde 2020 yılı Şubat ayı itibarıyla üretime başlayan (.....)'in ilgili yılın Mart ayından itibaren tam kapasiteye yakın çalıştığı, üretim miktarının ise (.....) kilogram civarında seyrettiği görülmektedir.
- (382) (.....)'in ise 2019 yılında (.....) kilogram olan kapasitesini 2020 yılı Mart ayı itibarıyla (.....) kilogram a çıkardığı görülmektedir. 2020 yılı Ocak ayı itibarıyla %(.....) olan kapasite kullanım oranı Nisan ayına kadar yükselerek tam kapasiteye ulaşmış, sonraki aylarda %(.....) arasında değişkenlik gösterecek şekilde düşmüştür. Teşebbüsün üretim miktarı dikkate alındığında, kapasite kullanım oranında (.....) olduğu anlaşılmaktadır. Zira Nisan ayından sonraki dönemde gerçekleşen üretim miktarı ve eski kapasite miktarı dikkate alındığında, kapasite kullanım oranının %(.....) seviyelerinde olduğu hesaplanmıştır.
- (383) (.....) 2020 yılı Mart ayı itibarıyla üretime başlamış olup Mart-Ağustos döneminde üretim miktarı¹⁴⁴ sürekli azalış göstermiştir. Buna karşın Mart-Haziran döneminde tam kapasite seviyelerinde faaliyet göstermiş olup Ağustos ayında da kapasite kullanım oranı %(.....) olarak gerçekleşmiştir. (.....) ay bazında meltblown kapasitesinin değişkenlik göstermesine ilişkin olarak sunduğu açıklamasında üretim makinesinin spunbonda yönelik olduğunu, pandemi ile birlikte makinelerinde revizyon yaparak meltblown ürettiklerini, dolayısıyla makinenin uygunluğuna göre ve alınan siparişlere göre üretim yaptıklarını, söz konusu makinenin sadece meltblown üretmemesinden dolayı aylık bazda sabit bir kapasitesinin bulunmadığını ifade etmiştir.
- (384) (.....)'un üretim miktarı (.....) kilogram aralığında dalgalanırken ortalama kapasite kullanım oranı 2019 yılında %(.....), 2020 yılı ilk sekiz ayında ise %(.....) olarak gerçekleştirmiştir. Bununla birlikte 2020 yılından itibaren üretim kapasitesinin¹⁴⁵ azaldığı görülmektedir.
- (385) (.....) meltblown üretimine 2020 yılı Şubat ayında (.....) kilogram üreterek başlamış olup Mart ayında bir önceki aya göre üretimini %(.....) oranında artırarak (.....) kilogram

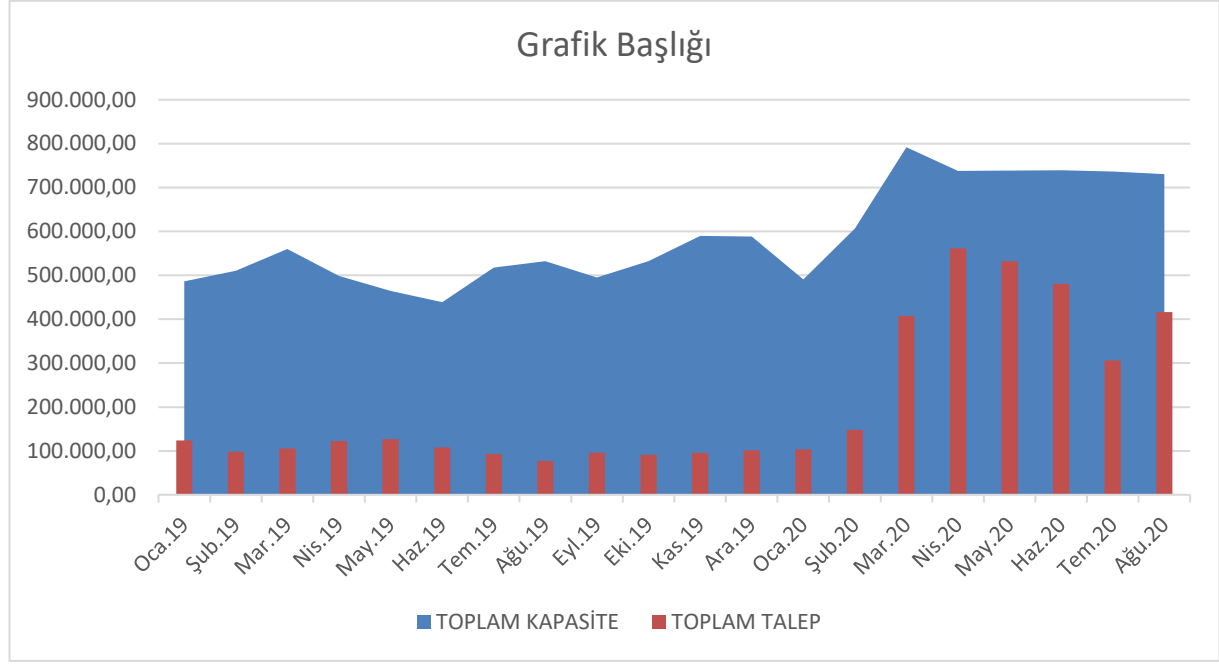
¹⁴⁴ Teşebbüs tarafından asıl işlerinin SMS kumaş üretimi olduğu, meltblown üretimini ortaya çıkan gereklilik üzerine mevcut müşterilerin sipariş ve termin tarihlerini öteleyerek gerçekleştirdikleri, Temmuz ayında müşterilerin ötelenmiş siparişlerini yapabilmek adına üretim gerçekleştirmedikleri ve stoklardan satış yaptıkları ifade edilmiştir.

¹⁴⁵ (.....) tarafından kapasite ile ilgili olarak "üretim kapasitesi, üretilen gramaja göre farklılık gösterebilmektedir, toplam aylık kapasite o ayki ortalama üretim gramajı baz alınarak hesaplanır." şeklinde açıklama yapılmıştır.

üretim miktarına ulaşmış ve ilgili ayda kapasite kullanım oranı %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Mart ayından sonra ise üretim miktarı sürekli olarak azalarak Temmuz ayında (.....) kilogram seviyesine gelmiştir. Üretimdeki azalmaya bağlı olarak kapasite kullanım oranı da Temmuz ayı itibarıyla %(.....) seviyelerine kadar düşmüştür.

- (386) (.....)'e bakıldığında 2019 yılının tüm üretim miktarı olan (.....) kilogramın 2020 yılı ilk sekiz ayı itibarıyla aşıldığı, ilgili dönemdeki üretim miktarının (.....) kilogram seviyesinde olduğu görülmektedir. 2020 yılından itibaren artan üretime bağlı olarak kapasite kullanım oranının da yükseldiği anlaşılmaktadır. 2020 yılının Ocak ayında %(.....) olan kapasite kullanım oranı Mart ayında %(.....) seviyesine çıkmış, Nisan ve Mayıs aylarında ise sırasıyla %(.....) ve %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Teşebbüs 2019 yılından beri (.....) kilogram olan üretim kapasitesini 2020 yılı Temmuz ayı itibarıyla yaklaşık %(.....) oranında artırmıştır.
- (387) Özetle yukarıda yer verilen grafiklerden teşebbüslerin üretim miktarı ve kapasite kullanım oranları değişkenlik göstermekte olup incelemenin yoğunlaştığı 2020 yılına odaklanıldığında bu dönemde (.....)'in tam kapasiteye yakın çalıştığı, (.....)'in Mart ayında üretim kapasitesini artırdığı ve Mart ile Nisan aylarında tam kapasiteye yakın çalıştığı, sonraki aylarda ise Mart ve Nisan ayındaki üretime kıyasla üretimini azalttığı ve yaklaşık olarak 2019 yılındaki seviyelerde üretim gerçekleştirdiği, (.....)'in de Mart-Haziran döneminde tam kapasite seviyelerinde çalıştığı, MOGUL'un kapasite kullanım oranının yılın başında artış gösterdiği ve Mart ayından sonra yatay bir seyir izlediği, (.....)'in kapasite kullanım oranının yılın başında artış gösterdiği ve Mart ayında tam kapasiteye yakın çalıştığı, sonraki aylarda kapasitesi kullanım oranında önce düşüş sonra tekrar artış yaşandığı anlaşılmaktadır. (.....)'in ise Mart ayından sonra üretim miktarı ve kapasite kullanım oranında düşüş olduğu görülmektedir.
- (388) Üretim miktarlarının seyri dikkate alındığında TEKNOMELT, MOGUL, AKINAL ve BAYTEKS'in arz kısıtlamasına gitmediği değerlendirilmektedir. KURT KUMAŞ ve GENERAL TEKSTİL'in Mart ayından sonra üretim miktarlarının düştüğü gözlemlense de tarafların bu konuda bir uzlaşısı içerisinde olduklarına ilişkin bir bulguya ulaşılmamıştır.
- (389) Teşebbüslerin toplam meltblown üretim kapasiteleri ile toplam talebe ilişkin grafiğe ise aşağıda yer verilmektedir:

Grafik 32: Teşebbüslerin Toplam Meltblown Üretim Kapasiteleri (Kg) İle Toplam Talebin Değişimi (Kg)

- (390) Yukarıdaki Grafik 33'ten soruşturma tarafı teşebbüslerin meltblown üretim kapasitelerinin toplamının pazardaki toplam meltblown talebinin üzerinde olduğu görülmektedir.
- (391) Teşebbüslerin yurt içi ve yurt dışı meltblown satışlarından elde ettikleri cironun toplam ciroları içerisindeki paylarına aşağıdaki tabloda yer verilmektedir:

Tablo 11: Teşebbüslerin Meltblown Satışlarından Elde Ettikleri Cironun Toplam Ciroları İçerisindeki Payları

(.....TİCARİ SIR.....)

- (392) Tablo 11'den görüleceği üzere, MOGUL'un meltblown cirosunun toplam ciro içerisindeki payının en yüksek olduğu aylar 2020 yılı Mayıs, Haziran ve Temmuz ayları olup %(.....)'ü geçmemektedir. 2019 yılında da %(.....) ile %(.....) arasında değişmektedir. GENERAL TEKSTİL bakımından Mart ayında %(.....) olan meltblown cirosunun payı, Nisan ayında %(.....) ile en yüksek seviyesine ulaşmış, ilerleyen dönemde Ağustos ayına kadar düşüş sergilemiştir. (.....) AKINAL'ın cirosu içerisindeki meltblown payı (.....) arasında değişmektedir. Meltblown cirosu %(.....) ile Mayıs ayında en yüksek seviyesine ulaşmıştır. BAYTEKS'e bakıldığında meltblown kumaştan elde edilen cironun toplam ciroya oranı 2019 yılında %(.....)'i geçmezken, ülkemizde pandeminin görülmeye başlandığı 2020 yılı Mart ayında %(.....) ile en yüksek seviyesine ulaşmış, Nisan ve Mayıs aylarında sırasıyla %(.....) ile %(.....) seviyelerine düşmüştür. TEKNOMELT için meltblown cirosunun payı 2019 yılında %(.....) aralığında seyretmiş, 2020 yılı Nisan ayında %(.....) ile en yüksek seviyesine ulaşmış sonrasında düşerek Temmuz ayında %(.....) olarak gerçekleşmiştir. Meltblown cirosunun payı KURT KUMAŞ bakımından da %(.....) ile Nisan ayında en yüksek oranına ulaşmış, sonraki aylarda düşüşe rağmen Ağustos ayında tekrar yükselerek %(.....) seviyesine ulaşmıştır.

- (393) Teşebbüslerin toplam ciroları içerisindeki meltblown cirosunun payları incelendiğinde hem 2019 yılı hem de 2020 yılı bakımından genel olarak dalgalı bir seyir izlediği görülmektedir. Yine meltblown kumaştan elde edilen cironun teşebbüsler için 2020 yılı Mart, Nisan ve Mayıs aylarında en yüksek seviyesine ulaştığı görülmektedir ki söz konusu aylar Covid-19 virüsünün ülkemizde yayılmaya başladığı, kamu ve özel teşebbüslerin maske üretimi için yüksek miktarda alım yaptığı dönemlerdir.
- (394) İletişimi ve bilgi yayılımını kolaylaştırma potansiyeli olması nedeniyle teşebbüsler arasındaki personel hareketliliğinin de önemli olduğu değerlendirilmektedir. Nitekim ARROW'un (1962) personel hareketliliğinin teşebbüsler arasında bilginin yayılmasını sağladığına ilişkin gözleminden sonra yapılan çalışmalar bilgi yayılımı ile hareketlilik arasındaki bağı ortaya koymuştur¹⁴⁶. Bu doğrultuda teşebbüslerin çalışanlarının daha önceki dönemlerde rakip teşebbüslerde de çalışıp çalışmadığı ve pozisyonları incelenmiş ve en az iki rakip teşebbüste çalışmış olan personel ve çalıştığı pozisyon bilgisine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir:

Tablo 12: En Az İki Rakip Teşebbüste Çalışan Personeller ve Çalıştıkları Pozisyon Hakkında Bilgi¹⁴⁷

(.....TİCARİ SIR.....)

- (395) Son beş yıl içerisinde soruşturma taraflarının en az ikisinde çalışmış olan personelin sayısının sınırlı olması ve pozisyonları dikkate alındığında personel hareketliliği vasıtasıyla soruşturma tarafları arası bir koordinasyonun söz konusu olamayacağı değerlendirilmektedir.
- (396) Son olarak aşağıda hem 2019 hem 2020 yılı açısından tarafların tüm ortak müşterilerinin sayısına ve teşebbüslerin ortak müşterilerine yaptıkları satışların değerinin toplam satış değerinin oranına yer verilmiştir:

Tablo 13: Teşebbüslerin 2019 Yılındaki Ortak Müşteri Sayısı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (397) Tablo 13'ten görüldüğü üzere 2019 yılında TEKNOMELT 4, MOGUL 241 ve BAYTEKS 14 adet müşteriye satış yapmış olup MOGUL ile TEKNOMELT'in 2 müşterisi ve MOGUL ile BAYTEKS'in yine 2 müşterisi aynıdır.

¹⁴⁶ Marx, M., Strumsky, D., & Fleming, L. (2009). Mobility, skills, and the Michigan non-compete experiment. *Management science*, 55(6), 875-889.

¹⁴⁷ Aynı isimli oalrak tespit edilen çalışanların teşebbüslerdeki unvanlarında bakıldığında, teşebbüslerin birbirinden farklı unvan nitelendirmesi yaptığı durumlar olabildiği gözlemlenmiştir. Her hâlükârda anılan çalışanların pozisyonlarının, daha ayrıntılı bir inceleme gerektirmediği değerlendirilmiştir.

Tablo 14: 2019 Yılında Ortak Müşterilere Yapılan Satışın Toplam Satışlar İçindeki Payı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (398) MOGUL ile TEKNOMELT'in ortak olan müşterilerine MOGUL tarafından yapılan satışlar MOGUL'un toplam yurt içi meltblown satışlarının % (.....)'sını, aynı müşteriye TEKNOMELT tarafından yapılan satışlar TEKNOMELT'in toplam yurt içi meltblown satışlarının % (.....)'sını oluşturmaktadır. Tablo 14'ten görüleceği üzere MOGUL'un BAYTEKS ile ortak olan müşterisine yaptığı satışlar MOGUL'un toplam yurt içi meltblown satışlarının % (.....)'unu, aynı müşteriye BAYTEKS tarafından yapılan satışlar BAYTEKS'in toplam yurt içi meltblown satışlarının % (.....)'sini oluşturmaktadır.
- (399) Aşağıda yer alan Tablo 15'te 2020 yılı açısından soruşturma taraflarının tüm ortak müşterilerinin sayısına, Tablo 16'da ise teşebbüslerin ortak müşterilerine yaptıkları satışların değerinin toplam satış değerine oranına yer verilmiştir:

Tablo 15: Teşebbüslerin 2020 Yılında Ortak Müşteri Sayısı

(.....TİCARİ SIR.....)

Tablo 16: 2020 Yılında Teşebbüslerin Ortak Müşterilere Yaptıkları Satışların Toplam Satış İçerisindeki Payı

(.....TİCARİ SIR.....)

- (400) Yukarıda yer verilen Tablo 15'te teşebbüslerin 2020 yılı içinde birçok ortak müşterisi olduğu görülmektedir. Ortak müşterilerin varlığı, Tablo 16'da yer aldığı üzere teşebbüslerin söz konusu ortak müşterilerine yaptıkları satışların tüm meltblown satışlarının içerisindeki oranı ile birlikte düşünüldüğünde teşebbüsler arasında müşteri paylaşımı şeklinde bir ihlalden de bahsedilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

I.11. Genel Değerlendirme

- (401) Soruşturma kapsamında pandemi döneminde meltblown üreticilerinin yüksek fiyat artışları uygulayarak 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal edip etmediği incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle pandemi döneminde sektöre yönelik gelişmeler ele alınmış, ardından yerinde incelemelerde elde edilen belgeler incelenmiş, akabinde ekonomik analizlere yer verilmiştir.
- (402) Sektöre yönelik yapılan incelemelerde ülkemizde Covid-19 virüsünün ilk olarak görülmeye başladığı 2020 yılı Mart ayından itibaren çeşitli tedbirlerin alındığı ve düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Öncelikle 18.03.2020 tarih ve 31072 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "İhracı Kayda Bağlı Mallara İlişkin Tebliğ'de (İhracat:2006/07) Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (İhracat 2020/5) ile meltblown ihracatına sınırlama getirilmiştir. Sonrasında 21.03.2020 tarihinde maske üreticilerinin USHAŞ dışındaki alıcılara satış yapmaları yasaklanmış ve USHAŞ, kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlara dağıtılmak için ihtiyaç duyulan maske tedarikinin sağlanması için görevlendirilmiştir. USHAŞ 26.03.2020-04.05.2020 tarihleri arasında maske üretiminde kullanılan kumaşların tedarikini gerçekleştirilmiş; USHAŞ ve USHAŞ ile sözleşme imzalayan maske üreticilerine tedarik edilmek üzere meltblown kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 7 ABD Doları; spunbond kumaş için kilogram birim fiyatı KDV hariç 2,5 ABD Doları olarak belirlenmiştir¹⁴⁸.
- (403) Nisan ayı itibarıyla maske, tulum, önlük vb. koruyucu ekipman üretiminde kullanılan kumaşlara olan talebin artmasıyla birlikte, kumaş tedarikinde sıkıntı yaşanmaması¹⁴⁹ ve koruyucu ekipman üreticilerinin her birinin üretim kapasitesi oranında kumaş temin ederek üretimlerinde devamlılık sağlamaları amacıyla bir faaliyet yürütülmüş ve USHAŞ'la sözleşmeli firmalar ile belediye, okul, STK vb. kamu kurum ve kuruluşları, spunbond ve meltblown temin etmeleri için kumaş üreticisi firmalara, bu firmaların kapasiteleri oranında yönlendirilmişlerdir.
- (404) 19.04.2020 tarihi itibarıyla ise kumaş tedariki dâhil olmak üzere maske arz ve dağıtım süreci USHAŞ tarafında DMO'ya devredilmiştir. DMO'nun yetkilendirilmesiyle birlikte değişen süreçte DMO'ya maske, tulum ve önlük hibe edilmesi karşılığında ihracat hakkı tanınması uygulamasına geçilmiştir. Bu süreçte DMO sözleşme imzaladığı maske, tulum ve önlük üreticisi firmaları Gaziantep Valiliğine bildirmekte, Valilik tarafından GAİB'e iletilen DMO sözleşmeli firma talepleri üretim adetleriyle birlikte kumaş üreticisi firmalara bildirilmektedir. Maske, tulum ve önlük üretecek firmalara ise kumaş temin edebilecekleri kumaş üreticisi firmaların listesi iletilmektedir. Üretim yapacak olan firmalar kumaş temini için üretici firmalarla iletişime geçmekte olup bu dönemde firmalar arası eşleştirme ve sabit fiyat uygulaması yapılmamıştır. DMO ile sözleşme imzalayan firmalara tedarik edilecek kumaşlara ilişkin fiyat sabitlemesi yapılmayan bu dönemin teşebbüsler tarafından serbestleşme dönemi olarak

¹⁴⁸ Kamu satışları olarak ifade edilen bu satışlar Nisan ayı özelinde teşebbüslerin toplam satışlarının %53,64'üne tekabül etmektedir.

¹⁴⁹ Şubat-Nisan döneminde soruşturma tarafı teşebbüslerden AKINAL'ın satışlarının miktar bazında %(.....)'u, BAYTEKS'in %(.....)'si, GENERAL TEKSTİL'in %(.....)'u, TEKNOMELT'in %(.....)'si, KURT KUMAŞ'ın %(.....)'ü ve MOGUL'un %(.....)'i yurt dışına yapılmıştır.

adlandırıldığı görülmektedir¹⁵⁰. Öte yandan teşebbüsler bu dönemde de DMO ve GAİB'e maske üretimi için gereken meltblown ve spunbond tedarikini USHAŞ döneminde belirlenen fiyatlar üzerinden yapmışlardır¹⁵¹.

- (405) GAİB tarafından kumaş üreticisi teşebbüslere DMO ile sözleşme yapan firma bilgilerinin ilk olarak 30.04.2020 tarihinde gönderilen e-posta ile bildirildiği ve liste güncellendiği yeni e-posta gönderildiği görülmektedir¹⁵². Maske kumaşı talebi olan firmaların ise DMO ile anlaşması olduğunu belirterek taleplerini 01.05.2020 tarihinden itibaren kumaş üreticilerine ilettiği anlaşılmaktadır. DMO, Gaziantep Valiliği ve GAİB koordinasyonunda kumaş tedarikine ilişkin süreç Mayıs ayından itibaren yukarıda yer verilen şekilde ilerlemiştir.
- (406) Nihayetinde Gaziantep Valiliğinin 25.07.2020 tarihli yazısıyla, DMO'dan gelen talepler karşılandıktan sonra firmaların kumaş alımlarının izne tabi olmadan gerçekleştirilebileceği belirtilmiş ve GAİB'in üstlendiği görevin tamamlandığı dolayısıyla maske, tulum ve önlük üretecek firmalara kumaş temin edebilecekleri, kumaş üreticisi firmaların listesinin iletilmesi uygulamasına devam edilmediği ifade edilmiştir.
- (407) Dosya kapsamında meltblown kumaş üretimi alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'a aykırı nitelikte eylemlerinin bulunup bulunmadığının tespit edilebilmesi amacıyla yerinde incelemeler gerçekleştirilmiş ve bazı belgeler alınmıştır. Yerinde incelemelerde soruşturma tarafı teşebbüslerin dâhil olduğu bir whatsapp grubu tespit edilmiştir. Teşebbüslerin dâhil olduğu "5603 Meltblown İhracat"¹⁵³ isimli whatsapp grubundaki yazışmaların genel itibarıyla pandemi dönemi başında meltblown ihracatına getirilen sınırlamaya ilişkin idare ile yapılan veya yapılması planlanan görüşme ve/veya yazışmalar hakkında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte anılan yazışmalarda yer alan ve 4054 sayılı Kanun'un ihlaline yönelik şüphe uyandırabilecek nitelikte görülen kısımlara değinilmesi yerinde olacaktır.
- (408) Grup içindeki 19.03.2020 tarihli "Fiyat ile ilgili birsey yazmayin şimdilik. Fiyat yüksek sikayeti gelirse ozaman tekrar bakariz. Ama lütfen çok asiriya da kaçmayalım. Özellikle bu haftalarda" şeklindeki yazışma ilk etapta teşebbüslerin fiyatlarını birlikte belirlemiş veya belirleyeceklerine ilişkin şüphe doğurmaktadır. Ancak "ozaman tekrar bakariz." ifadesinin şikâyet gelmesi halinde fiyatların teşebbüsler tarafından yeniden belirlenmesine ilişkin aralarında değerlendirme yapılmasına yönelik olarak söylenmiş olabileceği gibi fiyatlara ilişkin bir şikâyet gelince meltblown ürünün ihracatına sınırlama konulmaması/sınırlamanın kaldırılması konusunda idare ile yürüttükleri görüşmelerin seyrine, bu konuda atabilecekleri adımlara ilişkin yeni yol haritası çizilmesine ilişkin olarak söylenmiş olabileceği de değerlendirilmektedir. Ayrıca "...çok asiriya da kaçmayalım" şeklinde yüksek fiyat verilmemesinin kastedildiği anlaşılan iletinin bu haliyle ileti tarihinin öncesinde teşebbüslerin rekabeti kısıtlayıcı veya

¹⁵⁰ KURT KUMAŞ yetkilisi daha önce de belirtildiği üzere, DMO döneminde satış fiyatının önündeki engellerin kalktığını belirtmiştir. BAYTEKS yetkilisi ise "...DMO'ya devredilmiştir ve fiyatların belirlenmesinde herhangi bir kısıtlamaya gidilmeyerek dokumasız kumaş üreticisi teşebbüslerin inisatifine bırakılmıştır." şeklinde ifade etmiştir.

¹⁵¹ Teşebbüslerin Mayıs ve Haziran aylarında DMO ve/veya GAİB'e belirlenen 7-7,15 ABD Doları üzerinden gerçekleştirdikleri satışların, teşebbüslerin toplam satışlarının %7,2'sine tekabül edecek seviyede olduğu hesaplanmıştır.

¹⁵² KURT KUMAŞ tarafından da DMO'nun kumaş üreticisi teşebbüslere 30.04.2020 tarihinde DMO ile sözleşme imzalayan maske üreticisi teşebbüslerin bildirildiği ifade edilmiştir.

¹⁵³ Daha önce de belirtildiği üzere grupta İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği'nden (.....) ile TEKNOMELT, MOGUL, BAYTEKS, GENERAL TEKSTİL, GÜLSAN, KURT KUMAŞ ve AKINAL yetkilileri yer almaktadır.

sınırlayıcı bir uzlaşma içinde olduklarına ilişkin doğrudan delil niteliğinde olmadığı değerlendirilmektedir. Teşebbüslerin rekabete aykırı eylemlerde bulunup bulunmadıklarının ortaya konulabilmesi için anılan belgenin yeterli olmadığı ve bu yönde bir kanaatin oluşabilmesi için başka belge veya verilerle desteklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

- (409) Teşebbüslerin 01.03.2020-19.03.2020 tarihi aralığındaki meltblown ağırlıklı ortalama satış fiyatları incelendiğinde AKINAL'ın ilgili dönemde yurt içi meltblown satışının olmadığı, BAYTEKS'in satış fiyatının (.....) ABD Doları/kg, GENERAL TEKSTİL'in (.....) ABD Doları/kg, KURT KUMAŞ'ın (.....) ABD Doları/kg, MOGUL'un (.....) ABD Doları/kg ve TEKNOMELT'in¹⁵⁴ (.....) ABD Doları/kg olduğu görülmektedir. Dolayısıyla söz konusu dönemde teşebbüslerin rekabete aykırı bir danışıklılık içerisinde bulunduğunu ortaya koyabilecek nitelikte ve yeterlilikte belgenin bulunmadığı değerlendirilmektedir.
- (410) Öte yandan yukarıda I.4 başlığı altında detaylarına yer verilen dosya kapsamındaki iddialarla ilgili olabilecek nitelikte olan diğer bilgi ve belgeler özetle;
- Bazı teşebbüsler arasında rekabetin varlığına işaret eder nitelikte yazışmalar (Bulgu-1,2,7, 23, 27,29,37)¹⁵⁵,
 - Teşebbüslerin müşteriler aracılığıyla rakip teşebbüslerin fiyatlarını ve sair satış koşullarını öğrenebildikleri ve müşteri özelinde çalışmalar yaparak her müşteri için bireysel fiyat hedefleri oluşturduklarına yönelik belgeler (Bulgu-1, 20, 26, 29, 32, 32, 33, 34, 36, 37)¹⁵⁶,
 - Teşebbüslerin müşteriler aracılığıyla öğrendikleri bilgilerden hareketle rakiplerinin mevcut davranışlarını dikkate alarak bir yol izlemeyi hedeflediklerine yönelik belgeler (Bulgu-11),
 - Teşebbüslerin doğrudan rakiplerle iletişim kurarak fiyat bilgilerini öğrendiklerine yönelik şüphe uyandıran ancak başka belgelerle desteklenemeyen ve bilgilerin üçüncü kişiler aracılığıyla ya da rakiplerden bağımsız olarak müşteri gibi elde edildiği düşünülen belgeler (Bulgu-19, 22)¹⁵⁷,
 - Teşebbüslerin geleceğe ilişkin belirsizlikleri ortadan kaldıracak nitelikteki teşebbüsler arası dolaylı iletişimi çerçevesinde mi öğrenildiği tespit edilemeyen, ancak bunları destekleyecek başkaca bulgu olmaması sebebiyle teşebbüslerin yalnızca bireysel pazar araştırması yoluyla müşteriler aracılığıyla elde ettiği düşünülen rakip teşebbüslerin fiyatlarını içeren bilgiler (Bulgu-4,6,14),
 - Potansiyel alıcılar tarafından birden çok kumaş üreticisine toplu olarak gönderilen fiyat teklifi istemine karşılık olarak teşebbüslerin yalnızca potansiyel alıcıya cevap verdiklerine yönelik belgeler (Bulgu-10,12,17, 18)¹⁵⁸,

¹⁵⁴ (.....)

¹⁵⁵ Bulgu-1 ve Bulgu-7'de bahsi geçen ürünler meltblown değildir. Bulgu-29'da ise birden fazla yazışmaya yer verilmiş olup kısmen meltblowna ilişkindir.

¹⁵⁶ Bunlardan Bulgu-1 spunbond kumaşına ilişkindir. Bulgu-29'da ise birden fazla yazışmaya yer verilmiş olup kısmen meltblowna ilişkindir. Bulgu-34 olarak yer alan yazışmada bahsi geçen ürün spunbondur. Bulgu-36'da AKINAL'ın maske üreticisi gibi rakibini aradığını görülmektedir. Bulgu-37 olarak yer alan yazışmadaki ürün SMS türü kumaştır.

¹⁵⁷ Bulgu-36'dan da AKINAL'ın maske üreticisi gibi rakibini aradığı anlaşılmaktadır.

¹⁵⁸ Bulgu-12'de fiyat teklifi istenen ürün meltblown değildir.

- Bir müşterinin tüm üretici teşebbüslere attığı ürün talebine ilişkin bir teşebbüs tarafından tümünü yanıtla şeklinde verilen ve fiyat bilgisi içeren e-posta (Bulgu-9),
 - Teşebbüslerin kendi içinde belirlediği fiyatın mı yoksa diğer teşebbüslerle ortak belirlenen bir fiyatın mı kastedildiği anlaşılamayan belgeler (Bulgu-13,16),
- olarak sıralanabilecek niteliktedir.

- (411) Gerek yerinde incelemelerde elde edilen bulgulardan gerek maske üreticilerinin bir kısmının ifadelerinden teşebbüslerin müşterileri vasıtasıyla rakiplerinin fiyat ve sair satış koşulları hakkında bilgi sahibi olabildikleri anlaşılmaktadır. Rakiplerin birbirini takip etmesi ve bu kapsamda kendi ticari stratejilerini belirlemesi ticari hayatın olağan akışına uygun olup teşebbüslerin rakipleri hakkında kendi imkânlarıyla piyasadan elde ettiği bilgiler de rekabeti kısıtlayıcı bir davranış olarak görülmemektedir. Dolayısıyla teşebbüsler arasında fiyat veya sair konuda bir anlaşma olduğunu ve teşebbüslerin rekabete aykırı amacını açıkça gösteren, somut bir ihlal şablonunun oluşmasında kullanılabilecek ve birincil delil olarak nitelendirilebilecek bir bilgi veya belgeye ulaşılmamıştır.
- (412) Bununla birlikte teşebbüslerin rekabetçi kararlarına etki edebilecek nitelikte bilgi paylaşımı şüphesi uyandıran (Bulgu-9) ve bunun haricinde teşebbüsler arasında DMO sözleşmeli firmalara yönelik kumaş tedariki bakımından belirlenen ortak bir fiyat mı olduğu şüphesini uyandıran (Bulgu-13,14,15) belgeler de bulunmakta olup söz konusu belgelerin tekrar değerlendirilmesinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.
- (413) Yerinde incelemede elde edilen belgelerden Bulgu-9, DMO ile sözleşme imzalayan bir teşebbüsün kumaş talebini içermektedir. Anılan bulguda, (.....) adlı kişi tarafından 04.05.2020 tarihinde gönderilen ve içeriğinde DMO ile sözleşmelerinin olduğunu belirttiği, meltblown ve spunbond ürün fiyat bilgisi talebinin yer aldığı bir e-posta yer almaktadır. Söz konusu tek bir e-postanın alıcıları MOGUL, TEKNOMELT, AKINAL, GENERAL TEKSTİL ve KURT KUMAŞ'tır¹⁵⁹. Söz konusu e-postaya AKINAL Satış ve Pazarlama Şefi (.....) tarafından 05.05.2020 tarihinde "25 gsm meltblown bizde mevcut olup (.....) USD/kg+KDV (Antep teslim)" şeklinde yanıt verilmiştir. Burada dikkati çeken nokta söz konusu e-postanın, posta kutularında yer alan "tümünü yanıtla" seçeneği kullanılarak diğer teşebbüslerin de AKINAL'ın fiyat bilgisini görebileceği şekilde müşteriye gönderilmiş olduğudur. Bu çerçevede AKINAL tarafından söz konusu şekilde yanıtlanan ve fiyat bilgisini içeren e-posta bilgi paylaşımı çerçevesinde değerlendirilebilir.
- (414) Belirtildiği üzere potansiyel bir alıcı tarafından beş teşebbüse toplu olarak gönderilen teklif istemine AKINAL tarafından verilen cevap "tümünü yanıtla" suretiyle gerçekleştirilmiş, cevabi e-postanın "Bilgi" kısmına ise AKINAL çalışanı üç kişi koyulmuştur. AKINAL tarafından 5 Mayıs tarihinde verilen yanıtın KURT KUMAŞ çalışanı tarafından KURT KUMAŞ çalışanı (.....)'a iletildiği görülmüştür. (.....)'den ilgili e-postasına hangi tarihte hangi teşebbüsler tarafından yanıt verildiği bilgisi talep edilmiş, AKINAL dışında yalnızca KURT KUMAŞ tarafından 6 Mayıs tarihinde meltblown için (.....) ABD Doları/kg şeklinde cevap verildiği bilgisi edinilmiştir¹⁶⁰.

¹⁵⁹ GAİB DMO sözleşmeli üreticilere vermek üzere teşebbüslerden birer satış elemanı ismi ve iletişim bilgisinin kendisine bildirilmesini istemiştir. (.....) tarafından e-posta gönderilen adresler anılan beş teşebbüs tarafından GAİB'e bildirilen e-posta adresleridir.

¹⁶⁰ AKINAL tarafından sadece meltblown fiyat bilgisi verilmiş olup KURT KUMAŞ tarafından verilen yanıtta ise ayrıca spunbond fiyatları da bulunmaktadır.

- (415) AKINAL tarafından yapılan açıklamalarda da e-postanın sehven "tümünü yanıtla" şeklinde atıldığı, AKINAL'ın rakiplerine fiyat sinyali göndermek gibi bir amacı olsaydı BAYTEKS'i de ilgili e-postanın tarafı yapması gerektiği, hatta AKINAL'ın bunu gizli bir şekilde yaparak rakipleri "bcc"ye koymasının gerektiği, yalnızca bu hususların dahi e-postanın sehven "tümünü yanıtla" olarak yanıtlandığını gösterdiği ifade edilmiştir.
- (416) E-postanın sehven gönderildiğine ilişkin olarak yapılan açıklamadan sonra, benzer şekilde alıcı tarafından birden çok kumaş üreticisine toplu olarak gönderilen ve fiyat bilgisi talebini içeren başka e-postalara teşebbüslerce verilen yanıtlar incelenmiştir. Bulgu-10 olarak yer verilmiş olan belgede, (.....) isimli alıcının 06.05.2020 tarihli e-posta ile DMO ile sözleşmelerinin olduğunu belirttiği ve maske kumaşına dair teklif istemini 17 teşebbüse toplu olarak gönderdiği görülmektedir. Söz konusu e-postaya AKINAL tarafından verilen cevap bu kez yalnızca alıcıya yönelik gönderilmiş olup meltblown için (.....) ABD Doları/kg fiyat verilmiştir. Yine bu müşterinin talebini bireysel olarak yanıtlayan GENERAL TEKSTİL'in ise 6 Mayıs tarihinde müşteriye "920 kg'ye kadar (.....) \$/kg, 920 kg'den 10120 kg'ye kadar (.....) \$/kg" şeklinde fiyat verdiği tespit edilmiştir. (.....) yetkilisi tarafından "Yine mail attığımız firmalardan dönüş alamayınca firmamız satıcılarla telefon görüşmeleri yapmıştır ve firmalar terminleri bayram sonuna gibi ucu açık tarihler bildirdi. Fiyat olarak yine (.....) dolar +kdv olarak görüşmelerimiz sonuçlanmıştır" hususları ifade edilmiştir. AKINAL'ın satış verilerinden teşebbüsün 07.05.2020 tarihinde söz konusu alıcıya (.....) ABD Doları/kg üzerinden satışının olduğu tespit edilmiştir.
- (417) AKINAL'ın (.....)'in talebine yönelik verdiği fiyat bilgisini müşteriyle birlikte talebin yer aldığı e-postanın alıcısı olan diğer teşebbüslere de göndermesinden sonraki günde rakip teşebbüslerden KURT KUMAŞ'ın (.....)'e, GENERAL TEKSTİL'in ise FARİKA GİYİM'e (.....) ABD Doları/kg'ın üzerinde fiyat sunduğu görülmektedir.
- (418) Bu noktada belirtmek gerekir ki MOGUL tarafından dosya kapsamında sunulan iç yazışma niteliğindeki 01.05.2020 tarihli bir e-posta yazışmasında, yeni müşteriler için meltblown ürünündeki minimum fiyatların (.....) ABD Doları/kg seviyelerinde olacak şekilde zam yapılmasına ilişkin ifadeler bulunmaktadır. MOGUL'un Bulgu-9'da yer verilen e-postanın atıldığı 5 Mayıs'tan sonraki fiyat hareketleri incelendiğinde de teşebbüsün tüm satışları bakımından (.....) ABD Doları/kg üzerinde yaptığı satış miktarı gerek tüm satışları gerek kamu hariç satışları baz alındığında yaklaşık %(.....) oranında olmaktadır. Dolayısıyla MOGUL'un anılan tarihten sonra da büyük oranda (.....) ABD Doları/kg seviyesinin altında fiyat sunmaya devam ettiği söylenebilecektir.
- (419) Kumaş üreticisi teşebbüsler listesinin kumaş talebi olan firmalar ile paylaşılmaya başlandığı DMO döneminde, kimi firmalar kumaş taleplerini ilettikleri e-postada yalnızca bir kumaş üreticisini e-postanın alıcısı olarak belirlemiş, kimi firmalar ise birden fazla kumaş üreticisini e-postanın alıcısı olarak seçmişlerdir (Bulgu-9,10,18). Dosya kapsamında benzer şekilde alıcı tarafından birden çok kumaş üreticisine toplu olarak gönderilen ve fiyat bilgisi talebini içeren başka e-postalara teşebbüslerce verilen yanıtlar incelenmiş, yukarıda anılan Bulgu-10'daki talebe ilişkin AKINAL ve GENERAL TEKSTİL'in verdikleri, fiyat bilgilerinin paylaşıldığı cevabın yalnızca alıcıya yönelik olduğu görülmüştür. Bulgu-18'de de DMO ile sözleşmeli potansiyel alıcının 08.06.2020 tarihli, birden fazla kumaş üreticisini e-postanın alıcısı olarak belirlediği bir e-posta ile kumaş üreticisi teşebbüslerden fiyat bilgisi istediği, KURT KUMAŞ'ın ise yalnızca alıcıya dönüş yaparak meltblown ürün fiyatını (.....) ABD Doları olarak belirttiği görülmektedir. Bulgu-12'den, her ne kadar e-postada bahsi geçen ürün spunbond olsa da DMO ile sözleşmesi olmayan potansiyel bir alıcı tarafından birden çok kumaş

üreticisine aynı e-posta ile 08.05.2020 tarihinde yapılan teklife KURT KUMAŞ'ın yalnızca alıcıya cevap vererek dönüş yaptığı görülmektedir. Bulgu-17'den de DMO ile sözleşmesi olmayan potansiyel bir alıcı tarafından birden çok kumaş üreticisine aynı e-posta ile 05.06.2020 tarihinde yapılan talebe KURT KUMAŞ'ın içeriğinde meltblown fiyat bilgisi de olacak şekilde yalnızca alıcıya cevap vererek dönüş yaptığı görülmektedir.

- (420) Netice itibarıyla Bulgu-9'da AKINAL'ın gönderdiği e-postanın bilgi paylaşımını içerdiği, ancak ilgili Bulgu'da yazışmanın alıcı tarafından başlatılmış olması ve teşebbüslerin Bulgu-9'dakine benzer şekilde bilgi paylaşımının süreklilik arz etmemesi, sektörde fiyatların genel olarak her müşteri özelinde ayrı belirlenmesi, AKINAL tarafından gönderilen e-postanın münferit bir eylem olarak kalması ve 4054 sayılı Kanuna aykırı nitelikte bilgi paylaşımı olarak değerlendirilebilecek başka belge olmaması birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu Bulgu'nun teşebbüsler arası olası bir koordinasyona işaret etmediğine kanaat getirilmiştir.
- (421) Bulgu-9 olarak yer verilen fiyat bilgisi paylaşımına ilişkin e-postada yer alan firma DMO ile sözleşmeli olup yine DMO sözleşmeli firmalarla ilgili Bulgu-13, 14 ve 15 olarak yer verilen yazışmalarda yer alan ifadelerle birlikte ayrıca değerlendirilmesi de yerinde olacaktır. Şöyle ki, Bulgu 13 olarak yer verilen Akdeniz İhracatçıları Birlikleri tarafından GENERAL TEKSTİL'e kumaş fiyatı talebi amacıyla gönderilen e-posta sonrasında GENERAL TEKSTİL çalışanları arasında geçen yazışmadaki "*Bence standart fiyat vereceğiz. Fiyat topluyorlardır.*" "*Sb – (.....), mb (.....)usd/kg diyorsunuz*" ifadeleri, Bulgu-14'te TEKNOMELT'in fiyat bilgisini içeren teklifin potansiyel bir müşteri tarafından doğrudan AKINAL'a iletilmesi ve Bulgu 15'te ise MOGUL'un iç yazışmalarında yer alan "*...Siparişleri DMO üzerinden geldiği halde Bayteks ve Teknomelt meltblown için (.....) USD/kg fiyat veriyormuş. Paylaşmak istedim.*" ifadeleri birlikte düşünüldüğünde teşebbüslerin DMO sözleşmeli firmalara verilen fiyat tekliflerine yönelik bir anlaşma/uyumlu eylem içinde olabileceği yönünde şüphe oluşturmaktadır. Bu doğrultuda, teşebbüslerin DMO ile sözleşmeli firmalar ile Gaziantep Valiliğine başvurarak kumaş tedariki talebinde bulunan kuruluşlar (okullar, il özel idareleri vb.) özelindeki fiyat hareketlerine bakılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Söz konusu taraflara teşebbüslerin USHAŞ döneminde belirlenen fiyatlardan satış yapması şeklinde bir uygulama bulunmamaktadır¹⁶¹. Teşebbüslerin GAİB tarafından iletilen listedeki DMO sözleşmeli firmalara/Gaziantep Valiliğine başvurup kumaş talep eden kuruluşlara 2020 yılı Mayıs ve Haziran ayında yapmış oldukları satışların günlük seyrini gösteren grafiğe¹⁶² aşağıda yer verilmektedir¹⁶³:

¹⁶¹ DMO ve GAİB'e yapılan satışlarda halen USHAŞ döneminde belirlenen fiyatlar uygulanmaktadır.

¹⁶² DMO sözleşmeli maske üreticisi firmalar ve Gaziantep Valiliği'ne başvurup kumaş talebinde bulunan kurumlar listesinde yer alan teşebbüsler tespit edilerek soruşturma taraflarınca gönderilen satış bilgilerinden anılan yerlere yapılan satışlara ilişkin veriler dikkate alınarak bu grafik oluşturulmuştur.

¹⁶³ Bu bölümde yapılan değerlendirmede DMO sözleşmeli maske üreticisi firmalar ve Gaziantep Valiliği'ne başvurup kumaş talebinde bulunanlara yönelik teşebbüsler tarafından sunulan fiyatlara ilişkin bir değerlendirme yapıldığı için Gaziantep Valiliğine başvurup kumaş talebinde bulunanlara yapılan satışlar da bu analize dahil edilmiştir. Ancak belirtmek gerekir ki söz konusu analize dahil edilip önceki grafiklerde kamu satışı olarak değerlendirilen satışlar ihmal edilebilir seviyededir. Şöyle ki, TEKNOMELT'in belirtilen nitelikteki satışları (.....) kilogram ile Mayıs ve Haziran ayındaki tüm satışlarının %(.....) tekabül etmektedir. Bu oran MOGUL için %(.....); AKINAL için (.....), BAYTEKS için (.....) ve KURT KUMAŞ için (.....). GENERAL TEKSTİL'in kamu satışları olarak değerlendirilen ancak Gaziantep Valiliğine başvurarak kumaş talebinde bulunan (.....) yapmış olduğu (.....) kilogram meltblown satışı da bu analize dahil edilmiştir.

Grafik 33: Teşebbüslerin DMO Sözleşmeli Firmalara Yapmış Oldukları Satış Fiyatı Dağılımları

(.....TİCARİ SIR.....)

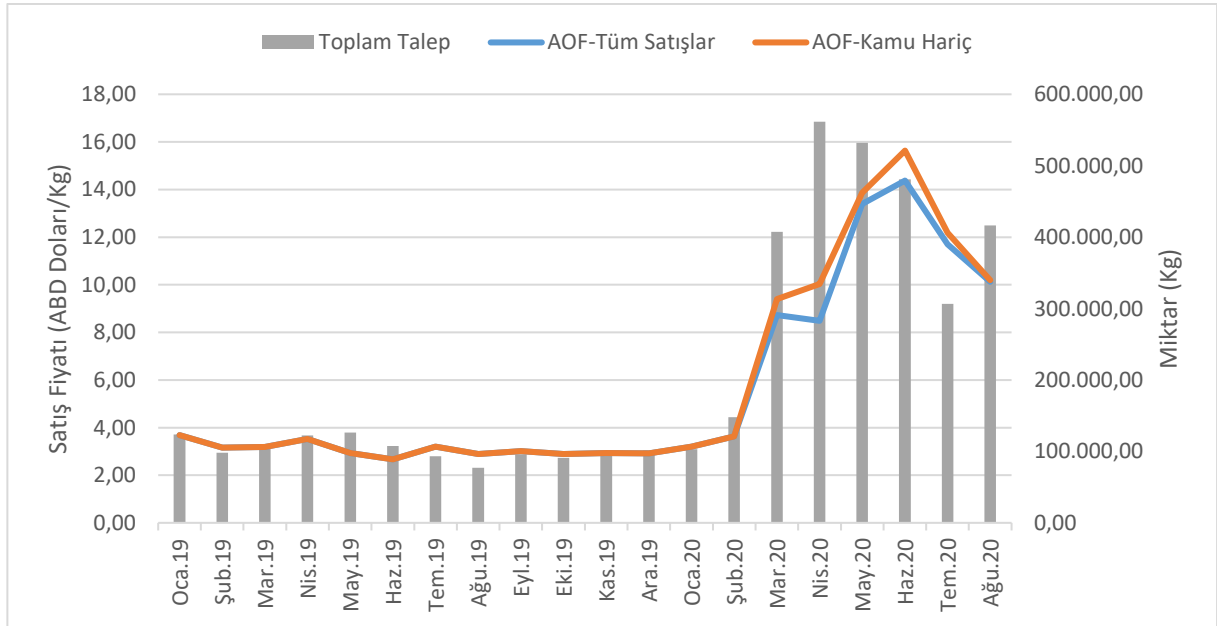
(422) Grafik 34 incelendiğinde teşebbüslerin DMO sözleşmeli firmalara yapılan satış fiyatlarının da değişkenlik gösterdiği, teşebbüsler arası bir anlaşma/uyumlu eyleme işaret edecek nitelikte bir paralellik olmadığı söylenebilecektir. Bu noktada AKINAL ve KURT KUMAŞ'ın genel olarak (.....) ABD Doları/kg seviyelerinde fiyat sunduğu anlaşılmakta olup AKINAL ve KURT KUMAŞ'ın satış grafiklerine aşağıda ayrıca yer verilmektedir:

Grafik 34: KURT KUMAŞ ve AKINAL'ın DMO Sözleşmeli Firmalara Yapmış Oldukları Satış Dağılımları

(.....TİCARİ SIR.....)

- (423) AKINAL ve KURT KUMAŞ'ın fiyat hareketleri incelendiğinde KURT KUMAŞ'ın fiyatlarının genel olarak Mayıs ayında (.....) ABD Doları/kg seviyelerinde olduğu Haziran ayından itibaren farklılaşmaya başladığı görülmektedir. Buna karşın AKINAL'ın fiyatlarının Mayıs ve Haziran ayı boyunca genel olarak (.....) ABD Doları/kg seviyelerinde olduğu görülmektedir. DMO ile sözleşmeli teşebbüslere verilen fiyatlar bakımından sadece AKINAL ve KURT KUMAŞ'ın Mayıs ayındaki fiyatlarının benzerliği, diğer teşebbüslerin farklı fiyatlar uygulaması, fiyat benzerliğinin yaklaşık bir ay gibi kısa süreli olması, taraflar arasında koordinasyonu ortaya koyan herhangi bir belgeye erişilememiş olması göz önüne alındığında teşebbüslerin rekabet ihlali içerisinde buldukları kanaatine varılamayacağı değerlendirilmiştir.
- (424) Yerinde incelemelerde alınan belgelerin değerlendirilmesinden sonra teşebbüslerin fiyatlama davranışlarının rekabeti kısıtlayıcı bir uzlaşmaya işaret edip etmediğinin ortaya konulması amacıyla bazı analizler yapılmıştır. Kamu kurumlarına yapılan satışlarda idarenin tasarrufuyla meltblown fiyatlarının 7 ABD Doları/kg olarak belirlendiği tespit edilmiş dolayısıyla analizler, söz konusu husus dikkate alınarak teşebbüslerin tüm satışları ve kamu hariç satışları olmak üzere iki farklı şekilde yapılmıştır. İnceleme döneminde teşebbüslerin genel fiyat seyrinin ve talep miktarındaki değişimlerin görülebilmesi amacıyla soruşturma tarafı teşebbüslerin toplulaştırılmış ağırlıklı ortalama satış fiyatlarından oluşturulan grafiğe aşağıda tekrar yer verilmektedir.

Grafik 35: Toplulaştırılmış Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları ve Toplam Talep Grafiği

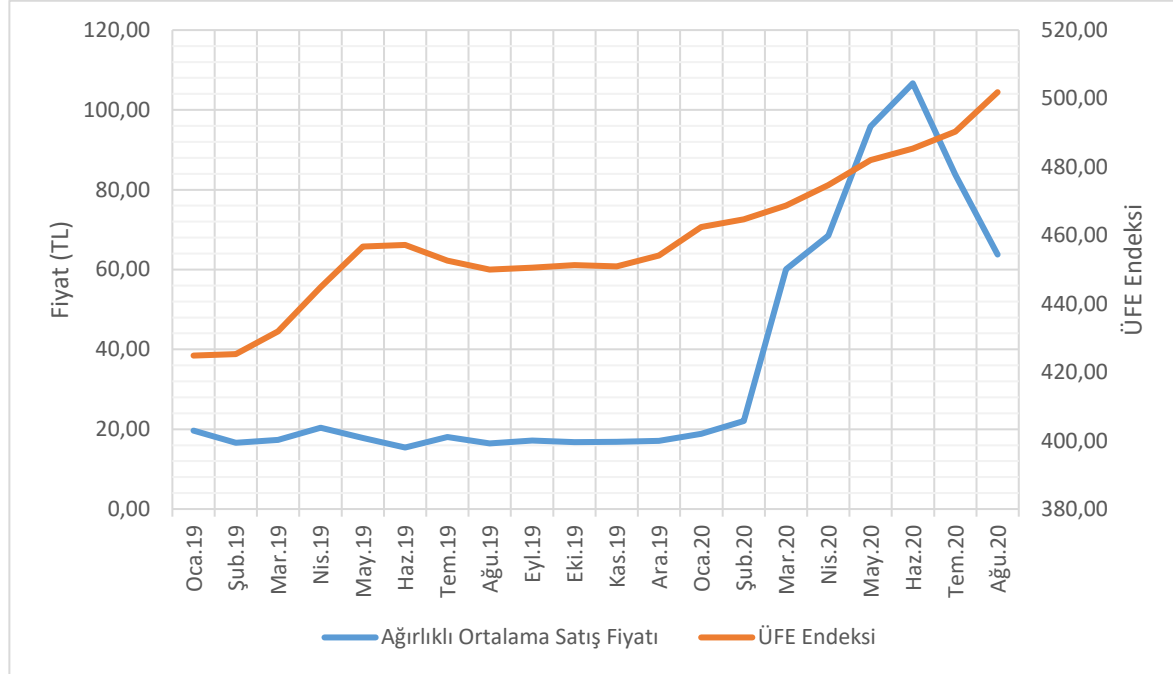

- (425) Grafik 36'dan görüleceği üzere meltblown pazarındaki fiyatlar genel seviyesi 2020 yılının Şubat ayı ile birlikte Haziran ayına kadar belirgin bir şekilde artmış Temmuz ayından itibaren düşmeye başlamıştır. Yine 2020 yılının Şubat ayı ile birlikte toplam meltblown talebinin de yükselişe geçtiği görülmekte olup bu artışta Covid-19 pandemisinden kaynaklı maskeye olan talepteki artışın etkili olduğu değerlendirilmektedir.
- (426) Öte yandan teşebbüslerin kamu hariç satışları incelendiğinde Şubat-Haziran arası dönemde kamu hariç satışlarda teşebbüsler arası fiyat paralelliğinin bulunmadığı, tarafların fiyat hareketlerinin birbiriyle uyum göstermediği ve fiyat artırma zamanlamaları ve oranları arasında farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Anılan

dönemde genel itibarıyla teşebbüslerin maliyetlerinde artış gözlemlenmemekle birlikte fiyatlardaki artışın talep artışı ile desteklendiği anlaşılmaktadır.

- (427) Bu noktada teşebbüslerin özellikle pandemi döneminde fiyatlarında meydana gelen artışlar ile aynı dönemde üretici fiyatları endeksindeki değişimlerin karşılaştırılabilmesi amacıyla aşağıda yer verilen Grafik 37 hazırlanmıştır:

Grafik 36: Teşebbüslerin Ağırlıklı Ortalama Satış Fiyatları (TL) ve ÜFE Endeksi

- (428) Grafik 37 incelendiğinde 2020 yılı Ocak ayından itibaren ÜFE endeksinin sürekli yükseldiği görülmektedir. Teşebbüslerin satış fiyatları ise yukarıda belirtildiği üzere 2020 yılı Şubat-Haziran döneminde belirgin şekilde artış göstermiştir. Söz konusu aylar karşılaştırıldığında Şubat, Mart, Nisan ve Haziran aylarında ÜFE bir önceki aya göre sırasıyla %0,48, %0,87, %1,28, %1,54, %0,69 oranlarında artış gösterirken teşebbüslerin ağırlıklı ortalama satış fiyatları aynı aylar için sırasıyla %17,09, %172,12, %13,92, %39,91, %11,33 oranında yükselmiştir. Temmuz ve Ağustos aylarında ÜFE Endeksi bir önceki aya göre yükselmeye devam ederken teşebbüslerin fiyatlarında düşüş görülmektedir. Öte yandan aynı aylarda döviz kurunda da artış meydana gelmiş olup döviz kurunda Şubat, Mart, Nisan ve Mayıs ayında sırasıyla bir önceki aya göre %2,13, %4,47, %7,99, %1,95 oranında artış meydana gelmiş sadece Haziran ayında %2,06 oranında düşüş yaşanmıştır. Dolayısıyla Grafik 37'de Türk Lirası olarak hesaplanan fiyatlardaki yükselişte döviz kurunda yaşanan artışların etkisinin de bulunduğu söylenebilecektir. Buna karşın pazarın işleyişinde alım-satımlar ABD Doları üzerinden gerçekleştiğinden Türk Lirası özelinde sunulan fiyat artış oranlarının yanıltıcı olabileceği belirtilmelidir.

- (429) Soruşturma tarafı teşebbüslerden MOGUL tarafından Temmuz ayından itibaren piyasanın normal seyrine dönmeye başladığı ifade edilmiş olup teşebbüslerin fiyatlarının da genel olarak Temmuz ayından itibaren düşme eğilimine girdiği görülmektedir. Temmuz ayı sonrasındaki döneme yönelik yerinde incelemelerde elde edilen belgelerden de fiyatların Aralık ayında (.....) ABD Doları/kg (Bulgu-38), 2021 yılı Ocak ayına gelindiğinde ise (.....) ABD Doları seviyelerine gerilediği (Bulgu-38,39) anlaşılmaktadır.

- (430) Bu noktada ayrıca meltblown ürününün fahiş fiyatla satışının gerçekleştirildiği gerekçesiyle HFDK tarafından TEKNOMELT, BAYTEKS, AKINAL, MOGUL, GENERAL TEKSTİL'e 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un Ek-1. maddesine aykırılıktan idari para cezası verildiği belirtilmelidir.
- (431) Teşebbüslerin 2020 yılı Şubat-Haziran arasındaki fiyatlarının genel olarak artış eğiliminde olduğu, söz konusu tarihlerde talebin bir önceki yılın aynı aylarına göre ani şekilde ve oldukça fazla artış gösterdiği, yaşanan talep artışıyla pazara yeni girişlerin gerçekleşmesinin rekabetçi bir pazar yapısına işaret ettiği, teşebbüslerin fiyat artış oranları ve kârlılıklarının farklılaştığı, teşebbüslerin 2020 yılı Nisan ayından sonra oluşan fiyatlarının hiçbir teşebbüs açısından maliyet artışı ile desteklenmese de talep ile desteklendiği belirlenmiş olup, yer verilen ekonomik deliller bir bütün olarak dikkate alındığında taraflar arasında rekabeti kısıtlayıcı bir koordinasyonun varlığına yönelik bulguya rastlanmadığından fiyat artışlarının 4054 sayılı Kanun'a aykırı eylem ve davranışlar neticesinde gerçekleşmediği kanaati oluşmuştur.

I.12. Teşebbüslerin Yazılı Savunmalarının Değerlendirilmesi

- (432) Hakkında soruşturma yürütülen taraflardan TEKNOMELT ve GENERAL TEKSTİL yazılı savunma yapmamış olup, diğer soruşturma taraflarının savunmalarına aşağıda yer verilmiştir.

I.12.1. AKINAL'ın Savunması

- (433) AKINAL tarafından yapılan yazılı savunmalarda, Kurulun 11.06.2020 tarih ve 20-28/356-M sayılı kararı ile önaraştırma açılmasına karar verildiği ve önaraştırma raporunu hazırlamakla görevlendirilen raportörlerin yetki belgesinin 29.06.2020 tarihinden itibaren geçerli olduğunun belirtildiği, önaraştırma raporunun Kurula sunulmasının akabinde soruşturma açılmasına ise Kurulun 13.08.2020 tarih ve 20-37/507-M sayılı kararı ile hükmedildiğinin görüldüğü, somut olayda önaraştırma raporunun tamamlanması ve soruşturma açılmasına karar verilmesi için 4054 sayılı Kanun'da öngörülen 30 gün+10 gün olarak belirlenen sürenin geçmiş olduğu, söz konusu süreye uyulmamasının usul kurallarına aykırılık oluşturduğu ifade edilmiştir.
- (434) 4054 sayılı Kanun'un 40.maddesinin ikinci fıkrasında "*Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir.*" düzenlemesi, 41.maddesinin birinci fıkrasında "*Önaraştırma raporunun Kurula teslimini takip eden 10 gün içinde, Kurul elde edilmiş olan bilgileri değerlendirerek karar vermek üzere toplanır ve soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar verir.*" düzenlemesi yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu sürelerin iç uygulamaya yönelik olduğu ve işlemin esasını sakatlamadığı Danıştay tarafından kabul edilmiştir. Danıştay 13. Dairesinin 04.11.2003 tarih, 2001/1632 E., 2003/4243 K. sayılı kararı ile Danıştay 10. Dairesinin 04.11.2003 tarih, 2001/1629 E., 2003/4241 K. sayılı kararında "*..soruşturulan olayın niteliği ve önemi gözönüne alındığında soruşturma sürecine hız kazandırmak, Kurulun işleri süratli karara bağlamasını sağlamak amacıyla getirilen ve iç uygulamaya yönelik bu 10 günlük sürenin aşılması dava konusu Kurul kararını sakatlayan ve bu haliyle sonuca etki eden bir husus olarak görülmemiştir ...*" ifadelerine yer verilerek bu sürelerin amacının idarenin eylemlerinin hızlandırılmasını sağlamak olduğu belirtilmiş ve kararın iptal edilmesine yönelik talepler reddedilmiştir. Dolayısıyla tarafın savunması kabul edilmemiştir.
- (435) AKINAL tarafından gönderilen savunmada ayrıca; Soruşturma bildirim yazısında "Dokumasız kumaş üretiminde faaliyet gösteren teşebbüslerin fiyatlarında Covid-19

salgınından itibaren ciddi oranda artış olduğu" iddiasıyla soruşturma açılmasına karar verildiğinin belirtildiği, ilgili ürün pazarının tanımlanmasında genel ve teorik bilgiye yer verilerek oligopol pazar yapısına ve rekabetçi kaygılar ileri sürmeye müsait son derece dar bir pazar tanımı yapılmış olduğu ve tatmin edici gerekçelere ve/veya analizlere yer verilmediği ileri sürülmüştür.

- (436) Soruşturma bildiriminde ilgili ürün pazarının belirlenmesinde üretim yöntemleri, geçirgenlik, mukavemet gibi çeşitli niteliklerin dikkate alındığı belirtilmektedir. Soruşturma kapsamında elde edilen ve "İlgili Ürün Pazarı" başlığı altında yer verilen tespitler çerçevesinde ilgili ürün pazarını değiştirecek nitelikte bilgi ya da belgeye erişilmemiştir.
- (437) Tarafın savunmasında ifade ettiği bir diğer husus, soruşturma bildirimindeki fiyat grafiklerinden hangi fiyat verisinin hangi teşebbüse ait olduğunun anlaşılamadığı, bu haliyle eksik değerlendirme yapıлып yapılmadığının tespit edilmesine imkân vermediği, soruşturma bildiriminde etkin bir savunma yapmayı engelleyecek şekilde az bilgi sunulması sadece genel ve soyut açıklamalara yer verildiğidir.
- (438) Dosyaya Giriş Hakkının Düzenlenmesine ve Ticari Sırların Korunması İlişkin Tebliğ'in 12. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca "fiyatlandırma stratejisi"nin ticari sır olarak değerlendirilmesi gerektiğinden teşebbüslerin fiyat bilgisinin açık bir şekilde soruşturma bildirimine konulamayacağı ve söz konusu hususun savunma hakkının kısıtlanması olarak düşünülmemeyeceği değerlendirilmektedir.
- (439) AKINAL tarafından gönderilen savunmalarda ayrıca;
- Pandemi sürecinde meltblown kumaşı pazarının regülasyonlara tabi tutulduğu ve ilgili regülasyonların AKINAL'ın yurt içi ve yurt dışı satışları ile fiyatlamasına doğrudan etki ettiği,
 - Daha önce TİTCK ön iznine tabi olan maske ihracatının DMO'ya ürün hibe etme şartına bağlanmasının ve dolayısıyla ihracatın önünün açılmasının, 04.05.2020 tarihi itibarıyla yurt içi maske satışlarının azami 1 TL ile sınırlandırılmasının ve satışların serbestleştirilmesinin Mayıs başı itibarıyla AKINAL'ın meltblown ürünün fiyatlamaya davranışını doğal olarak etkilediği ve teşebbüsün fiyatlamaya kararlarını serbest piyasa ekonomisine uygun şekilde dünya fiyatları, talep ve maliyetleri ile açıklanabilir şekilde tek taraflı olarak vermeye başladığı,
 - Maskeye olan talebin ani şekilde büyük boyutlara ulaşması nedeniyle dünyanın çeşitli ülkelerinde meltblown kumaş arzında yeterlilik sağlanamadığı, bunun sonucunda dünya genelinde meltblown kumaşının kilogram fiyatının arttığı, Türkiye'de normal şartlar altında dokumasız kumaş türlerinde arz fazlasının mevcut olduğu, ancak salgın nedeniyle maske üretimine yönelik olarak spunbond ve meltblown kumaş türlerinde ihracatın etkisiyle arz fazlasının ortadan kalktığı, bunun göstergesi olarak tıbbi maskelerin içinde yer aldığı diğer hazır eşya ürün grubunda bir önceki yılın aynı dönemine (Ocak-Ağustos) göre ihracatın %271,2 oranında arttığı ve 291,9 milyon ABD Doları değerinde ihracat gerçekleştiği¹⁶⁴,
 - Tıbbi maskelere olan bu olağanüstü talebin etkisiyle meltblown pazarının ciddi oranda büyüme eğiliminde olmasının girişleri artırdığı,
 - Soruşturma bildirim yazısında özellikle pandemi sürecinde ortaya çıkan olağanüstü talep ve dokumasız kumaş üreticilerinin üretimlerini meltblown kumaş üretimine

¹⁶⁴ Savunmadan, teşebbüsün bu verileri İstanbul Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatçıları Birliği, Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü 2020 Ağustos Aylık İhracat Bilgi Notu'na dayandırdığı görülmektedir.

kaydırma isteklerinin dikkate alınmadığı, salt talep ikamesine yönelik değerlendirme yapılarak ilgili pazarın dar bir şekilde tanımlandığı ve pazara giriş yapacak oyuncuların rekabetçi baskınının göz ardı edildiği,

- Meltblown kumaşa yönelik olarak herhangi bir standardın bulunmadığı, meltblown kumaş pazarına girişi engelleyecek/zorlaştıracak yasal bir giriş engeli bulunmadığı, meltblown üretiminin yüksek sermaye gerektirmediği ve kısa sürede meltblown üretim hattı kurulabileceği, bu bilgiler çerçevesinde pazarın “dokumasız kumaş pazarı” olarak tanımlanabileceği,
- AKINAL’ın ana faaliyet alanları arasında meltblown kumaş üretiminin yer almadığı, meltblown üretim hattının montajının 2019 yılının Temmuz ayında tamamlandığı ve üretime ilk kez 2020 yılının Şubat ayında başladığı, söz konusu üretim faaliyetinin ise Çin’den gelen talep üzerine ihracat amacıyla gerçekleştirildiği, meltblown üretiminin teşebbüsleri için tali nitelikte bir faaliyet alanı olduğu, nitekim meltblown satışlarından elde edilen cironun toplam ciroları içindeki payının ihmal edilebilir bir seviyede olduğu, meltblown ve bağlantılı ürünlerin üretiminin faaliyet alanları içerisindeki tali niteliğinin dahi tek başına ilgili pazarda uyumlu eylem kapsamında değerlendirilebilecek davranışlarda bulunmasının rasyonel olmadığını gösterir nitelikte olduğu,
- Rekabet soruşturmasında esas alınması gerektiği düşünülen “masumiyet karinesi” de dikkate alındığında teşebbüsler arasında 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesi çerçevesinde düzenlenen rekabete aykırı bir irade uyuşması, anlaşma veya uzlaşmanın ispatlanabilmesi için eldeki delillerin şüpheye yer bırakmayacak açıklıkta olması gerektiği,
- (.....) tarafından gönderilen ve AKINAL çalışanı tarafından “yanıtlı” seçeneği yerine sehven “tümünü yanıtlı” seçeneği seçilerek cevap verilen e-posta yazışmasına ilişkin olarak (.....) isimli müşterinin beş ayrı meltblown üreticisinin hepsini aynı e-postanın alıcısı pozisyonuna koymasındaki amacının rakip üreticiler arasında şeffaflık yaratarak bir fiyat rekabeti başlatmak olabileceği,
- AKINAL çalışanı tarafından sehven “tümünü yanıtlı” yapılmasının ilgili dönemdeki olağan dışı iş yoğunluğuna rağmen tüm çalışanların hızlı hareket etme zorunda olmasından kaynaklandığı, dolayısıyla anılan e-postanın rakiplere de gitmesinin rekabeti sınırlayıcı bir iradeden değil tamamen somut olayın özelliklerinden doğan insani bir hatadan kaynaklandığı,
- Söz konusu e-postadaki “to” kısmındaki kişilerin aynı sıra ile yer almasından gelen e-postanın “tümünü yanıtlı” olarak cevaplandırıldığı açık olduğu, e-postayı gönderen AKINAL çalışanının satış ve pazarlama şefi olduğu, kendisinin fiyatlama kararlarının alınmasında ya da satış stratejilerinin belirlenmesinde inisiyatif alan ve belirleyici etkisi olan bir kişi olmadığı, teşebbüsün rakiplerine fiyat sinyali gönderme kaygısı olsaydı bunu ilgili çalışan üzerinden yapmayacağı,
- İlgili e-postada “cc” kısmına yer alan kişilerin “Satış Pazarlama Uzmanı” unvanını haiz alt kademedeki çalışanlar olup teşebbüsün iradesini yansıtabilecek düzeydeki hiçbir yöneticinin e-postadan haberdar olmadığı, AKINAL’ın ticari kararlarının alınması noktasında belirleyici etkisi olabilecek yöneticinin e-postada “cc”de olması halinde kuvvetle muhtemel durumu düzeltici bir e-posta göndereceği,
- Rekabet hukuku bağlamında bir ihlalin değerlendirilebilmesi noktasında hukuken geçerli bir vekâletname temsil yetkisi aranmasa da teşebbüsün yazışmayı yapanın kendisini temsil ettiğini kabul etmesi ve ihlale taraf diğer teşebbüsler nezdinde

teşebbüsün iradesinin temsil edildiğine dair izlenimin yaratılmasının gerekli olduğu ancak somut olayda her iki unsurun da söz konusu olmadığı,

- (.....)'nin son derece küçük çaplı ve sektörde bilinmeyen bir teşebbüs olduğu, söz konusu teşebbüse kendileri tarafından bir ürün satışı yapılmadığı, bir başka meltblown üreticisi tarafından satış yapıp yapılmadığı konusunda da bir fikirlerinin olmadığı, (.....)'nin ya da attığı e-postanın rakipler arası koordinasyonun için uygun bir platform olmadığı,
- AKINAL'ın rakiplerine fiyat sinyali göndermek gibi bir amacı olsaydı BAYTEKS'i de ilgili yazışmaya taraf yapması gerektiği, hatta AKINAL'ın bunu gizli bir şekilde yaparak rakipleri "bcc"ye koymasının gerektiği, yalnızca bu hususların dahi e-postanın sehven "tümünü yanıtla" olarak cevaplandırıldığını gösterdiği,
- (.....)'ye cevap verirken kullanılan dilin maktu bir dil olduğu, bunun farklı e-posta örneklerinden anlaşılacağı, bu hususun dahi tek başına anılan e-postaya özel bir anlam atfedilemeyeceği ve AKINAL'ın müşteri aracılığıyla rakiplerine sinyal vermek gibi bir amaç, niyet ve güdüsünün olmadığını kanıtlar nitelikte olduğu,
- Soruşturma kararının varsayımlar ve tahminler üzerine kurulu ve masumiyet karinesi ile çatışma içinde olduğu,
- İdarenin tasarrufu ile regüle edilen fiyatların Mayıs ayından itibaren aşamalı olarak serbestleştirildiği, AKINAL'ın maliyetlerinin bu dönemde yükseldiği ve tüm bu hususları göz önünde bulunduran AKINAL tarafından Mayıs başından itibaren fiyatların tek taraflı şekilde artırıldığı,
- Delilin değerlendirilmesinde belgeye konu tarafların konumlarının da dikkate alınması gerektiği, AKINAL'ın pazara en son giren ve görece küçük çaplı bir oyuncu olması sebebiyle pazardaki diğer yerleşik oyuncuların pazarlama stratejisini belirlemesinin ve rakiplerin AKINAL'ı takip etmesinin ticari hayatın gerçekleri dikkate alındığında oldukça zor bir ihtimal olduğu,
- Bilgi değişiminin oluşturduğu temel rekabetçi kaygıların işbirlikçi sonuca ve/veya pazarın rakiplere kapanmasına yol açması olduğu, somut olayda ilgili pazarın Türkiye'de hızla gelişmekte ve büyümekte olduğu, pazara yeni girişlerin devam ettiği, olgunlaşmış bir yapı arz etmediği, bahse konu belgenin işbirlikçi sonuca yol açabilecek bir bilgi değişimi olarak değerlendirilmesinin de mümkün olmadığı, söz konusu e-posta yazışmasında müşteri talebi üzerine hazırlanan fiyat bilgisinin tek bir işe yönelik, müşteriye hitaben gönderilmiş olduğunun ve en fazla güncel bilgi olarak değerlendirilebileceği,
- Mevcut dosyada Delil-1¹⁶⁵ kapsamında müşteri talebi üzerine hazırlanan fiyat bilgisinin tek işe yönelik, müşteriye hitaben gönderilmiş, en fazla güncel olarak nitelendirilebilecek bir bilgi olduğunun açık olduğu, bununla birlikte AKINAL tarafından uygulanan tek fiyat listesi bulunmadığı, yerinde inceleme kapsamında elde edilen belgelerden de görülebileceği üzere aynı gün içerisinde farklı müşterilere yönelik farklı fiyatlar verilebildiği, dolayısıyla rakiplerin söz konusu veriyi dikkate alarak, müvekkil şirketin güncel uygulamaları hakkında dahi tam olarak bilgi sahibi olmaları ve kendi fiyatlandırma stratejilerini bu veri üzerinden kurgulayarak bir koordinasyon kurmalarına olanak bulunmadığı,

¹⁶⁵ Soruşturma bildiriminde Delil-1 olarak yer alan e-posta yazışması (.....) isimli müşteriyle olan yazışma olup kararda Bulgu-9 olarak yer almaktadır.

- Somut olayda paylaşılan bilgi güncel olarak nitelendirilebilecek bir bilgi olmakla birlikte, AKINAL'ın genel fiyatlandırma stratejisini yansıtmaması, aynı gün içerisinde dahi farklı müşterilere farklı fiyatlar uygulanabilmesi nedeniyle söz konusu bilgilerin rakipler arasında koordinasyon doğurma riskini haiz rekabete duyarlı bir bilgi olarak değerlendirilemeyeceğinin düşünüldüğü,
- Ancak somut olayda tek bir sefere mahsus, son derece küçük bir müşteriye hitaben ve sehven gönderilmiş bir fiyat bilgisi söz konusu olduğu, müşteriler ile her bir işlem bazında ayrı ayrı teklif ve alım süreçlerinin yürütülmesi nedeniyle uzun dönemli bir sözleşmesel ilişkinin varlığından bahsedilemeyeceği,
- Teşebbüsler ve müşterilere yapılan ve müşterilerin pazarlık gücünü artırılması amacıyla tekliflerin rakiplere iletilmesiyle aynı sonucu yarattığının değerlendirildiği, bilindiği gibi müşterilerin pazarlık gücünü artırmak amacıyla bilgi paylaşımlarının etki yönünden rekabetçi olarak değerlendirildiği¹⁶⁶, Kurul tarafından genel olarak pazardaki tüm paydaşlara (teşebbüsler ve müşteriler) yansıyan bu tip bir şeffaflaşmanın etkinlik artırıcı olduğunun kabul edildiği¹⁶⁷,
- Kurulun uyumlu eylem iddialarına yönelik olarak verdiği kararların tümünde iddiaların iktisadi yöntemler dâhilinde sayısal verilerle desteklenip desteklenmediğinin değerlendirildiği,
- Soruşturma bildiriminde yer alan grafiklere bakıldığında, meltblown pazarında faaliyet gösteren oyuncu sayısının azlığına rağmen, altı teşebbüsün fiyatlarının dalgalı olduğu, istikrarlı ya da paralel bir artışın bulunmadığı, sorgulanan tarih sonrasında da fiyat çizgilerinin çakıştıkları bir diğer ifade ile farklı teşebbüsler tarafından farklı fiyatların uygulandığı,
- Soruşturmaya muhatap teşebbüslerin fiyat hareketleri arasında bir paralellik bulunmadığı,
- Uyumlu eylem iddialarının değerlendirildiği dosyalarda fiyatlara ilişkin yapılacak analizlerde teşebbüslerin fiyatlama davranışları ile enflasyon arasındaki ilişkinin dikkate alınmasını gerektiği, zira Türkiye'nin de içinde bulunduğu ekonomik koşullarda yalnızca dosyaya konu ilgili ürünün değil pek çok ürünün fiyatında artışlar gerçekleştiği,
- İşçilik, malzeme, yardımcı maddeler ve diğer bütün maliyetleri de kapsayan üretici fiyatları endeksine göre hesaplanmış enflasyon oranının söz konusu dönem için (Şubat-Ağustos arası) %8 olarak ölçüldüğü,
- AKINAL'ın tek taraflı olarak verdiği fiyatlama kararlarında yükselen maliyetlerinin de etkili olduğu, bununla birlikte fiyat artışları ile maliyet artışları arasında sıkı bir ilişki olmasının beklenmesinin doğru olmadığı, zira teşebbüslerin fiyatlarının maliyetleriyle birebir uyumlu olması beklentisinin rekabetçi piyasa modelinin temel prensiplerine aykırı olacağı,
- AKINAL'ın (.....) ABD Doları/kg üzerinden satış yaptığı dönemde yurt dışı piyasalarda meltblownun kilogram fiyatının 60 ABD Doları/kg'ye kadar yükseldiği, AKINAL'dan kumaş alan kimi teşebbüslerin hiçbir katma değer üretmeksizin yüksek karlarla ürünü ihraç ettikleri,

¹⁶⁶ 23.01.2020 tarih ve 20-06/61-33 sayılı Kurul kararı

¹⁶⁷ 24.11.2016 tarih ve 16-41/667-300 sayılı Kurul kararı.

- Özetle AKINAL'ın fiyatlarının bağımsız bir şekilde makroekonomik gelişmeler, ham madde maliyetlerinde yaşanan artışlar, talepteki seyre paralel olarak oluştuğu, fiyat artışlarının maliyet artışıyla paralel olarak gerçekleştiği, kapasite kullanım oranlarının yüksek olduğu, paralel fiyatlama olgusunun söz konusu olmadığı belirtilerek 4054 sayılı Kanun'un ihlaline yol açabilecek davranışlarda bulunulmadığı

ifade edilmektedir.

- (440) Yukarıda aktarıldığı üzere, AKINAL'ın savunmasında belirttiği diğer hususlar, değerlendirmelerin yer aldığı bölümde ilgili olduğu ölçüde göz önünde bulundurulduğundan, bu kısımda söz konusu savunmalara yönelik ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.12.2. BAYTEKS'in Savunması

- (441) BAYTEKS tarafından yapılan yazılı savunmada özetle; 4054 sayılı Kanun'da Kurulun önaraştırma kararı aldığı hallerde, önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportörün 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildireceğinin, Kurulun ise 10 gün içinde karar vermek üzere toplanıp soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar vereceğinin öngörülmüş olduğu, önaraştırmanın ne zaman tamamlanıp Kurula teslim edildiği anlaşılamamakla birlikte 11.06.2020 tarih ve 20-28/356-M sayılı karar ile önaraştırma başlatıldığı ve Kurulun 4054 sayılı Kanun'un ilgili maddelerinde öngörülen 30 gün+10 gün süre geçmiş bulunduğu, 4054 sayılı Kanun'da öngörülen sürelerin aşılması sebebiyle Kurul kararının usulen sakat olduğu ileri sürülmüştür.
- (442) 4054 sayılı Kanun'un 40.maddesinin ikinci fıkrasında "*Önaraştırma yapmakla görevlendirilen raportör 30 gün içinde elde ettiği bilgileri, her türlü delilleri ve konu hakkındaki görüşlerini Kurula yazılı olarak bildirir.*" düzenlemesi, 41.maddesinin birinci fıkrasında "*Önaraştırma raporunun Kurula teslimini takip eden 10 gün içinde, Kurul elde edilmiş olan bilgileri değerlendirerek karar vermek üzere toplanır ve soruşturma açılmasına veya açılmamasına karar verir.*" düzenlemesi yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu sürelerin iç uygulamaya yönelik olduğu ve işlemin esasını sakatlamadığı Danıştay tarafından kabul edilmiştir. Danıştay 13. Dairesinin 04.11.2003 tarih, 2001/1632 E., 2003/4243 K. sayılı kararı ile Danıştay 10. Dairesinin 04.11.2003 tarih, 2001/1629 E., 2003/4241 K. sayılı kararında "*..soruşturulan olayın niteliği ve önemi gözönüne alındığında soruşturma sürecine hız kazandırmak, Kurulun işleri süratli karara bağlamasını sağlamak amacıyla getirilen ve iç uygulamaya yönelik bu 10 günlük sürenin aşılması dava konusu Kurul kararını sakatlayan ve bu haliyle sonuca etki eden bir husus olarak görülmemiştir ...*" ifadelerine yer verilerek bu sürelerin amacının idarenin eylemlerinin hızlandırılmasını sağlamak olduğu belirtilmiş ve kararın iptal edilmesine yönelik talepler reddedilmiştir. Dolayısıyla tarafın savunması kabul edilmemiştir.
- (443) BAYTEKS tarafından gönderilen savunmada ayrıca; önaraştırma raporunun ve iddialarla ilgili yeterli bilgi ve belgenin taraflarına gönderilmediği, soruşturma açılmasına dair kararın taraflara tebliğ edilmediği, savunma hakkı kapsamında her türlü bilgi ve belgeye ulaşılabilmemesinin Avrupa Temel Haklar Şartı'nın 41.maddesi'nde düzenlenen "İyi İdare Hakkı"nın gereği olduğu, tarafların kendileriyle ilgili belgelere ulaşamamasının Avrupa Temel Hakları Şartı ve Anayasa'da güvence altına alınmış savunma hakkına aykırılık teşkil ettiği ileri sürülmüştür.

- (444) BAYTEKS tarafından yeterli bilgi ve belgenin taraflara gönderilmediği iddia edilmekteyse de önaraştırma sürecinde elde edilen ve ihlal şüphesi oluşturan bilgi ve belgelere soruşturma bildiriminde yer verilmiştir. Anılan bilgi ve belgeler haricinde, önaraştırma sürecinde elde edilen ve ihlal şüphesi uyandıran başkaca belge bulunmamaktadır. Bu nedenle tarafın savunma hakkının kısıtlandığına ilişkin savunmasının yerinde olmadığı değerlendirilmektedir.
- (445) Önaraştırma raporunun gönderilmemesi nedeniyle savunma hakkının kısıtlanması konusunda ise Danıştay kararlarındaki değerlendirmelere yer verilmesi gerekmektedir. Danıştay 13. Dairesinin 16.03.2007 tarih ve 2005/6715 E. 2007/1416 K. sayılı kararında önaraştırma raporunun, soruşturma açılması kararının nihai kararın tesisine yönelik hazırlayıcı bir işlem olduğu tespiti yapılmaktadır. Bu çerçevede, hazırlayıcı işlem niteliğindeki soruşturma açılması kararına kadar olan dönemde Kurum bünyesinde hazırlanan önaraştırma raporunun hazırlayıcı işlem niteliğinde birimler arası bir yazışma olduğuna şüphe bulunmamaktadır. Soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için gerçekleştirilen, bilgi ve belge toplamaya ilişkin 30 günlük sürecin sonunda hazırlanan önaraştırma raporu, raportörlerin soruşturma açılmasına gerek olup olmadığına ilişkin görüşünün ve bu süreçte elde edilen bilgi ve belgelerin Kurulun bilgisine sunulmasını kapsamaktadır. Bu çerçevede tarafın önaraştırma raporunun gönderilmemesinin savunma hakkını kısıtlandığına ilişkin iddiasının yerinde olmadığı değerlendirilmiştir.
- (446) BAYTEKS tarafından gönderilen savunmada ayrıca;
- Soruşturma bildiriminde Delil-1¹⁶⁸ olarak yer verilen e-posta yazışmasına BAYTEKS'in taraf olmadığı ve ayrıca bildirimde bilgi değişimi çerçevesinde BAYTEKS'e yönelik herhangi bir delilin yer almadığı, BAYTEKS'in herhangi bir bilgi değişimine taraf olmadığı, toplantıya katılmadığı ve paralel davranışlarda bulunmadığı, pazarda rekabetin kısıtlanmasına yönelik bir anlaşmanın tarafı olduğunun öne sürülmesinin mümkün olmadığı,
 - Pazarda rekabetçi bir yapı olmasından dolayı rekabeti sınırlayıcı bir anlaşma zemini bulunmadığı,
 - Pazarda ticari başarının gereği olarak rakipleri tanımak ve ticari hamlelerini takip etmek gerektiği, teşebbüslerin bu amaçla mümkün olduğu ölçüde rakiplerin ticari hamlelerini takip ettiği,
 - Sektörde bulunan firmalarda çalışan personellerin diğer firmalarla ilgili her türlü bilgiye, belgeye ve çevreye sahip olduğu, söz konusu sektörde firmalar arasında personel geçişinin fazla olduğu, sektörde çalışan personellerin birbirini tanıdığı ve aralarındaki iletişimin fazla olduğu, firmaların rakiplerin fiyat, pazarlama, üretim ve satış prensiplerinin özel bir çaba sarf etmeden kolayca öğrenebildiği, bu açılardan pazar yapısının aşırı derecede şeffaf olduğu,
 - Müşterilerin pazarda, fiyat ve vade unsurunu gözeterek tedarikçilerini çok sık değiştirebildikleri, pazarda uzun süreli anlaşma yapma imkânının hiçbir teşebbüs için bulunmadığı,
 - Pazarda müşteri bağımlılığının yok denecek kadar az olduğu, pazarda iletişim imkânlarının yüksek olduğu, pazarın hem iş gücü transferlerinin yüksek olması hem de alıcı sayısının çok fazla olması nedeniyle aşırı şeffaf olduğu,

¹⁶⁸ Bulgu-9 kastedilmektedir.

- Meltblown pazarına son dönemde giriş yapan birçok teşebbüs olduğu ve BAYTEKS bünyesindeki bazı çalışanların yeni kurulan firmalarda çalışmak üzere teşebbüsten ayrıldıkları,
- Teşebbüslerin özdeş maliyetlerle ürün üretmeleri, fiyat rekabetinin olması ve teşebbüslerin fiyatlandırmalarının benzer aralıkta olması, rakiplerine göre yüksek fiyat seviyeleri belirlemeleri halinde ciddi oranda pazar kaybı yaşayacakları, sektördeki tüm oyuncuların fiyatların belirlenmesi yönündeki bir anlaşmaya uymayarak düşük fiyat uygulayan teşebbüsün avantajlı pozisyona geçeceğini bildiği ve bu sebeple diğer oyunculara güvenmemesi hususlarından ötürü teşebbüslerin hiçbirinin piyasadaki fiyatı belirleyerek rekabeti bozma amacı taşıyan bir anlaşmanın tarafı olmasının ve kendi bu anlaşma ile bağlı hissetmesinin mümkün olmadığı,
- Her firmanın kendi fiyatlarını belirlerken talep miktarına, sipariş karşılama oranına, müşterinin ödeme performansına, ödemenin taksitle ve yahut peşin yapılmasına, müşterinin büyüklüğüne göre farklı fiyat uygulayabildiği,
- 1 Mart-1 Temmuz 2020 arası dönemde Şubat ayında belirlenen fiyatın dışında bir fiyat belirlenmediği, genel fiyat listelerinin dışında yüksek fiyattan yapılan satışların ise iki şekilde yapıldığı, ilgili ihracatı ön izne bağlayan tebliğ ve yönetmelikler yayınlanmadan önce katma değerli ihracat amaçlı o günkü Uzakdoğu kumaş piyasası fiyatlarının referans alınarak gerçekleştirildiği, meltblown kumaşı ilgili tebliğler yayımlandıktan sonra ihracata yönelik satışların tamamının durdurulduğu,
- Pandemi döneminden önce genelde hazır giyim sektöründe konfeksiyon işi ile uğraşan ve pandemi döneminden sonra ihracat amaçlı medikal sektörde hizmet vermek üzere dönüştürülen firmalara genel fiyat listelerinin üzerinde ve yine o günkü uluslararası kumaş ve kumaştan mamul bitmiş ürün fiyatları baz alınarak satışların gerçekleştirildiği, iç piyasaya yönelik faaliyet gösteren ve yıllardır hizmet verdiğimiz tüm firmalara hiçbir fiyat artışı yapılmadan serbest piyasa şartlarına göre mal tedarikine devam edildiği,
- İç piyasaya yönelik faaliyet gösteren ve yıllardır hizmet verdikleri firmalara hiçbir fiyat artışı yapılmadan serbest piyasa şartlarına göre ürün tedarikine devam edildiği, ayrıca yine ilgili dönemde başta Askeri Dikimevleri olmak üzere birçok kamu kurumunun özellikle maske üretimi noktasında ihtiyacı olan spunbond ve meltblown kumaştan tedarik edildiği, bunlar o günkü koşullarda kamu tarafından belirlenen fiyatlar üzerinden yapıldığı

ifade edilmiştir.

- (447) BAYTEKS tarafından gönderilen savunmada bunlara ilave olarak, Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu ile Rekabet Kurulu arasında yetki karmaşası bulunduğu, BAYTEKS'e tıbbi ve cerrahi maske üretiminde kullanılan kumaşların fiyatlarında fahiş fiyat artışı yapıldığı gerekçesiyle Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu tarafından idari para cezası verilmişken Rekabet Kurulunca aynı konu üzerine soruşturma yürütüldüğü, bu durumun iddia edilen aynı işlem ve/veya eylemden dolayı iki ayrı yaptırım uygulanmasını sonucunu doğuracak nitelikte olduğu ileri sürülmüştür.
- (448) Bu aşamada belirtmek gerekir ki Haksız Fiyat Değerlendirme Kurulu; olağanüstü hal, afet ve ekonomik dalgalanma dönemleri ile diğer acil durumlarda faaliyet göstermek üzere tedarikçi ve perakende işletmelerin fahiş fiyat artışı ve stokçuluk uygulamalarının denetlenmesi amacıyla Ticaret Bakanlığı bünyesinde faaliyet göstermek üzere 7244 sayılı Yeni Koronavirüs (Covid-19) Salgınının Ekonomik ve Sosyal Hayata Etkilerinin

Azaltılması Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 14. maddesi ile 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yapılan değişiklik kapsamında Ticaret Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur. Diğer tarafından Kurumumuzun yürütmekle yükümlü olduğu 4054 sayılı Kanun'un "Kapsam" başlıklı 2. maddesi "*Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren ya da bu piyasaları etkileyen her türlü teşebbüsün aralarında yaptığı rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı anlaşma, uygulama ve kararlar ile piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmaları ve rekabeti önemli ölçüde azaltacak birleşme ve devralma niteliğindeki her türlü hukukî işlem ve davranışlar, rekabetin korunmasına yönelik tedbir, tespit, düzenleme ve denetlemeye ilişkin işlemler bu Kanun kapsamına girer.*" düzenlemesini içermektedir. Görüldüğü üzere 4054 sayılı Kanun'un amacı mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamaktır. Bu bağlamda, 4054 sayılı Kanun'un kapsamında ihlal kapsamında değerlendirilen hususlar ve bu Kanun'un korumayı hedeflediği unsurlar farklılık arz etmektedir.

- (449) Yukarıda aktarıldığı üzere, BAYTEKS'in savunmasında belirttiği diğer hususlar, değerlendirmelerin yer aldığı bölümde ilgili olduğu ölçüde göz önünde bulundurulduğundan, bu kısımda diğer savunmalara yönelik ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.12.3. MOGUL'un Savunması

- (450) MOGUL'un yazılı savunmasında özetle;

- Her bir maskede 17,5 cm*17,5 cm ebadında 25gr/m² meltblown kumaş kullanıldığı ve bunun yaklaşık 0,8 gr meltblown kumaşa tekabül ettiği, bu doğrultuda bir adet maskede 1 gr dahi meltblown kumaş kullanılmadığı, maske fiyatı belirlenirken meltblown kumaşın maliyet olarak hesaba katılma payının çok düşük olduğu,
- 7 ABD Doları/kg meltblown ve 2,5 ABD Doları/kg spunbond kumaş kullanılan bir durumda bir maske başına düşen spunbond ve meltblown maliyetinin toplanması halinde bir maskenin 0,011 ABD Doları maliyetinin bulunduğu,
- 28.05.2020 tarihli TCMB kuru (6,7607) ile 0,011 ABD Doları'nın çarpılması neticesinde bir maskedeki meltblown ve spunbond kumaş maliyetinin yalnızca 7 kuruş olduğu; lastik, metal, işçilik kira gibi giderler de 7 kuruş hesaplandığında bir maskenin maliyetinin 14 kuruşu geçmeyeceği,
- Süreçte ilk olarak USHAŞ'ın talepleri doğrultusunda kamu/özel sektör teşebbüslerine sevkiyat yapıldığı, bunu takiben meltblown sevkiyatlarının Gaziantep Valiliği iznine tabi hale geldiği ve ayrıca meltblown ihracatının da izne bağlandığı,
- Bu dönemde Gaziantep Valiliğinin üreticilerle tekrar temasa geçerek DMO'nun devreye girdiğini bildirdiği ve artık sadece DMO ile sözleşme yapan firmalara meltblown kumaş verilmesini ve DMO'nun taleplerinin Gaziantep Valiliği aracılığıyla GAİB üzerinden üreticilere bildirilerek tedarik edilmesinin istendiği,
- Temmuz 2020 sonunda Gaziantep Valiliğinin kumaş satışını serbest bırakması ile sürecin sona erdiği,

- MOGUL'un tüm ürünleri için fiyatlarını piyasa şartlarına göre maliyet, işçilik, ithalat vb. masrafları hesaplayarak bağımsız şekilde belirlediği, meltblown ham maddesinin dövize endeksli olduğu,
- Pandemiden önce MOGUL'un meltblown ürününü (.....) ABD Doları/kg fiyat aralığında endüstriyel temizlik bezi sektörüne sattığı, maske üreticilerinin meltblown kumaşını kullanmadığı, pandemi süreciyle birlikte bu ürüne yoğun bir şekilde talep olduğu, devletin de yönlendirmesi ve talebi ile MOGUL'un üretimini bu yöne doğru kaydırduğu ve bu durumda makinelerinin kapasitelerinde kısmi düşüşler yaşandığı ve ürün fiyatının yaklaşık (.....) ABD Doları/kg olarak belirlendiği, bu süreçten sonra maske fiyatındaki artışın kesinlikle üretim kaynaklı olmadığı, MOGUL'un fiyatının (.....) ABD Doları/kg olduğu zamanlarda piyasada 25-40 ABD Doları/kg bandında satış fiyatları olduğu, buna ilave olarak piyasada çok yüksek fiyattan maske satışı yapıldığı, maske üreticilerinin MOGUL'dan aldıkları meltblown kumaşı çok daha yüksek kâr marjlarıyla piyasaya satmaya başladıkları bunun üzerine MOGUL tarafından da fiyat artışı yapma gereği duyulduğu,
- MOGUL'un pandemi sürecinde ya da öncesinde fiyatlar dahil hiçbir konuda rakipleri ile iletişim kurmadığı, fiyat artışlarının rakiplerin fiyatları ile ilişkilendirilemeyeceği,
- Soruşturma bildiriminde yer verilen yazışmada e-postayı gönderen (.....) isimli kişi ile ticari ilişkilerinin bulunmadığı, MOGUL'un söz konusu e-postaya cevap vermediği ve (.....) isimli kişiye ürün satmadığı,
- Soruşturma bildirimindeki, söz konusu e-postaya cevap verilmesini takiben meltblown fiyatlarındaki yükselmenin anılan e-posta çerçevesinde koordineli olarak yapıldığı şeklindeki iddianın MOGUL için tamamen mesnetsiz olduğu, soruşturma sürecinde sunulan fiyat bilgilerinden fiyatlarının hangi tarihlerde değişiklik gösterdiğinin tespit edilebileceği, ayrıca MOGUL'un Mayıs ayı için belirlediği meltblown satış fiyatlarının şirketin operasyon müdürü (.....) tarafından 01.05.2020 tarihinde gönderilen şirket içi yazışmada paylaşıldığı, MOGUL'un fiyatlarının soruşturma bildiriminde iddia edildiği üzere 05.05.2020 tarihi sonrasında değil, bu tarihten önce ve tamamen şirketin kendi inisiyatifi doğrultusunda belirlendiği,
- Kurulun yerleşik kararları gereği fiyat artışlarının herhangi bir talep, maliyet veya pazar yapısında meydana gelen bir değişimden kaynaklanıp kaynaklanmadığının belirlenmesi gerektiği, birbiri ile benzer bir seyir izleyen fiyat hareketlerinin teşebbüslerin rakiplerinin davranışlarını tahmin ederek bu davranışlara bağımsız şirket stratejileri doğrultusunda bilinçli bir şekilde uyum göstermelerinden de kaynaklanabileceği, fiyat paralelliğinin varlığının tek başına rekabet karşıtı bir uygulamayı göstermeyeceği,
- MOGUL'un fiyatlarındaki artış nedeninin, maske kumaşına olan taleplerin aşırı yükselmesi ve 200-400 gram olarak üretilen kumaşın üretim bandında 20-30 gram üretim yapılmaya başlaması ve bunun getirdiği maliyet artışı olduğu

belirtilmektedir.

(451) Yukarıda aktarılan, MOGUL'un savunmasında belirttiği hususlar, değerlendirmelerin yer aldığı bölümde ilgili olduğu ölçüde göz önünde bulundurulduğundan, bu kısımda savunmalara yönelik ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.12.4. KURT KUMAŞ'ın Savunması

(452) KURT KUMAŞ tarafından yapılan yazılı savunmada özetle;

- Soruşturma bildiriminde delil olarak sunulan tek belgenin KURT KUMAŞ'a hatalı bir şekilde gönderilen bir e-posta yazışması olduğu ve bunun rekabet ihlalini göstermek için yeterli olmadığı, AKINAL çalışanı tarafından gönderilen ve fiyat bilgisini içeren e-postanın rekabeti kısıtlamaya yönelik bir bilgi değişimi amacıyla gönderilmediği, AKINAL çalışanının söz konusu cevabi e-postayı yalnızca (.....)'e ait e-posta adresine göndermesi gerekirken sehven, ilk e-postanın alıcısı konumundaki rakiplerin e-posta adreslerine de gönderdiğinin anlaşıldığı,
- DMO tarafından kumaş üreticisi teşebbüslere 30.04.2020 tarihinde DMO ile sözleşme imzalayan maske üreticisi teşebbüslerin bildirildiği, ertesi günün resmi tatil (01.05.2020), 02.05.2020 ve 03.05.2020 tarihlerinin ise haftasonu tatili olması nedeniyle KURT KUMAŞ'a ve kuvvetle muhtemel olarak AKINAL'a da ulaşan ilk teklif olmasından ötürü AKINAL çalışanı tarafından söz konusu hatanın mazur görülebilir olduğu,
- KURT KUMAŞ'ın soruşturma bildiriminde yer alan yazışmaya benzer şekilde rakip kumaş üreticilerini aynı listeye ekleyerek ürün fiyatı bilgisinin talep edilmesi durumunda, fiyat bilgisini doğrudan ilgili teşebbüsle paylaştığı ve rakipleri ile fiyat bilgisini paylaşmadığı, örneğin (.....) gibi firmaların rakiplere toplu şekilde e-posta göndermesine rağmen KURT KUMAŞ'ın e-postayı yalnızca müşteriye gidecek şekilde cevapladığı,
- Soruşturma bildiriminde Delil-1 olarak belirtilen e-posta yazışması ile KURT KUMAŞ tarafından hiçbir şekilde talep edilmediği halde öğrenilen rakip teşebbüs fiyat bilgisinin KURT KUMAŞ tarafından kullanılmadığı, serbest fiyatlandırmanın uygulanmaya başlandığı Mayıs ayı ile birlikte kendilerinin müşterilerine çoğunlukla (.....) ABD Doları/kg fiyatı üzerinden sattıkları, kimi zaman bu fiyatın üstüne çıkıldığı ya da aşağısına inildiği, ayrıca aynı dönemde meltblown kumaşının yurt dışı satış fiyatının yaklaşık (.....) ABD Doları/kg olduğu,
- Söz konusu e-posta baz alınarak bundan önceki ve sonraki fiyatların karşılaştırılmasının hatalı olacağı, e-postanın tarihi olan 05.05.2020 tarihinin fiyat serbestleşmesinin olduğu DMO döneminin başlangıç tarihi olduğu, 26.03.2020-30.04.2020 tarihleri arasında fiyatlarda USHAŞ'ın etkisinin bulunduğu ve fiyatların çoğunlukla 7 ABD Doları/kg olarak uygulandığı, fiyatların regüle edildiği ve KURT KUMAŞ'ın meltblown ürününü serbest piyasa fiyatından daha düşük olacak şekilde satışını gerçekleştirdiği USHAŞ döneminden fiyatların serbest bırakıldığı DMO dönemine geçildiğinde fiyat artışlarının kaçınılmaz olduğu,
- Meltblown fiyatlarındaki artışın tek nedeninin salgının yol açtığı arz-talep dengesizliği olduğu, salgından önce Türkiye'deki ve aynı zamandaki diğer ülkelerdeki maske üreticileri için en önemli meltblown tedarik kaynağının Çin olduğu, Covid-19 salgını nedeniyle Çin'de faaliyet gösteren meltblown fabrikalarının geçici olarak faaliyetlerini durdurmalarının ve salgın nedeniyle Çin'de maskeye ve dolayısıyla meltblown kumaşına olan talebin artmasıyla tüm dünyada arz yetersizliği ve talep fazlalığı problemi doğduğu, yurt içinde de maskeye ve dolayısıyla meltblown kumaşına talebin artması ile birlikte bu talebin Çin'den karşılanamaması neticesinde meltblown fiyatlarında artışlar yaşandığı, sonuç olarak küresel ve yerel ölçekte meltblown fiyatındaki artışın nedeninin arz ve talep

dengesizliği olduğu, aynı nedenlerle fiyat artışının yalnızca meltblown ürününde değil spunbond ve SMS gibi diğer dokumasız kumaş türlerinde de yaşandığı,

- Fiyat-maliyet marjını inceleyerek 4054 sayılı Kanun'un 4.maddesi kapsamında bir değerlendirme yapılmasının piyasaya girişleri caydırma ve fiyatları daha da artırma gibi olumsuz etkileri olacağı,
- Fiyat-maliyet analizinde teşebbüsün alternatif maliyetinin de dikkate alınması gerektiği, Şubat ayında üretimin meltblown üretimine kaydırılması durumunda üretiminde vazgeçilen diğer SMS türü kumaştan elde edilen kârdan vazgeçildiği, söz konusu hususun da maliyet analizinde dikkate alınması gerektiği,
- Meltblown fiyatlarındaki yükselişlerin piyasada arz-talep dengesizliğinden kaynaklandığı,
- Serbest piyasa koşullarının işlediği DMO döneminde fiyatların artmasının kaçınılmaz olduğu, kritik olan noktanın fiyatların teşebbüslerce beraber belirlenip belirlenmemesi olduğu, yerinde incelemeler sırasında rakip teşebbüs çalışanı tarafından hatalı şekilde gönderilen e-posta haricinde bir e-postanın elde edilemediği, KURT KUMAŞ'ın rakiplerine ilişkin bilgileri rakiplerinden bağımsız kaynaklardan belirleme gayreti içerisinde olduğu, sonuç olarak KURT KUMAŞ'ın meltblown pazarında 4054 sayılı Kanun'u ihlal edecek davranışlarda bulunmadığı

belirtilmektedir.

(453) Yukarıda aktarılan, KURT KUMAŞ'ın savunmasında belirttiği hususlar, değerlendirmelerin yer aldığı bölümde ilgili olduğu ölçüde göz önünde bulundurulduğundan, bu kısımda savunmalara yönelik ayrıca bir değerlendirme yapılmasına gerek görülmemiştir.

J. SONUÇ

(454) 13.08.2020 tarihli ve 20-37/507-M sayılı Kurul kararı uyarınca yürütülen soruşturma ile ilgili olarak düzenlenen Rapor'a ve Ek Görüş'e, toplanan delillere, yazılı savunmalara ve incelenen dosya kapsamına göre, hakkında soruşturma yürütülen,

- Akınal Sentetik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
- Bayteks Teknik Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
- Mogul Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
- Kurt Kumaş Sanayi ve Ticaret A.Ş.,
- General Tekstil Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve
- Teknomelt Teknik Mensucat Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal etmediklerine, bu nedenle adı geçen teşebbüslere aynı Kanun'un 16. maddesi uyarınca idari para cezası uygulanmasına yer olmadığına gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.